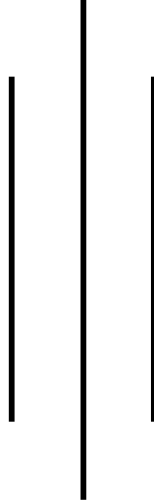

भूमिसुधार तथा व्यवस्था मन्त्रालय र अन्तर्गतका
निकायहरुको
संक्षिप्त परिचय
एवं

वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन

(आ.व. २०६८।०६९)

नेपाल सरकार

भूमिसुधार तथा व्यवस्था मन्त्रालय
योजना अनुगमन तथा मूल्यांकन महाशाखा
सिंहदरवार, काठमाण्डौ

२०६९

प्रकाशक : नेपाल सरकार
भूमिसुधार तथा व्यवस्था मन्त्रालय
योजना अनुगमन तथा मूल्यांकन महाशाखा, सिंहदरवार,
काठमाण्डौं, नेपाल ।
फोन नः ४२११७९७
फ्याक्स नः ४२११७०८
ईमेलः info@molrm.gov.np
वेभः www.molrm.gov.np

सम्पादन मण्डलः

सह-सचिव, कृष्णराज बि.सी.	– संयोजक
उप-सचिव गोपाल गिरी	– सदस्य
प्रमुख नापी अधिकृत गणेशप्रसाद भट्ट	– सदस्य
उप-सचिव कमल तिमिल्सिना	– सदस्य
नापी अधिकृत सुशिल डंगोल	– सदस्य सचिव

सहयोगी - राजेन्द्र पोखरेल क. अ.

सर्वाधिकार - भूमिसुधार तथा व्यवस्था मन्त्रालय
सिंहदरवार, काठमाण्डौ ।

मुद्रण संख्या - ५०० प्रति

माघ, २०६९

मुद्रक - टिकाराम अफसेट प्रेस, पेप्सिकोला, काठमाण्डौं
फोनः ९८५१०९६३९४

शुभकामना

भूमिसुधार तथा व्यवस्था मन्त्रालयले आफू र मातहतका निकायहरूबाट सम्पादित गतिविधिहरू प्रतिबिम्बित हुने गरी प्रकाशन गर्न लागेको आ.व. २०६८।०६९ को वार्षिक प्रगति एवं परिचयात्मक पुस्तिकामा शुभकामना व्यक्त गर्न पाउँदा मलाई खुशी लागेको छ ।

प्रस्तुत पुस्तिकाले मन्त्रालय एवं अन्तरगत निकायहरूको परिचय, ती निकायहरूबाट सञ्चालित आयोजनाहरूको वार्षिक प्रगति विवरण, वित्तीय विवरणको साथै भूमिसुधार तथा व्यवस्था मन्त्रालयसँग सम्बन्धित सम्मानीत सर्वोच्च अदालतबाट भएका फैसला जस्ता विषयवस्तु समेत समेटेको हुँदा मन्त्रालय र अन्तरगत निकायमा कार्यरत कर्मचारी र मन्त्रालयको गतिविधिका बारेमा चासो राख्नु हुने सबै महानुभावहरूले यसबाट लाभ प्राप्त गर्नु हुनेछ भन्ने मैले ठानेको छु । मन्त्रालयको वार्षिक अभिव्यक्ति र मुखपत्रको रूपमा रहेको यस प्रकारको सूचनामूलक प्रकाशनले आगामी दिनमा पनि निरन्तरता पाउनेमा विश्वस्त छु । साथै प्रतिवेदन तयार गर्न आ–आफ्नो तर्फबाट मिहिनेत गर्नु हुने राष्ट्रसेवक कर्मचारीहरूलाई उहाँहरूको लगनशिलताको कदर सहित धन्यवाद दिन चाहन्छु ।

धन्यवाद ।

२०६९ माघ

टोपबहादुर रायमाझी
मन्त्री

मन्तव्य

भूमिसुधार तथा व्यवस्था मन्त्रालय र मातहतका निकायहरूबाट सम्पादित गतिविधि र ती गतिविधिहरूको अवस्था झल्किने गरी आ.व. २०६७।६८ देखि मन्त्रालय एवं अन्तर्गत निकायको संक्षिप्त परिचय एवं प्रगति समेत समेटिएको वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन प्रकाशन गर्न सुरु गरेको रहेछ । त्यसैको निरन्तरता स्वरूप प्रकाशन हुन लागेको आ.व. २०६८।६९ को वार्षिक प्रगति एवं परिचयात्मक पुस्तिकामा मन्तव्य व्यक्त गर्न पाउँदा मलाई खुशी लागेको छ ।

प्रस्तुत पुस्तिकामा मन्त्रालय एवं अन्तर्गत निकायहरूको परिचय, ती निकायहरूबाट सञ्चालित आयोजनाहरूको वार्षिक प्रगति विवरण, वित्तीय विवरणका साथै जिल्ला स्थित नापी तथा मालपोत कार्यालयहरूबाट सम्पादित गतिविधिहरू मध्ये प्रमुख गतिविधिहरूको झलक र भूमिसुधार तथा व्यवस्था मन्त्रालयसँग सान्दर्भिक विषयवस्तु समेत समावेश गरिएको छ । यहाँ समेटिएका विषयवस्तुहरूबाट मन्त्रालय र अन्तर्गत निकायमा कार्यरत कर्मचारी र मन्त्रालयको गतिविधि बारेमा जिज्ञासा राख्नु हुने सबै महानुभावहरू लाभान्वित हुनु हुनेछ भन्ने मैले ठानेको छु । प्रस्तुत पुस्तिकाको गुणात्मक सुधारको लागि पाठकहरूको अमूल्य सुझावको अपेक्षा गर्दै प्राप्त सुझावहरूको आधारमा आगामी अंक अझ बढी परिमार्जित हुने विश्वास दिलाउन चाहन्छु ।

यस प्रतिवेदन तयारीको सिलसिलामा आवश्यक विभिन्न विवरण एवं जानकारीहरू उपलब्ध गराई सहयोग गर्नु हुने मन्त्रालय र अन्तर्गतका विभिन्न विभाग, केन्द्र र आयोजनाका प्रमुख एवं कर्मचारीहरू र प्रतिवेदनलाई यस रूपमा ल्याउन मिहिनेत गर्नु हुने यस मन्त्रालयका योजना तथा कार्यक्रम शाखाका कर्मचारीहरूलाई धन्यवाद दिन चाहन्छु । साथै, प्रतिवेदनलाई अझ तथ्यपरक एवं विश्लेषणात्मक तुल्याउन भविष्यमा सम्बन्धित सबै निकायहरूबाट अझ बढी सहयोग प्राप्त हुनेछ भन्ने आशा गरेको छु । धन्यवाद !

२०६९ माघ

भूमिसुधार तथा व्यवस्था मन्त्रालय

ज्ञानदर्शन उदास

सचिव

मन्तव्य

आ.व. २०६७/०६८ देखि प्रकाशन गर्न शुरु गरिएको भूमिसुधार तथा व्यवस्था मन्त्रालय र मातहतका निकायहरूको वार्षिक प्रगति प्रतिवेदनलाई निरन्तरता दिँदै यस वर्ष पनि आ.व. ०६८/६९ को वार्षिक प्रगति पुस्तिका प्रकाशन गर्न पाउँदा खुशी लागेको छ ।

मन्त्रालय एवं अन्तर्गत निकायहरूको परिचय, ती निकायहरूबाट सञ्चालित आयोजना/कार्यक्रमहरूको वार्षिक भौतिक प्रगति विवरण, वित्तीय विवरण, जिल्ला स्थित नापी, मालपोत तथा भूमिसुधार कार्यालयहरूबाट सम्पादित गतिविधिहरू मध्ये प्रमुख गतिविधिहरू लगायत विभिन्न विषयको जिल्लागत विवरणहरू समेत यस पुस्तकमा समावेश गरिएको छ । पुस्तकमा समावेश गरिएका विषयवस्तु तथा विवरणहरूबाट मन्त्रालय र अन्तर्गत निकायमा कार्यरत कर्मचारी र मन्त्रालयको गतिविधि बारेमा जिज्ञासा राख्नु हुने सबै महानुभावहरू लाभान्वित हुनु हुनेछ भन्ने आशा गरेको छु ।

यस प्रतिवेदन तयारीको लागि आवश्यक विभिन्न विवरण एवं जानकारीहरू उपलब्ध गराई सहयोग गर्नु हुने मन्त्रालय र अन्तर्गतका विभाग, केन्द्र र आयोजनाका प्रमुख एवं कर्मचारीहरू र प्रतिवेदनलाई यस रूपमा ल्याउन मिहिनेत गर्नु हुने यस मन्त्रालयका योजना तथा कार्यक्रम शाखाका कर्मचारीहरू लगायत मस्यौदा तयारी समितिका सदस्यहरूलाई धन्यवाद दिन चाहन्छु । साथै, आगामी प्रतिवेदनलाई अझै राम्रो स्वरूपमा तयार गर्न सम्बन्धित सबै निकायहरूको सहयोग प्राप्त हुनेछ भन्ने आशा गरेको छु । धन्यवाद !

२०६९ माघ

भूमिसुधार तथा व्यवस्था मन्त्रालय

.....
कृष्णराज बि. सी.

सह- सचिव

विषय सूची

खण्ड क:	4
परिचय	4
१. भूमिसुधार तथा व्यवस्था मन्त्रालय	5
१.१ ऐतिहासिक पृष्ठभूमि:	5
१.२ उद्देश्य	8
१.३ कार्यक्षेत्र तथा कार्यक्रम	8
१.४ संगठन संरचना	9
१.५ कर्मचारी स्थिति	21
२. भूमिसुधार कार्यक्रम, मुक्त कर्मैया तथा हलिया पुनस्थापन कार्यक्रम	22
२.१. मुक्त कर्मैया कार्यक्रम	22
२.२ मुक्त हलिया पुनस्थापन कार्यक्रम	24
२.३ सुकुम्बासी समस्या समाधान आयोग	25
३. भूमिसुधार तथा व्यवस्थापन विभाग	30
३.१ पृष्ठभूमि:	30
३.२ विभागको स्थापना:	30
३.३ उद्देश्यहरु	31
३.४ कार्यक्षेत्र तथा कार्यक्रम	31
४. नापी विभाग	33
४.१ पृष्ठभूमि	33
४.२ कार्यक्षेत्र	34
४.३ संगठन संरचना	35
५. भूमि-व्यवस्थापन प्रशिक्षण केन्द्र	43
५.१. पृष्ठभूमि	43
५.३ उपलब्धिहरु	44
५.४ संगठन संरचना	54
६. भूसूचना तथा अभिलेख विभाग	55
६.१ परिचय	55
६.२ पृष्ठभूमि	55
६.३ उद्देश्य	56
६.४ विभागको रणनीति	57
७. राष्ट्रिय भू-उपयोग आयोजना	61
७.१ पृष्ठभूमि	61
७.३ लक्ष्य	62

७.४ कार्यक्षेत्र तथा कार्यक्रम.....	62
७.५ संगठनात्मक संरचना.....	63
७.६ कर्मचारी स्थिति:.....	64
खण्ड ख:	65
आ.व .०६८/६९ को वार्षिक प्रगति विवरण.....	65
१ भूमिसुधार तथा व्यवस्था मन्त्रालय.....	66
१.१ बजेट शीर्षकअनुसार कार्यक्रमको भौतिक एवं वित्तीय प्रगति विवरण.....	66
२ भूमिसुधार कार्यक्रम, मुक्त कर्मैया तथा हलिया पुनस्थापना.....	67
२.१ मुक्त कर्मैया पुनस्थापना कार्यक्रम.....	67
२.२ मुक्त हलिया पुनस्थापना कार्यक्रम:.....	68
३. भूमिसुधार तथा व्यवस्थापन विभाग.....	70
३.१ आ.व .०६८/६९ को वार्षिक प्रगति स्थिति.....	70
४. नापी विभाग.....	81
४.१ कित्ता नापी कार्यक्रम.....	81
४.२ खगोल तथा भू-मापन कार्यक्रम.....	81
४.३ स्थलरूप नापी कार्यक्रम.....	82
४.४ राष्ट्रिय भौगोलिक सूचना पूर्वाधार आयोजना.....	83
४.५ नापी कार्यालय सुदृढीकरण कार्यक्रम.....	84
५. भूमिव्यवस्थापन प्रशिक्षण केन्द्र.....	85
५.१ आ.व .०६७/६८ को वार्षिक प्रगति स्थिति:.....	85
६. भू-सूचना तथा अभिलेख विभाग.....	87
६.१ हालसम्म भएको प्रगति विवरण.....	87
६.२ विभागबाट उपलब्ध सेवा.....	88
६.३ आ.व २०६८/०६९ को वार्षिक प्रगति स्थिति.....	88
७. राष्ट्रिय भू-उपयोग आयोजना.....	90
७.१ आ.व .०६७/६८ को वार्षिक प्रगति स्थिति:.....	90
खण्ड ग:	91
वित्तीय विवरण.....	91
१. भूमिसुधार तथा व्यवस्था मन्त्रालय.....	92
२. भूमिसुधार तथा व्यवस्थापन विभाग.....	94
३. नापी विभाग.....	96
४. भूमिव्यवस्थापन प्रशिक्षण केन्द्र.....	98
५. भू-सूचना तथा अभिलेख विभाग.....	99
६. राष्ट्रिय भू-उपयोग आयोजना.....	100

खण्ड घ:	101
जिल्लागत विवरण	101
१. मालपोत कार्यालयहरु अन्तरगत मुद्दाको विवरण.....	102
२. मालपोत कार्यालयहरु अन्तरगत राजश्व असुलीको विवरण.....	106
३. रजिष्ट्रेशन रकममा छुट पाउनेका नाममा पारित लिखतमा भएको छुट राजश्वको विवरण	110
४. रजिष्ट्रेशन रकममा छुट पाउनेको नाममा पारित लिखत तथा कुल पारित लिखतको विवरण.....	114
५. मालपोत कार्यालयहरुको भवन तथा जग्गा सम्बन्धी विवरण.....	118
६. मालपोत कार्यालयहरुको भौतिक सम्पत्ति सम्बन्धी विवरण.....	123
७. सरकारी तथा सार्वजनिक जग्गाको विवरण.....	127
८. निजी जग्गा सम्बन्धी विवरण.....	131
१०. जग्गाधनी तथा कित्ता संख्याको विवरण.....	138
११. जग्गाधनी श्रेस्ता सम्बन्धी विवरण.....	141
१२. नापी कार्यालय तर्फको आ.व.०६८।६९ को जि.वि.स.को ५ प्रतिशत रकमबाट जिल्लास्थित कार्यालयले प्राप्त गरेको रकमको विवरण.....	145
१३. मालपोत कार्यालय तर्फको आ.व.०६८।६९ को जि.वि.स.को ५ प्रतिशत रकमको प्रगति विवरण.....	148
१४. भूमिसुधार कार्यालय तर्फको आ.व.०६८।६९ को जि.वि.स.को ५ प्रतिशत रकमको प्रगति विवरण.....	152
१५. आ. व. २०६८÷६९ को जिल्ला अनुसार फिल्ड बुक उतार, नक्सा बिक्री, क्षेत्रफल चेक, रेखाकन र कित्ताकाटको संख्यात्मक विवरण.....	154
१६. आ.व. २०६७/६८ को जिल्ला अनुसार नक्सा बिक्री र नक्सा ट्रेस सम्बन्धी विवरण..	156
१७. मुक्त कर्मैया पुनःस्थापन जिल्लागत प्रगति विवरण.....	159
१८. शान्ति तथा पुनःनिर्माण मन्त्रालयबाट प्राप्त हलिया सम्बन्धी तथ्याङ्क.....	159
खण्ड ड:	160
विविध	160
१ भूमिसुधार तथा व्यवस्था मन्त्रालयसँग सम्बन्धित फैसला कार्यान्वयनको स्थिति:	161
२. क्षेत्रफल परिवर्तन एकाई.....	178
३. संगठनात्मक संरचना.....	179
४. भूमिसुधार तथा व्यवस्था मन्त्रालय अन्तर्गत कार्यरत पदाधिकारी एवं कर्मचारीहरुको सम्पर्क नम्बर.....	186
५. समीक्षा कार्यतालिका.....	188
६. गत वर्षको प्रकाशनका केही प्रमुख विवरणहरु	189

खण्ड कः परिचय

१. भूमिसुधार तथा व्यवस्था मन्त्रालय

भूमिसुधार तथा व्यवस्था मन्त्रालय राष्ट्रको आर्थिक सामाजिक तथा भौतिक पूर्वाधार विकासका निमित्त आवश्यक पर्ने नापनक्शा, भौगोलिक सूचना, भूमि-प्रशासन र भूमि व्यवस्थापन सम्बन्धी विभिन्न नीतिगत कार्य संचालन गर्ने र भूमि सम्बन्धी गुणस्तरीय सेवा-सूचना जनतालाई सरल र सहज एवं प्रभावकारी रूपमा प्रवाह गर्न-गराउन स्थापित केन्द्रीय निकाय हो ।

१.१ ऐतिहासिक पृष्ठभूमि:

भूमि-व्यवस्थाको ऐतिहासिक पृष्ठभूमि वैदिक कालदेखि नै शुरू भएको पाइन्छ । भूमिको उपयोग गरे वापत राज्यलाई निश्चित कर बुझाउनु पर्ने चर्चा बैदिक कालमा पनि भएकोले तत्कालीन समयदेखि नै भूमिको प्रशासन राज्यद्वारा नै सञ्चालन भएको थियो भन्न सकिन्छ । वेद, मनुस्मृति, महाभारत र कौटिल्यको अर्थशास्त्र अनुसार त्यस वेला पनि भूमि राज्यको सम्पात्तको रूपमा रहेको थियो । नेपालमा बैदिककाल देखि नै भूमिलाई राज्यको अधिनमा राखी भूमिको उपभोग गर्नेले निश्चित कर राज्यलाई बुझाउनु पर्ने प्रचलन थियो । जग्गाको उपयोग गरेवापत मालपोत असुली गर्ने कार्य कहिलेदेखि भयो भन्ने यथार्थ अभिलेख आधिकारिक रूपमा नपाइएता पनि भूमिकर उठाउने कुरा ऋग्वेद र अथर्ववेदमा समेत उल्लेख भएको पाइन्छ । नेपालमा महिषपाल तथा किराँतको शासनकालमा जग्गाधनी पूर्जा जस्तै “लेख्य” नामको प्रमाण दिइन्थ्यो र उत्पादन अनुसार जग्गाको कुत तिर्नु पर्ने व्यवस्था थियो । लिच्छवीकालमा “अधिकरण” नामक अड्डावाट जिन्सीको रूपमा जग्गाको तिरो असुली हुने गर्दथ्यो र जग्गाको प्रशासन विकेन्द्रित थियो । त्यसवेला गाउँका पाञ्चालीले जग्गाको प्रशासन गर्दथे। यस्तै मल्लकालीन समयमा पनि भंसार, व्यापार, प्रशासनिक र भूमि क्षेत्रमा निकै राम्रो सुधार भएको अभिलेखबाट थाहा हुन्छ । राजा राम शाहले जग्गा प्रशासनमा हले, पाटे, कोदाले, माटो मुरी, विजन, माना आदिको आधारमा जग्गाको इकाई तोकी लगत राख्ने व्यवस्था गरेका थिए भने राजा जयस्थिति मल्लले जग्गा नापजाँच गराउने र विर्ता जग्गा विक्री गर्न र बन्धक राख्न पाउने नियम वसालेका थिए ।

सरकारी श्रेस्ता राख्नको निमित्त वि.स. १८७१ मा लाल ढड्डा र वि. सं. १८७९ मा मोठ ढड्डा प्रयोग गरेको पाइन्छ । लाल ढड्डा र मोठ ढड्डा राजश्व र प्रशासकीय खर्च हिसाव राख्ने र किपट व्यवस्थित सर्भेक्षण अभिलेख हुन् । वि.सं. १९०३ मा राणा शासनको उदय भएपछि बेलायत सरकारले आर्थिक प्रशासनिक क्षेत्रमा सहायता प्रदान गर्न थालेपछि नेपालमा पनि व्यवस्थित रूपले राज्य व्यवस्थाका संरचनाहरूको सुधार गर्ने क्रममा भूमिव्यवस्थापनको क्षेत्रमा पनि केही हदसम्म सुधार भएको पाइन्छ ।

वि.सं. १९१० मा नेपालमा मुलुकी ऐन लागू भएपछि मालपोत असुली, तहसिलका लागि जग्गा नापजाँच गर्ने कानूनी व्यवस्था भएदेखि जग्गाको लगत तयार पार्ने कार्य हुँदै आएको थियो ।

वि.सं. १९३० देखि तराईका जग्गा र पहाडका खेतहरु जंजिरले र पहाडी क्षेत्रका अन्य जग्गाहरु जहाँ जे जस्तो औजार प्रयोगमा थियो सोही बमोजिम हले, पाटे, कोदाले किसिम कायम गरी जग्गाको व्यवस्थित अभिलेख राख्ने क्रमको थालनी भयो । जग्गा प्रशासनको लागि वि.सं. १९५३ मा माल अड्डा स्थापना गरियो ।

कर्मचारीलाई तलब खुवाउन र वक्यौता असूली गर्न खडा भएको “तहसिल कार्यालय” लाई समेत वि.सं. १९५९ सालमा माल अड्डामा गाभिएको थियो । त्यसै वर्ष मधेश माल सवाल लागु गरियो । तत्कालीन व्यवस्था अनुसार तराईमा जिमिन्दार, पटवारी र पहाडतर्फ जिम्मावाल र मुखियावाट जग्गा प्रशासन अन्तर्गत जग्गाको लगत तयार गर्ने तथा तिरो असुल गर्ने र भूमिकर उठाउने प्रचलनको थालनी भएको थियो । वि.सं. १९६० मा चन्द्र शमशेरले जग्गालाई अवल, दायम, सीम र चाहार गरी ४ वर्गमा वर्गीकरण गरी वि.सं. १९६४ मा सर्पट नापी पछि जग्गाको किसिम अनुसार तिरो लगाइयो ।

यस व्यवस्था अनुसार तराईमा जिमिन्दार, पटवारी र पहाडतर्फ जिम्मावाल र मुखियाबाट जग्गा प्रशासन अन्तर्गत कार्य गराउने र उनीहरुबाट भूमिकर उठाउने प्रचलनको थालनी भएको थियो । वि.सं. १९६८ सालमा जग्गाको व्यवस्थित लगत राख्ने प्रयासको थालनी स्वरुप जग्गाको अड्सठा राख्ने कार्यको शुरुवात भएको पाइन्छ जसलाई यद्यपि अड्सठाको नामले चिन्ने गरिन्छ ।

वि.सं. १९७१ देखि तराईमा छुटफूट लगत लिने व्यवस्था गरियो जसलाई एकहर्षिका नामले चिनिन्छ । वि.सं. १९७८ मा पोता रजिष्ट्रेशन अड्डा स्थापना भएपछि घरजग्गाको हक हस्तान्तरण पक्रिया लिखतवाट हुन थालेको पाइन्छ । माल अड्डामा गई घरजग्गाको रजिष्ट्रेशन पारित गर्ने कार्यको शुरुवात १९७९ साल वैशाख १ गतेवाट भएको अभिलेखमा उपलब्ध छ । जग्गा प्रशासन सम्बन्धी कार्यका साथै सरकारी आर्थिक कारोवारको काम पनि माल अड्डा मार्फत हुन थालेको पाइन्छ ।

शुरुमा नापी सैनिक कार्यका लागि गरिन्थ्यो । त्यसैले नापी विभाग पनि रक्षा मन्त्रालय अन्तर्गत रहेको थियो । वि.स. १९८० सालतिरबाट रक्षा मन्त्रालय मातहतमा नापीको एउटा सानो टुकडीबाट नक्सा सेस्ता व्यवस्थापन तथा जंगीकार्य समेतको लागि नक्सा बनाउन नापजाँच शुरुवात गरिएको थियो ।

वि. सं. १९८० मा भक्तपुर जिल्लामा कित्ता नापी शुरु भयो । भूमिको समुचित व्यवस्थापन गर्ने क्रममा नेपालमा वि.सं. १९८५ देखि वि.सं. १९९० सम्ममा जग्गा नापजाँच गर्ने कार्य

भएको थियो । वि.सं. १९९६ मा काठमाण्डौंमा नापी गोश्वाराको स्थापना भै भूमिको वास्तविक लगत तयार पार्ने कार्यको शुरुवात गरियो ।

नेपालमा वि.सं. २००७ सालको राजनीतिक परिवर्तन पछि आर्थिक परिवर्तनको अभ्यास पनि शुरु गरियो । वि.सं. २००८ सालको पहिलो बजेटमा कुल राजश्वको ५० प्रतिशत भन्दा बढी योगदान मालपोतको राजश्व रहेको थियो । भूमिप्रशासनलाई व्यवस्थित गर्न वि.सं. २००८ सालमा भूमिदारी अधिकार प्राप्त कानूनको मस्यौदा र भूमि जाँच कमिशन गठन गरिएको थियो । वि.सं. २००८ मै विर्ता उन्मूलनको स्वीकृति प्रदान गरी “विर्ता खारेजी बन्दोवस्त अड्डा” को स्थापना गरियो । वि.सं. २००८।१।६ मा भएको घोषणामा गणेशमान सिंह खाद्य, कृषि तथा भूमिव्यवस्था मन्त्री थिए । वि.सं. २००९।४।३० मा गठन भएको परामर्शदात्री सरकारमा खड्गमान सिंहले सम्हालेको विभागमा परराष्ट्र, मालपोत र वन रहेको थियो । वि.सं. २००९ सालमा नारदमुनी थुलुङको अध्यक्षतामा भूमि समस्या अध्ययन गरी प्रतिवेदन पेश गर्न भूमिसुधार कमिशनको गठन भयो । त्यसैगरी २००९ सालमै चन्द्रवहादुर थापालाई मालपोत र वन विभागको प्रमुखको रूपमा तोकेको पाइन्छ ।

भूमिप्रशासनको क्षेत्रमा वि.सं. २०११ साल तिर मालपोत तथा वन मन्त्रालयबाट कार्य सम्पादन हुने गरेको व्यहोरा त्यसबेलाको नेपाल गजेटमा प्रकाशित सूचनाबाट थाहा पाउन सकिन्छ । वि.सं. २०१२ सालमा निरजराज भण्डारी र रामचन्द्र मल्होत्रालाई सेक्रेटरी र डेपुटी सेक्रेटरीको रूपमा तोकदा तोकिएको निकायको रूपमा अर्थ तथा मालपोत विभाग थियो । त्यतिबेलाका गोश्वारालाई अहिलेको विभागस्तरको कार्यक्षेत्र तोकेको पाइन्छ । वि.सं. १९९६ मा स्थापना भई वि.सं. २०१३ सम्म मालपोत विभाग अन्तर्गत रहेको काठमाण्डौं नापी गोश्वारा वि.सं. २०१४ सालमा नापी विभागको स्थापना पश्चात सोही विभाग अन्तर्गत रहेको थियो । वि.सं. २०१८ साल देखि जग्गा प्रशासनको लागि ७५ जिल्लामा माल अड्डाहरु स्थापना गरिए ।

तत्कालीन सरकार अन्तर्गत कुन मन्त्रालयले कुन कुन विषयका कार्य हेर्ने भन्ने सन्दर्भमा वि.सं. २०१५ आश्विन ६ गते देखि श्री ५ को सरकार (कार्य विभाजन) नियमहरुद्वारा सरकारको कार्य विभाजन गर्ने कार्यको शुरुवात व्यवस्थित रूपमा भएको पाइन्छ । जसअनुसार वि.सं. २०१५ देखि वि.सं. २०१७ सम्म मालपोत तथा भूमिकर र रजिष्ट्रेशन सम्बन्धी कार्य अर्थ मन्त्रालय अन्तर्गत रहेको देखिन्छ भने सरकारी तथा वन क्षेत्रको सर्भे र भूमिसुधार सम्बन्धी कार्य खाद्य, कृषि, नहर तथा वन मन्त्रालयले गरेको देखिन्छ । त्यसै गरी वि.सं. २०१७ देखि वि.सं. २०२१ सम्म मालपोत तथा भूमिकर, रजिष्ट्रेशन, गुठीहरु, सर्भे तथा नापी, विर्ता र भूमिसुधार सम्बन्धी कार्य अर्थ मन्त्रालय अन्तर्गत सम्पादन भएको पाइन्छ । वि.सं. २०२१ देखि २०२४ सम्म भूमिसुधार मन्त्रालय अस्तित्वमा आएको देखिन्छ भने वि.सं. २०२४ देखि २०३८ सम्म भूमिसुधार, कृषि तथा खाद्य मन्त्रालयको रूपमा परिवर्तन भएको देखिन्छ । यसैगरी वि.सं. २०३८ देखि २०५२ सम्म भूमिसुधार मन्त्रालय

पुनः अस्तित्वमा आएको देखिन्छ भने वि.सं. २०५२ देखि यस मन्त्रालयको नाम परिवर्तन भई भूमिसुधार तथा व्यवस्था मन्त्रालयको रूपमा हालसम्म रहिआएको छ ।

भूमिप्रशासनलाई व्यवस्थित गर्न वि.सं. २००८ मा भूमिदारी अधिकार प्राप्त कानूनको मस्यौदा र भूमि जाँच कमिशन गठन, वि.सं. २००९ मा नारदमुनी थुलुङको अध्यक्षतामा भूमिसुधार कमिशनको गठन २०१३ मा जग्गा र जग्गा कमाउने लगत खडा गर्ने ऐन, २०१४ मा भूमिसुधार ऐन, २०१६ मा विर्ता उन्मुलन ऐन, २०१९ मा जग्गा (नापजाँच) ऐन, २०२१ मा भूमि सम्बन्धी ऐन, २०३३ मा गुठी संस्थान ऐन तथा २०३४ मा मालपोत ऐन जारी भई कानूनी तथा संस्थागत व्यवस्था भएको पाईन्छ ।

१.२ उद्देश्य

१. राष्ट्रिय भूमिनीतिको माध्यमबाट सामाजिक द्वन्द्व न्यूनीकरण गरी शासकीय व्यवस्थालाई प्रभावकारी बनाई भूमिको वैज्ञानिक व्यवस्थापन गर्नु ।
२. भूमिको अधिकतम सदुपयोग तथा उत्पादकत्व वृद्धि गर्नकालागि जनसंख्या वातावरण र दिगो विकासको दृष्टिकोणबाट सन्तुलित रूपमा भूमिको उपयोग गर्नु ।
३. भूमिप्रशासन कार्यलाई सरल, स्वच्छ, पारदर्शी एवं वैज्ञानिक बनाई सेवा प्रवाह कार्यमा प्रभावकारिता ल्याउनु.

१.३ कार्यक्षेत्र तथा कार्यक्रम

नेपाल सरकार, कार्य विभाजन नियमावली २०६४ अनुसार यस मन्त्रालयलाई तोकिएको कार्यक्षेत्र-

- भूमिसम्बन्धी विभिन्न नीति योजना तथा कार्यक्रमहरूको तर्जुमा कार्यान्वयन, अनुगमन र मूल्यांकन सम्बन्धी कार्य ।
- भू-उपयोग, चकलावन्दी तथा भूमिसुधार सम्बन्धी कार्य ।
- भूमिहीन सुकुम्वासी, मुक्त कर्मैया र हलियाहरूको पुनस्थापना, सीप विकास र व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्य ।
- नेपाल इन्जिनियरिङ्ग सेवा, सर्भे समूहको सेवा सञ्चालन गर्ने ।
- नाप नक्सा तथा भूमि व्यवस्थापनसम्बन्धी दक्ष जनशक्ती तयार गर्न आवश्यक तालिम संचालन सम्बन्धी कार्य ।
- नाप नक्सा, भौगोलिक सूचना प्रणाली, भूमिसम्बन्धी विभिन्न राष्ट्रिय, अन्तर्राष्ट्रिय सभा सम्मेलनमा सहभागिता जनाउने सम्बन्धी कार्य ।
- जियोडेटिक नापी, कित्ता नापी र स्थलरूप नापीको विकासको लागि आवश्यक यन्त्र तथा प्रविधि प्रयोग गरी नाप नक्सा सम्बन्धी कार्य ।
- विभिन्न प्रकारका नक्शा र भौगोलिक सूचनाको उत्पादन र अदर्यावधिक सम्बन्धी कार्य ।
- नक्सा, स्नेस्ता अदर्यावधिक र सरकारी तथा सार्वजनिक तथा गुठी जग्गाको संरक्षण र सम्वर्द्धन सम्बन्धी कार्य ।

- मालपोत, रजिष्ट्रेशन, जग्गा दर्ता लगायत जग्गा प्रशासन सम्बन्धी कार्य ।
- विगतमा संचालित अनिवार्य वचत योजना, ऋण असुली तथा ऋण वितरण कार्य तथा मोही सम्बन्धी कार्य ।
- नक्सा, सेस्ता सम्बन्धी तथ्याङ्क कम्प्युटरिकृत गरी सूचना प्रविधिमा आधारित भूसूचना प्रणालीको विकास र कार्यान्वयन ।
- विगतमा गठित आयोगहरूको प्रतिवेदनमा उल्लिखित सुझावहरूको कार्यान्वयन गर्ने कार्य ।

१.४.संगठन संरचना

मन्त्रालयको विद्यमान संगठन संरचनामा ३ (तीन) वटा महाशाखा र १० (दश) वटा शाखाहरू रहेको र ती शाखा/महाशाखाहरूको कार्य विवरण देहाय बमोजिम रहेको छः

१.४.१ .प्रशासन महाशाखा:

- मन्त्रालय र अन्तर्गतका निकायहरूको संगठन संरचना, दरवन्दी सिर्जना र परिमार्जन सम्बन्धी कार्यहरू आवधिक रूपमा गर्ने/गराउने ।
- मन्त्रालय र अन्तर्गतका कर्मचारीहरूको सरुवा, वढुवा, नियुक्ति, पदस्थापन र काजका साथै स्वदेशी तथा विदेशी अध्ययन, तालीम, गोष्ठी, सेमिनार, बैठक र अन्तरक्रियामा सहभागिता सम्बन्धी कार्यहरू सम्पादन गर्ने/ गराउने ।
- सेवा प्रवाहमा समयानुकूल प्रभावकारीता ल्याउन र जनशक्ति सशक्तिकरणका लागि मन्त्रालय तथा अन्तर्गतका निकायहरूका लागि आवश्यक जनशक्तिको व्यवस्थापन गर्ने /गराउने ।
- प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय, मन्त्रालय तथा अन्य विभिन्न निकायबाट प्राप्त उजुरी तथा गुनासोहरू यथासमयमै व्यवस्थापन गर्ने/गराउने ।
- महाशाखा सम्बन्धी नेपाल सरकारमा पेश हुने प्रस्तावहरू परिमार्जन गरी गराई स्वीकृत भए पछि प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयमा पठाउने व्यवस्था मिलाउने ।
- तोकिए बमोजिमको रकमान्तर खर्चको स्वीकृती दिने र ठेक्का पट्टा सदर गर्ने ।
- मालसमान खरिद तथा लिलाम विक्रीको स्वीकृती दिने एवं मन्त्रालयको भौतिक साधनको अभिलेख राख्ने, साधनहरूको मर्मत संभार र संरक्षण गर्ने /गराउने ।
- लेखा परीक्षणबाट देखिन आएका वेरुजुहरू फर्छ्यौट गर्ने/गराउने कार्यमा तीव्रता ल्याउने ।
- मन्त्रालय र अन्तर्गत विभाग कार्यालयहरूलाई आवश्यक पर्ने कर्मचारी प्रशासनसंग सम्बन्धित ऐन, नियमका सम्बन्धमा आवश्यक परामर्श दिने ।
- प्रचलित कानून तथा नीति एवं कार्यक्रम बमोजिम संगठनलाई गतिशिल चुस्त दुरुस्त बनाउन विभिन्न कार्यक्रमहरू तय गर्ने ।
- कार्यालयहरूको स्थापना सम्बन्धी माग उपर सम्भाव्यता अध्ययन गर्ने र मौजुदा संगठन र दरवन्दी एवं कार्यविवरणको समीक्षा गरी सामयिक सुधार गर्न सिफारिस गर्ने ।

- मन्त्रालय र अन्तर्गतका कर्मचारीहरूको दण्ड सजाय, प्रोत्साहन पुरस्कार, राजीनामा, विभागीय कारवाही तथा अन्य कर्मचारी प्रशासन सम्बन्धी कार्यहरू गर्ने/गराउने ।
- अधिनस्थ कर्मचारीहरूको काममा मार्ग दर्शक बनी कर्मचारीहरूको सुपरिवेक्षण गर्नुका साथै तिनलाई आवश्यकतानुसार निर्देशन र नियन्त्रण समेत गर्ने ।
- सम्बन्धित विषयमा हुने सभा, गोष्ठी, सम्मेलन, अन्तरक्रिया/छलफल आदिमा निर्णय, आदेश वा निर्देशन भए बमोजिम भाग लिने ।
- नेपाल ईन्जिनियरिङ सेवा, सर्भे समूह सम्बन्धी शैक्षिक योग्यता एवं सम्बद्धता निर्धारण गर्ने सम्बन्धमा प्रचलित कानून बमोजिम काम कारवाही सम्पादन गर्ने/गराउने ।
- सुशासन (व्यवस्थापन तथा संचालन) सम्बन्धी प्रचलित ऐन र नियमावली तथा सेवा अभियान संचालन निर्देशिका बमोजिम तोकिएका कार्यहरू सम्पादन गर्ने/ गराउने ।
- मन्त्रालय र अन्तर्गतका विभाग/कार्यालयहरूको सम्पूर्ण प्रशासनिक कार्यहरू गर्ने ।
- भैपरि आउने अन्य कार्यहरू गर्ने ।

यस महाशाखा अन्तर्गत देहायका शाखाहरू रहने र तिनको कामहरू देहाय बमोजिम हुने गरी व्यवस्था गरिएको छः

- १.४.१.१. कर्मचारी प्रशासन शाखा
- १.४.१.२. आन्तरिक प्रशासन शाखा
- १.४.१.३. आर्थिक प्रशासन शाखा
- १.४.१.४. कानून तथा फैसला कार्यान्वयन शाखा
- १.४.१.५. जनगुनासो व्यवस्थापन शाखा

१.४.१.१. कर्मचारी प्रशासन शाखाः

यस शाखाका मुख्य कार्यहरू देहाय बमोजिम रहेको छः

- मन्त्रालय र अन्तर्गतका निकायहरूको समयानुकूल संगठन संरचना तथा दरवन्दी परिमार्जन/ पुनरावलोकनका लागि प्रचलित कानून बमोजिम व्यवस्थापन तथा सर्भेक्षण सम्बन्धी कार्य गर्ने र प्राप्त प्रतिवेदनका आधारमा सम्बन्धित निकायबाट स्वीकृति र निर्णय भै आए बमोजिम कार्यान्वयन गर्ने गराउने ।
- मन्त्रालय र अन्तर्गतका कर्मचारीहरूको सरुवा, बढुवा, नियुक्ति, पदस्थापन र काज सम्बन्धी कारवाही उठान गर्ने र सोको निर्णयानुसार कार्यान्वयन गर्ने ।
- मन्त्रालय र अन्तर्गतका कर्मचारीहरूको स्वदेशी तथा विदेशी अध्ययन, तालीम, गोष्ठी, सेमिनार, बैठक र अन्तरक्रियामा सहभागिता सम्बन्धमा आवश्यकतानुसार पूर्व स्वीकृति प्रदान गर्ने, मनोनयन गर्ने र विदा स्वीकृत गर्ने सम्बन्धी कारवाही उठान गरी निर्णयानुसार कार्यान्वयन गर्ने/ गराउने ।
- मन्त्रालय र अन्तर्गत विभाग, कार्यालयहरूमा रिक्त रहेका पदहरू पूर्तिको लागि सम्बन्धित निकायमा माग गर्ने गराउने एवं पदपूर्तिको लागि विज्ञापन प्रकाशित गरी

गराई नियमानुसार छनौट भई आएका कर्मचारीहरूको नियुक्ति तथा पदस्थापन गर्न कारवाही चलाउने र निर्णय भै आए बमोजिम कार्यान्वयन गर्ने, गराउने ।

- मन्त्रालय र अन्तर्गतका कर्मचारीहरूको दण्ड सजाय, प्रोत्साहन पुरस्कार, राजीनामा वा अन्य कर्मचारी प्रशासन सम्बन्धी विषयहरूको आधिकारिक राय सहित माथिल्लो तहमा पेश गरी निर्णय भए बमोजिम कार्यान्वयन गर्ने/ गराउने ।
- कर्मचारी नयाँ भर्ना वा वढुवा भएपछि मन्त्रालयको कामको जानकारी दिने र प्रत्येक कर्मचारीलाई स्वीकृत पद विवरण दिई निस्सा लिने ।
- प्रशासन शाखासँग सम्बन्धित विषयको मन्त्रिपरिषद्मा पेश हुने प्रस्तावको मस्यौदा तयार गरी पेश गर्ने र निर्णय बमोजिम प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यलयमा पठाउने ।
- मन्त्रालय र अन्तर्गतका निकायमा कार्यरत कर्मचारीहरूको विभागीय कारवाही सम्बन्धी कार्य गर्ने ।
- नेपाल ईन्जिनियरिङ सेवा, सर्भे समूह सम्बन्धी शैक्षिक योग्यता एवं सम्बद्धता निर्धारण गर्ने सम्बन्धमा प्रचलित कानून बमोजिम काम कारवाही सम्पादन गर्न आवश्यक पहल एवं प्रकृया अगाडि वढाउने र निर्णय भए बमोजिम कार्यान्वयन गर्ने, गराउने ।
- मन्त्रालय र अन्तर्गत निकायहरूको कार्य विवरणको समीक्षा गर्ने, सो बमोजिम जिम्मेवारी तोक्ने र तत् सम्बन्धमा समयानुकूल परिमार्जन गर्न राय सुझाव सहित आवश्यक सिफारीस गर्ने ।
- साविकमा परिवर्तन इकाईले गरी आएका कार्यहरू समेत सम्पादन गर्ने ।
- मन्त्रालयबाट गर्नु पर्ने तर अन्य शाखाहरूलाई नतोकिएका र निर्दिष्ट नगरिएका सबै कार्यहरू गर्ने ।

१.४.१.२. आन्तरीक प्रशासन शाखा:

यस शाखाबाट सम्पादन हुने कार्यहरू निम्नानुसार रहेका छन्:

- प्रत्यायोजित अधिकार बमोजिम मन्त्रालय र अन्तर्गतका निकायहरूमा कार्यरत कर्मचारीहरूको कार्य सम्पादन मूल्यांकन सम्बन्धी कार्य गर्ने ।
- मन्त्रालयको भौतिक एवं सवारी साधनहरूको मर्मत सम्भार तथा संरक्षण गर्ने व्यवस्था मिलाउने ।
- मन्त्रालयमा कार्यरत कर्मचारीहरूको हाजिरी रेकर्ड राख्नुका साथै तलवी प्रतिवेदन पारित गर्ने गराउने सम्बन्धी कार्य गर्ने ।
- मन्त्रालयको मालसामान खरिद, दाखिला, खर्च र लिलाम विक्री सम्बन्धी कार्यका साथै सोको अभिलेख राखी समयमै जिन्स निरीक्षण गर्ने, गराउने ।
- मन्त्रालयको सम्पूर्ण सरसफाई एवं पालो पहरा तोक्नुका साथै तत् सम्बन्धमा निरन्तर रुपमा ध्यान पुऱ्याउने ।

- मन्त्रालयको निजी सचिवालयहरूमा कर्मचारीहरूको खटन पटन लगायत शाखा/महाशाखाहरूमा कार्यरत कर्मचारीहरूको शाखा सरुवाको सम्बन्धमा आवश्यक कारवाही उठान गरी निर्णय बमोजिम कार्यान्वयन गर्ने/गराउने ।
- मन्त्रालय अन्तर्गत तोकिएको संस्थानको राजनीतिक नियुक्ति सम्बन्धी प्रारम्भिक कारवाही अघि वढाउने र निर्णय भै आए बमोजिम कार्यान्वयन गर्ने ।
- मन्त्रालयको दर्ता चलानी एवं हेल्प डेस्क (सोधपुछ कक्ष) मा जुनसुकै बखत खटिने गरी आवश्यक कर्मचारीहरूको व्यवस्थापन गर्ने ।
- अन्यत्रबाट काज वा सरुवा भई आउने कर्मचारीहरूलाई अर्को व्यवस्था नभएसम्म मन्त्रालयमा हाजिर गराउने, सो को अभिलेख राख्ने र सम्बन्धित निकायमा सोको जानकारी पठाउने ।
- सवारी साधनहरूलाई तोकिएको मापदण्डको अधीनमा रही इन्धनको कुपन प्रदान गर्ने गराउने ।
- सवारी चालकहरूको खटनपटन सम्बन्धी आवश्यक व्यवस्थापन मिलाउने ।
- अन्य भैपरी आउने कार्यहरू गर्ने ।

१.४.१.३. कानून तथा फैसला कार्यान्वयन शाखा:

यस शाखालाई निम्न कार्यहरू गर्नु पर्ने गरी तोकिएको छ:

- मन्त्रालयको कार्यक्षेत्र भित्र पर्ने विषयहरूमा विधेयक, नियम तथा आदेशहरूको मस्यौदा तयार गरी परिमार्जन तथा सम्पादन गर्न कानून, न्याय तथा संसदीय व्यवस्था मन्त्रालयमा पठाउने र स्वीकृत भई आएपछि सम्बन्धित निकायमा पठाउने व्यवस्था गर्ने ।
- आफ्नो र कानून, न्याय, संविधान सभा तथा संसदीय मामीला मन्त्रालयको बीचमा सम्पर्क शाखाको रूपमा कार्य गर्ने ।
- मन्त्रालयको कार्य क्षेत्र भित्रका ऐन तथा नियमावली सम्बन्धी मन्त्रालय अन्तर्गत शाखा, विभाग तथा कार्यालयहरूबाट राय माग भई आएमा परम्परा बसिसकेका सामान्य विषयहरूमा मन्त्रालयको तर्फबाट राय दिने तथा नयाँ व्यवस्था गर्नुपर्ने भएमा राय ठहर सहित पेश भएकोमा निर्णय भई आए बमोजिम जानकारी दिने ।
- मन्त्रालय स्तरबाट गरिने विभिन्न सम्झौताहरूको मस्यौदामा आवश्यक कानूनी राय सल्लाह दिने र सम्झौता वार्तामा भाग लिने ।
- फैसला कार्यान्वयनका लागि सम्बन्धित अदालतबाट आदेश भै आए बमोजिम मन्त्रालयको हकमा आफैले र मातहतका निकायहरूको हकमा सो बमोजिम कार्यान्वयन गर्ने /गराउने ।
- मन्त्रालयसँग सम्बन्धित ऐन, कानून,नियमावली तथा राजपत्रहरू संकलन गरी अद्यावधिक रूपमा राख्ने व्यवस्था मिलाउने ।

- मन्त्रालयसँग सम्बन्धित कुनै करार वा अन्य लिखतहरूको मस्यौदाको ढाँचा मस्यौदामा पुऱ्याउनु पर्ने कानूनी प्रकृया तथा विधिको सम्बन्धमा आवश्यक राय सल्लाह उपलब्ध गराउने ।
- कानून शाखासँग सम्बन्धित विषयमा मन्त्रिपरिषदमा पेश हुने प्रस्तावको मस्यौदा तयार गरी पेश गर्ने र स्वीकृत भए बमोजिम प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषदको कार्यालयमा पठाउने ।
- मन्त्रालय मातहतका संस्थानको विनियमावली स्वीकृति सम्बन्धी कार्य गर्ने ।
- मन्त्रालय र अन्तर्गत विभागलाई आवश्यक पर्ने ऐन, नियम तथा सम्बन्धित कानूनी लिखतहरूको अनुवाद गर्ने र त्यसको जाँच पडताल गर्ने ।
- प्रचलित ऐन तथा नियमहरू अनुसार मन्त्रालय तथा अन्तर्गत विभागहरू, कार्यालयहरूको सम्पादन गरेका कार्यमा पर्ने आएका मुद्दा मामिला सम्बन्धमा आवश्यक कागजपत्र/प्रमाणहरू संकलन गर्ने तथा मन्त्रालयको तर्फबाट प्रत्यूत्तर वा लिखित जवाफ तयार गरी पेश गर्ने ।
- मन्त्रालयबाट राजपत्रमा प्रकाशित गराउनु पर्ने नियम, गठन आदेश तथा सूचना आदि मस्यौदा गरी परिमार्जन/सम्पादन गरी गराई राजपत्रमा प्रकाशन गराउने व्यवस्था गर्ने ।
- मार्गदर्शक हुने कानूनी निर्णयहरूलाई परिपत्र गर्ने र त्यस्ता परिपत्रहरूलाई अर्द्यावधिक बनाई राख्ने ।
- मन्त्रालयका शाखा तथा अन्तर्गत विभाग, कार्यालयहरूलाई आवश्यक परेमा कानूनी परामर्श दिने ।
- मानव अधिकार सम्बन्धी विषयमा फोकल प्वाइन्टको काम र प्रतिनिधित्व गर्ने ।
- सम्बन्धित अदालतबाट आदेश भै आए बमोजिम फैसला कार्यान्वयनका लागि मन्त्रालयको हकमा भए आफ्नै शाखाबाट र अन्तर्गतका निकायका हकमा भए ती निकायहरूलाई सो बमोजिम कार्यान्वयन गर्न/गराउन आवश्यक निर्देशन दिने ।
- यस शाखालाई निर्दिष्ट गरिएका अन्य कार्यहरू गर्ने ।

१.४.१.४. जनगुनासो व्यवस्थापन शाखा:

यस शाखाबाट सम्पादन हुने कार्यहरू निम्नानुसार रहेका छन्:

- मन्त्रालय अन्तर्गतका विभाग एवं कार्यालयहरूबाट भएका काम कारवाहीका सम्बन्धमा दिनहुँ पर्ने आएका उजुरी, निवेदन, गुनासाहरू यथासमयमै छानवीन एवं कारवाही गर्ने ।
- प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषदको कार्यालय, अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग, राष्ट्रिय सतर्कता केन्द्र, विभिन्न मन्त्रालय तथा अन्य निकायहरूबाट प्राप्त निवेदन, निर्देशन एवं गुनासाहरूको सम्बन्धमा आफु निकटतम पदाधिकारीलाई अवगत गराउने र तत् सम्बन्धी कारवाही गर्ने ।
- प्राप्त उजुरी र गुनासाहरूको अभिलेख राख्ने ।

- मन्त्रालय अन्तर्गत कार्यालयहरूमा पर्ने आएका गुनासाहरु समाधान गर्ने समय समयमा अनुगमन गरी स्थलगत रुपमै गुनासाहरुको कानून बमोजिम सम्भव भएसम्म व्यवस्थापन र समाधान गर्ने ।
- अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगको फोकल प्वाइन्ट सम्बन्धी कार्यहरु गर्ने ।
- जनगुनासो सम्बन्धमा पर्ने आएका अन्य कार्यहरु गर्ने ।

१.४.१.५. आर्थिक प्रशासन शाखा:

यस शाखालाई साविककै निम्न कार्यहरु गर्ने गरी तोकिएको छ:

- मन्त्रालयको वार्षिक कार्यक्रम अनुसार प्रत्येक आर्थिक वर्षको चालु र पूजिगत तर्फको अनुमानित वजेट तयार गर्ने प्रारम्भिक कार्यहरु गरी स्वीकृतिको लागि पेश गर्ने र वजेट अनुमान गर्दा योजना तथा योजना शाखालाई सघाउ पुऱ्याउने ।
- मन्त्रालय अन्तर्गत विभाग तथा कार्यालयहरुलाई आर्थिक ऐन नियमको आधारमा आवश्यकतानुसार राय सल्लाह दिने ।
- स्वीकृत विनियोजित वजेट अन्तर्गत मन्त्रालयको लागि आवश्यक खर्चको विवरण स्वीकृतिको लागि पेश गर्ने र स्वीकृत भए बमोजिम खर्च गर्ने ।
- स्वीकृत विनियोजित वजेट अन्तर्गत जिल्लास्थित कोष तथा लेखा नियन्त्रण कार्यालयबाट रकम निकास प्राप्त गर्नुपर्ने सम्बन्धी सबै कारवाही गर्ने ।
- मन्त्रालय र अन्तर्गत विभागहरुको लागि आवश्यकतानुसार थप निकास कार्यवाहीको आवश्यक व्यवस्था मिलाउने साथै आवश्यकतानुसार कार्यक्रम संशोधन भइसकेपछि रकमान्तरको कारवाही गर्ने ।
- ऐन नियमानुसार तोकिएको श्रेस्ताहरु अर्द्यावधिक राख्ने, राख्न लगाउने र नियमानुसार खाता सञ्चालन गर्ने/गराउने ।
- अन्तर्गत विभाग तथा कार्यालयहरुको आर्थिक कारोवार सुपरिवेक्षण गर्ने ।
- विकास निर्माण सम्बन्धी खर्चका तथ्यांकहरु अर्द्यावधिक राख्ने व्यवस्था गर्ने/गराउने ।
- आर्थिक वर्ष व्यतित भएपछि मन्त्रालय अन्तर्गत विभाग कार्यालयहरुको चालु तथा पूजिगत तर्फको वजेट मौज्दात सर्वसंचित कोषमा दाखिला गराउने ।
- मन्त्रालयको राजश्व, श्रेस्ता सुव्यस्थित रूपले राख्ने व्यवस्था गर्ने, गराउने तथा धरौटी र उज्राती श्रेस्ता फछ्यौट गर्ने/गराउने ।
- निर्माण कार्यहरु वा ठेक्का पट्टाबाट निर्माण र सामान खरीद कार्य भएकोमा प्रचलित आर्थिक ऐन नियमको अधिनमा रहेर भुक्तानी दिने, दिलाउने व्यवस्था गर्ने ।
- नियम बमोजिम विभिन्न वजेट अन्तर्गत भएका खर्चहरुको भुक्तानी दिने वा आर्थिक सहायताहरु प्रदान गर्ने ।
- तलवबाट कट्टा भएको कर्मचारी संचयकोष, सावधिक जीवन विमा, नागरिक लागानीकोष, सामाजिक सुरक्षा कर र सापटी कट्टी रकम सम्बन्धित कार्यालयमा दाखिला गर्ने/गराउने ।

- नियमानुसार पारिश्रमिक कर कटघा गरी आन्तरिक राजश्व कार्यालयले तोकेको खातामा जम्मा गरी सोको सूचना आन्तरिक राजश्व कार्यालयलाई दिने ।
- कर्मचारीलाई नियमानुसार तलव, भत्ता, उपदान लुगा भर्त्ता औषधि उपचार खर्च उपलब्ध गराउने ।
- आर्थिक प्रशासन सम्बन्धी ऐन नियम आदेश तथा परिपत्रहरु सवै कर्मचारीहरुलाई जानकारी गराउने र लेखा तर्फ रेखदेख नियन्त्रण सुपरिवेक्षण गर्ने/गराउने ।
- मन्त्रालयमा तयार भएको श्रेस्ताको आन्तरिक तथा अन्तिम लेखा परिक्षण गराउने ।
- आन्तरिक तथा अन्तिम लेखा परिक्षणबाट देखाइएका बेरजुको लगत खडा गर्ने र तदारुकताका साथ फर्छ्योट गर्ने/गराउने ।
- विनियोजित वजेटको निकास, खर्च र बाँकी तथा निकासको स्रोत समेत देखिने गरी प्रत्येक शीर्षकको छुट्टा छुट्टै आ.वि. वनाई सम्बन्धित तालुक कार्यालयहरुमा पठाउने ।
- शाखाको भौतिक साधनहरुको स्याहार सम्भार एवं मर्मत तथा संरक्षण गर्ने व्यवस्था मिलाउने ।
- आर्थिक प्रशासन सम्बन्धी तोकिएको अन्य कार्यहरु गर्ने ।

१.४.२. योजना, अनुगमन तथा मूल्यांकन महाशाखा:

- मन्त्रालय र अन्तर्गत विभागद्वारा सञ्चालित विकास आयोजनाहरुको योजना तर्जुमा, कार्यक्रम कार्यान्वयन, अनुगमन तथा मूल्यांकन गर्ने/गराउने ।
- योजना अनुगमन तथा मूल्यांकन सम्बन्धी विषयहरुमा आफ्नो राय पेश गर्ने ।
- मन्त्रालय तथा मातहत विभाग र कार्यालयहरुबाट संचालित योजना तथा आयोजनाहरुको लक्ष्य तथा कार्यक्रम अनुरूप कार्य सम्पादन भए नभएको हेरी लक्ष्य अनुरूप कार्य पुरा गर्ने गराउने ।
- व्यवस्थापन पक्षलाई उद्देश्यमूलक तुल्यउन मन्त्रालय तथा मातहत निकायद्वारा संचालित योजना तथा आयोजनाहरुको भौतिक व्यवस्थापन, यन्त्र उपकरण तथा सवारी साधनको सही उपयोग भए नभएको सम्बन्धमा निरीक्षण अनुगमन तथा मूल्यांकन गरी गराई सुधार गर्ने ।
- मातहत विभाग, कार्यालय तथा संस्थानवाट भइरहेको काम कारवाही र कार्य सम्पादनका विषयमा निरीक्षण, अनुगमन तथा मूल्यांकन गर्ने र कुनै कैफियत देखिएमा आवश्यक निर्देशन दिने वा निर्देशनार्थ पेश गर्ने ।
- सुशासन र व्यवस्थापन तथा संचालन सम्बन्धी प्रचलित कानून र सेवा अभियान संचालन निर्देशिका बमोजिम र अन्तर्गत निकायवाट गर्नु पर्ने कामहरु यथासमयमा सम्पन्न गर्ने/गराउने
- विकास आयोजनाहरुको कार्यान्वयनमा देखापरेका समस्याहरु मध्ये मन्त्रालय स्तरीय विकास समस्या समाधान समितिबाट समाधान हुन नसकेका समस्या राष्ट्रिय विकास

समस्या समाधान समितिमा प्रस्तुत गर्ने र उक्त समितिबाट भएको निर्देशन/निर्णय कार्यान्वयनका लागि राय पेश गर्ने ।

- अन्य निर्देशित एवं भैपरि आउने कार्यहरु गर्ने ।

यस महाशाखा अन्तर्गत निम्नानुसार शाखाहरु रहेका छन्:-

- १.४.२.१. योजना तथा कार्यक्रम शाखा
- १.४.२.२. सुपरिवेक्षण, अनुगमन तथा मूल्यांकन शाखा
- १.४.२.३. भू-सूचना समन्वय शाखा

१.४.२.१. योजना तथा कार्यक्रम शाखा:

यस शाखाले देहायबमोजिम कार्यहरु सम्पादन गर्नेछः

- मन्त्रालय र अन्तर्गत विभागद्वारा सञ्चालित विकास आयोजनाहरुको योजना तर्जुमा, कार्यक्रम कार्यान्वयन, अनुगमन तथा मूल्यांकन गर्ने गराउने ।
- मन्त्रालय र अन्तर्गतका विभाग / आयोजनाहरुको तथ्यांक अध्ययन/विश्लेषण गरि राय / सुझाव सहित पेश गर्ने ।
- मन्त्रालय र अन्तर्गतका विभाग/आयोजनाहरुको प्रत्येक वर्षका वार्षिक विकास कार्यक्रम र वजेट तयार पारी/पार्न लगाई पेश गर्ने ।
- अर्थ मन्त्रालय/राष्ट्रिय योजना आयोगमा हुने कार्यक्रम र वजेट छलफलमा भाग लिने र कार्यक्रम वजेटलाई अन्तिम रुप दिन आवश्यक सहयोग गर्ने ।
- वार्षिक कार्यक्रम र वजेट स्वीकृत भई आए पछि चौमासिक विभाजन सहितको विकास कार्यक्रम तयार पार्न लगाई मन्त्रालयको सिफारिस सहित रा.यो.आ. बाट स्वीकृति भएपछि उक्त कार्यक्रम कार्यान्वयनका लागि सम्बन्धित विभाग/आयोजनामा पठाउने ।
- स्वीकृत वार्षिक विकास कार्यक्रममा आवश्यकतानुसार थप सम्शोधन गर्न पेश गर्ने गराउने र मन्त्रालय/रा.यो.आ.को स्वीकृत अनुसार संशोधित कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्ने/गराउने ।
- व्यवस्थापिका संसदको अधिवेशनको समयमा सांसदद्वारा उठाइएको प्रश्नको जवाफ तयार गरी व्यवस्थापिका संसद सचिवालयमा पठाउने ब्यवस्था मिलाउने ।
- सम्बन्धित विषयमा हुने सभा, सम्मेलन , छलफल आदिमा निर्णय भए बमोजिम भाग लिने ।
- साविक लैङ्गिक सशक्तिकरण ईकाइले गरी आएको कार्यहरु समेत सम्पादन गर्ने ।
- कामको गहनता हेरी माथिल्लो तहमा प्रस्तुत गर्नु पर्ने कुरामा बाहेक शाखा अन्तर्गत काम कारवाहीको सम्बन्धमा आवश्यकता अनुसार सम्बन्धित मन्त्रालय, विभाग तथा कार्यालयहरुमा पत्र लेख्ने तथा तर ताकेता गर्ने/गराउने ।
- नेपाल सरकार, मन्त्रपरिषदमा निर्णयार्थ प्रस्तुत गर्नका लागि स्वीकृत भएका विषयमा प्रस्तावको मस्यौदा तयार पारी समयमै पेश गर्ने ।

- भएको आदेशानुसार सम्बन्धित निकायमा आवश्यक पत्राचार गर्ने र मन्त्रालयमा प्रस्तुत हुन आउने विषयमा आवश्यक कारवाही गर्ने पेश गर्ने ।
- आफ्नो शाखासँग सम्बन्धित काम कारवाही र व्यवस्थापनका विषयमा कुनै नयाँ बस्दोवस्त, नीति निर्माण वा निर्णय गर्न आवश्यक देखिएमा तत्सम्बन्धी पुष्ट्याई सहित कारवाही उठाई माथिल्लो तहमा पेश गर्ने ।
- यस शाखालाई तोकिएका अन्य कार्यहरू गर्ने ।

१.४.२.२. सुपरिवेक्षण, अनुगमन तथा मूल्यांकन शाखा:

यस शाखालाई निम्न कार्य गर्ने जिम्मेवारी तोकिएको छ:

- मन्त्रालय मातहत विभाग तथा कार्यालयहरूबाट संचालित परियोजना तथा आयोजनाहरूको उठती राजश्व, मुद्दा पर्छ्यौट स्थिति र कार्य प्रगति समेतको अभिलेख अद्यावधिक राख्ने।
- वार्षिक/चौमासिक र आवश्यकताअनुसार द्वैमासिक प्रगति विवरण तयार पारी/पार्न लगाई विकास समस्या समाधान समितिको बैठकमा पेश गर्ने र बैठकमा भएका निर्णयहरू कार्यान्वयन गर्ने/गर्न लेखि पठाउने ।
- मन्त्रालय र मातहतका निकायहरूको आवश्यकता अनुसार सुपरिवेक्षण गर्ने/गराउने ।
- मातहतका निकायहरूको काम कारवाहीका सम्बन्धमा नियमित अनुगमन गर्ने/गर्न लगाउने ।
- मन्त्रालय र अन्तर्गतका विकास आयोजना/कार्यक्रमहरूको अनुगमन निरीक्षण गरी प्रतिवेदन पेश गर्ने/गर्न लगाउने ।
- मन्त्रालय र मातहतका निकायहरूबाट संचालित कार्यक्रमहरूका लागि कार्य सम्पादन सूचकहरू तयारगर्ने/गर्न लगाउने ।
- कार्य सम्पादन सूचकहरूको आधारमा आवधिक मूल्यांकन गर्ने /गर्न लगाउने ।
- कार्यसम्पादनमा आधारित मूल्यांकन प्रणालीको स्थापना र विकास गर्ने ।
- मूल्यांकनको आधारमा दण्ड र पुरस्कारका लागि आवश्यक सूचना उपलब्ध गराउने ।
- मातहतका निकायहरूबाट आवधिक रूपमा प्राप्त प्रगति प्रतिवेदन माथिल्लो तहमा अवगत गराउने ।
- सम्बन्धित सबै शाखाहरूसँग समन्वय गरी प्राप्त हुन आएको सूचनाहरू संकलन गरी सोको व्यवस्थित ढंगले अभिलेख समेत राख्ने ।
- सूचनाअधिकारीको जिम्मेवारी समेत वहन गर्ने ।
- यस शाखासँग सम्बन्धित अन्य कार्यहरू गर्ने ।

१.४.२.३. भू-सूचना समन्वय शाखा:

यस शाखालाई साविककै निम्न कार्यहरू गर्ने गरी तोकिएको छ:

- आधुनिक सूचना प्रविधिको उपयोग गरी भूमिसँग सम्बन्धित श्रेस्ता, नक्सा लगायतका सम्पूर्ण सूचनाहरूलाई कम्प्युटर प्रणालीमा प्रविष्ट गराई जनतालाई भरपर्दो सरल, सहज

सेवा/सूचना प्रवाह गराउन भू-सूचना प्रणाली (LIS) को विकासमा सहयोग पुऱ्याउन समन्वय गर्ने र सोको लागि एकद्वार प्रणालीलाई माध्यम बनाउने ।

- भूमिको उपयोगद्वारा कृषिको उत्पादकत्व वृद्धि गर्न एवं गरिवी निवारण तथा वातावरण संरक्षणकार्यमा समेत सहयोग पुऱ्याउने गरी नीति निर्माता, अनुसन्धानकर्ता तथा उपभोक्ताहरूलाई वस्तुपरक भू-सूचना उपलब्ध गराउन समन्वय गर्ने ।
- E-Governance System लागू गर्ने सन्दर्भमा IT Focal Person को रूपमा कार्य गर्ने ।
- भू-सूचनालाई विश्वसनीय, गुणस्तरयुक्त र वस्तुपरक बनाउने र भू-सूचनालाई उपभोक्तामाझ सहज पहुँच हुने व्यवस्था गर्ने ।
- भरपर्दो भू-सूचना प्रणालीको विकास गर्न राष्ट्रिय र अन्तर्राष्ट्रिय क्षेत्रमा स्थापित सम्बन्धित निकायहरूसंग सम्पर्क र समन्वय कायम गरी प्रविधि विकास र हस्तान्तरण गर्न सघाउ पुऱ्याउने र Pro-Active Role समेत निर्वाह गर्ने ।
- भू-सूचना प्रणालीलाई National Geographic Information System (राष्ट्रिय भौगोलिक सूचना प्रणाली) संग आवद्ध गराउन प्रभावकारी भूमिकाका लागि पहल गर्ने ।
- भू-सूचना प्रविधिसंग सम्बन्धित अध्ययन, अनुसन्धान, गोष्ठी, सेमिनार आदिमा भाग लिई Continuous Professional Development (CPD) का लागि पहल गर्ने ।

१.४.३ .भूमि व्यवस्थापन महाशाखा:

- भूमि सम्बन्धी नीतिहरूको कार्यान्वयन गर्ने गराउने र त्यस्ता ऐन नियम र नीतिहरू पुनरावलोकन गर्न आवश्यक भएमा संशोधन एवं सुधारका लागि आफ्नो राय सहित सचिव समक्ष पेश गर्ने ।
- मन्त्रालयबाट तर्जुमा गरिएको कार्य योजनानुरूप कार्य गर्ने ।
- जग्गा प्रशासन सम्बन्धमा माग भएका निर्देशनहरू उपर आवश्यक कारवाही गर्ने ।
- गुठी जग्गाको संरक्षण गर्ने नीति तर्जुमा गरी स्वीकृत नीति निर्देशनहरू कार्यान्वयन गर्ने गराउने ।
- गुठी कोष (अक्षयकोष) को समुचित संरक्षण परिचालन एवं उत्पादनमूलक बनाउन आवश्यक नीति कार्यक्रमहरू तय गरी कार्यान्वयन गर्ने/गराउने ।
- भूमि प्रशासनलाई प्रभावकारी र विश्वसनीय बनाउन विभागहरू, कार्यालयहरू र गुठी संस्थानलाई सशक्तिकरण गरी सार्वजनिक जवाफदेहिता वहन गर्न सक्ने गरी समयानुकूल सुदृढ गर्ने ।
- मातहत निकायबाट सम्पादन गरिने भूमि प्रशासनसंग सम्बन्धित कार्यहरूको आवश्यकतानुसार अनुगमन गरी राय परामर्श लिने/दिने ।
- मोही बाँडफाँड एवं दरवन्दी सम्बन्धी कार्यहरू सम्पादन गर्ने /गर्ने लगाउने ।
- छुट जग्गा एवं विर्ता जग्गा दर्ता एवं भोगाधिकार सम्बन्धमा राय परामर्श लिने/दिने ।

- सरकारी/सार्वजनिक जग्गाको संरक्षण सम्बन्धमा आवश्यक कार्य गर्ने ।
- महाशाखा अन्तर्गतका शाखाहरूलाई कार्य सम्पादन सन्दर्भमा कार्यहरू जवफदेहीपूर्ण बनाउन प्रयत्नशिल रहने ।
- अन्य निर्देशित एवं भैपरि आउने कार्यहरू गर्ने ।

यस महाशाखा अन्तर्गत निम्न शाखाहरू रहेका छन्:-

१.४.३.१. जग्गा प्रशासन शाखा

१.४.३.२. वसोवास व्यवस्थापन शाखा

१.४.३.१. जग्गा प्रशासन शाखा:

यस शाखाबाट सम्पादन हुने कामहरू देहायबमोजिम रहेका छन्:

- जग्गा जमिनको व्यवस्थापन सम्बन्धी नीति तर्जुमा गर्ने ।
- नेपाल सरकारबाट निर्णय भएका जग्गा जमिनसंग सम्बन्धित नीतिगत व्यवस्थाहरूको कार्यान्वयन गर्ने/गराउने ।
- सरकारी तथा सार्वजनिक जग्गाको संरक्षण सम्बन्धी आवश्यक नीति निर्माण गरी कार्यान्वयन तथा अनुगमन गर्ने ।
- जग्गा धनी एवं मोही बीच श्रद्धास्वामित्व अन्त्य गराउने तर्फ काम कारवाही गर्ने गराउने ।
- जग्गाको हदवन्दी सम्बन्धी मुद्दा मामिला फर्छ्यौट गर्न आवश्यक व्यवस्था मिलाउने ।
- सरकारी जग्गाको भोगाधिकार सम्बन्धी नीति निर्माण गरी स्वीकृत नीति बमोजिम भोगाधिकार उलब्ध गराउने, सोको अभिलेख राख्ने र उद्देश्य वमोजिम कामकाज भए नभएको बारेमा अनुगमन गर्ने ब्यस्था मिलाउने ।
- तल्लो निकायबाट निर्देशन माग भै आएका जग्गा जमिनसंग सम्बन्धित समस्याहरूको बारेमा समाधानको लागि आवश्यक नीतिगत व्यवस्था गरी निर्णय कार्यान्वयन गर्ने गराउने ।
- जग्गा जमिनसंग सम्बन्धित विषयमा पर्न आएका निवेदनहरूका सम्बन्धमा प्रचलित कानून वमोजिम आवश्यक कारवाही गर्ने गराउने ।
- मन्त्रालयबाट जारी भएका नीति निर्देशन वमोजिम विभाग र मातहत कार्यालयहरूबाट काम कारवाही भए गरेको छ छैन हेरी आवश्यक निर्देशन दिने ।
- रजिष्ट्रेशन दस्तुर छुट सम्बन्धमा आवश्यक कारवाही गर्ने गराउने ।
- जग्गा प्रशासन र गुठी जग्गासंग सम्बन्धित ऐन, नियममा समयानुकूल सुधार गर्न आवश्यक सहयोग पुऱ्याउने ।
- छूट एवं विर्ता जग्गा दर्ताको म्याद थप एवं भोगाधिकार सम्बन्धी विषयमा विभागीय स्वीकृति बमोजिम प्रस्ताव तयार गरी स्वीकृतिका लागि मन्त्रिपरिषदमा पठाउने र निर्णय भै आए वमोजिम कार्यान्वयन गर्ने/गराउने ।

- गुठीको सम्पात्त संरक्षण, सम्बर्द्धन एवं विकास र अक्षयकोषको समुचित परिचालनका लागि र गुठी संस्थानलाई समय सापेक्ष सुदृढ, सक्षम एवं चुस्त दुरुस्त बनाउन आवश्यक नीति एवं कार्यक्रमको तर्जुमा गर्ने ।
- गुठी संस्थानको भौतिक एवं मानवीय स्रोत परिचालन नीति तय गर्न मद्दत गर्ने ।
- गुठी सम्बन्धमा पर्न आएका निवेदनहरूको कार्यान्वयनका लागि गुठी संस्थानमा लेखी पठाउने ।
- गुठी सम्बन्धी प्रचलित कानून एवं नीति अनुरूप गुठी र अन्तर्गत निकायको निरीक्षण अवलोकन गर्ने र तत् सम्बन्धमा पर्न आएका र निर्देशन माग भै आएका समस्याहरूको समाधानका लागि प्रचलित कानून बमोजिम समाधान गर्ने गराउने ।
- शाखासंग सम्बन्धित अभिलेखहरू अदर्यावधिक गरी राख्ने ।
- यस शाखासंग सम्बन्धित अन्य निर्देशित कार्यहरू गर्ने ।

१.४.३.२. बसोवास व्यवस्थापन शाखा:

यस शाखाबाट सम्पादन हुने कार्यहरू निम्नानुसार रहेका छन्:

- मुक्त कर्मैया तथा हलियाको पुनर्स्थापन एवं वृत्ति विकासको समाधानका लागि आवश्यक नीति नियमको तर्जुमा गर्ने र सो को लागि सञ्चालन गरिने कार्यक्रमहरू तर्जुमा गर्ने र उक्त कार्यक्रमहरू कार्यान्वयन गर्ने गराउने ।
- सुकुम्वासी तथा अव्यवस्थित बसोवासी लगायतको समस्या समाधानका लागि दीगो नीति तर्जुमा गर्नुका साथै आवश्यक र सम्बन्धित कार्यक्रमहरू समेत संचालन गर्ने ।
- जिल्लास्तरमा सञ्चालित कार्यक्रमहरूको आवश्यकतानुसार अनुगमन गरी आवश्यक निर्देशन दिने एवं समन्वय गर्ने ।
- अन्तर्राष्ट्रिय गैर सरकारी सघं संस्था तथा दातृ निकायसँग समन्वय गरी मुक्त कर्मैया/हलिया लगायत भूमिहीन जनताको पुनर्स्थापना तथा वृत्ति विकासका कार्यक्रमहरू संचालन गर्न पहल गर्ने ।
- शाखाबाट सञ्चालन हुने काम कारवाहीको सम्बन्धमा आवश्यकतानुसार सम्बन्धित मन्त्रालय, विभाग वा कार्यालयहरूमा पत्र लेख्ने तथा ताकेता गर्ने ।
- मुक्त कर्मैया तथा हलियाको पुनर्स्थापन एवं सुकुम्वासी समस्या समाधान सम्बन्धी विषयमा सम्बन्धित निकायमा आवश्यकतानुसार पत्राचार गर्ने र मन्त्रालयमा प्रस्तुत हुन आउने विषयमा आवश्यक कारवाही गर्ने,
- मुक्त कर्मैया, हलिया लगायत भूमिहीन सम्बन्धी योजना कार्यक्रम तथा वजेटको तर्जुमा तथा कार्यान्वयन गर्ने ।
- नेपाल सरकार (मन्त्रिपरिषद्) मा निर्णयार्थ प्रस्तुत गरिने विषयमा प्रस्तावको मस्यौदा तयार गरी पेश गर्ने ।
- यस शाखालाई तोकिएका र निर्दिष्ट गरिएका अन्य कार्यहरू गर्ने ।

१.५ कर्मचारी स्थिति

आ.व. २०६८/६९ को अन्त्यमा मन्त्रालय र अन्तरगतका विभागहरूमा कर्मचारी स्थिति:

निकाय	कुल दरवन्दी	कार्यरत		रिक्त	
		केन्द्र	जिल्ला	केन्द्र	जिल्ला
भूमिसुधार तथा व्यवस्था मन्त्रालय	६५	५९	-	६	-
नापी विभाग	२४८०	३८५	१५८८	५०	४५७
भूमिसुधार तथा व्यवस्थापन विभाग	२७७४	६१	२२९४	१०	४०९
भू-सूचना तथा अभिलेख विभाग	३७	३१	-	६	-
भूमि व्यवस्थापन प्रशिक्षण केन्द्र	५२	४१	-	११	-
राष्ट्रिय भू-उपयोग आयोजना	१७	१६	-	१	-
गुठी संस्थान	१५५	५४	७४	७	२०
	५५८०	६४७	३९५६	९१	८८६

२. भूमिसुधार कार्यक्रम, मुक्त कर्मैया तथा हलिया पुनस्थापन कार्यक्रम

२.१. मुक्त कर्मैया कार्यक्रम

२.१.१ पृष्ठभूमि

नेपालका मध्यपश्चिम तथा सुदूरपश्चिम क्षेत्रका दाङ, बाँके, बर्दिया, कैलाली र कञ्चनपुर जिल्लाहरूमा कृषि मजदूरहरूको रूपमा देशको अन्य क्षेत्रको भन्दा फरक किसिमले कर्मैया राख्ने प्रचलन थियो । नेपालमा पाइने अन्य कृषि मजदूर नगद वा जिन्सीको रूपमा आफ्नो ज्याला लिएर काम गर्दथे भने कर्मैयाहरूले भिन्नै किसिमले आफ्नो ज्याला भनौ वा पारिश्रमिक वापत वार्षिक ज्यालाको रूपमा केही अनाज र आफुलाई आवश्यक पर्ने ऋण नगदको रूपमा लिएर जमिन्दारको घरमा काम गर्दथे । यिनीहरूलाई कृषि सम्बन्धी काम मात्र नभई अन्य घरायसी कामकाजसमेत लगाइन्थ्यो ।

वि.सं. २०४६ सालमा प्रजातन्त्रको पुनर्बहाली भएपछि कर्मैया प्रथाको अन्त्यको लागि विभिन्न प्रयासहरू गर्न थालियो । सरकारको नीतिगत अवधारणा सर्वप्रथम वि.सं. २०५२ सालमा तय भयो । उक्त अवधारणा अन्तर्गत कर्मैया परिवारको लगत सङ्कलन गर्ने, कर्मैया समूह गठन गर्ने, समूहपिच्छे घुम्तीकोषको स्थापना गर्ने, समूह बचत परिचालन जस्ता कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरियो । साथै कर्मैयाले लिएको ऋण राज्यका तर्फबाट तिर्ने व्यवस्थाका लागि ऋणमोचन कार्यक्रम, जग्गा खरिद गरी घडेरी वितरण गर्ने र सीप विकास तथा वैकल्पिक रोजगारीका अवसर सिर्जना गर्ने जस्ता कार्यक्रमहरू पनि सरकारी स्तरबाट सञ्चालन गरियो ।

सरकारी स्तरमा सर्वप्रथम २०५२ सालमा भूमि सुधार कार्यालय दाङ, बाँके, बर्दिया, कैलाली र कञ्चनपुर गरी पाँच जिल्लाहरूबाट कर्मैया परिवारको लगत लिने काम गरिएको थियो । सङ्कलित लगतबाट यी ५ जिल्लाहरूमा कूल १५,१५२ कर्मैया परिवारले जमिन्दारको घरमा काम गरिरहेको पाईयो । पाँचै जिल्लामा गरी कर्मैयाको जम्मा सदस्य संख्या ८३,३७५ थियो ।

२.१.२ मुक्त घोषणा

कर्मैया मुक्तिका लागि जनमत र राजनैतिक प्रतिवद्धतावीच अन्ततः २०५७ साल श्रावण २ गते तत्कालीन श्री ५ को सरकारले नेपालमा बाँधा तथा बाध्यकारी श्रम सम्बन्धको रूपमा रहेको कर्मैया प्रथालाई अन्त्य गर्ने घोषणा ग-यो । यस ऐतिहासिक घोषणाले बाँधा तथा बाध्यकारी श्रम सम्बन्ध रहेको कर्मैया प्रथाको अन्त्यको लागि गरेका प्रमुख व्यवस्थाहरू यस प्रकार छनः

- नेपाल अधिराज्यभर कुनै पनि क्षेत्र वा भागमा कर्मैयाको नामबाट प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्ष वा कुनै पनि तरिकाले कसैलाई काममा लगाउन पूर्णतः प्रतिबन्ध ।

- कर्मैया श्रमिकका रूपमा काम गर्न बाध्य बनाइएको व्यक्तिलाई स्वतः छुटकारा ।
- कर्मैया श्रमबाट छुटकारा पाएको व्यक्तिले ऋणदातालाई तिर्न बाँकी रहेको कुनै पनि रकम तिर्न, बुझाउन नपर्ने व्यवस्था ।
- कर्मैया वा निजको परिवारको कुनै सदस्यसँग श्रम गराउने वा त्यस्तै कुनै प्रयोजनका लागि गराइएको कुनै सम्झौता वा लिखत बदर ।
- कर्मैया वा बाँधा वा त्यस्तो कुनै पनि नामबाट लिखित वा मौखिक रूपमा प्रचलित कानून विपरीत श्रम लिने, दिने कार्य निषेधित र दण्डनीय करार ।

२.१.३ कानूनी व्यवस्था

वि.सं. २०५७ साल साउन २ गतेको कार्यकारी आदेशबाट कर्मैया मुक्तिको घोषणा भएपछि उक्त घोषणाका प्रावधानहरूलाई कानूनी रूपमा व्यवस्थित गर्नका साथै कर्मैया श्रम निषेध गर्ने, मुक्त कर्मैयालाई पुनःस्थापन गर्ने तथा सामाजिक न्यायको दृष्टिले उनीहरूको जीवनस्तर अभिवृद्धि गर्ने सम्बन्धमा आवश्यक व्यवस्था गर्ने उद्देश्यले मिति २०५८।१०।९ गते कर्मैया श्रम (निषेध) गर्ने सम्बन्धी ऐन, २०५८ जारी गरियो । सोही ऐनको दफा २३ ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी नियमावली समेत जारी भैसकेको ।

नेपाल सरकार र हलिया प्रतिनिधि बीच ५ बुँदे सहमति भइ २०६५ भाद्र २१ गते हलियाहरूलाई मुक्त गरिएको र सोही मुताविक शान्ति तथा पुननिर्माण मन्त्रालयले तथ्यांक संकलन गरी भूमिसुधार तथा व्यवस्था मन्त्रालयमा बुझाइएको ।

२.१.४ उद्देश्य

- २७५७० मुक्त कर्मैया परिवार सम्मानजनक तरिकाले पुनःस्थापन गर्ने ।
- २७५७० मुक्त कर्मैया परिवारहरूलाई विभिन्न किसिमको स्वरोजगार उन्मुख तालिम दिने ।
- १९०५८ मुक्त हलियाहरूलाई सम्मानजनक तरिकाले पुनःस्थापन गर्ने ।
- १९०५८ मुक्त हलिया परिवारहरूलाई विभिन्न किसिमको स्वरोजगार उन्मुख तालिम दिने ।

२.१.५ कार्यक्षेत्र तथा कार्यक्रमः

मुक्त कर्मैयाको सन्दर्भमा दाङ, बाँके, बर्दिया, कैलाली र कञ्चनपुर

२.२ मुक्त हलिया पुनस्थापन कार्यक्रम

२.२.१ पृष्ठभूमि

शताब्दियौदेखि दास प्रथाको रूपमा रहेको हलिया प्रथालाई कानूनी रूपमा नै अन्त्य गरी पुस्तौँदेखि दासत्व जीवन विताउन बाध्य हलियालाई मुक्ति दिलाई उनीहरूको आर्थिक, सामाजिक अवस्थामा सुधार ल्याई न्यायोचित सामाजिक जीवन विताउन सक्ने अवसर प्रदान गर्नु पर्दछ भन्ने माग राखी हलियाबाट भएको आन्दोलनलाई सम्बोधन गरी मिति २०६५ साल भाद्र २० गते नेपाल सरकार र मुक्त हलिया बीच सहमति भयो । वि.सं. २०६५ साल भाद्र २१ गते बसेको मन्त्रिपरिषद्को बैठकले सहमतिको अनुमोदन गरी हलियाहरूलाई मुक्त घोषणा गरियो ।

राष्ट्रिय हलिया मुक्ति समाज महासंघ मार्फत पेश भएको देहायका ५ बुँदे मागमा नेपाल सरकारले सहमति जनाएको:-

- पुस्तौँ पुस्तादेखि हलिया परिवारको नाममा रहेको ऋण खारेजीसहित नेपाल सरकारले औपचारिक रूपमा हलिया मुक्तिको घोषणा गर्ने ।
- राष्ट्रिय हलिया मुक्ति समाज, महासंघका ११ बुँदे मागहरू अध्ययन गरी ठोस कार्य गर्न पीडित हलिया र सम्बन्धित व्यक्तिका तर्फबाट ६ जना र सरकारी निकायबाट ३ गरी ९ सदस्यीय कार्यदल गठन गर्ने । उक्त कार्यदलले गठन भएको १५ दिनभित्र प्रतिवेदन पेश गर्ने ।
- हलिया आन्दोलनकारी तथा हलिया परिवारलाई आवश्यकता अनुसार सुरक्षाप्रदान गर्ने ।
- राष्ट्रिय हलिया मुक्ति समाज, महासंघका ११ बुँदे मागहरू प्रति सकारात्मक रहँदै सबै मागहरूको सम्बन्धमा कार्यदलले गरेको सिफारिसमा नेपाल सरकारले समस्या समाधानका लागि कारवाही अगाडि बढाउने ।
- राष्ट्रिय हलिया मुक्ति समाज महासंघले गर्दै आएका सम्पूर्ण आन्दोलनका कार्यक्रम आजैदेखि फिर्ता लिने ।

२.२.२ हलियाको परिभाषा

"हलिया" भन्नाले आफू वा आफ्नो परिवार वा पुर्खाले लिएको ऋण वा सोको ब्याज चुक्ता गर्न वा अरु कसैको जमानी बसेकोमा त्यस्तो ऋण चुक्ता गर्न ऋणदाताको जग्गा जोत्ने, खन्ने, बालीनाली लगाउनेदेखि भित्र्याउनेसम्मका सवै वा केही कार्य गर्नको लागि अविछिन्न रूपमा कम्तीमा ५ वर्षसेवा गर्ने व्यक्तिलाई जनाउँछ ।

२.२.३ कार्यक्षेत्र तथा कार्यक्रम

१. मुक्त हलियाको सन्दर्भमा दार्चुला, बैतडी, डडेलधुरा, कञ्चनपुर, बझाङ, बाजुरा, डोटी, अछाम, कैलाली, हुम्ला, जाजरकोट र सुर्खेत कार्यक्षेत्र तोकिएका छन् ।

२. मुक्त हलियाहरूको तथ्याङ्क विश्लेषण, प्रमाणिकरण, वर्गीकरण गरी परिचय पत्रको व्यवस्थापन गर्ने र मुक्त हलियाको पुनःस्थापनको उपयुक्त ढाँचा (Modality) तय गरी कार्ययोजना सहित कार्यक्रमलाई प्रभावकारी ढंगले अगाडि बढाउने लक्ष्य रहेको छ ।
३. हालसम्म विभिन्न जिल्लामा गरी २८०५ परिवारलाई परिचय पत्र वितरण गरिसकिएको छ भने तथ्यांक प्रमाणिकरण, वर्गीकरण गरी परिचयपत्र वितरण गर्ने कार्य तदारुकताका साथ अगाडि बढिरहेको छ साथै चालु आ.व.को प्रथम चौमासिकमा वृत्त विकासका लागि विभिन्न सीपमूलक तथा आयमूलक तालिम कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने कार्य भईरहेको ।
४. वृत्त विकासका कार्यक्रम मार्फत मुक्त हलियालाई स्वरोजगार बनाउन नेपाल सरकारको आफ्नो कार्यक्रम बाहेक विभिन्न राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय गैर सरकारी संस्था, गरिवी निवारण कोष लगायतसंग समन्वय गरी कार्यक्रम तर्जुमा गर्ने कार्य भईरहेको ।

२.३ सुकुम्बासी समस्या समाधान आयोग

१. पृष्ठभूमि

प्राकृतिक प्रकोप लगायतका विषम परिस्थितिजन्य कारणले आफ्नो, आफ्नो परिवार वा अंशियारको नाममा नेपालभित्र जग्गावाला वा मोहीको हैसियतमा कुनै घरजग्गा नभएको वा घर/जग्गा जोड्न सक्ने साधनस्रोत र जीविकाको लागि कुनै ठोस आधार नभएको, ज्याला मजदुरी गरी जीविका चलाउने नेपाली नागरिक तथा निजमाथि आश्रित परिवारका सदस्य समेतलाई सुकुम्बासी भनेर बुझिन्छ ।

नेपालमा सुकुम्बासी समस्या समाधानको पहिलो प्रयासको रूपमा प्रादेशिक योजना - राप्ति दुनको जमीन वितरण नियम २०१३ बन्यो । तद्अनुरूप एक कमिशन गठन गरी जग्गा आवाद गरी वसोवास गर्दै आएका खास जोताहा किसान र नयाँ भूमिहीन किसानहरूलाई वन फडानी भै खाली हुन आएको जग्गाको न्यूनतम मूल्य लिई वितरण गर्ने कार्यको शुरुवात भएको पाइन्छ । २०२१ सालमा कृषि ऋण छानविन गर्ने र कृषि दास वधुवा मजदुरहरूलाई मुक्त गर्ने योजना बनाईएको थियो । यो कार्य सकारात्मक भएतापनि कार्यान्वयन पक्षका कमिकमजोरीका कारण समस्या समाधान हुन सकेन । २०२८ सालमा झोडा क्षेत्रमा वसोवास गर्दै आएका सुकुम्बासीलाई वसोवास गराई समस्या सुल्झाउन झोडा क्षेत्रको जग्गा सम्बन्धी ऐन-२०२८ बनाइयो । यो काम सकारात्मक भएतापनि कार्यान्वयन पक्ष अगाडि नबढेका कारण समस्या जहाँकोतहाँ रहन गयो । पञ्चायत कालमा पुर्नवास कम्पनी स्थापना गरी सुकुम्बासी समस्या समाधान गर्ने अर्को प्रयत्न स्वरूप सरकारी स्तरमै जङ्गल फडानी गरी बस्ती बसाउने काम गरियो तर सुकुम्बासीलाई भन्दा गैरसुकुम्बासीलाई धेरै जग्गा वितरण गरिएको हुँदा सुकुम्बासीहरूको समस्या खासै समाधान हुन सकेन । पुनर्वास कम्पनी पछि

तराई र भित्री मधेशका जिल्लाहरूमा क्षेत्रीय वसोवास समिति, अञ्चल बसोवास समिति, वनक्षेत्र सुदृढीकरण अधिकार सम्पन्न आयोग जस्ता अस्थायी प्रकारका निकायहरू गठन गरेर सुकुम्वासी समस्या समाधान गर्न प्रयत्न गरिएको भएतापनि लक्षित समुदाय र वर्गसम्म पुग्ने राजनीतिक प्रतिवद्धताको अभावमा समस्या समाधान भएन । २०४६ सालको जनआन्दोलन पछि २०४७ सालमा तत्कालिन अन्तरिम सरकारले द्रोणप्रसाद आचार्यको नेतृत्वमा गठन गरेको वन संरक्षण कार्यदलले पेश गरेको सुझाव र सोही सुझावलाई आधारमानी आवास तथा भौतिक मन्त्रालयका सचिवको संयोजकत्वमा गठित समितिले पेश गरेका प्रतिवेदनका आधारमा २०४७ चैत्रमा आवास तथा भौतिक योजना मन्त्रीको अध्यक्षतामा वन, भूमिसुधार, गृह, श्रम, उद्योग र अर्थ मन्त्रीहरू सदस्य र आवास तथा भौतिक मन्त्रालयको सचिव, सदस्य-सचिव रहेको एउटा समन्वय समिति गठन गरियो । त्यसलाई सुकुम्वासीहरूको समस्याको अध्ययन एवं निराकरणको योजना बनाउने सम्बन्धी सम्पूर्ण अधिकार दिईएको थियो तर आम चुनाव नजिकै आएको हुँदा त्यसले खासै काम गर्न सकेन ।

२. विगतका सुकुम्वासी समस्या समाधान आयोगद्वारा गरिएका कार्यहरू:

नेपालको अन्तरिम संविधान २०६३ ले आवास र खाद्य सुरक्षालाई जनताको मौलिक अधिकारको रूपमा स्वीकार गरेको छ । जनतालाई सुरक्षा प्रदान गर्नु र रोजिरोटीको सुनिश्चितता गर्नु राज्यको दायित्व हो । यसका लागि वास्तविक सुकुम्वासीको पहिचान गरी यस समस्याको दीर्घकालिन समाधान गर्दै सुकुम्वासीहरूलाई आवास, रोजगारी र अन्य आधारभूत आवश्यकताहरू उपलब्ध गराउन नेपाल सरकारले विभिन्न प्रयासहरू गर्दै आएको छ । जसमध्ये २०४६ सालको परिवर्तन पश्चात सुकुम्वासी समस्या समाधान गर्न गठन भएका आयोगहरू र ती आयोगले गरेका मुख्य कार्यहरू नम्न छन ।

१. २०४७/८/९ गते आवास तथा भौतिक योजना मन्त्री वलवहादुर राईको अध्यक्षतामा सुकुम्वासी समस्या समाधान आयोग गठन भएको थियो । यस आयोगले विभिन्न अध्ययन गरी सुकुम्वासी समस्या समाधानका लागि योजना बनाउने काम गरेतापनि सुकुम्वासी छानवीन गरी जग्गा दर्ता र वितरण गर्ने काम भने हुन सकेन ।
२. २०४९/८/९ गते शैलजा आचार्यको अध्यक्षतामा ९ सदस्यीय आयोग गठन भएको । यस आयोगमा २,६३,७३८ परिवारले लगत वुझाएकोमा १०२७८ सुकुम्वासीलाई अस्थायी निस्सा वितरण गर्नुका साथै १२७८ परिवारलाई २२९६-१-३ विगाहा जग्गा वितरण गरेको थियो ।
३. २०५१/८/२९ गते ऋषिराज लुम्सालीको अध्यक्षतामा ११ सदस्यीय आयोग गठन भएको थियो । त्यस आयोगले २४,४७० सुकुम्वासी, २४०५२ अव्यवस्थित वसोवासी, १९५ कर्मैया, ३३०२ वाढी पहिरो पीडित र विवरण नखुलेका ६३२१ गरी ५८३४० परिवारलाई २१९७४-१५-१ विगाहा र ९४६०-३-०-१ रोपनी जग्गा विक्री वितरण गरेको थियो ।

४. २०५२/९/२० मा तत्कालिन भूमिसुधार तथा व्यवस्था मन्त्री श्री बुद्धिमान तामाङको अध्यक्षतामा ९ सदस्यीय आयोग गठन भएको तर छोटो कार्यकाल भएको हुँदा त्यस आयोगले खासै काम गर्न नसकेको ।
५. २०५४/२/२१ मा सुश्री चन्दा शाहाको अध्यक्षतामा ७ सदस्यीय आयोग गठन भै ८८६ परिवारलाई ३५२-१२-१८ विगाहा जग्गा विक्री वितरण गरेको थियो ।
६. २०५४/११/४ मा भूमिसुधार तथा व्यवस्था मन्त्री श्री बुद्धिमान तामाङको अध्यक्षतामा १४ सदस्यीय आयोग गठन गरिएको थियो तर छोटो कार्यकाल भएको हुँदा त्यस आयोगले खासै काम गरेको देखिएन ।
७. २०५५/३/१ मा तारणीदत्त चटौतको अध्यक्षतामा १४ सदस्यीय आयोग गठन भएको थियो । त्यस आयोगमा परेका २६१६१९ निवेदनमा ८६६६ सुकुम्वासी, १९६१३ अव्यवस्थित र ३७१३ विवरण नखुलेको परिवारलाई ७०३६-१९-१ विगाहा जग्गा विक्री वितरण गरेको पाइयो ।
८. २०५६/८/१६ मा तत्कालिन भूमिसुधार तथा व्यवस्था राज्यमन्त्री गंगाधर लम्सालको अध्यक्षतामा १९ सदस्यीय आयोग गठन भएको थियो । त्यस अवधिमा मन्त्री फेरिने क्रमसंगै सदस्यहरू तिनै निरन्तर रहेपनि अध्यक्षमा भने क्रमशः भूमिसुधार तथा व्यवस्था मन्त्री सि४राज ओझा र भूमिसुधार तथा व्यवस्था राज्यमन्त्री मोहम्मद अफताव आलम रहनु भएको थियो । तीनै जनाको त्यस कार्यकालमा आयोगले २७७१४० निवेदन मध्ये ६२०२ सुकुम्वासी, १६९२० अव्यवस्थित बसोवासीलाई ९४५३-१०-७ विगाहा जग्गा वितरण गरेको थियो ।
९. २०६२/६३ को जनआन्दोलन पछि कैलाश महतोको अध्यक्षतामा समस्या समाधान सुझाव आयोग गठन भएको तर पूर्णता पाउन नसकेको ।
१०. २०६६/८/२४ गते श्री गोपालमणि गौतमको अध्यक्षतामा १५ सदस्यीय सुकुम्वासी समस्या समाधान आयोग र २५ जिल्लामा जिल्ला समितिहरू गठन भएको थियो । उक्त आयोगले ३९,२३६ जना सुकुम्वासीलाई ४८५३-०६-१४ विगाहा जग्गा विक्री वितरण गरी २० करोड ७६ लाख ०६ हजार ५ सय ११ राजस्व संकलन गरेको छ । उल्लिखित २०४६ सालको राजनैतिक परिवर्तन भएपछि गठन भएका आयोगहरूले गरेका कार्यलाई विश्लेषण गर्दा करिव १ लाख ५४ हजार ८ सय ५६ सुकुम्वासी परिवारलाई करिव ४६६९४ विगाहा जमिन वितरण गरेको देखिन्छ । (साभारः प्रगति प्रतिवेदन तथा सुझावहरू, चैत्र २०६७, सुकुम्वासी समस्या समाधान आयोग)
११. वास्तविक सुकुम्वासीहरूको पहिचान गरी तिनीहरूको लगत तयार गर्ने, सुकुम्वासीलाई उपलब्ध गराउन सकिने सरकारी जग्गाको पहिचान गरी त्यसको लगत तयार गर्ने, सुकुम्वासी व्यक्ति वा परिवारलाई परिचयपत्र वितरण गर्न र त्यस्ता सुकुम्वासी व्यक्ति वा परिवारलाई जग्गा वितरण गर्ने कार्यका लागि नेपाल सरकार, मन्त्रिपरिषद्बाट मिति

२०६८।८।२० मा श्री भक्तिप्रसाद लामिछानेको अध्यक्षतामा सुकुम्बासी समस्या समाधान आयोग केन्द्रमा र देहायका २५ जिल्लामा जिल्ला समितिहरु गठन भएका छन् ।

कञ्चनपुर	कैलाली	बर्दिया	बाँके	दाङ
कपिलबस्तु	रुपन्देही	नवलपरासी	चितवन	मकवानपुर
बारा	पर्सा	रौतहट	सर्लाही	महोत्तरी
धनुषा	सिराहा	सिन्धुली	उदयपुर	सप्तरी
सुनसरी	मोरङ	झापा	कास्की	सुर्खेत

यस आयोगले मिति २०६८।१०।१७ देखि विधिवत आफ्नो कार्य सुरु गरी २५ जिल्लामा सुकुम्बासी समस्या समाधान जिल्ला समिति गठन गरिएको ।

आयोगले सम्पादन गरेका कार्यहरु:-

- क. विगतमा गठित आयोगहरुबाट संकलन भएका निवेदन तथा विवरणहरु सम्बन्धित निकायहरुबाट लिने कार्य भएको ।
- ख. २५ वटै जिल्ला समितिहरुद्वारा ३० दिने सूचना जारी गरी सुकुम्बासीहरुको लगत लिने काम गरिसकिएको । ३० दिन भित्र पनि सुकुम्बासीहरुको लगत लिने कार्य सम्पन्न हुन नसकेको हुँदा अधिकांश जिल्लाहरुमा म्याद थप गरी निवेदन संकलन गर्ने कार्य सम्पन्न भईसकेको छ । आयोगमा प्राप्त रेकर्ड अनुसार हालसम्म ३,९६,२४४ निवेदन प्राप्त हुन आएका छन् ।

सि.नं.	जिल्ला समिति	निवेदन दर्ता सम्पन्न भएको खुद संख्या
१	कञ्चनपुर	६४३१
२	कैलाली	४४८४६
३	बर्दिया	४३७४८
४	बाँके	१८७०४
५	सुर्खेत	५८९२
६	दाङ	१२४१३
७	कपिलवस्तु	९६२२
८	रुपन्देही	२२२४९
९	नवलपरासी	२९०४२
१०	कास्की	६२००
११	चितवन	१४७८८
१२	मकवानपुर	९६००
१३	सिन्धुली	१०७७
१४	उदयपुर	२४३६

सि.नं.	जिल्ला समिति	निवेदन दर्ता सम्पन्न भएको खुद संख्या
१५	धनुषा	९९६६
१६	पर्सा	१००८४
१७	बारा	१५८८३
१८	रौतहट	२१५००
१९	सर्लाही	१९६९४
२०	महोत्तरी	८०००
२१	सिराहा	१४४९०
२२	सप्तरी	८२२५
२३	सुनसरी	१८०११
२४	मोरङ	२१३४३
२५	झापा	१८५००
	पुरानो संख्या	३५००
जम्मा संख्या		३,९६,२४४

- ग. प्राप्त निवेदन उपर छानविन गर्ने कार्य केहि जिल्ला समितिहरूले मात्र सम्पन्न गरेका छन् । अधिकांश जिल्ला समितिहरूले छानविनको प्रकृया अगाडि बढाई रहेका छन् । १५ जिल्लामा स्थानीयस्तरको सर्जमिन मुचुल्का तयार भै करिव १,५०,००० परिचयपत्र वितरणका लागि तयारी अवस्थामा रहेको छ । आयोगमा प्राप्त रेकर्ड अनुसार मकवानपुर, रौतहट र सुर्खेत जिल्लामा १४,००० परिचयपत्र वितरणका लागि कार्य प्रारम्भ भैसकेको छ ।
- घ. सुकुम्बासीहरूलाई परिचयपत्र वितरण गर्ने प्रयोजनको लागि आयोगको केन्द्रीय कार्यालयबाट १ लाख ८३ हजार थान परिचयपत्र छपाई गरी विभिन्न जिल्लामा करिव १ लाख प्रति सुकुम्बासी परिचयपत्र पठाई सकिएको र बाँकी जिल्लामा सुकुम्बासीको पहिचान भईसकेको जिल्ला समितिको बैठकको निर्णय प्राप्त भएपछि सोका आधारमा परिचयपत्र पठाउने काम भईरहेको छ।
- ङ. आयोगका केन्द्रीय कार्यालयबाट २५ जिल्ला समिति र सुकुम्बासीहरूको सहभागिता रहने गरी नेपालगञ्ज, बुटवल, हेटौँडा र बिराटनगरमा सुकुम्बासी समस्या समाधान सम्बन्धी अन्तरक्रिया सम्पन्न गरिसकिएको छ ।
- च. क्षेत्रियस्तरबाट आएको सुझावहरूलाई समावेश गरी आयोगको तर्फबाट तयार गरिएको कार्यपत्र उपर राष्ट्रियस्तरमा मिति ०६८।०३।२५ मा अन्तरक्रिया कार्यक्रम सम्पन्न भै सकेको छ । यस अन्तरक्रियाबाट प्राप्त सुझाव सहितको प्रतिवेदन तयार पार्ने काम भईरहेको छ ।
- छ. सुकुम्बासीहरूको उचित व्यवस्थापन गर्ने सम्बन्धमा वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालय सम्बद्ध सरोकारवाला निकायका प्रतिनिधि/पदाधिकारीहरूका बीच छलफल बैठक गरी साझा धारणा बनाउने काम भएको छ ।
१२. प्राप्त निवेदनको छानविन कार्य सम्पन्न नहुँदै मिति २०६९।८।१६ मा आयोगको म्याद समाप्त भएकाले नेपाल सरकार (मं.प.) बाट मिति २०६९।५।२८ को निर्णयानुसार आयोगको म्याद २०६९।८।१६ सम्म थप भएको र आयोगलाई तोकेको अन्य काम सम्पन्न गर्नका लागि नेपाल सरकार (मं.प.) को मिति २०६९।८।२८ गतेको निर्णयानुसार मिति २०७० असार मसान्तसम्म पुनः म्याद थप भएको छ ।

३. भूमिसुधार तथा व्यवस्थापन विभाग

३.१ पृष्ठभूमि:

नेपालमा प्रारम्भिक अवस्थादेखि राज्यको आय स्रोतको अधिक हिस्सा भूमिबाट प्राप्त हुने गर्दथ्यो । राजश्व असूली गर्ने जिम्मेवारी र यसको व्यवस्थापन समेत शासकहरूले पत्याएका र नजिकका ब्यक्तिहरूबाट हुने हुँदा नेपालमा पनि ब्यक्तिबादी र विकेन्द्रित जग्गा प्रशासन बिसौ शताब्दीसम्म रहेको पाइन्छ ।

भूमि प्रशासनको लागि संस्थागत विकाशको क्रम हेर्दा वि.स.१९५३ सालमा "माल अड्डा " को स्थापनाबाट शुरुवात भएको देखिन्छ । कर्मचारीको तलव खुवाउन र बक्यौता असूली गर्न खडा भएको "तहसिल कार्यालय " लाई समेत वि.स. १९५९ सालमा माल अड्डामा गाभिएको थियो । त्यसै वर्ष मधेश माल सवाल लागु गरियो । वि.स. १९७८ मा पोता रजिष्ट्रेशन अड्डा स्थापना पश्चात घरजग्गाको हक हस्तान्तरण प्रक्रिया लिखतबाट हुन थालेको पाइन्छ । माल अड्डामा गएर जग्गाको रजिष्ट्रेशन पारित गर्ने कार्यको शुरुवात १९७९ साल बैशाख १ गतेबाट भएको पाइन्छ।

वि.सं. २०१८ साल देखि जग्गा प्रशासनकोलागी ७५ वटै जिल्लामा एक एक वटा माल अड्डाहरू स्थापना गरिए । वि.सं. २०२४ सालमा भूमि प्रशासन ऐन जारी भएपछि शुर्मा काठमाडौं उपत्यकाको तीन जिल्ला सहित ९ जिल्लामा जग्गा (नांप जांच) ऐन २०१९ अनुसार तयार भएको नक्सा र श्रेस्तावाट भूमिको प्रशासन हेर्ने गरी भूमिसुधार मन्त्रालय अन्तर्गत भूमि प्रशासन कार्यालयहरू स्थापना गरियो । भूमि प्रशासन कार्यालयले दिएको तहगत अनुसार मालपोत असुल गर्न वि.सं. २०२६ सालमा मालपोत कार्यालयलाई तत्कालीन अर्थ मन्त्रालयको मालपोत विभाग अन्तर्गत रहने गरी स्थापन गरियो । वि.सं. २०२८ सालमा सो मालपोत कार्यालयको नाम कोष तथा तहसिल कार्यालयमा परिणत भयो । समयको परिवर्तन सगै माल सवाल, मुलुकी सवाल समेतलाई समेटी मालपोत ऐन २०३४ जारी भई वि.स. २०३५ वैशाख १ गते देखि छुटै मालपोत कार्यालय अर्थ मन्त्रालय अन्तर्गत स्थापना भयो ।

३.२ विभागको स्थापना:

वि.सं. २००९ साल देखि मालपोत विभागको जिम्मेवारी हेर्ने कुनै मन्त्रीलाई तोक्ने प्रचलन प्रारम्भ भयो । यस विभागले हालको स्वरुप भने वि.सं. २०१३ साल पछि प्राप्त गरेको देखिन्छ । भूमिसुधार ऐन २०१४ अनुरूप भूमिसुधार विभागको रुपमा कार्य गर्दै आएका पनि भूमिसुधार विभागको स्थापना भने भूमि सम्बन्धी ऐन २०२१ आए पछि मात्र भयो । वि.सं. २०४४ सालमा मालपोत विभाग र अन्तर्गत माल तथा मालपोत कार्यालयलाई अर्थ मन्त्रालयवाट झिकी भूमिसुधार तथा व्यवस्था मन्त्रालय अन्तर्गत राखियो । केन्द्रीय

निकायको रूपमा छुट्टाछुट्टै रहेका भूमिसुधार विभाग र मालपोत विभागलाई नेपाल सरकार (तत्कालीन श्री ५ को सरकार, मन्त्रिपरिषद्) को मिति २०७७।३।२६ को निर्णयले एकीकृत गरी भूमिसुधार तथा व्यवस्थापन विभागको स्थापना गरिएको थियो । जिल्ला स्तरमा रहेका मालपोत कार्यालय, नापी शाखा र भूमिसुधार कार्यालयबाट दिदै आएको सेवा प्रवाहलाई एकीकृत रूपमा प्रदान गर्ने उद्देश्यले भूमि व्यवस्थापन कार्यालय स्थापना गर्ने निर्णय भने जिल्ला तहमा लागू भएन । हाल यस विभाग अन्तर्गत ८३ वटा मालपोत कार्यालय र २१ वटा भूमिसुधार कार्यालयहरू रहेका छन् ।

३.३ उद्देश्यहरू

भूमिसुधार एवं मालपोत कार्यालयहरूको तालुक अड्डाको रूपमा स्थापना रहेको यस विभागले नेपाल सरकार कार्य विभाजन नियमावली वमोजिम भूमिसुधार तथा व्यवस्था मन्त्रालयलाई तोकिएका कार्यहरू सम्पन्न गर्न देहाएका उद्देश्यहरू लिएको छ ।

- जनताको सेवा, सुविधा र आर्थिक हित कायम राख्न भू-अभिलेख तथा श्रेस्ता व्यवस्थित गरी जग्गा धनी तथा मोहीको हक संरक्षण गर्ने ।
- भूमि व्यवस्थापन कार्यलाई सेवामुखि एवं सूचनामुलक बनाउने ।
- भूमिमा सीप र श्रम हुने व्याक्तिको पहुँच अभिवृद्धि गरी गरीवी न्यूनीकरण गर्ने कार्यमा सहयोग पुऱ्याउने ।
- भू-राजश्व संकलन र परिचालन गर्न सहयोग पुऱ्याउने ।

३.४ कार्यक्षेत्र तथा कार्यक्रम

उपरोक्त उद्देश्यलाई परिपूर्ति गर्न यस विभागले देहायका कार्य क्षेत्रमा देहाय वमोजिमका कार्यक्रम संचालन गर्दै आएको छ ।

क. जग्गा प्रशासन सम्बन्धी

- नीति निर्माण कार्यमा मन्त्रालयलाई सहयोग गर्ने ।
- समस्या समाधानका लागि कार्यालयहरूलाई निर्देशन दिने ।
- श्रेस्ता तथा अभिलेखहरू सुरक्षित र व्यवस्थित रूपमा राख्ने व्यवस्था गर्ने ।
- ऐन नियम तथा नीति निर्माण गर्न मन्त्रालयलाई सहयोग गर्ने ।

ख. भूमिसुधार सम्बन्धी

- हदवन्दीवाट प्राप्त जग्गाको वितरण गर्ने व्यवस्था मिलाउने ।
- भूमि माथिको द्बैध स्वामित्व अन्त्यको व्यवस्था गर्ने ।
- भू- उपयोगको उचित व्यवस्थापन गर्न सहयोग गर्ने ।
- जग्गाको चक्लावन्दी मिलाउन सहयोग पुऱ्याउने ।

ग. योजना सम्बन्धी

- वार्षिक कार्यक्रम तर्जुमा तथा कार्यान्वयन गर्ने गराउने ।

- कार्यालयहरूको भौतिक संरचनाको विकास तथा सुधार गर्ने ।
- नियमित निरीक्षण अनुगमन तथा मुल्यांकन गर्ने र निर्देशन दिने ।
- मासिक तथा वार्षिक प्रगति विवरण तयार गर्ने ।
- जनशक्ति विकासका लागि आवश्यक तालिम, गोष्ठिको व्यवस्था मिलाउने ।
- नीति निर्माणका लागि आवश्यक सूचना प्रवाह गर्ने ।

घ. राजश्व प्रशासन सम्बन्धी

- कार्यालयगत राजश्व असुलीको लक्ष निर्धारण गर्ने ।
- दस्तुर तथा शुल्क निर्धारणका लागि मन्त्रालयमा सुझाव प्रस्तुत गर्ने ।
- जग्गाको न्यूनतम मुल्यांकन पद्धतिलाई समयानुकूल सुधार गर्ने ।
- राजश्व प्रशासन सम्बन्धमा कार्यालयहरूलाई आवश्यक निर्देशन दिने ।

ङ. प्रशासन सम्बन्धी

१. कर्मचारी प्रशासन सम्बन्धी

- जनशक्तिको व्यवस्था गर्ने ।
- सरुवा, वढुवा, दण्ड तथा पुरस्कारको व्यवस्था गर्ने ।
- कर्मचारीको अभिलेख व्यवस्थित रूपमा राख्ने र राख्न लगाउने ।

२. अर्थिक प्रशासन सम्बन्धी

- आवश्यक वजेटको व्यवस्था गर्ने ।
- लेखा परीक्षण गराउने ।
- वेरुजु फछर्यौट सम्बन्धमा आवश्यक कारवाही गर्ने ।

यस विभागको संगठनात्मक संरचना अनुसूचि-३ मा संलग्न छ ।

४. नापी विभाग

४.१ पृष्ठभूमि

नेपालमा जग्गा प्रशासनको इतिहास लिच्छवी कालदेखि प्रारम्भ भएको पाइन्छ । जग्गा प्रशासनको लागि आवश्यक पर्ने भूमिलगत तयार गर्ने कार्य सोही समय देखि प्रारम्भ भएको हो । सो कालमा लालमोहर, ताम्रपत्र आदिमा जग्गाको चारकिल्ला खुलाएको पाइन्छ । मल्लकालमा, खासगरी जयस्थिति मल्लको पालामा, साढे १० हातको वाँसको टाँगोको आधारमा नापी गर्ने प्रचलन रहेको पाइन्छ भने सोही कालमा घर जग्गा र विर्ता जग्गा सम्बन्धी कानूनी व्यवस्था गरी भूमिलगत तयार गर्ने कार्यलाई कानूनी दायरामा ल्याउन थालिएको पाइन्छ । नक्सामा आधारमा भूमिलगत तयार गर्ने प्रचलनको थालनी हुनु अघि रैतिहरूको घर धुरीलाई इकाई मानी कृषियोग्य भूमिलई हले, पाटे, कोदाले र विजनका आधारमा वर्गीकरण गरी लगत तयार गर्ने गरिएको पाइन्छ । तत्कालिन समयमा पहाडी क्षेत्रमा बाँसको टाँगोको आधारमा नापी गर्ने चलन थियो, जसलाई “देखा जाँच” भन्ने गरिन्थ्यो ।

वि.सं.१९०४, १९११, १९१६, १९२५ र १९४५ मा यसै विधिद्वारा भूमिलगत खडा गरिएको पाइन्छ । पछि आएर लग्गी-चेन प्रयोग गरी पहाडको बेसी खेत र तराईको जग्गालाई खेत, माटो मुरी, रोपनी, बिगाहा आदि इकाई राखी नापी गरी लगत तयार गर्ने प्रचलन प्रारम्भ भयो जसलाई “सरपट नापी” भनियो । वि.सं.१९६८ मा विभिन्न जिल्लामा सर्पट नापी गरी भूमि लगत तयार गरियो जसलाई अझसम्म पनि अठसङ्गा भनिन्छ । वि.सं.१९८० सालमा प्लेन टेवल प्रयोग गरी भक्तपुर जिल्लाको नापनक्सा भयो भने सोही दशकमा काठमाण्डौं र ललितपुरको पनि नापी गरी भूमिलगत तयार गरियो । त्यसै गरी प्लेन टेवल प्रयोग गरी २००५ सालमा वर्दिया, २००६ सालमा वाँके, २०१३ साल तिर कैलालीमा नापी गरी सनद सवालहरूका आधारमा भूमिलगत तयार गरियो ।

यसै बीच वि.सं. २०१४ मा नापी विभाग स्थापना भयो । स्थापनाका बखत नापी विभागलाई सभै विभाग भनी नामाकरण भएको देखिन्छ । प्लेन टेवल प्रयोग गरी नापी गर्ने प्रचलनलाई निरन्तरता दिँदै २०१४ सालमा मोरङ्ग र सुर्खेत, २०१६ सालमा चितवन, मकवानपुर, वारा, पर्सा, रौतहट जिल्लाहरूमा नापी गरी सनद सवालहरूका आधारमा भूमिलगत तयार गरियो । वि.सं.२०१९ सालमा जंजीरको प्रयोग गरी काभ्रे र सिन्धुपाल्चोकमा सर्पट नापी गरियो । तर यी लगतहरू प्रयोगमा भने आएनन् । जग्गा (नापजाँच) ऐन, २०१९ लागू भएपछि २०२१ सालदेखि तात्कालीन भूमिसुधार कार्यक्रमको उद्देश्य समेत पुरा गर्ने गरी देशमा क्रमबद्ध कित्तानापी (Systematic Cadastral Survey) प्रारम्भ भयो । तत्पश्चात यस विभागले क्रमशः देशको आर्थिक तथा सामाजिक विकासका निमित्त आवश्यक पर्ने कित्तानापी बाहेकका अन्य नक्शा तथा भौगोलिक सूचनाहरू समेत देशमै उत्पादन गरी

सर्वसुलभ बनाउने र यस क्षेत्रमा कार्यरत देशका अन्य सरकारी सार्वजनिक निकायसंग समन्वय गरी नापनक्शा तथा भौगोलिक सूचना उत्पादनमा एकरूपता कायम गर्ने प्रमुख जिम्मेवारीका साथ हाल भूमिसुधार तथा व्यवस्था मन्त्रालय अन्तर्गत रही नेपालको राष्ट्रिय नाप-नक्शा निकाय (National Mapping Organization, NMO) को भूमिका निर्वाह गरिरहेको छ ।

हाल नापनक्शा तथा भौगोलिक सूचनाको क्षेत्रमा कार्यरत अन्तर्राष्ट्रिय संघ संस्था तथा पेशागत संगठनहरूसंगको आवद्धता, विकास र विस्तार भैरहेकोले ती निकायहरूसंग समेत सहकार्य गरी यस क्षेत्रमा समय सापेक्ष प्रविधि अवलम्बन तथा पेशागत विकासका क्षेत्रमा काम गर्नु पर्ने थप जिम्मेवारी बहन गर्नु पर्ने भएको छ । स्थापनाकाल देखि आजको अवस्थासम्म आइपुग्दा प्रविधि रुपान्तरण, पेशागत विकास तथा नापनक्शाको क्षेत्रमा भएको विकासका दृष्टिकोणले नापी विभागले महत्वपूर्ण प्रगति हासिल गरेको मान्न सकिन्छ । तथापि एक्काइसौं शताब्दीको वर्तमान परिवेशमा सूचना तथा संचार सम्बद्ध एवम् नापनक्शा सम्बद्ध प्रविधिको क्षेत्रमा भै रहेको द्रुततर विकासले पारेको प्रभाव र नापनक्शा सम्बन्धी सेवा सुविधाहरु सरल, सहज, छिटो छरितो, गुणस्तरीय एवम् किफायति तवरवाट प्राप्त गर्ने सेवाग्राहीहरुको चाहनालाई परिपूर्ति गर्न नापी विभागलाई एक सक्षम र सबल संगठनको रुपमा विकास, विस्तार र परिस्कृत बनाउंदै लैजानु अत्यावश्यक भएको छ ।

४.२ कार्यक्षेत्र

राष्ट्रिय नापनक्शा निकायको रुपमा भूमिका निर्वाह गरिरहेको नापी विभागलाई तोकिएको प्रमुख कार्यक्षेत्र देहाय बमोजिम रहेको छ:

- कित्तानापी गरी देशको जग्गा प्रशासन तथा व्यवस्थापनको लागि भूमिलगत तयार गर्ने तथा यसरी तयार गरिएको भूमिलगतलाई नियमित रुपमा अद्यावधिक गर्ने ।
- देशभर नापनक्शाको लागि आवश्यक पर्ने नियन्त्रण विन्दूहरुको स्थापना, खगोलीय सर्भेक्षण, देशको स्वरुप सुहाँउदो प्रक्षेपण प्रणाली (Projection System)/जिओइड/इलिप्सोइड परिभाषित गर्ने, भू-सुक्ष्मचालको अध्ययन गर्ने, खगोलीय गतिविधिको सर्वेक्षण गर्ने लगायतका कार्यहरु सम्पादन गर्ने ।
- विभिन्न प्रकार तथा माननापका नक्सा, भौगोलिक सूचना, स्थलरुप नक्शाहरु, प्रशासनिक नक्शाहरु, विषयगत नक्शाहरुल (Thematic Map), विभिन्न नक्शासंग सम्बन्धित डिजिटल डाटा, हवाईफोटो, आदिहरु उत्पादन तथा अद्यावधिक गरी सर्वसुलभ रुपमा उपलब्ध गराउने ।

- अन्तर्राष्ट्रिय सीमाको सर्भेक्षण गरी सीमानक्शा तयार गर्ने तथा नेपाल सरकारलाई अन्तर्राष्ट्रिय सीमा सम्बन्धी विषयमा प्राविधिक सेवा उपलब्ध गराउने ।
- नापनक्शा उत्पादन तथा भौगोलिक सूचना वितरणमा एकरूपता कायम गर्न तथा यस क्षेत्रमा हुने राज्यस्तरीयको लगानीबाट महत्तम प्रतिफल हासिल गर्न अन्य सरकारी तथा गैर सरकारी निकायहरूलाई समन्वय गरी यससंग सम्बन्धित कामकारवाहीको नियमन गर्ने । साथै निजी क्षेत्रबाट सम्पादन हुने नापनक्शा सम्बन्धी कार्यहरूको समेत नियमन गर्ने ।
- देशमा नापनक्शा तथा भौगोलिक सूचना उत्पादनको क्षेत्रमा एकरूपता कायम गर्न तथा त्यस्ता कार्यहरूलाई राष्ट्रिय हित विपरित हुन नदिन आवश्यक नियन्त्रण एवम् नियमन गर्न जग्गा (नापजाँच) नियमावली, २०५८ बमोजिम गठित नापनक्शा समितिको सचिवालयको काम गर्ने ।
- नापनक्सा तथा भौगोलिक सूचनाको क्षेत्रको पेशागत विकासको लागि नेतृत्वदायी भूमिका निर्वाह गर्ने ।

४.३ संगठन संरचना

नेपाल सरकार, भूमिसुधार तथा व्यवस्था मन्त्रालय अन्तर्गत रहेको यस नापी विभागलाई तोकिएको प्रमुख कार्यक्षेत्रका आधारमा विभाग अन्तर्गत तीनवटा महाशाखा, एउटा आयोजना, देशभर ८३ वटा नापी कार्यालयहरू तथा ३ वटा विशेष नापी कार्यालयहरू रहेका छन् । यस विभागको संगठनात्मक संरचना अनुसूचि-४ मा संलग्न छ ।

राष्ट्रिय नापनक्शा निकायको हैसियतले नापी विभागले सम्पादन गर्ने महत्वपूर्ण कार्यहरूमा देशभरको नापनक्शा कार्यको नियमन, सार्वजनिक खर्चबाट तयार गरिने नापनक्शा तथा भू सूचनाहरूको लागि स्पेसिफिकेशन स्वीकृत गर्ने, अन्तर्राष्ट्रिय पेशागत संघसंस्था तथा निकायहरूसंग सहकार्य, नापनक्शा क्षेत्रमा माग बमोजिम परामर्श दिने कार्य, पत्रिका प्रकाशन गर्ने, नेपाल सरकारलाई सीमा सम्बन्धी विषयमा प्राविधिक परामर्श दिने आदि पर्दछन् । क्षेत्रगत रूपमा विभाग अन्तर्गतका महाशाखा, आयोजना तथा कार्यालयहरूलाई देहाय अनुसारको जिम्मेवारी तोकिएको छ ।

४.३.१ कित्तानापी महाशाखा

जग्गा प्रशासन तथा व्यवस्थापनको लागि अति आवश्यक पर्ने भूमिलगत (नक्शा, श्रेस्ता, फिल्डबुक आदि) तयार गर्नको लागि कित्तानापी कार्य यस महाशाखा अन्तर्गतबाट संचालन गरिंदै आएको छ । वि.सं. २०२१ सालमा कित्तानापी आरम्भ हुँदा नापी विभागको प्रत्यक्ष सुपरीवेक्षणमा देशभर कित्तानापी संचालनमा रहेकोमा वि.सं. २०३९ सालमा विभागको एक

महाशाखाको रुपमा कित्तानापी महाशाखा स्थापना भै उल्लिखित कार्यको जिम्मेवारी यस महाशाखालाई तोकिएको हो । यस महाशाखाले कित्तानापी कार्य संचालन गर्न आवश्यकता अनुसार कार्यक्रम बनाउने, आवश्यक स्रोतसाधनको व्यवस्था मिलाउने, जिल्ला जिल्लामा संचालन हुने कित्तानापी कार्यको अनुगमन सुपरीवेक्षण गर्ने जस्ता कार्यहरू गर्ने गर्दछ । कित्तानापीको लागि आवश्यक पर्ने नियन्त्रण विन्दुहरूको स्थापना तथा नक्शासीट उत्पादनको लागि स्रोत परिचालन गर्ने कार्य हाल यसै महाशाखाबाट सम्पादन भै रहेको छ ।

यस महाशाखा अन्तर्गत जिल्लास्तरमा कित्तानापी कार्य संचालनको लागि विभिन्न जिल्लामा ९ वटा नापी गोश्वाराहरू रहेका थिए । ती गोश्वाराहरू वि.सं २०६५ सालमा खारेजी भै सम्बन्धित जिल्लाको नापी कार्यालयलाई जिम्मेवारी हस्तान्तरण गरिएको छ । हाल यस महाशाखाले नापनक्शाको अधिकार प्राप्त त्यस्ता विभिन्न नापी कार्यालयहरूबाट संचालन हुने कित्तानापी कार्यहरूको लागि कार्यक्रम तर्जुमा गर्ने, साधनस्रोतको व्यवस्था गर्ने, निरीक्षण अनुगमन गर्ने आदि कार्यहरू गर्दछ ।

४.३.२ खगोल तथा भू-मापन महाशाखा

नियन्त्रण विन्दुको आधारमा नाप नक्सा गर्ने उद्देश्य परिपूर्ति गर्नको लागि नापी विभाग अन्तर्गत वि.सं. २०२६ साल देखि जमीनमा ट्रिगोनोमेट्रिकल विन्दु स्थापना र सर्भेक्षण गरी ट्रिगोनोमेट्रिकल विन्दु सहितको नक्सासिट उत्पादन गर्ने केन्द्रीय निकायको रुपमा ट्रिगोनोमेट्रिकल नापी ईकाई स्थापना गरियो । वि.सं. २०३२ सालमा उक्त इकाईलाई समतलन नापी र एष्ट्रोनोमिकल नापीको कार्य समेत विस्तार एवं समावेश गरी खगोल तथा भूमापन महाशाखामा परिणत गरियो । स्थापनाकालदेखि नै नापनक्शाको लागि आवश्यक पर्ने नियन्त्रण विन्दुहरू उपलब्ध गराउनुका अतिरिक्त देशभरको कित्तानापीका लागि आवश्यक पर्ने नियन्त्रण विन्दु र नक्सा सीट उपलब्ध गराउने महत्वपूर्ण जिम्मेवारी यस महाशाखालाई रहेको थियो । आ.व. २०६५।६६ देखि कित्तानापीको लागि आवश्यक पर्ने नियन्त्रण विन्दु तथा नक्सा सीटहरू तयार गर्ने कार्य कित्तानापी महाशाखाबाट गर्नेगरी तोकिए अनुसार हाल यस महाशाखाबाट समतलन नापी, ग्राभिटी सर्भेक्षण लगायत उच्च दर्जाका नियन्त्रण विन्दुहरूको सर्भेक्षण, मर्मत सम्भार तथा राष्ट्रिय नियन्त्रण विन्दुहरूको संजालको सुदृढीकरण गर्ने कार्य भैरहेको छ ।

यस महाशाखा अन्तर्गत नगरकोटमा एष्ट्रोनोमिकल नापी सम्बन्धी वेधशाला रहेको छ । यस वेधशाला अन्तर्गतबाट एस्ट्रोनोमी सम्बन्धी विभिन्न अध्ययन अनुसन्धान कार्यहरू संचालन गर्ने गरिएको छ । विगत केही वर्ष देखि Global Navigation Satellite system (GNSS) जस्तो आधुनिक प्रविधिबाट निरन्तर सर्भेक्षण कार्य भैरहेको छ । यस सर्भेक्षणले नेपालभर विभिन्न विकास एवं इन्जिनियरिङ्ग कार्यको लागि आवश्यक पर्ने नियन्त्रण विन्दुहरूको भौगोलिक स्थिती (X,Y,Z) मा Correction गर्न गरिने GNSS कार्यको आधारको रुपमा कार्य गर्दछ ।

४.३.३ स्थलरूप नापी महाशाखा

देशभरको विभिन्न माननापका स्थलरूप आधार नक्शा, विषयगत नक्शा (Thematic Map), प्रशासनिक नक्शाहरू लगायत अन्य भौगोलिक सूचनाहरू उत्पादन गरी सर्वसुलभ रूपमा उपलब्ध गर्ने गराउने तथा यी विभिन्न नक्शा तथा भौगोलिक सूचनाहरूलाई नियमित रूपमा अद्यावधिक गर्ने कार्य यस स्थलरूप नापी महाशाखाबाट हुँदै आएको छ । नापी विभाग अन्तर्गत २०३० सालमा टोपोग्राफिक नापी इकाईको रूपमा स्थापना गरी २०३२ सालमा स्थलरूप नापी महाशाखामा विकास र विस्तार गरियो ।

नेपालको अन्तर्राष्ट्रिय सिमानाको सिमाङ्कन, नक्शाङ्कन र सीमा सम्बन्धी महत्वपूर्ण र ऐतिहासिक अभिलेख राख्ने कार्य समेत यसै महाशाखा अन्तर्गतबाट सम्पादन हुँदै आएको छ । यस महाशाखाबाट नेपालको अन्तर्राष्ट्रिय सीमा व्यवस्थापनको लागि प्राविधिक परामर्श उपलब्ध गराउने महत्वपूर्ण कार्य गर्दै आएको छ । परराष्ट्र मन्त्रालयसंग समन्वय गरी सीमा नापी सम्बन्धी कार्यक्रम अन्तर्गत देशको अन्तर्राष्ट्रिय सीमा (नेपाल-भारत तथा नेपाल-चीन) व्यवस्थापनको लागि सिमाङ्कन, नक्शाङ्कन र सिमास्तम्भहरूको संभार संरक्षण गरी सीमा नक्शा तथा भौगोलिक सूचना तयार एवं अद्यावधिक गर्ने कार्य गर्दै आएको छ ।

४.३.४ राष्ट्रिय भौगोलिक सूचना पूर्वाधार आयोजना

सन १९९२ देखि नापनक्सा तथा भौगोलिक सूचनाको क्षेत्रमा कार्यरत विभिन्न निकायहरू बीच परस्पर साझेदारीको विकास गरी भौगोलिक सूचना उत्पादनमा गरिने दोहोरो लगानी एवम् प्रयासहरूलाई निरुत्साहित गर्ने विश्वव्यापी अवधारणामा विकास भएअनुरूप यस कार्यलाई समन्वय र सहजीकरण गर्न आवश्यक पूर्वाधारयुक्त प्राविधिक संयन्त्रको विकास गर्ने अवधारणालाई मुर्तरूप दिने उद्देश्यले आर्थिक वर्ष २०५५/५६ को मध्यबाट शुरु भएको जनगणना नक्सा आयोजनाबाट संचालन गरिएको कार्यक्रमहरूलाई समयसापेक्ष विस्तार गरी पूर्वाधारको रूपमा विकास गर्न उक्त आयोजनालाई मिति २०५८/१४/३१ देखि राष्ट्रिय भौगोलिक सूचना पूर्वाधार आयोजनाको रूपमा रुपान्तरण गरिएको हो । यस आयोजना मार्फत नापी विभागले विश्वका अन्य मूलकहरूमा संचालनमा रहेको National Spatial Data Infrastructure (NSDI) को केन्द्रीय निकायले निर्वाह गर्ने भूमिका सरह नै भूमिका विस्तार गर्ने गरी विभिन्न कार्यक्रमहरू संचालनमा ल्याएको छ । यस प्रकारका निकायहरूबाट सम्पादन गरिनुपर्ने कार्यहरू सम्पादन गर्नको लागि सक्षम हुने गरी आयोजनाको पूर्ण रूपमा विकास भै सकेको नभए तापनि नापनक्शा तथा भौगोलिक सूचनाको उत्पादनमा हुने दोहोरो लगानी तथा प्रयासहरूलाई निरुत्साहित गरी सरकारको लगानीलाई महत्तम ढंगले राष्ट्रहितमा उपयोग गर्न सकियोस भन्ने उद्देश्यले यस आयोजनाको स्थापना गरिनु नापी विभागको संस्थागत विकास तथा कार्यक्षेत्रमा विस्तारका हिसावले अत्यन्त महत्वपूर्ण कदम

हो । यस आयोजनाको स्थापनाको उद्देश्य अनुरूप विभिन्न निकायबाट उत्पादन भएका नापनक्शा तथा भौगोलिक सूचनाहरूको Metadata प्रकाशनको लागि Clearing House विकास गर्ने, स्थलरूप नक्शा तथा सानो माननापका प्रशासनिक नक्शाहरूलाई डिजिटल रूपमा रूपान्तरण गरी सर्वसुलभ गराउने जस्ता कामहरू हाल यस आयोजनाबाट सम्पादन भै रहेका छन् ।

४.३.५ नापी कार्यालय सुदृढीकरण कार्यक्रम

वि.सं. २०५७ साल देखि नापी विभाग अन्तर्गत नापी कार्यालय सुदृढीकरण कार्यक्रम (तत्कालीन नापी शाखा सुदृढीकरण कार्यक्रम) संचालनमा रहेको छ । यस कार्यक्रमको लागि छुट्टै संगठन संरचना खडा गरिएको छैन । नापी विभागको योजना तथा अनुगमन शाखाका कर्मचारीहरू परिचालन गरी यो कार्यक्रम संचालन हुँदै आएको छ । यस कार्यक्रमको प्रमुख उद्देश्य नापी विभाग अन्तर्गत जिल्लामा रहेका नापी कार्यालयहरूको भौतिक अवस्था सुधार कार्यलाई एकीकृत रूपमा संचालन गर्नु रहेको छ । यस कार्यक्रम अन्तर्गतबाट उपलब्ध बजेटको आधारमा सबै कार्यालयहरूको भौतिक अवस्था सुधारको लागि प्रयास भै रहेको छ । नापी कार्यालयहरूको भवन निर्माण, भवन मर्मत सम्भार, सवारीसाधन खरीद, नक्शा तथा श्रेस्ता सुधारको लागि आवश्यक उपकरण तथा सामग्रीहरूको खरीद लगायतका कार्यहरू मुख्य रूपमा यस कार्यक्रम अन्तर्गतबाट सम्पादन हुने गरेका छन् ।

४.३.६ नापी कार्यालयहरू

नापी विभागको प्रतिनिधि कार्यालयको रूपमा जिल्लास्तरमा नापी कार्यालयहरू रहेका छन् । कार्यबोझको आधारमा कुनै जिल्लामा एक भन्दा बढी कार्यालयहरू समेत रहेकाले देशभर यी कार्यालयहरूको संख्या ८३ रहेकोछ । शुरुमा मेण्टेनेन्स नापी शाखा, त्यसपछि नापी शाखाको रूपमा परिचित यी कार्यालयहरू २०६४ सालदेखि नापी कार्यालयको रूपमा विकास गरिएका हुन । वि.सं. २०६५ सालमा विगतमा रहेका ९ वटै नापी गोश्वाराहरू खारेज गरी कार्यबोझका आधारमा नापी कार्यालयहरूलाई "क", "ख", "ग", "घ" र "ङ" गरी जम्मा पाँचवटा श्रेणीमा वर्गीकरण गरियो । "क" श्रेणीका कार्यालयमा राजपत्राङ्कित द्वितीय श्रेणी, "ख" र "ग" श्रेणीका कार्यालयमा राजपत्राङ्कित तृतीय श्रेणी तथा "घ" र "ङ" श्रेणीका कार्यालयहरूमा राजपत्र अनङ्कित प्रथम श्रेणीका प्राविधिक कर्मचारी कार्यालय प्रमुख रहने व्यवस्था गरिएको छ ।

यसरी नापी कार्यालयहरूको वर्गीकरण पश्चात नापी कार्यालयहरूले यस अघि नियमित रूपमा सम्पादन गरिआएका कामहरूका अतिरिक्त शुरुमा "क" र "ख" तथा हाल आएर "ग" श्रेणी समेतका नापी कार्यालयहरूलाई तत्कालीन नापी गोश्वाराहरूबाट सम्पादन भै आएको कित्तानापी सम्बन्धी कार्यहरूको समेत जिम्मेवारी दिइएको छ । सबै नापी कार्यालयहरूबाट नियमित रूपमा सम्पादन रहेका कार्यहरूमा जग्गा प्रशासनको कार्यमा सहयोग पु-याउन नाप नक्सा तथा अद्यावधिक लगायतका कार्य गरी प्राविधिक कार्य गर्ने, सम्बन्धित क्षेत्र अन्तर्गत

स्थापना भएका नियन्त्रण विन्दूहरूको मर्मत, संभार, संरक्षण एवम् सम्बर्धन गर्ने, सम्बन्धित क्षेत्र अन्तर्गत पर्ने अन्तर्राष्ट्रिय सीमास्तम्भ, दशगजा क्षेत्रको निरीक्षण अनुगमन गरी सिमाना यथास्थितिमा भए नभएको विवरण पेश गर्ने तथा जिल्लास्थित अन्य निकायहरूबाट माग भए बमोजिम नापनक्सा सेवा उपलब्ध गराउने लगायतका प्रमुख कार्यहरू यी कार्यालयहरूबाट सम्पादन हुने गर्दछन ।

४.३.७ विशेष नापी कार्यालयहरू

अघिल्लो अनुच्छेदमा उल्लेख भएका नापी कार्यालयहरू बाहेक बनेपा, अछाम र अर्घाखाँचीमा गरी तीन वटा अस्थायी प्रकृतिका विशेष नापी कार्यालयहरू स्थापना गरिएका छन् । बनेपामा डिजिटल प्रविधिबाट कित्तानापी संचालन गर्न तथा अछाम र अर्घाखाँचीमा दृन्द्वाबाट ध्वस्त भएको नक्शा श्रेस्ताहरूको पुनस्थापन गर्न यी कार्यालयहरूको गठन भएको हो ।

४.४ दरबन्दी तालिका

नापी विभागको कार्यक्षेत्र व्यापक रहेअनुसार यसको संगठन संरचना समेत वृहद रहेको छ । नापी विभाग र अन्तर्गतका महाशाखा र देशभरका नापी कार्यालयहरू समेतमा गरी कूल जनशक्तिहरूको स्वीकृत स्थायी दरबन्दी संख्या २४८० रहेको छ । नापी विभाग र अन्तर्गत कार्यरत जनशक्तिहरूको दरबन्दी तालिका अनुसूची ४ मा उल्लेख गरिएको छ ।

उपरोक्त जनशक्ति वाहेक देशभर करीव ३०० जना नापी कामदार र कार्यालय सहयोगीको रुपमा ज्यालादारी वा करारमा कार्यरत रहेका छन् भने नापनक्शाको फिल्डकार्य संचालन हुने समयमा स्थानीय व्यक्तिहरूलाई छोटो अवधिको लागि ज्यालादारीको रुपमा रोजगारीको अवसर उपलब्ध गराइदै आएको छ ।

आ.व. २०६८-६९ को अन्तमा जिल्ला स्थित नापी कार्यालयमा कर्मचारीको स्थिति

क्र. सं.	जिल्लाको नाम नापी कार्यालय	राजपत्रांकित दरबन्दी संख्या		राजपत्र अनंकित		श्रेणी विहिन		जम्मा		कैफियत
		दरबन्दी संख्या	पद पूर्ति संख्या	दरबन्दी संख्या	पद पूर्ति संख्या	दरबन्दी संख्या	पद पूर्ति संख्या	दरबन्दी संख्या	पद पूर्ति संख्या	
१	ईलाम	१	१	१६	९	४	४	२१	१४	
२	पाँचथर फिदिम	×	×	८	५	३	३	११	८	
३	ताप्लेजुङ्	०	०	८	६	३	२	११	८	
४	चन्द्रगढी, झापा	३	३	४४	३४	×	८	४७	४२	
५	दमक, झापा	१	१	१५	१४	४	३	२०	१९	
६	भोजपुर	×	×	८	७	४	३	१२	१०	
७	धनकुटा	१	१	१६	११	४	४	२१	१६	

क्र. सं.	जिल्लाको नाम नापी कार्यालय	राजपत्रांकित दरवन्दी संख्या		राजपत्र अनंकित		श्रेणी विहिन		जम्मा		कैफियत
		दरवन्दी संख्या	पद पूर्ति संख्या	दरवन्दी संख्या	पद पूर्ति संख्या	दरवन्दी संख्या	पद पूर्ति संख्या	दरवन्दी संख्या	पद पूर्ति संख्या	
८	तेह्रथुम	×	×	८	४	३	३	११	७	
९	विराटनगर, मोरङ	३	३	४२	४२	९	८	५४	५३	
१०	वेलवारी मोरङ	१	१	१६	१४	४	४	२१	१९	२ फाँ जेल अम्मिन
११	सुनसरी	१	१	२८	२७	७	५	३६	३३	
१२	सोतु खुम्बु	×	×	७	३	५	१	१२	४	
१३	ओखलढुंगा	१	१	७	४	३	२	११	६	
१४	खोटाङ	×	×	७	४	३	३	१९	७	
१५	सप्तरी	१	१	२८	२८	७	७	३६	३६	
१६	उदयपुर	१	१	१२	१२	४	४	१७	१७	
१७	सिरहा	१	१	२८	२१	७	७	३६	२९	
१८	लाहान	१	१	१६	१२	४	४	२१	१७	
१९	संखुवासभा	×	×	८	५	३	३	११	८	
२०	चैनपुर									
२१	डिल्लीबजार	३	३	४४	४४	९	९	५६	५६	
२२	कलंकी	१	१	२८	२७	७	६	३६	३४	
२३	चावहिल	१	०	२७	२७	७	७	३५	३४	
२४	ललितपुर	१	१	२८	२८	७	६	३६	३५	
२५	भक्तपुर	१	१	२८	२९	७	६	३६	३६	
२६	नुवाकोट	१	१	१६	८	४	३	२१	१२	
२७	धादिङ	१	१	१६	८	४	४	२१	१३	
२८	रसुवा	×	×	८	७	३	३	११	१०	
२९	काभ्रे	१	×	३९	१२	३	१	४३	१४	
३०	सिन्धुपाल्चोक	१	१	१६	८	४	४	२१	१३	
३१	दोलखा	०	०	१५	४	४	४	१९	८	
३२	रामेछाप	×	×	१५	११	४	२	१९	१३	
३३	सिन्धुली	×	×	१५	१३	४	३	१९	१५	
३४	बारा	१	१	२८	२०	७	७	३६	२८	
३५	पर्सा	३	२	४४	२९	९	८	५६	३९	
३६	रौतहट	१	१	२८	२३	७	७	३६	३१	
३७	सर्लाही									
३८	मकवानपुर	१	१	२८	२०	७	७	३६	२८	
३९	महोत्तरी	१	१	२८	२१	७	५	३६	२७	
४०	धनुषा	१	१	२८	२८	७	७	३६	३६	

क्र. सं.	जिल्लाको नाम नापी कार्यालय	राजपत्रांकित दरवन्दी संख्या		राजपत्र अनंकित		श्रेणी विहिन		जम्मा		कैफियत
		दरवन्दी संख्या	पद पूर्ति संख्या	दरवन्दी संख्या	पद पूर्ति संख्या	दरवन्दी संख्या	पद पूर्ति संख्या	दरवन्दी संख्या	पद पूर्ति संख्या	
४१	चितवन	१	१	२८	२२	७	७	३६	३०	
४२	अर्घाखाँची	×	×	१४	९	४	१	१८	१०	
४३	वाग्लुङ	×	×	१५	१०	४	४	१९	१४	
४४	गोरखा	×	×	१५	१०	५	५	२०	१५	
४५	गुल्मी	×	×	१५	५	४	३	१९	८	
४६	कपिलवस्तु	१	१	२८	१८	७	६	३६	२४	
४७	कास्की	३	३	४४	३९	९	९	५६	५१	
४८	नवलपरासी									
४९	कावासोती	१	१	१६	१०	४	५	२१	१६	
५०	लमजुङ	×	×	१५	११	४	२	१९	१३	
५१	मनाङ	×	×	८	२	३	२	११	४	
५२	मुस्ताङ	×	×	८	३	३	२	११	५	
५३	म्याग्दी	×	×	८	५	३	२	१३	७	
५४	पाल्पा	१	×	१६	१२	४	४	२०	१६	
५५	पर्वत	१	१	१६	१२	४	३	२१	१६	
५६	रूपन्देही	३	२	४४	३८	९	९	५६	३९	
५७	स्याङ्जा	१	×	१६	१२	४	३	२१	१७	
५८	तनहुँ	१	१	१६	१५	४	४	२१	२०	
५९	वाँके	३	१	४४	२८	९	८	५६	३७	
६०	वर्दिया	१	१	२८	२०	७	४	३६	२५	
६१	दैलेख	×	×	१५	६	४	४	१९	१०	
६२	दाङ	१	१	२८	२२	७	५	३६	२८	
६३	डोल्पा									
६४	हुम्ला	×	×	५	२	४	३	९	५	
६५	जुम्ला	×	×	८	७	३	३	११	१०	
६६	कालिकोट	०	०	७	४	३	१	१०	५	
६७	मुगु									
६८	प्यूठान	×	×	१५	४	४	२	१९	६	
६९	रोल्पा	×	×	८	६	३	३	११	९	
७०	रुकुम									
७१	सल्यान	×	×	१५	३	४	४	१९	७	
७२	सुर्खेत	१	×	१६	९	४	२	×	×	
७३	जाजरकोट	×	×	८	३	३	१	११	४	

क्र. सं.	जिल्लाको नाम नापी कार्यालय	राजपत्रांकित दरवन्दी संख्या		राजपत्र अनंकित		श्रेणी विहिन		जम्मा		कैफियत
		दरवन्दी संख्या	पद पूर्ति संख्या	दरवन्दी संख्या	पद पूर्ति संख्या	दरवन्दी संख्या	पद पूर्ति संख्या	दरवन्दी संख्या	पद पूर्ति संख्या	
७४	अछाम	३	×	९०	८	४	×	९७	८	
७५	वैतडी	×	×	१५	२	४	४	१९	६	करा का स. २
७६	वझाङ	×	×	८	६	४	३	१२	९	
७७	वाजुरा	×	×	८	५	३	१	११	६	
७८	डडेलधुरा	×	×	१५	११	४	४	१९	१५	
७९	दार्चुला	×	×	८	८	३	३	११	११	
८०	डोटी	×	×	१६	५	४	३	२०	८	
८१	कञ्चनपुर	१	१	२८	१६	७	३	३६	२०	
८२	कैलाली धनगढी	३	२	४४	३५	७	६	५४	४३	
८३	टिकापुर	१	१	१५	११	४	०	२०	१२	

५. भूमि-व्यवस्थापन प्रशिक्षण केन्द्र

५.१ .पृष्ठभूमि

भूमि व्यवस्थापन प्रशिक्षण केन्द्रले, नाप नक्साको क्षेत्रमा लामो समयदेखि आवश्यक जनशक्ति उत्पादन गर्दै आइरहेको छ । शुरुका दिनहरूमा नापी तालिम केन्द्रका रुपमा चिनिने यो केन्द्र नेपाल सरकारको मिति २०५७।३।२६ को निर्णयबाट भूमिसुधार तथा व्यवस्था मन्त्रालय अन्तर्गत भूमि व्यवस्थापन प्रशिक्षण केन्द्रको रुपमा रही आएको छ । यस केन्द्रले एकातर्फ विगतमा प्रदान गर्दै आई राखेको दीर्घकालिन तालिमहरूलाई निरन्तरता दिंदै आएकोमा सन् २००७ अगष्ट महिनादेखि काठमाण्डौ विश्व विद्यालयसंग सहकार्य गरी BE Geomatics कोर्ष सञ्चालन गर्दै आईरहेको छ । जस अनुसार पहिलो व्याच गत वर्ष समाप्त भएको छ । सोही विषय अन्तर्गत Diploma र Post Graduate Degree कोर्ष पनि आगामी दिनहरूमा संचालन गरिदै लगिने लक्ष्य केन्द्रले लिएको छ । साथै काठमाण्डौ विश्व विद्यालयसंगको सहकार्यमा सन् २०१३ फ्रेब्रुवरी देखि M.Sc. in Land Administration विषय पनि सञ्चालन गर्ने निश्चित भई सकेको छ । नाप नक्सा तथा भूमि प्रशासनसंग सम्बन्धित प्रविधिहरूको विकासले गर्दा हालका दिनहरूमा विभिन्न किसिमका अल्पकालीन पुनर्ताजगी तालिमहरू पनि केन्द्रले दिदै आएको छ । यसका अतिरिक्त भूमि व्यवस्थापनसंग सम्बन्धित अभिमूखिकरण तालिमहरू पनि सहायक र अधिकृत स्तरका लागि सञ्चालन गर्दै आएको छ । आगामी दिनहरूमा केन्द्रले यस क्षेत्रसंग सम्बन्धित अन्य नयाँ-नयाँ विषयहरू पनि समावेश गर्दै तालिम कार्यक्रमहरूलाई अझ बढी सार्थक एवं प्रभावकारी बनाउदै लैजाने लक्ष्य लिएको छ ।

५.२ उद्देश्य

केन्द्रका उद्देश्यहरूलाई निम्नानुसार बुँदागत रुपमा उल्लेख गर्न सकिन्छ:

- क. राष्ट्र विकासका लागि नभै नहुने पूर्वाधारको रुपमा रहेको नक्सा जसलाई आजकल भू-सूचना अर्थात Geo-Information भन्ने प्रचलन छ, सोसंग सम्बन्धित विभिन्न तहका जनशक्ति स्वदेशमै उत्पादन गरी आत्मनिर्भरता कायम गर्ने ।
- ख. देश भित्रका यस पेशासंग सम्बन्धित विभिन्न निकायमा कार्यरत जनशक्तिलाई समय सापेक्ष प्रविधिको ज्ञान दिलाई सदैव सक्षम, सवल एवं चुस्त बनाउने ।
- ग. भूमि व्यवस्थापन जस्तो संवेदनशील विषयलाई विकासका अन्य आयामहरूसंग आवद्ध गर्न भूमिसुधार तथा व्यवस्था मन्त्रालय र अन्य सम्बन्धित निकाय (Line agencies) संग अन्तर सम्बन्ध स्थापना गरी भूमि व्यवस्थापनका अन्य पक्षहरूको सवलीकरण गर्नका लागि विभिन्न विषयहरूमा आवश्यकीय परामर्श सेवा प्रदान गर्ने ।
- घ. देशको आर्थिक एवं सामाजिक परिवर्तनका लागि आवश्यक पर्ने भू-सूचना प्रवाह प्रविधिको विकास गर्ने कार्यमा यस प्रशिक्षण केन्द्रको भूमिका प्रभावकारी बनाउने ।

- ड. नाप नक्सा जस्तो संवेदनशील क्षेत्रसंग सम्बन्धित विभिन्न विषयहरूमा अध्ययन, अनुसन्धान तथा विश्लेषण सम्बन्धी कार्यक्रम संचालन गरी यस क्षेत्रलाई अझ वस्तुपरक एवं प्रभावकारी बनाउने ।
- च. आगामी दिनहरूमा यस क्षेत्रसंग सम्बन्धित वन, सडक, सिंचाई, खानेपानी जस्ता निकायवाट प्रदान गरिने विभिन्न किसिमका अल्पकालीन प्राविधिक तालिमहरूलाई ऐक्यबद्ध गराई आवश्यकता अनुरूप यसै केन्द्रवाट प्रदान गरी नेपाल सरकारको स्रोत र साधनको यथासक्य सदुपयोग गर्ने ।
- छ. अन्तराष्ट्रिय संस्थाहरूसंग सहकार्य गरी ज्ञान सीपको आदान प्रदान गर्ने ।

१.३ उपलब्धिहरू

- (क) गत आ.व. २०६७।६८ मा शुरु भई यस आ.व. मा सम्पन्न कार्यक्रमहरू
१. सिनियर नापी तालीम समूहको बाँकी कार्यक्रम
२०६६ जेष्ठ २३ गते देखि १६ महिना अवधिको सिनियर नापी तालीम (१६ जना) को समूह संचालन गर्ने लक्ष्य राखिए अनुरूप लक्षित गरिएको तालिम सञ्चालन भई बाँकी कार्यक्रम मिति २०६८ साल असोज २२ गते सम्पन्न भयो सो कोर्षको संयोजको कार्य प्रशिक्षक श्री ज्ञानेन्द्र कुमार विष्टले गर्नु भएको थियो ।
  २. जुनियर नापी तालीम समूहको बाँकी कार्यक्रम
मिति २०६७ माघ २० गते देखि १२ महिना अवधिको जुनियर नापी तालीम (२९ जना) सञ्चालन गर्ने लक्ष्य राखिए अनुरूप नापी विभागवाट गणपुरक संख्यामा उम्मेदवारहरूको दरखास्त पर्न नआएकोले विभागीय तर्फका ११ जना पुरुष र खुल्ला तर्फका १८ जना महिला समेत जम्मा २९ जनाको तालिम मिति २०६८ माघ महिनामा सम्पन्न भयो । सो कोर्षको संयोजकको कार्य प्रशिक्षक श्री अशोक कुमार भुसालले गर्दै आइरहनु भएकोमा वहाँको कार्य व्यस्तताको कारणले गर्दा मिति २०६८ मंसिर महिनादेखि प्रशिक्षक श्री ज्ञानेन्द्र कुमार विष्टले गर्नु भएको थियो ।
  ३. आधारभूत नापी तालीम समूहको बाँकी कार्यक्रम
मिति २०६८ साल वैशाख महिनादेखि संचालित आधारभूत नापी तालिम (३८ जना) सञ्चालन गर्ने लक्ष्य राखिए अनुरूप दुई समूहमा विभाजन गरी पहिलो समूहमा २० जना र दोश्रो समूहमा १८ जनाको तालिम मिति २०६९ वैशाखमा महिनामा सम्पन्न भयो । सो कोर्षको संयोजकको कार्य प्रशिक्षक श्री खिम वहादुर रानाले पहिलो समूह र प्रशिक्षक श्री पूर्ण प्रसाद पाण्डेले दोश्रो समूहको गर्नु भएको थियो ।
  ४. BE Geomatics कोर्ष (दोश्रो व्याच चौथो वर्षमा)
यस आ.व. मा BE Geomatics ४ वर्षे कोर्षको दोश्रो समूह सञ्चालन गर्ने लक्ष्य राखिए अनुरूप काठमाण्डौं विश्वविद्यालयको नियमित प्रवेश परीक्षामा उत्तीर्ण २४ जना

विद्यार्थीहरूको कक्षा संचालन १५ अगष्ट २००८ देखि शुरु भयो । जसमा २० जना पुरुष र ४ जना महिला समेत गरी कोष सञ्चालन भइरहेकोमा सो कोष यस आ.व.को असार महिनामा सम्पन्न भयो र कोष संचालनको लागि केन्द्रको तर्फबाट संयोजकको रूपमा निर्देशक श्री जनकराज जोशीले कार्य गर्दै आइरहनु भएको छ ।

५. BE Geomatics कोष (तेश्रो व्याच तेश्रो वर्षमा)

यस आ.व. मा BE Geomatics ४ वर्षे कोषको तेश्रो समूह सञ्चालन गर्ने लक्ष्य राखिए अनुरूप काठमाण्डौं विश्वविद्यालयको नियमित प्रवेश परीक्षामा उत्तीर्ण २४ जना विद्यार्थीहरूको कक्षा संचालन १५ अगष्ट २००९ देखि शुरु भयो । जसमा १८ जना पुरुष र ६ जना महिला समेत गरी अध्यापन कार्य संचारु रूपले भैरहेकोछ । वांकी कार्य आगामी एक वर्षमा सम्पन्न गरिने छ सो कोष संचालनको लागि केन्द्रको तर्फबाट संयोजकको रूपमा निर्देशक श्री जनकराज जोशीले कार्य गर्दै आइरहनु भएको छ ।

६. BE Geomatics कोष (चौथो व्याच दोश्रो वर्षमा)

यस आ.व. मा BE Geomatics ४ वर्षे कोषको चौथो समूह सञ्चालन गर्ने लक्ष्य राखिए अनुरूप काठमाण्डौं विश्वविद्यालयको नियमित प्रवेश परीक्षामा उत्तीर्ण २४ जना विद्यार्थीहरूको कक्षा संचालन १५ अगष्ट २०१० देखि शुरु भयो । जसमा २४ जना रहेको सो कोष सञ्चालन अध्यापन कार्य संचारु रूपले भैरहेकोछ । वांकी कार्य आगामी दुई वर्षमा सम्पन्न गरिने छ । उक्त कोष संचालनको लागि केन्द्रको तर्फबाट संयोजकको रूपमा निर्देशक श्री जनकराज जोशीले कार्य गर्दै आइरहनु भएको छ ।

(ख) यस आ.व. २०६८/६९ मा शुरु भई संचालनमा रहेका एवं सम्पन्न भएका कार्यक्रमहरू:

१. BE Geomatics कोष (प्रथम व्याच प्रथम वर्षमा)

यस आ.व. BE Geomatics ४ वर्षे कोषको मिति २०६९/१/२२ को भूमि व्यवस्थापन प्रशिक्षण केन्द्र र काठमाण्डौं विश्वविद्यालयको सहमति (MOU) अनुसार प्रथम समूह सञ्चालन गर्ने लक्ष्य राखिए अनुरूप काठमाण्डौं विश्वविद्यालयको नियमित प्रवेश परीक्षामा उत्तीर्ण २० जना विद्यार्थीहरूको कक्षा संचालन १५ अगष्ट, २०११ देखि शुरु भयो । जसमा २० जना रहेको सो कोष सञ्चालन अध्यापन कार्य संचारु रूपले भैरहेको छ । वांकी कार्य आगामी तीन वर्षमा सम्पन्न गरिने छ । उक्त कोष संचालनको लागि केन्द्रको तर्फबाट संयोजकको रूपमा निर्देशक श्री जनकराज जोशीले कार्य गर्दै आइरहनु भएको छ ।

२. सिनियर नापी तालिम

२०६८ फागुन २८ गते देखि १२ महिना अवधिको सिनियर नापी तालिम (३२ जना) को समूह संचालन गर्ने लक्ष्य राखिए अनुरूप लक्षित गरिएको तालिम सञ्चालन भइरहेको मा १ जना प्रशिक्षार्थी श्री भिम वहादुर कार्कीले मिति २०६९ वैशाख देखि तालिम छोडेको हुदा ३१ जनाको तालिम चालु रहेको छ । उक्त तालिमको वांकी कार्यक्रम आगामी आ.व.

०६९।७० को फागुन महिनामा सम्पन्न गरिने छ । सो कोषको संयोजकको कार्य निर्देशक श्री नवराज सुवेदीले गर्दै आउनु भएकोमा उहाँ मिति २०६९।२।१४ देखि भूमिसुधार तथा व्यवस्था मन्त्रालयमा सरुवा रमाना भई जानु भएकोले उक्त मितिदेखि निर्देशक श्री जनकराज जोशीले संयोजकको कार्य गर्दै आइरहनु भएको छ ।

३. जुनियर नापी तालीम

यस आ.व. मा १ समूह १ वर्ष अवधिको जुनियर नापी तालीम (२४ जना) सञ्चालन गर्ने लक्ष्य राखिए अनुरूप नापी विभागबाट विभागीय कर्मचारीहरूको अर्ध्यावधिक तालिमको माग आएकोले प्रवेश लिखित परिक्षामा उत्तीर्ण मध्येबाट २० जना र खुल्ला प्रतिस्पर्धाबाट २० जना समेत जम्मा ४० जनाको मिति २०६९ असार १ गते देखि तालिम संचालन भई रहेको छ ।

उक्त तालिम कार्यक्रम एक समुह मात्र भएतापनि वजेट र स्रोत साधनले भ्याउने भएकोले दुई समूहमा विभाजन गरी पहिलो समूहमा विभागीय कर्मचारीहरू २० जना र खुल्ला तर्फ २० जनाको दोश्रो समूह तालिम संचालन भई रहेको छ । सो तालिमको संयोजक प्रशिक्षक श्री अशोक कुमार भुसाल खुल्ला तर्फको र विभागीय तर्फको संयोजक प्रशिक्षक श्री ज्ञानेन्द्र कुमार विष्टले संयोजन गर्नु भएकोछ । उक्त तालिम कार्यक्रम आगामी आ.व. ०६९।७० को जेष्ठ महिनाको मसान्तमा समाप्त हुने ।

ग) क्षमता अभिवृद्धि तथा पुर्नताजगी तालीम:

१. GIS सम्बन्धी १५ कार्य दिने तालिम

यस आ.व. ०६७।६८ मा विभिन्न निकायमा कार्यरत कर्मचारीहरूलाई भौगोलिक सूचना प्रणाली सम्बन्धी आधुनिक प्रविधिको ज्ञान र सिप दिनको लागि १५ कार्य दिने आधारभूत GIS तालीम एक पटक प्रदान गर्ने लक्ष्य अनुरूप मिति २०६८।११।१ देखि सञ्चालन भई २०६७।१०।९ मा सम्पन्न भएको थियो । उक्त तालिमको संयोजक वरिष्ठ प्रशिक्षक श्री नवराज सुवेदी रहनु भएको थियो ।

२. Digital cadastre सम्बन्धी १५ कार्य दिन तालिम

यस आ.व. मा डिजिटल क्याडास्ट्रल विषयक १५ कार्य दिने सेवाकालीन तालिम नापी विभाग अन्तर्गतका कार्यालयहरूमा कार्यरत कर्मचारीहरूको १ समूहलाई दिइने लक्ष्य राखिएकोमा सो तालिम १७ जनालाई सम्मिलित गराई मिति २०६९ जेठ ७ देखि ०६९ जेठ २४ सम्म संचालन गरियो । उक्त कार्यक्रमको संयोजकको कार्य प्रशिक्षक श्री ज्ञानेन्द्र कुमार विष्टले गर्नु भएको थियो ।

३. Advanced GIS सम्बन्धी १५ कार्य दिने तालीम

यस आ.व.मा विभिन्न निकायमा कार्यरत कर्मचारीहरूलाई भौगोलिक सूचना प्रणाली सम्बन्धी आधुनिक प्रविधिको ज्ञान र सीप दिनको लागि १५ कार्य दिने Advanced

GIS तालीम एक पटक प्रदान गर्ने लक्ष्य अनुरूप मिति २०६९।३।७ देखि सञ्चालन भई २०६९।३।२४ मा सम्पन्न भएको थियो । उक्त तालिमको संयोजक प्रशिक्षक श्री अशोक कुमार भुसाल रहनु भएको थियो ।

४. Digital Mapping with Total Station सम्बन्धी १५ कार्य दिने तालीम

यस आ.व. मा Digital Mapping with Total Station विषयक १५ कार्य दिने सेवाकालीन तालिम नापी विभाग अन्तर्गत नापी कार्यालय अछाम जिल्लामा पूनः नाप नक्सा भैरहेको हुदा त्यहाँ कार्यरत कर्मचारीहरूका लागि १ समूह १ पटक तालिम दिने लक्ष्य राखिएकोमा सो तालिम १२ जनालाई सम्मिलित गराई मिति २०६८ असोज २५ देखि ०६८ कार्तिक ५ सम्म संचालन गरियो । उक्त कार्यक्रमको संयोजकको कार्य प्रशिक्षक श्री टंक प्रसाद दाहालले गर्नु भएको थियो ।

५. नापनक्सा तथा भूमि व्यवस्थापन सम्बन्धी ७ कार्य दिने तालिम

यस आ.व. मा नाप नक्सा तथा भूमि व्यवस्थापन सम्बन्धी ७ कार्य दिने तालिम २ पटक संचालन गर्ने लक्ष्य रहेकोमा नापी विभाग, भूमिसुधार तथा व्यवस्थापन विभाग अन्तर्गतका कार्यालयहरूमा कार्यरत रा.प.अनं प्रथम र द्वितीय श्रेणीका कर्मचारीहरूलाई पूर्वाञ्चल क्षेत्रको विराटनगरमा १ पटक, सुदुर पश्चिमाञ्चलको धनगढीमा १ पटक गरी जम्मा दुई पटक सञ्चालन गर्ने लक्ष्य अनुरूप तालिम कार्यक्रम संचालन गरियो । सो तालिम क्रमशः १५-२१ जनालाई सम्मिलित गराई मिति २०६९ जेठ महिनामा विराटनगरमा १ पटक ०६८ चैत्र महिनामा धनगढीमा १ पटक गरी लक्षित २ पटक कार्यक्रम संचालन गरियो । उक्त कार्यक्रमको संयोजकको कार्य वरिष्ठ प्रशिक्षक श्री विजयराज सुवेदीले धनगढीमा र प्रशिक्षक श्री केशव शर्माले विराटनगरमा गर्नु भएको थियो ।

६. अभिमुखिकरण तालिम ७ कार्य दिने (रा.प. कर्मचारीहरू)

यस आ.व. मा नेपाल सरकार भूमिसुधार तथा व्यवस्था मन्त्रालय अन्तर्गतका भूमिसुधार तथा व्यवस्थापन विभाग, नापी विभाग, भूसूचना तथा अभिलेख विभाग अन्तर्गतका कार्यालयहरूमा कार्यरत नवनि्युक्त उप-सचिव तथा अधिकृत स्तरका कर्मचारीहरूलाई १ पटक तालिम संचालन गर्ने लक्ष्य रहेकोमा लक्ष्य अनुरूप सो तालीम ४१ जनालाई सम्मिलित गराई मिति २०६८ साल असोज १ देखि ऐ ७ गते सम्म संचालन गरियो । उक्त कार्यक्रमको संयोजकको कार्य वरिष्ठ प्रशिक्षक श्री विजयराज सुवेदीले गर्नु भएको थियो ।

७. सुशासन तथा नैतिक शिक्षा सम्बन्धी २ कार्य दिने तालिम

यस आ.व. मा सुशासन तथा नैतिक शिक्षा सम्बन्धी २ कार्य दिने तालिम १ पटक क्षेत्रीय स्तरमा संचालन गर्ने लक्ष्य रहेकोमा नापी विभाग, भूमिसुधार तथा व्यवस्थापन विभाग अन्तर्गतका कार्यालयहरूमा कार्यरत रा.प.अनं प्रथम र द्वितीय श्रेणीका

कर्मचारीहरूलाई पूर्वाञ्चल क्षेत्रको चन्द्रगढी झापामा १ पटक संचालन गरियो । सो तालिम क्रमशः १४ जनालाई सम्मिलित गराई मिति २०६९ जेठ महिना ३१ गते देखि ०६९ असार १ गतेसम्म संचालन गरियो । उक्त कार्यक्रमको संयोजकको कार्य प्रशिक्षक श्री केशव शर्माले गर्नु भएको थियो ।

८. काभ्रे जिल्ला स्थित नगरपालिकाका वडा सचिवहरूलाई नाप नक्सा सम्बन्धी ३ कार्य दिने तालिम

यस आ.व. मा नाप नक्सा सम्बन्धी ३ कार्य दिने तालिम १ पटक संचालन गर्ने लक्ष्य रहेकोमा काभ्रेपलाञ्चोक जिल्ला स्थित नगरपालिकाहरूमा कार्यरत रा.प.अनं प्रथम र द्वितीय श्रेणीका वडा सचिव कर्मचारीहरूलाई १ पटक तालिम संचालन गर्ने लक्ष्य रहेकामा सो तालिम क्रमशः १२ जनालाई सम्मिलित गराई मिति २०६८ साल भदौ महिना २८ गते देखि ०६९ भदौ ३० गतेसम्म संचालन गरियो । उक्त कार्यक्रमको संयोजकको कार्य प्रशिक्षक श्री टंक प्रसाद दाहालले गर्नु भएको थियो ।

९. भूमि प्रशासन तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी अभिमुखिकरण (रा.प.तृ.) का नवनियुक्त अधिकृतका लागि २१ कार्य दिने तालिम ।

यस आ.व. मा नेपाल सरकार भूमिसुधार तथा व्यवस्था मन्त्रालय अन्तर्गतका भूमिसुधार तथा व्यवस्थापन विभाग, नापी विभाग, भू-सूचना तथा अभिलेख विभाग अन्तर्गतका कार्यालयहरूमा कार्यरत नवनियुक्त उप-सचिव तथा अधिकृत स्तरका कर्मचारीहरूलाई १ पटक तालिम संचालन गर्ने लक्ष्य रहेकोमा लक्ष्य अनुरूप सो तालिम १८ जनालाई सम्मिलित गराई मिति २०६८ साल चैत्र २० देखि ०६९ वैशाख १० गते सम्म संचालन गरियो । उक्त कार्यक्रमको संयोजकको कार्य प्रशिक्षक श्री केशव शर्माले गर्नु भएको थियो ।

घ) अध्ययन एवं अनुसन्धान कार्यक्रम

१. प्रशिक्षक प्रशिक्षण तालिम

यस आ.व.मा प्रशिक्षक तथा सहायक प्रशिक्षक तथा कर्मचारीहरूको लागि प्रशिक्षक प्रशिक्षण तालिम कार्यक्रम राखिएकोमा यस केन्द्रमा कार्यरत कर्मचारीहरूको ज्ञान सीप र दक्षता अभिवृद्धि गर्ने उद्देश्यका साथ राखिएको प्रशिक्षक प्रशिक्षण तालिममा केन्द्रका तर्फबाट प्रशिक्षक श्री अशोक कुमार भुसाल, पूर्ण प्रसाद पाण्डे, खिम वहादुर राना, किशन सिंह विष्ट स.प्र. श्री उमेश कुमार दाहाले Auto CAD सम्बन्धी १५ कार्य दिने तालिम तथा Nepal Institute of Chartered Surveyors द्वारा संचालन गरिएको Real State Valuation सम्बन्धी तालिममा यस केन्द्रका वरिष्ठ प्रशिक्षक श्री नवराज सुवेदी, प्रशिक्षक श्री केशव शर्मा, अशोक कुमार भुसाल, जानेन्द्र कुमार विष्ट र टंक प्रसाद दाहालले तालिममा सहभागी भई लक्ष्य अनुसार प्रगति भयो ।

२. ACRS सेमिनार

यस आ.व.मा नाप नक्सा सम्बन्धी अन्तराष्ट्रिय ACRS सेमिनारमा सहभागी हुन जाने सम्बन्धी कार्यक्रम अर्थ मन्त्रालयको खर्च मितव्ययीता सम्बन्धी परिपत्रानुसार विदेशमा हुने कार्यक्रममा भाग लिन जान नपाउने भनी प्रकाशनमा आएकोले उक्त कार्यक्रममा विनियोजन भएको वजेट सिनियर नापी तालिमको लागि नपुग बजेटमा थप गरियो ।

३. गोष्ठीःसेमिनार आयोजना गर्ने

यस आ.व.मा गोष्ठीःसेमिनार आयोजना गर्ने कार्यक्रम २ पटक राखिएकोमा सो कार्यक्रम हालसम्म भएको अध्ययन अध्यापन तथा तालिम कार्यक्रम सम्बन्धी प्रगतिको मध्यावधि समीक्षा गर्ने कार्य काठमाण्डौं विश्वविद्यालयका प्रतिनिधी, र यस केन्द्रका कार्यकारी निर्देशक श्री नागेन्द्र झाज्यूको अध्यक्षतामा ५ जना गरी जम्मा १० जना सहभागी भई १ पटक भूमि व्यवस्थापन प्रशिक्षण केन्द्रको सभाहलमा मिति २०६८ कार्तिक ३० गते सम्पन्न भयो ।

यस केन्द्रवाट लामो अवधिको सिनियर तालिमको पाठ्यक्रम सम्बन्धी १ दिने कार्यशाला गोष्ठी भूमिसुधार तथा व्यवस्था मन्त्रालय नापी विभाग, नेपाल प्रहरी, नेपाली सेना, स्थानीय विकास मन्त्रालय, भूमिसुधार तथा व्यवस्थापन विभाग, भू-सूचना तथा अभिलेख विभाग, विद्युत विकास विभाग, काठमाण्डौं विश्वविद्यालय र यस केन्द्रका कार्यकारी निर्देशक श्री नागेन्द्र झाज्यूको अध्यक्षतामा जम्मा २२ जनाको सहभागिता भई नापी विभाग, किर्तानापी महाशाखाको सभाहलमा मिति २०६८।११।१८ गते पाठ्यक्रम सम्बन्धी १ दिवसीय गोष्ठी सम्पन्न भयो ।

४. लामो तथा छोटो अवधिको तालिमहरुको पाठ्यक्रम निर्माण एवं समय सापेक्ष परिमार्जन गर्ने कार्यक्रम

यस आ.व.मा लामो तथा छोटो अवधिको तालिम कार्यक्रमको पाठ्यक्रम निर्माण एवं समय सापेक्ष परिमार्जन गर्ने कार्य ३ पटक राखिएकोमा छोटो अवधिको तालिमका लागि भूमि व्यवस्थापन सम्बन्धी अभिमुखिकरण, भूमि व्यवस्थापन सम्बन्धी आधारभूत तालिम, टोटलस्टेसन सम्बन्धी, डिजिटल म्यापिङ्ग सम्बन्धी तालिमको पाठ्यक्रम निर्माण १ः१ पटक र लामो अवधिको जुनियर नापी तालिमको पाठ्यक्रम परिमार्जन १ पटक गरी लक्ष्य अनुसार कार्यक्रम सम्पन्न भयो ।

५. अतिरिक्त कृयाकलाप सञ्चालन

यस केन्द्रमा अध्ययनरत विद्यार्थीहरुलाई सहभागी गराई अतिरिक्त कृयाकलाप यस आ.व.मा ३ पटक संचालन गर्ने लक्ष्य राखिएकोमा २०६८ सालको विजया दशमीको उपलक्ष्यमा यस केन्द्रमा कार्यरत कर्मचारी तथा अध्ययनरत विद्यार्थीहरुबीच शुभकामना आदान प्रदान कार्यक्रम दोहोरी गीत, मुक्तक आदी कार्यक्रम गरी १ पटक सम्पन्न भयो ।

मिति २०६८ पौष २८ र २९ गते भलिवल, व्याडमिन्टेन, दौड प्रतियोगिता सम्बन्धी कार्यक्रमको आयोजना गरिएको थियो । जसमा यस केन्द्रमा कार्यरत कर्मचारी, अध्ययतरत विद्यार्थीहरू, प्रशिक्षार्थी तथा कर्मचारी सहायकहरूको सहभागिता भएको थियो । भलिवल तर्फ कर्मचारी प्रथमस्थान, दोश्रो स्थान जुनियर प्रशिक्षार्थी र तेश्रो स्थान वि.ई तेश्रो व्याच, व्याटमिन्टेन तर्फ प्रथम जुनियर नापी तालीमका प्रशिक्षार्थीहरू, दोश्रो हुने वि.ई र तेश्रो हुने आधारभूत (क) समूह तथा दौड तर्फ कर्मचारी सहायक प्रथम, दोश्रोमा वि.इ. र तेश्रो जुनियर नापी तालिमका प्रशिक्षार्थीहरू भएका थिए । उक्त कार्यक्रम काभ्रेपलाञ्चोक जिल्लाको दुर्खर्क फिल्ड क्याम्पमा १ पटक सम्पन्न भएको र सफल खेलाडीहरूलाई भूमि व्यवस्थापन प्रशिक्षण केन्द्रका कार्यकारी निर्देशक श्री नागेन्द्र झाज्यूले पुरस्कार प्रदान गर्नु भएको थियो ।

मिति २०६९ असार २६ गते यस केन्द्रमा अध्ययन गर्ने प्रशिक्षार्थीहरू र कर्मचारीहरूको समूह मिलाई भलिवल, टेबुलटेनिस, हाजिर जवाफ तथा चेस प्रतियोगिता १ पटक आयोजना गरियो । जसमा कर्मचारी, सिनियर, जुनियर, वि.ई पहिलो, दोश्रो, तेश्रो र चौथो गरि जम्मा ६ समूह भएकोमा भलिवल तर्फ वि.इ तेश्रो समूह प्रथम र दोश्रोमा सिनियर र तेश्रोमा वि.ई. दोश्रो समूहका विद्यार्थीहरूभएका थिए । हाजिर जवाफ तर्फ वि.इ चौथो समूह पहिलो, वि.ई तेश्रो समूह दोश्रो र तेश्रो जुनियर प्रशिक्षार्थी, टेबुल टेनिस र चेस तर्फ कर्मचारी भएका थिए । हाजिरी जवाफ तर्फ सिनियर पहिलो, वि.ई. तेश्रो व्याच दोश्रो स्थान र वि.ई दोश्रो व्याचका प्रशिक्षार्थीहरूले तेश्रो स्थान हासिल गरेका थिए । उक्त कार्यक्रमका सफल प्रशिक्षार्थीहरूलाई निर्देशक श्री नागेन्द्र झाले पुरस्कार तथा प्रमाणपत्र वितरण गर्नु भएको थियो ।

६. तालिम **manual** तयार गर्ने कार्य:

यस कार्यक्रममा यस केन्द्र स्थापन, परिचय, उद्देश्य र हाल सम्म सञ्चालित विभिन्न तालिम कार्यक्रम पाठ्यक्रम, तालिम नीति नियमहरू तथा केन्द्रमा रहेको जनशक्ति विवरण कार्यरत कर्मचारीहरूको नामावली सहितको manual तयार गर्ने कार्यक्रम रहेकोमा उक्त कार्य तयार गरी प्रकाशनमा ल्याइ लक्ष्य अनुरूप प्रगति भएको ।

७. इन्टरनेटको अप्टिकल फाइबर पूर्वाधार विकास गर्ने:

यस केन्द्र प्राविधिक जनशक्ति उत्पादन गर्ने नेपाल सरकारको एक मात्र निकाय भएकोले अध्ययन अध्यापनमा नयाँ नयाँ विषयको जानकारी गराउने उद्देश्यले इन्टरनेटको लागि अप्टिकल फाइबर सम्बन्धी पूर्वाधार विकास गर्ने कार्य १ पटक राखिएकोमा उक्त कार्य सम्पन्न भयो ।

८. अन्तर्राष्ट्रिय संघ संस्थाको सदस्यता र नवीकरण शुल्क

यस आ.व.मा अन्तर्राष्ट्रिय संघ संस्थाको सदस्यता र नवीकरण शुल्क भूक्तानी गर्ने कार्यक्रम १ पटक राखिएकोमा FIG को सदस्यता शुल्क भूक्तानी गर्ने कार्य मिति २०६८

कार्तिक महिनामा सम्पन्न भै लक्ष्य अनुसार प्रगति हासिल भएको छ ।

९. प्रवेश परीक्षा

यस आ.व. २०६८।६९ मा प्रशिक्षार्थी छनौटका लागि २ पटक प्रवेश परीक्षा संचालन गर्ने लक्ष्य राखिएकोमा सिनियर नापी तालिम विभागीय कर्मचारीहरूको लागि उम्मेदवार छनौट गर्न लिएको लिखित प्रवेश परीक्षा मिति २०६८ माघ ७ गते १ पटक संचालन भयो । उक्त परीक्षामा नापी विभाग अन्तरगत महाशाखा र विभिन्न नापी कार्यालय तथा सशस्त्र प्रहरी वल र नेपाल विद्युत प्राधिकरणमा कार्यरत कर्मचारीहरू सहभागी भएका थिए ।

जुनियर नापी तालिम तर्फ विभागीय कर्मचारीहरू र खुला तर्फका उम्मेदवार छनौट गर्न लिखित परीक्षा मिति २०६९।२।२२ गते जुनियर नापी तालिमको लागि १ पटक राखिएको थियो । प्रवेश परीक्षामा नापी विभाग अन्तरगतका महाशाखा, नापी कार्यालयका कर्मचारी सम्मिलित थिए । खुला तर्फ देशका विभिन्न जिल्लाबाट महिला, जनजाती, मधेशी, दलित र पिछडिएको क्षेत्रका उम्मेदवारहरू सहभागी भएका थिए ।

१०. नर्स परिमार्जन सम्बन्धी कार्यक्रम:

विगत देखि केन्द्रका तालिम तथा अन्य कार्यक्रम संचालन सम्बन्धी रहेको नर्स समय सापेक्ष परिमार्जन गर्ने लक्ष्य रहेकोमा सोको लागि केन्द्रका निर्देशक जनकराज जोशीको संयोजकत्वमा नर्स परिमार्जन समिति गठन गरिएकोमा सो समितिको विभिन्न मितिमा बैठक वसी उक्त समितिले तयार गरेको नर्स सम्बन्धमा १ पटक मिति २०६९।३।२२ मा केन्द्रका सम्पूर्ण कर्मचारी सहभागी भई छलफल तथा गोष्ठी आयोजना भई सो कार्य सम्पन्न भयो ।

११. वार्षिक प्रगति तथा स्मारिका journal प्रकाशन गर्ने कार्य

यस आ.व. मा यस केन्द्रबाट भए गरिएको वार्षिक लक्ष्य, प्रगति प्रतिवेदन तयार गरी विभिन्न मन्त्रालय, विभाग, कार्यालय तथा सर्वसाधारणले समेत जानकारी गराउने उद्देश्य राखिएकोमा वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन छपाई गरी प्रकाशनमा ल्याउने लक्ष्य राखिएकोमा उक्त कार्य सम्पन्न भयो ।

१२. परीक्षा शाखाको रेकर्ड वाइन्डिङ र रेकर्ड किपिङ्ग

यस केन्द्रबाट संचालन भएको लामो अवधिको आधारभूत, जुनियर, सिनियर नापी तालिम तथा छोटो अवधिको ३ कार्य दिने देखि ३० कार्य दिनेसम्मका तालिम प्राप्त गरी गएका व्यक्तिहरूको यस केन्द्रमा रहेको रेकर्ड अद्यावधिक तथा परीक्षा शाखामा रहेको रेकर्ड व्याण्डिङ किपिङ्ग कार्य १ पटक लक्ष्य रहेकोमा उक्त कार्य सम्पन्न भयो ।

ड) पूर्वाधार निर्माण गर्ने

१. सवारी साधन मिनिबस खरिद

केन्द्रका कर्मचारी प्रायजसो काठमाण्डौमा नै बसोवास गर्ने भएकोले दैनिक आतेजाते गर्न पुरानो वा १ ग १२४९ नं. को मिनिबस धेरै पुराना भै विघ्नरहेकोले लामो रुटमा असहज भएकोले एकवटा मिनिबस खरिद गर्ने लक्ष्य राखिए अनुरूप, मिनिबस खरिद भई लक्ष्य अनुसार प्रगति भएको ।

२. सवारी साधन पिकअप खरिद

यस केन्द्रवाट संचालन हुने विभिन्न तालिम कार्यक्रमको फिल्ड तालिमको वेलाका महत्वपूर्ण मेसिनरी सामान फिल्ड कार्यको लागि लाने-ल्याउने गर्नु पर्ने भएकोले १ थान पिकअप खरिद गर्ने लक्ष्य रहेकोमा लक्ष्य अनुरूप खरिद भइ सम्पन्न भयो ।

३. मेसिनरी औजार खरिद

यस आ.व. मा २३ थान मेसिनरी औजार खरीद कार्यक्रम अन्तर्गत यस केन्द्रलाई आवश्यक पर्ने ल्यापटप कम्प्यूटर १२ सेट, जेनेरेटर, स्लाइटर प्रोजेक्ट आदी खरिद गर्ने कार्य लक्ष्य अनुरूप सम्पन्न भयो ।

४. अन्य निर्माण सुधार (केन्द्रका विभिन्न भवन निर्माण सुधार)

यस आ.व.मा अन्य निर्माण सुधार कार्यक्रम अन्तर्गत प्रशिक्षण केन्द्रको तालिम भवन, छात्रावास भवन र प्रशासनिक भवनहरूमा मर्मत संभार तथा महिला छात्रावासदेखि तालिम भवनसम्म आउने जाने वाटो निर्माण आदि कार्य सम्पन्न भएको तथा केन्द्रको परिसर भित्र सरसफाई र वगैचालाई व्यवस्थित गर्ने कार्य पनि सम्पन्न भएको छ ।

च. केन्द्रमा उपलब्ध भौतिक सुविधाहरू

१. काभ्रेपलाञ्चोक जिल्ला धुलिखेल नगरपालिका वडा नं. ७ अन्तर्गत पर्ने वखुंडोलमा यस केन्द्रको करिव ५७-०-२-० क्षेत्रफलको जग्गा रहेको छ । सवै जग्गालाई कम्पाउण्ड वालले घेरीएको छ ।

२. तालिम भवन १, प्रशासनिक भवन, १ कार्यकारी निर्देशक आवास भवन १, निर्देशक आवास भवन १, प्रशिक्षार्थी (महिला) आवास समेतको भवन २, पालेघर १ र चमेनागृह १ यस केन्द्रको हाताभित्र रहेको छ ।

३. सवारी साधन अन्तर्गत मिनिबस १, पिकअप २, जिप १, र विभिन्न कम्पनीका मोटर साइकल ५ वटा रहेका छन् ।

४. मेसिनरी औजारहरूमा, रिप्रो क्यामेरा, थियोडोलाईट, लेवल, टोटल स्टेशन, जि.पि.एस. र कम्प्यूटर फोटोकपी मेसिन आदी पर्दछन् ।

छ. सुझाव

यस केन्द्रलाई अझ वढी प्रभावकारी रूपमा तालिमहरु संचालन गर्दै लैजान निम्न अनुसारका सुझावहरु प्रस्तुत गर्न सकिन्छ ।

१. यो केन्द्र काठमाण्डौदेखि करिव २८ किलोमिटर पूर्वमा पर्ने भएकोले छोटो अवधिका तालिम सञ्चालन गर्दा प्रशिक्षार्थीहरु र स्रोत प्रशिक्षकहरुलाई काठमाण्डौदेखि धुलिखेलसम्म आते जाते गर्न ज्यादै कठिन पर्ने भएकोले त्यस्ता छोटो अवधिका तालिम काठमाण्डौमा नै सञ्चालन गर्न १ सम्पर्क कार्यालय काठमाण्डौमा खोल्न पहल हुनु पर्ने ।
२. यस केन्द्रमा प्रशिक्षण दिने प्रशिक्षकहरुको दरवन्दीमा सरुवा गर्दा सके सम्म विदेश अध्ययन गरी आएका प्रशिक्षकहरुलाई केही वर्ष यस केन्द्रमा प्रशिक्षण कार्यमा संलग्न गराउनु उचित हुने । यसो गर्दा प्रशिक्षार्थीहरुलाई समयानुकूल ज्ञान दिन सकिने र नयाँ प्रविधिको विषयमा जानकारी गराउन सकिने छ ।
३. यस केन्द्रमा कर्मचारीहरुको लागि आवास गृहको व्यवस्था नभएकोले धेरै जसो कर्मचारीहरु काठमाण्डौबाट आउनु पर्ने भएकोले सोको व्यवस्था भएमा केन्द्रलाई पूर्णतया आवासीय रूपमा संचालन गर्न सकिने ।
४. यो केन्द्रले भूमि व्यवस्थापन तथा नाप नक्शा सम्बन्धमा तालिम प्रदान गर्नुका साथै यो क्षेत्रमा सबै तहका प्राविधिक जनशक्ति उत्पादन गर्ने एक मात्र सरकारी संस्था भएकोले यहाँ कार्यरत रहने सबै तहका कर्मचारीहरुलाई समय सापेक्ष विदेश तथा स्वदेशमा प्रदान गरिने तालिममा सहभागी गराउन विशेष व्यवस्था गरिनु पर्ने । अध्ययन अनुसन्धान कार्य गर्न तर्फ पनि पहल गर्न उपयुक्त हुने ।
५. भूमि व्यवस्थापन प्रशिक्षण केन्द्रवाट परामर्श तथा अनुसन्धान सेवा संचालन गर्ने अवसर प्रदान भएमा यस केन्द्रमा कार्यरत सम्पूर्ण सम्बन्धित प्राविधिक तथा अन्य जनशक्तिहरु को मनोबल वढ्ने तथा प्रत्यक्ष एवं अप्रत्यक्ष रूपमा यस केन्द्र, आर्थिक रूपमा आत्मनिर्भर हुदै गई सरकारको आर्थिक दायित्व कम पर्ने जाने हुदा सो तर्फ पनि उचित ध्यान जानु पर्ने देखिन्छ ।
६. भूमि व्यवस्थापन प्रशिक्षण केन्द्रको पुस्तकालयलाई अझ विस्तृत र सक्षम बनाउन नयाँ नयाँ प्रविधि र आविष्कार सम्बन्धी विषयवस्तु समेटिने खालका पुस्तक, पत्र-पत्रिका र अन्य सन्दर्भ सामग्रीहरु थपगर्दै लानु आवश्यक छ । जसकालागि विभिन्न राष्ट्रिय अन्तर्राष्ट्रिय संघ संस्थाहरूसंग सम्बन्ध सुदृढीकरण गरी पुस्तकालयको विद्यतीय नेटवर्क तयार पादै लैजानुका साथै Digital library को स्थापना तर्फ पहल गर्नु आवश्यक छ ।

ज. निश्कर्ष

वेला बेलामा आई पर्ने विभिन्न किसिमका व्यवधानहरु पार गर्दै यस केन्द्रमा संलग्न रहेका कर्मचारीहरुको मेहनत, लगनशिलता एवं परिश्रमवाट यस केन्द्रले आ.व. ०६८।०६९ को लागि तोकिएका वार्षिक कार्यक्रमहरु सफलता पूर्वक सम्पन्न भएका छन् । यस केन्द्रलाई अझ वढी प्रभावकारी तथा कार्यमुखी बनाई राष्ट्रलाई आवश्यक पर्ने, समय सापेक्ष प्रतिस्पर्धी एवं दक्ष जनशक्ति उत्पादनका लागि माथि उल्लेख गरिएका सुझावहरुलाई कार्यान्वयन गर्नु पर्ने देखिन्छ ।

५.४ संगठन संरचना

नेपाल सरकार, भूमिसुधार तथा व्यवस्था मन्त्रालय अन्तर्गत रहेको यस भूमि व्यवस्थापन प्रशिक्षण केन्द्र अन्तरगत ४ वटा शाखाहरु रहेको छ । केन्द्रको संगठन संरचना अनुसूची ५ मा समावेश गरिएको छ ।

६. भू-सूचना तथा अभिलेख विभाग

६.१ परिचय

जनतालाई प्रदान गरिने सेवा लाई आधुनिकीकरण गरी स्वच्छ, छिटो, छरितो र पारदर्शी बनाउन राज्य क्रियाशील हुने सन्दर्भमा देशभरका मालपोत कार्यालय तथा नापी कार्यालयहरूले सम्पादन गर्ने जग्गा प्रशासनका कार्यलाई सूचना तथा संचार प्रविधिको प्रयोगबाट छिटो, छरितो, भरपर्दो एवं पारदर्शी बनाउन प्रविधि छनौट र प्रणाली अनुसन्धान तथा विकासको कार्य सम्पादन गर्ने प्रमुख दायित्व सहित तत्कालिन सरकारको मिति २०५७-०३-२६ को निर्णयानुसार मिति २०५७-०७-२८ मा भू-सूचना तथा अभिलेख विभागको स्थापना भएको हो ।

तत्कालीन सरकारको मिति २०५७-१२-२१ को निर्णयानुसार स्वीकृत “भू-सूचना प्रणालीको प्रभावकारी कार्यान्वयन सम्बन्धी कार्यनीति, २०५७” बाट तोकिएका कार्य सम्पादन गर्ने र भूमि सम्बन्धी अभिलेख योग्य सबै कागजात, दस्तावेजहरूलाई वैज्ञानिक रूपमा अभिलेखीकृत गर्ने दायित्व पनि यस विभागभित्र पर्दछ । कुल ३७ जनाको दरवन्दी रहेको यस विभागले मालपोत तथा नापी कार्यालयहरूमा प्रदान गरिने सेवालाई आधुनिकीकरण गर्न जनशक्ति विकास, अभिलेख संरक्षण तथा आधुनिक उपकरणको व्यवस्थापन गरी भू-सूचना प्रणाली विकासको लागि पूर्वाधार निर्माणको कार्य गरिरहेको छ ।

६.२ पृष्ठभूमि

देश विकासको मेरुदण्डको रूपमा रहेको जमिन, जनसंख्या बृद्धि तथा बसाई सराईका कारण खण्डिकृत भै स-साना टुकामा टुक्रिँदै गएको र सीमान्त भूमिको पनि सदुपयोग, स्वामित्व, सुरक्षा आदिमा समस्या हुँदै गएकाले भूमि क्षेत्रबाट अधिकतम लाभ लिन प्रभावकारी भूमि व्यवस्थापन तथा उत्पादकत्व वृद्धिका उपायहरूको अबलम्बन गर्नु अति आवश्यक भै सकेकोछ । भूमि व्यवस्थापनमा रहेको यसै चुनौतिलाई मध्यनजर गरी आठौँ पञ्चवर्षीय योजनामा भूमि तथा भू अभिलेखको व्यवस्थापनबाट नीति निर्माताका लागि आवश्यक सूचनाहरू सजिलै उपलब्ध गराउने उद्देश्यले एकीकृत भू-सूचना प्रणाली (Integrated Land Information System-ILIS) विकास गर्ने सम्बन्धमा नीतिगत रूपमा उल्लेख गरेको पाइन्छ । आठौँ योजनामा उल्लेखित नीति अनुरूप भूमि प्रशासनलाई आधुनिकीकरण गर्न आवश्यक पूर्वाधारका बिकास गर्ने कार्यहरू भू-सूचना तथा अभिलेख विभागबाट भैरहेको छ । बिभागबाट हाल सम्म भू सूचना, भू अभिलेख, जनशक्ति विकास आदि क्षेत्रमा प्रभावकारी कार्य सम्पादन गर्दै मालपोत कार्यालयको मोठ श्रेस्ता तथा रोक्काको विवरण कम्प्युटर प्रविष्ट गरी कम्प्युटर प्रणाली मार्फत सेवा प्रवाह गर्ने, नापी कार्यालयमा रहेको कित्तानापी नक्साको Digitize गरी Geo-database तयार गर्ने, फिल्डबुकको इमेज तयार गर्ने तथा प्लट रजिष्टरको विवरण कम्प्युटर प्रविष्ट गर्ने, नापी कार्यालयमा रहेको कित्तानापी नक्साको

एमोनिया प्रिन्ट संकलन गरी अभिलेख राख्ने, उपत्यका स्थित कार्यालय र बिभागबीच केन्द्रीय एकीकृत भू सूचना प्रणालीको विकास गर्ने आदि कार्य गरिरहेको छ । विभागबाट सम्पादन भएका यी कार्यक्रमहरूलाई विज्ञान र प्रविधिको क्षेत्रमा भइरहेको द्रूत विकाससँगै अर्थावधिक गर्दै नाप नक्सा तथा भौगोलिक सूचना तयार गर्ने, जग्गा प्रशासनको क्षेत्रमा नविनतम प्रविधि अपनाई जनतालाई पुऱ्याउनु पर्ने सेवाको गुणस्तरमा वृद्धि गर्ने, जग्गासम्बन्धी अभिलेख तथा भूस्वामित्व र प्रयोगका तथ्याङ्क अर्थावधिक गरी आवश्यक सूचनाहरू एकद्वार प्रणाली मार्फत उपलब्ध गराउने गरी केन्द्रीय एकीकृत भू-सूचना प्रणाली (Centralized Integrated Land Information System-CILIS) स्थापना गर्ने रणनीतिक योजनाको कार्यान्वयनमा विभाग क्रियाशील रहेको छ ।

६.३ उद्देश्य

यस विभागको कार्यक्षेत्र र एवं प्रकृति मूलतः सूचना तथा संचार प्रविधिमा आधारित सूचना प्रणालीको विभाग एवं जग्गा प्रशासनसँग सम्बन्धित महत्वपूर्ण अभिलेख संरक्षण भएकोले भूमिप्रशासनमा संलग्न नापी, मालपोत र भूमिसुधार कार्यालयहरूबाट उपलब्ध भूमि सम्बन्धी सूचना तथा सेवाहरू एकीकृतरूपमा उपलब्ध गराउन भूमि सम्बन्धी सूचना मापदण्ड निर्धारण एवं केन्द्रीय अभिलेख तयार गरी अन्तर निकाय Inter-operational standards को विकास गर्न देहाय अनुसारको उद्देश्य राखिएको छ ।

- क) जिल्लास्थित जग्गा प्रशासनसंग सम्बन्धित कार्यालयहरूमा रहेका भू-अभिलेखहरूको Digital Database तयार गरी जिल्लास्तरीय भू-सूचना प्रणाली स्थापना गर्ने ।
- ख) जग्गा प्रशासनसंग सम्बन्धित कार्यालयहरूमा कार्यरत जनशक्तिलाई कम्प्युटर प्रणाली मार्फत सरल, छिटो, छरितो र प्रभावकारी सेवा प्रवाह गर्न सक्षम बनाउने ।
- ग) भूमिसंग सम्बन्धित कारोवारलाई भरपर्दो, सुरक्षित र प्रभावकारी बनाउन Application Software को समयानुकुल बिकास, सुधार तथा स्तारोन्नती (Upgrade) गर्ने ।
- घ) देशभरका भूमिप्रशासन सम्बन्धी कार्यालयमा रहेको जिल्लागत भू-सूचना प्रणालीलाई कम्प्युटर संजाल (Wide Area Network-WAN) मार्फत LINK गरी केन्द्रीय एकीकृत भू-सूचना प्रणाली (CLIS) को स्थापना गर्ने ।
- ङ) आधुनिक सूचना प्रविधिको उपयोग गरी जग्गा प्रशासनसंग सम्बन्धित सम्पूर्ण सूचनाहरूलाई केन्द्रीय Digital तयार गरी भू-सूचना तथा अभिलेख बिभागलाई केन्द्रीय भू-सूचना अभिलेखालयको रूपमा विकाश गर्ने ।
- च) केन्द्रीय भू-सूचना अभिलेखालयमा नीति, निर्माता, अनुसन्धानकर्ता तथा उपभोक्ताको सरल पहुँच स्थापना गरी एकद्वाररूपमा भू-सूचना उपलब्ध गराउने ।

६.४ विभागको रणनीति

यस विभागले आफ्नो उद्देश्य प्राप्तिका लागि निम्नानुसारको कार्य संचालन रणनीति अख्तियार गरेको छ ।

- मालपोत कार्यालयहरूको मोठ श्रेस्ता, रोक्का श्रेस्ता, मिसिल, लिखत र रजिष्ट्रेशनको प्रारम्भिक विवरण लगायत छुट भएका विवरणहरू समेत कम्प्युटर प्रणालीमा प्रविष्ट गरी Digital प्रविधि मार्फत सेवा प्रवाह गर्ने व्यवस्था मिलाउने
- नापी कार्यालयहरूमा रहेको कित्ता नापी नक्शाको Digitize गरी Geo-database तयार गर्ने । कित्ता नापी नक्शाको Field Book Image तयार गरी Image Reference Management-(IRM) सहितको Database तयार गरी सेवा प्रवाहमा लैजाने
- Plot Register को Image सहितको विवरण कम्प्युटर प्रणालीमा प्रविष्ट गर्ने ।
- प्रारम्भिक चरणमा Data capture कार्य सम्पन्न भएका कार्यालयहरूमा Data Audit गरी Attribute तथा Spatial database अद्यावधिक तथा डाटा शुद्धिकरण गर्ने
- भू-सूचना प्रणालीको संस्थागत विकास गर्दै सेवाप्रवाहमा प्रयोग भएको Application Software हरूको समयानुकूल सुधार तथा स्तरन्नोति गर्ने ।
- कम्प्युटर प्रविधि संचालन गर्न नसक्ने जनशक्तिको पहिचान गरी कम्प्युटर प्रणाली संचालन र व्यवस्थापन सम्बन्धी आधारभूत तथा Advance तालिम दिने ।
- कार्यालयहरूको परम्परागत भौतिक अवस्था सुधार गरी कम्प्युटर यन्त्रउपकरण तथा फर्निचर उपलब्ध गराई सेवासुविधालाई आधुनिकिकरण गर्ने ।
- कम्प्युटर प्रणालीलाई भरपर्दो, दीगो एवं विश्वसनीय बनाउन प्रत्येक कार्यालयको कम्तिमा दुई जना कर्मचारीलाई सूचनाधार व्यवस्थापन (Database Management), कम्प्युटर हार्डवेयर तथा कम्प्युटर संजाल मर्मत तथा व्यवस्थापन (Computer Hardware & Network Management) र सूचना सुरक्षा (Data security) आदि विषयमा प्रारम्भिक तथा पुर्नताजगी तालिम उपलब्ध गराउने ।
- प्रत्येक जग्गाधनीको आफ्नो पहिचान सहितको जग्गाधनी संकेत नम्बरको (Land ownership Identity Number LIN ID) विकास गरी सो संकेत नं मार्फत Internet को पहुँच भएको स्थानबाट आफ्नो विवरण हेर्न सक्ने व्यवस्था गर्ने ।
- जग्गाधनी दर्ता श्रेस्ता तथा पुर्जामा कम्प्युटर प्रविधिबाट फोटो तथा औठाछाप सहितको विवरण प्रिन्ट गरी राख्ने र कारोवारको क्रममा: सो विवरण Verify गर्ने व्यवस्था गर्ने ।
- जग्गा कारोबारको रजिष्ट्रेशन लगायत अन्य राजश्व सम्बन्धी दस्तुर लाई कम्प्युटर प्रणालीमा आवद्ध गर्ने ।

- जग्गा प्रशासनमा प्रयोग गरिने महत्वपूर्ण हस्तलिखित कागजातहरूको इमेज तयार गरी Digital अभिलेख तयार गर्ने
- जग्गा प्रशासनसँग सम्बन्धित गा.वि.स.-न.पा., कारोवार किसिम (रजिष्ट्रेशन, नामसारी, बकसपत्र आदि) संकेत कोडहरूलाई Standardize गरी सबै कार्यालयमा सोही संकेत कोडका आधारमा कार्य सम्पादन गर्ने कार्य अनिवार्य गर्ने ।
- जिल्लास्थित मालपोत र नापी कार्यालयहरूमा रहेको Database Server लाई Wide Area मार्फत विभागमा रहेको Central sever सँग Link गरी केन्द्रीय एकीकृत भू सूचना प्रणालीको विकास, सुधार तथा स्तरन्नोती गर्ने ।
- स्थानीय मालपोत तथा नापी कार्यालयलाई LAN Network मा आवद्ध गरी एक अर्कोको सूचना हेर्न तथा परीक्षण गर्ने सकिने व्यवस्था गर्ने ।
- जिल्लास्थित कार्यालयहरूमा रहेको भूमि सम्बन्धी श्रेस्ताहरूको इमेज सहित डिजिटल अभिलेख राख्ने ।
- भू-सूचना प्रणालीबाट तयार भएका Digital Data को संरक्षण तथा सुरक्षाका लागि भूमिसुधार तथा व्यवस्था मन्त्रालय सम्बन्धित विभाग र GIDC मा Data Back up राख्ने व्यवस्था गर्ने ।
- जिल्लास्थित नापी कार्यालयहरूमा रहेको कित्तानापी नक्साको एमोनिया प्रिन्ट समेत संकलन गरी अभिलेख राख्ने ।
- Central Database बाट सरोकारवालाहरूलाई आवश्यक सूचना उपलब्ध गराउने ।

६.५. कार्यक्षेत्र तथा कार्यक्रम

यस विभागको कार्यप्रकृति मुलतः सूचना तथा संचार प्रविधिसँग सम्बन्धित छ । यस विभागको कार्यक्षेत्र कम्प्युटरमा आधारित भू-सूचना प्रणालीको विकास एवं जग्गा प्रशासनसँग सम्बन्धित महत्वपूर्ण अभिलेख संरक्षण गर्ने कार्यमा भूमिसुधार तथा व्यवस्थापन विभाग र नापी विभागसँग निकटतम समन्वय तथा साझेदारीमा प्रणाली विकास, संस्थागत सुधार तथा जनशक्ति विकास सम्बन्धी कार्यहरू गर्दै एकीकृत भू-सूचना प्रणालीको विकास गर्ने रहेको छ ।

यस विभागबाट सम्पादन हुने प्रायः जसो कार्यहरू प्रत्यक्ष रूपले जनतासँग सम्बन्धित नभए पनि यस विभागबाट सम्पादन गरिने कार्यबाट जनतासँग प्रत्यक्ष सम्पर्कमा आउने खासगरी मालपोत तथा नापी कार्यालयहरूबाट सम्पादन गरिने अभिलेख व्यवस्थापन तथा सेवा प्रवाह सम्बन्धी कार्य र योजना, नीति निर्माण तथा अनुसन्धान गर्ने निकायहरूलाई नीति तथा योजना तर्जुमा गर्न मार्गदर्शन हुने गुणस्तरीय भूसूचनाहरू छिटो, छरितो, भरपर्दोरूपमा सजिलै उपलब्ध हुन सक्दछन । यस अर्थमा यस विभागबाट सम्पादन हुने कार्यले सम्पूर्ण राष्ट्रको

प्रशासनिक एवं विकास निर्माणका कार्यमा र सुशासन प्रदान गर्ने दिशामा महत्वपूर्ण भूमिका निर्वाह गर्दछ ।

६.६ कार्यक्षेत्र

- नेपाल अधिराज्य भर ८३ वटा मालपोत तथा नापी कार्यालयमा रहेका करिब ६५ लाख जग्गाधनीको जग्गाधनी श्रेस्ताको विवरण, मोहीको लगत, जग्गा खरिद विक्री कारोवार तथा रोक्काको विवरण कम्प्युटर प्रणालीमा व्यवस्थित गर्न आवश्यक प्रणालीको विकास, विस्तार तथा प्रणाली संचालनमा प्राविधिक टेवा दिने ।
- जग्गाधनी सम्बन्धी साविक लगत लगायत करिब ८०,५०० थान कित्ता नापी नक्शाको डिजीटाइजेसन र करिब ४६,९३,००० पाना फिल्डबुक समेत अभिलेख योग्य सबै महत्वपूर्ण कागजात माइक्रोफिल्म, स्क्यानइड जस्ता प्रविधिबाट सुरक्षित रूपमा अभिलेख राख्ने तथा कम्प्युटरबाट सेवा प्रवाह गर्न सहयोग पुऱ्याउने ।
- जिल्ला भू-सूचना प्रणाली स्थापना हुँदै जाँदा त्यहाँबाट प्रवाहित भूसूचनाहरु केन्द्रमा एकत्रित गरी विभिन्न उपयोगकर्ताहरुलाई उपयोगी हुने गरी साडख्यकीय अभिलेख व्यवस्थापन गर्नुपर्ने ।

५.४ कार्यक्रम

- भू-सूचना प्रणालीको विकासको लागि Database निर्माण लगायत कार्यलाई जारी राख्ने ।
- मालपोत तथा नापी कार्यालयहरुमा रहेको निर्माण भएको Database अर्द्यावधिक गर्ने र नापी कार्यालयमा रहेको कित्ता नापी नक्शा Digitization प्लट रजिष्टर एवं फिल्डबुकको विवरण कम्प्युटरमा राख्ने कार्य आगामी आ.व. २०६९÷०७० र २०७०÷०७१ सम्ममा सम्पन्न गर्ने ।
- नापी कार्यालयमा रहेको कित्ता नापी नक्शा र फिल्डबुक अभिलेखलाई SAEx Software को प्रयोगबाट Digital map print तथा कित्ताकाट गर्ने र फिल्डबुकको प्रतिलिपि कम्प्युटर मार्फत दिने व्यवस्था गर्ने ।
- मालपोत तथा नापी कार्यालयबाट कम्प्युटर मार्फत सेवा प्रवाह गर्ने लगायत भू-सूचना प्रणाली संचालन सम्बन्धमा तयार गरिएको कानूनी मस्यौदालाई थप छलफल गरी पूर्णता दिने ।
- बिभागको सम्पूर्ण प्राविधिक कार्यहरुको Spcification / Manual सहितको कार्य निर्देशिका परिमार्जन गर्ने ।
- संचालनमा रहेका अभिलेख व्यवस्थापन कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिई तत्कालीन नापी गोश्वाराहरुबाट संचालित पुनः नापी कार्यक्रमको नक्शा र फिल्डबुकलाई अभिलेखको रूपमा राख्ने कार्यक्रम संचालन गर्ने ।

- विभागको संगठन तथा व्यवस्थापन सर्भे (O&m survey) गरी आवश्यक प्राविधिक जनशक्ति थप गर्न पहल गर्ने ।
- आगामी दुई वर्षभित्र केन्द्रीय स्तरमा Central Land Information System-CLIS को विकास गर्ने र Intranet को माध्यमबाट सबै कार्यालयहरूलाई आवद्ध गरी सेवा प्रवाह गर्ने ।

६.७ कर्मचारीको स्थिति:

राजपत्रंकित		राजपत्र अनंकित		श्रेणी विहिन		जम्मा	
दरबन्दी संख्या	पदपूर्ति संख्या	दरबन्दी संख्या	पदपूर्ति संख्या	दरबन्दी संख्या	पदपूर्ति संख्या	दरबन्दी संख्या	पदपूर्ति संख्या
१५	१५	१७	१२	५	५ (२ जना करारमा नियुक्त)	३७	३२

यस विभागको संगठनात्मक संरचना अनुसूचि-६ मा संलग्न छ ।

७. राष्ट्रिय भू-उपयोग आयोजना

७.१ पृष्ठभूमि

नेपालमा जमिन एक प्रमुख सम्पत्ति र आर्थिक स्रोतका रूपमा रहेको, भौतिक विकासका सम्पूर्ण गतिविधिहरू जमिनमा नै केन्द्रित रहने गरेकोले यसको भौगोलिक स्वरूप, बनोट, गुण र क्षमता अनुसार बहुआयामिक तथा सन्तुलित विकासका लागि दीर्घकालिन रूपमा भू उपयोग योजना तर्जुमा तथा कार्यान्वयन गर्नु आवश्यक भएको छ ।

वैज्ञानिक ढंगले भूमिको वर्गीकरण गरी भू-उपयोग सम्बन्धी कार्यक्रमहरू कार्यान्वयनमा संलग्न सरकारी, गैरसरकारी तथा स्थानीय निकायहरूबाट संचालित कार्यक्रमहरूलाई एकीकृत एवम् समन्वयात्मक सहयोग हुनु पर्ने परिस्थितिलाई मध्यनजर राख्दै सबै निकायहरूले आ-आफ्नै कार्यक्रम लैजाने, समन्वय नगरी कार्यक्रम संचालन गरेमा दोहोरोपन आउने, कार्यान्वयन प्रभावकारी नहुने स्थिति विद्यमान रहेको अवस्थामा देशको आवधिक योजनाको मुल भावनालाई समेत आत्मसात गरी दिगो विकास र गरिबी निवारणका लागि एकीकृत रूपमा भू-उपयोग कार्यक्रमको कार्यान्वयन गर्न कार्य प्रक्रिया निर्धारण गर्ने, आवश्यक संस्थागत स्वरूपको निर्धारण गर्ने र भूमिको वर्गीकरण तथा सो अनुरूप उपयोगको कानुनी व्यवस्था मिलाउन भू-उपयोग कार्यक्रम संचालन गर्नु परेको हो । भौगोलिक विशेषता तथा जमीनको गुण र भू-क्षमता अनुरूप भू-उपयोग गरी कृषि उत्पादन विशिष्टीकरण र विविधीकरण गर्ने, जैविक विविधतालाई संरक्षण एवम् सम्बर्द्धन गर्ने, वातावरण संरक्षण र सन्तुलन गर्ने र बसोवासबीच सन्तुलन र स्थायित्व कायम गर्ने प्रयोजनको लागि भू-उपयोग कार्यक्रम कार्यान्वयन आवश्यकताको महशुस गरी सो कार्यक्रम संचालन गर्न भूमिसुधार तथा व्यवस्था मन्त्रालय अन्तर्गत सम्वत् २०५७ सालमा राष्ट्रिय भू उपयोग आयोजना स्थापना गरिएको हो ।

७.२ उद्देश्य

- जनसंख्या वातावरण र दिगो विकासका दृष्टिबाट सन्तुलित भू-उपयोग कायम गराउने गरी विभिन्न भू-उपयोग क्षेत्रबीचको अनुपात कम गराउने र कृषि, वन, आवासीय, व्यवसायिक, औद्योगिक क्षेत्र लगायत अन्य प्रयोजनका लागि जमिनको वर्गीकरण गर्ने ।
- भौगोलिक विशेषता, जमीनको क्षमता र माटोको गुणका आधारमा तुलनात्मक रूपमा बढी लाभदायी कृषि वाली उत्पादन गर्ने कृषि जमिनको वर्गीकरण गर्ने ।
- विद्यमान नगरपालिका तथा शहरोन्मुख गाउँ क्षेत्रहरूमा आवास, शहर, औद्योगिक क्षेत्र तथा अन्य गैर कृषि प्रयोजनका लागि जमीनको पहिचान तथा स्थानीयकरण (Zoning) गर्ने र जल, वन, तथा जैविक सम्पदाको संरक्षण र विकास गरी वातावरणलाई सन्तुलित र दिगो बनाउने ।

- परिवर्तनमूखी क्षेत्र (Transition Zone) का मुख्य मुख्य वस्तीहरूको पहिचान गरी वातावरणीय हिसाबले योजनाबद्ध विकास गर्ने ।

७.३ लक्ष्य

यस आयोजनाको दीर्घकालीन लक्ष्य निम्न अनुसार रहेको छ ।

- १) जनसंख्या, वातावरण र दीगो विकासका दृष्टिवाट विभिन्न क्षेत्रको भू-उपयोग कायम गराउन सहयोग पुऱ्याउने गरी भू-उपयोग ऐन कानून तर्जुमा तथा लागु गर्ने ।
- २) हालको भू-उपयोग स्थितिको राष्ट्रिय स्तरको अर्ध्यावधिक भू-उपयोग नक्सा तयार गर्ने ।
- ३) भू-क्षमताको नक्सा अनुसार कृषि क्षेत्र तोकिएको प्राप्त जमिनको उचित प्रयोगद्वारा खादर्यान्न उत्पादनमा निरन्तरता दिने ।
- ४) कृषिका लागि अनुपयुक्त जग्गामा आवास, उद्योग तथा अन्य उपयोगको लागि जग्गा छुट्याउने र आवास, उद्योग आदिको विकास गर्न कार्यक्रम संचालन गर्ने ।
- ५) उपयुक्त वर्गमा परेको भू-उपयोग र निर्माणमा भू-उपयोग नक्सा अनुसार स्थानान्तरण गर्ने ।

७.४ कार्यक्षेत्र तथा कार्यक्रम

यस आयोजनाको कार्यक्षेत्रलाई दूई चरणमा विभाजन गरिएको छ । जसअनुसार पहिलो चरणमा नापी विभागबाट सन १९७८-१९८६ मा संचालित भूमिस्रोत नक्सा आयोजनाद्वारा उत्पादन गरिएका विभिन्न भूमि श्रोत नक्साहरूलाई अर्ध्यावधिक गर्ने र दोश्रो चरणमा गाउँ विकास समितिहरू को भू-उपयोग नक्सा-डाटा तयार गर्ने रहेको छ ।

यस आयोजनाले निम्नानुसारको कार्यक्रमहरू संचालन गर्दै आएको छः

क) जिल्लास्तरीय कार्यः

- Present Land Use Map/Data (Scale 1:50,000)
- Land Use Zoning Map/Data (Scale 1:50,000)
- GIS Data Base (Land Utilization/Land Capability/ Land System/Geology) (Scale 1:50,000)
- District Profile

ख) गाँउ विकास समितिस्तरीय कार्यः

- Present Land Use Map/Data (Scale 1:10,000)
- Land Use Zoning Map/Data (Scale 1:10,000)
- Soil map & Land Capability map(Scale 1:10,000)
- VDC Profile

- Cadastral Map Superimposition on Land Use Data

७.५ संगठनात्मक संरचना

राष्ट्रिय भू-उपयोग आयोजनाको विद्यमान संगठनात्मक संरचना अनुसार योजना र प्राविधिक शाखा, प्रशासन शाखा र आर्थिक शाखाबाट आयोजनाका कार्यहरू संचालन भैराखेको छ । अहिलेको अध्ययन अनुसार भू-उपयोग कार्यहरू संचालनको लागि वर्तमान संरचनाबाट गर्न कठिनाई परिरहेको बुझिएको छ । साथै भू-उपयोग कार्यक्रम भन्नेको स्थायी रूपमा संचालन भैरहने र आयोजना भन्नेको निश्चित अवधिको लागि मात्र हुनुपर्ने अवधारणा अनुसार यस संस्थाले स्थायी रूपको संगठनको संरचना हुनु पर्ने देखिएको छ । यो आयोजनाको कार्यहरू बहुसंस्थागत कार्य रहेकोले यसको संस्थागत संरचना कस्तो हुनु पर्छ भन्ने बारेमा संस्था र व्यवस्थापन सर्भे (O&M Survey) हुनुपर्छ ।

यस आयोजनाका कार्यहरू भूमि सुधार तथा व्यवस्था मन्त्रालय अन्तर्गत संचालन भै रहेका छन् । भू-उपयोग कार्यक्रम संचालन गर्नको लागि भूमि सम्बन्धी ऐन, २०२१ को दफा ५१(ड) को उपदफा (३) अनुसार गठन भएको भू-उपयोग परिषद्बाट निर्धारित नीतिको अधिनमा रही तोकिए बमोजिम संचालन गर्ने व्यवस्था रहेको छ ।

७.५.१ भू-उपयोग परिषद्को गठन

१. उपाध्यक्ष, राष्ट्रिय योजना आयोग	- अध्यक्ष
२. सचिव, रक्षा मन्त्रालय	- सदस्य
३. सचिव, वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालय	- सदस्य
४. सचिव, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय	- सदस्य
५. सचिव, भौतिक योजना तथा निर्माण मन्त्रालय	- सदस्य
६. नेपाल सरकारले मनोनयन गरिने ३ जना भू-उपयोग विशेषज्ञहरू	- सदस्य
७. सचिव, भूमि सुधार तथा व्यवस्था मन्त्रालय	- सदस्य-सचिव

दृष्टव्यः

१. मनोनित सदस्यहरूको पदावधि २ वर्षको रहने छ ।
२. परिषद्को बैठकमा आवश्यकता अनुसार थप विशेषज्ञहरूलाई आमन्त्रित गर्न सकिने छ ।

७.५.२ भू-उपयोग प्राविधिक समितिः

भू-उपयोग परिषद्को २०६४।११।१३ को छैटौं र २०६८।०४।१९को दशौं बैठकद्वारा यस आयाोजनाबाट संचालन हुने भू-उपयोगसँग सम्बन्धित कार्यहरूमा प्राविधिक सल्लाह दिन एवं तयार भएका भू-उपयोग डाटाहरू परीक्षण गर्न भू-उपयोग प्राविधिक समितिको गठन निम्नानुसार भएको छः

१. आयोजना निर्देशक, राष्ट्रिय भू-उपयोग आयोजना	- अध्यक्ष

२. प्रतिनिधि, वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालय	- सदस्य
३. प्रतिनिधि, भौतिक योजना तथा निर्माण मन्त्रालय	- सदस्य
४. प्रतिनिधि, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय	- सदस्य
५. प्रतिनिधि, भूमिसुधार तथा व्यवस्था मन्त्रालय	- सदस्य
६. प्रतिनिधि, केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग	- सदस्य
७. प्रतिनिधि, नापी विभाग	- सदस्य
८. प्रतिनिधि, सिंचाई मन्त्रालय	- सदस्य
९. प्रतिनिधि, वातावरण मन्त्रालय	- सदस्य
१०. प्रतिनिधि, उद्योग मन्त्रालय	- सदस्य
११. प्रतिनिधि, स्थानीय विकास मन्त्रालय	- सदस्य
१२. प्रतिनिधि, रक्षा मन्त्रालय	- सदस्य

७.५.३ जिल्ला भू-उपयोग समिति:

भू-उपयोग परिषद्को २०६४।११।१३ को छैटौं बैठकद्वारा जिल्लास्तरमा संचालन गरिने भू-उपयोग सम्बन्धी कार्यक्रम तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गराउन जिल्ला तहमा जिल्ला भू-उपयोग समिति रहने व्यवस्था भएको छ र यो समितिको गठन निम्न अनुसार गरिएको छ:-

१. जिल्ला विकास समितिका सभापति	- अध्यक्ष
२. जिल्ला कृषि कार्यालयका प्रमुख	- सदस्य
३. जिल्ला वन कार्यालयका प्रमुख	- सदस्य
४. सिंचाई विकास डिभिजनका प्रमुख	- सदस्य
५. शहरी विकास तथा भवन निर्माण विभाग, डिभिजन कार्यालयका प्रमुख	- सदस्य
६. जिल्ला प्रशासन कार्यालयका अधिकृत प्रतिनिधि	- सदस्य
७. मालपोत कार्यालयका प्रमुख	- सदस्य
८. शाखा तथ्याङ्क कार्यालयका प्रमुख	- सदस्य
९. नापी कार्यालयका प्रमुख	- सदस्य
१०. भूमिसुधार तथा व्यवस्था मन्त्रालयले तोकेको अधिकृत	- सदस्य-सचिव

७.६ कर्मचारी स्थिति:

यस आयोजनाको संगठनात्मक संरचना तथा कर्मचारी सम्बन्धी विवरण अनुसूची ७ मा संलग्न छ ।

खण्ड खः
आ.व .०६८/६९ को
वार्षिक प्रगति विवरण

१ भूमिसुधार तथा व्यवस्था मन्त्रालय

भूमिसुधार तथा व्यवस्था मन्त्रालय अन्तर्गत आ.व. २०६८-०६९ मा सञ्चालित पहिलो प्राथमिकता (P1) मा परेका ७ वटा आयोजना-कार्यक्रम र दोस्रो प्राथमिकता (P2) मा परेका १ वटा आयोजना-कार्यक्रमहरू छन् जसको संक्षिप्त विवरण सम्बन्धित ठाउँमा उल्लेख गरिएको छ । मन्त्रालय र अन्तर्गतका विभिन्न कार्यक्रमहरूको समग्र प्रगति स्थिति निम्नानुसार छ ।

१.१ बजेट शीर्षकअनुसार कार्यक्रमको भौतिक एवं वित्तीय प्रगति विवरण

क्र.सं	बजेट उपशीर्षक	आयोजना/कार्यक्रमको नाम	प्राथमिकता क्रम	बार्षिक प्रगति स्थिति	
				भौतिक	वित्तीय
१	३३६०१७ ३/४	भू-सूचना तथा अभिलेख कार्यक्रम ।	P1	८९	९०
२	३३६१०१ ३/४	मालपोत अभिलेख सुरक्षा तथा सुदृढीकरण आयोजना ।	P1	९८	८२
३	३३६१०२ ३/४	राष्ट्रिय भू-उपयोग आयोजना ।	P1	१००	९४
४	३३६१०३ ३/४	भूमिसुधार कार्यक्रम, मुक्त कर्मैया र हलिया पुनःस्थापन ।	P1	८०	७४
५	३३६१०५ ३/४	भूमि व्यवस्थापन प्रशिक्षण कार्यक्रम ।	P2	१००	१००
६	३३६१०६ ३/४	कित्तानापी (नापी कार्यालय सुदृढीकरण समेत) कार्यक्रम ।	P1	६८	८३
७	३३६१०७ ३/४	स्थलरूप नापी (राष्ट्रिय भौगोलिक सूचना पूर्वाधार आयोजना समेत) ।	P1	९१	९४
८	३३६१०८ ३/४	खगोल तथा भूमापन कार्यक्रम ।	P1	८२	९३

२ भूमिसुधार कार्यक्रम, मुक्त कर्मैया तथा हलिया पुनस्थापना

२.१ मुक्त कर्मैया पुनस्थापना कार्यक्रम

२.१.१ लक्ष्य अनुसार कार्यक्रमको वार्षिक प्रगति विवरण

क्र.सं.	कार्यक्रम	इकाई	वार्षिक प्रगति प्रतिशत		
			लक्ष्य	प्रगति	%
१	उद्यमी विकास	गोटा	१०	१०	१००
२	समूहलाई पूर्व सहकारी तालिम	समूह	३०	३०	१००
३	क) आय आर्जन प्रवर्द्धन कार्यक्रम				
४	अ) ऋण लगानी गर्ने	परिवार	१००	११०	११०
५	अ) ऋण असूली गर्ने	परिवार	१००	१०२	१०२
६	ख) रोजगार सम्पर्क केन्द्र सुदृढीकरण	जिल्ला	५	५	१००
७	ग) नमूना तरकारी खेती	संख्या	५	५	१००
८	सीप विकास तथा दक्षता बृद्धि	गोटा	६१	६०	९८.३६
९	अन्तक्रिया कार्यक्रम	पटक	३	३	१००
१०	सहकारी प्रशिक्षण	गोटा	१	१	१००
११	उद्यमशिलता विकास तथा व्यवसाय व्यवस्थापन	गोटा	५	५	१००
१२	कार्यक्रम अनुगमन	पटक	२१	२१	१००
१३	मुक्त कर्मैयाहरुलाई घर निर्माण सहयोग	परिवार	१५००	९६५	६४.३३
१४	मुक्त कर्मैयाहरुलाई जग्गा खरिद गर्न प्रति परिवार १ लाख ५० हजारका दरले रकम उपलब्ध गराउने ।	परिवार	८९८	<ul style="list-style-type: none"> • ६१३ • २३० (मुक्त कर्मैया परिवारलाई पुरानै प्रक्रिया अनुसार पुनःस्थापन गरिएको) 	६८.२६

२.१.२ लक्ष्य अनुसार प्रगति नहुनुका मुख्य मुख्य कारणहरु

आयोजना/कार्यक्रमको नाम	लक्ष्य अनुसार प्रगति नहुनुका मुख्य मुख्य कारणहरु
<ul style="list-style-type: none"> मुक्त कर्मैया पुनःस्थापन तथा वृत्ति विकास कार्यक्रम मुक्त कर्मैया र हलिया पुनःस्थापना कार्यक्रम 	<ul style="list-style-type: none"> वन क्षेत्रभित्रका बसोवास योग्य जग्गा पुनःस्थापन गर्ने कार्यका लागि उपलब्ध हुन नसकेको । मुक्त कर्मैया पुनःस्थापनको तयारी गरेको जग्गामा विभिन्न समूहबाट अतिक्रमण भएका । राष्ट्रिय निकुञ्ज र कोरिडोर क्षेत्रमा कित्ताकाट भएका, अतिक्रमित/डुबान क्षेत्रमा पुनःस्थापन भएका मुक्त कर्मैया परिवारलाई जग्गा सट्टाभर्ना दिई पुनःस्थापन गराउन थप जग्गाको आवश्यक भएको ।

२.२ मुक्त हलिया पुनःस्थापना कार्यक्रमः

२.२.१ लक्ष्य अनुसार मुक्त हलिया पुनःस्थापन तथा वृत्ति विकास कार्यक्रमको वार्षिक प्रगति विवरण

क्र.सं.	कार्यक्रम	इकाई	वार्षिक प्रगति प्रतिशत		
			लक्ष्य	प्रगति	%
१	सीप विकास तथा दक्षता बृद्धि	गोटा	८२	५९	७१.७९
२	अन्तर्क्रिया कार्यक्रम, गोष्ठी र छलफल	पटक	२	२	१००
३	उद्यमशिलता विकास तथा व्यवसाय व्यवस्थापन	जिल्ला	१२	१०	८३.३३
४	प्रतिवेदन ब्रोस्योर अर्द्यावधिक गर्ने	पटक	१	१	१००
५	परिचयपत्र व्यवस्थापन/वितरण कार्यविधि निर्माण	पटक	१	१	१००
६	पुनःस्थापन सम्बन्धी कार्यविधि मस्यौदा निर्माण	पटक	१	१	१००
७	कार्यक्रम अनुगमन	पटक	३	३	१००
८	हलिया कानून परिमार्जन	पटक	१	१	१००
९	हलिया पुनःस्थापन सम्बन्धी कार्ययोजना निर्माण	पटक	१	१	१००

१०	हलिया पुनःस्थापन कार्यक्रमको समीक्षा	पटक	१	१	१००
११	प्रचार प्रसार (परिचयपत्र वितरण, नीति निर्देशन)	पटक	२	२	१००

२.२.२ हालसम्म मुक्त हलियाहरुलाई वितरण गरिएको परिचयपत्रको विवरण

क्र सं	जिल्ला	हलिया संख्या	प्रमाणिकरण संख्या	परिचयपत्र पाएको संख्या				
				क (रातो)	ख (खैरो)	ग (हरियो)	घ (सेतो)	जम्मा
१	दार्चुला	४५५	३९२	४०	२३	१२	१९३	२६८
२	बझाङ	१३९१	३८०	३	२५	३	११४	१४५
३	बाजुरा	१६३४	१०९८	५९	५६	५६	१३३	३०४
४	डडेल्धुरा	२५७६	११६९	४२	२२९	९	२४९	५२९
५	अछाम	२४२	६७	७	१४	०	४६	६७
६	कैलाली	२२०	१५४	२५	५७	०	२०	१०२
७	कञ्चनपुर	३७३२	५६३	१२६	१७३	२०	२४४	५६३
८	डोटी	१८२६	२९८	३४	१३२	४	८२	२५२
९	बैतडी	४४३६	५०१	६	७०	०	३३२	४०८
१०	जाजरकोट	४५५	०	०	०	०	०	०
११	हुम्ला	१४२३	६९९	२	२	०	१५४	१५८
१२	सुर्खेत	६६९	१०	०	२	०	७	९
	जम्मा	१९०५९	५३३१	३४४	७८३	१०४	१५७४	२८०५

३. भूमिसुधारतथा व्यवस्थापन विभाग

३.१ आ.व .०६८/६९ को वार्षिक प्रगति स्थिति

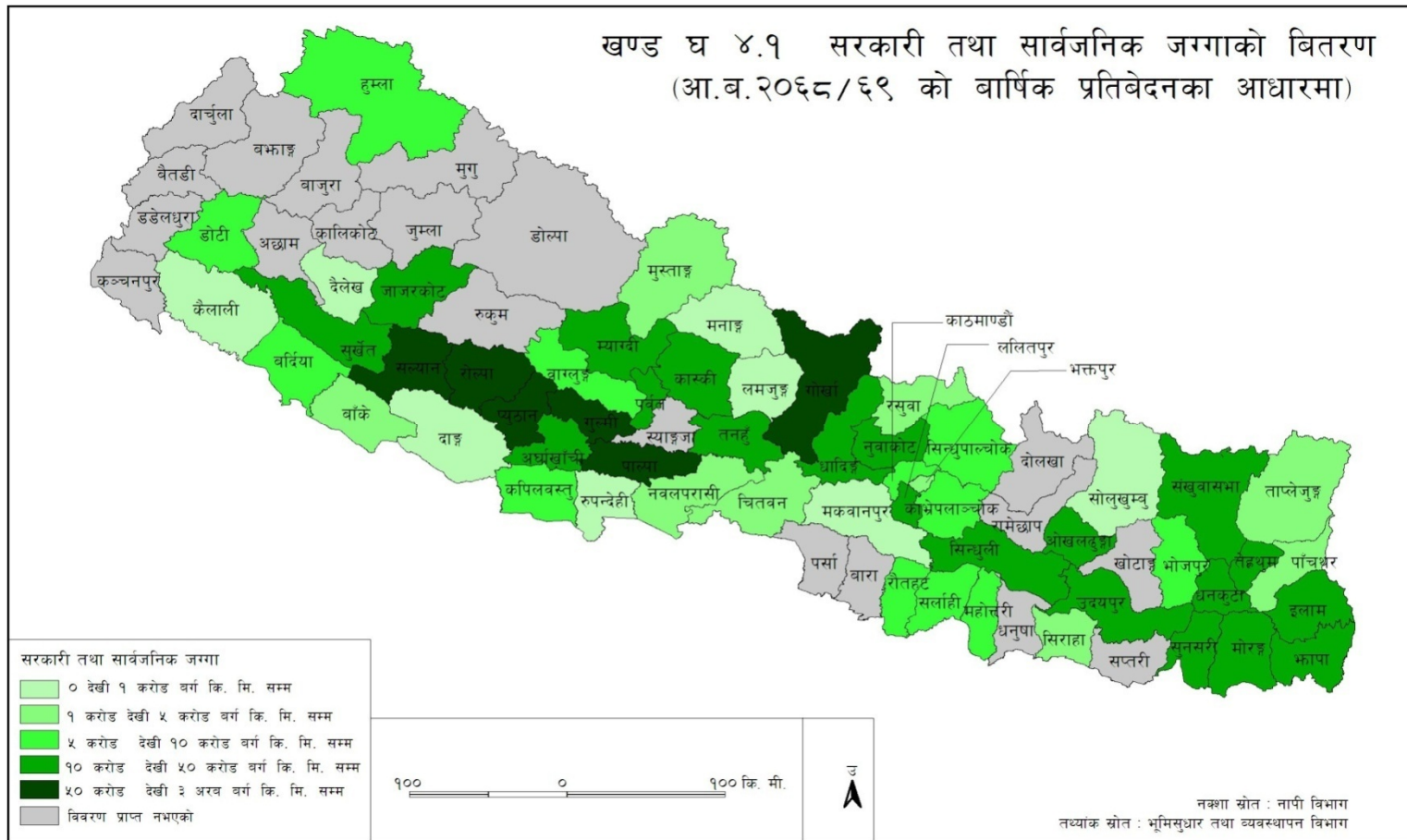
यस विभाग अन्तर्गत आ.व. २०६८।०६९ मा संचालित वार्षिक विकास कार्यक्रम र सो को प्रगति देहाय वमोजिम छ ।

क. मालपोत अभिलेख सुरक्षा तथा सुदृढीकरण आयोजना

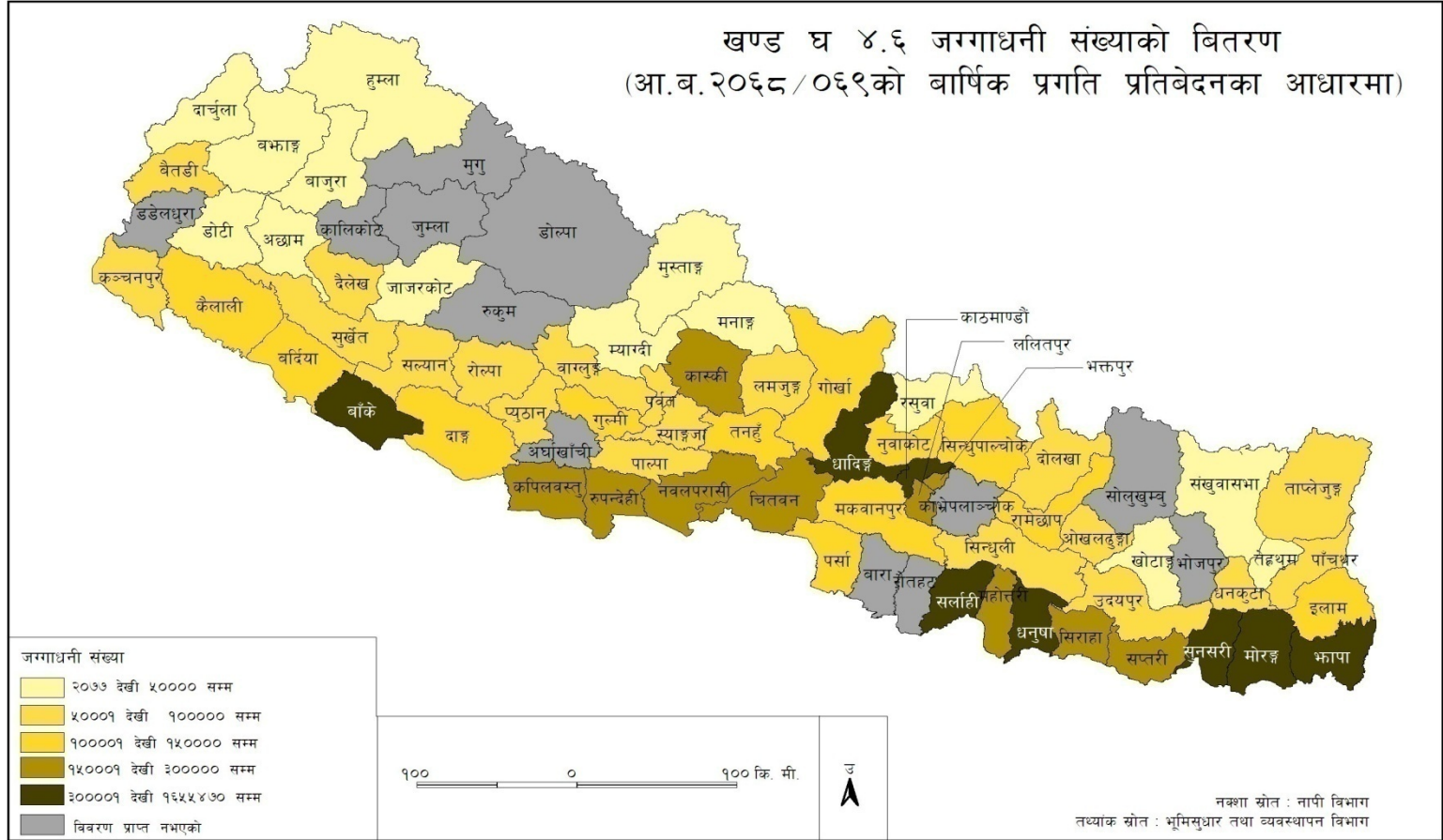
क्र.सं.	कार्यक्रम	इकाई	वार्षिक		
			लक्ष्य	प्रगति	%
क) पुंजिगत					
१.	फर्निचर तथा फिक्चर्स	कार्यलय	१९	१९	१००
२.	भवन निर्माण (चालु र नयाँ)	कार्यालय	१२	१२	१००
३.	यन्त्र उपकरण				
	क) कम्प्युटर यु.पी.एस.	गोटा	११	११	१००
	ख) ल्यापटप	गोटा	१	१	१००
	थ) प्रिन्टर	गोटा	१०	१०	१००
	घ) फोटोकपि	गोटा	२	२	१००
	ड) फ्याक्स	गोटा	४	४	१००
	च) इन्भर्टर ब्याट्री सहित	गोटा	२	२	१००
ख) चालु					
१.	कम्प्युटर तालिम	जना	३०	१५	५०
२.	सेस्ता वाईन्डिड तथा तामेली व्यवस्थापन	कार्यालय	३०	३०	१००
३.	अनुगमन- निरीक्षण	कार्यालय	१०४	१००	९६
४.	क्षतिग्रस्त सेस्ता तयार गर्ने	कार्यालय	४	४	१००*

* खोटाङ्ग, सोलुखुम्बु, अर्घाखांची र मुगु

३.२ विभिन्न जिल्लास्थित सरकारी तथा सार्वजनिक जग्गा सम्बन्धी विवरण

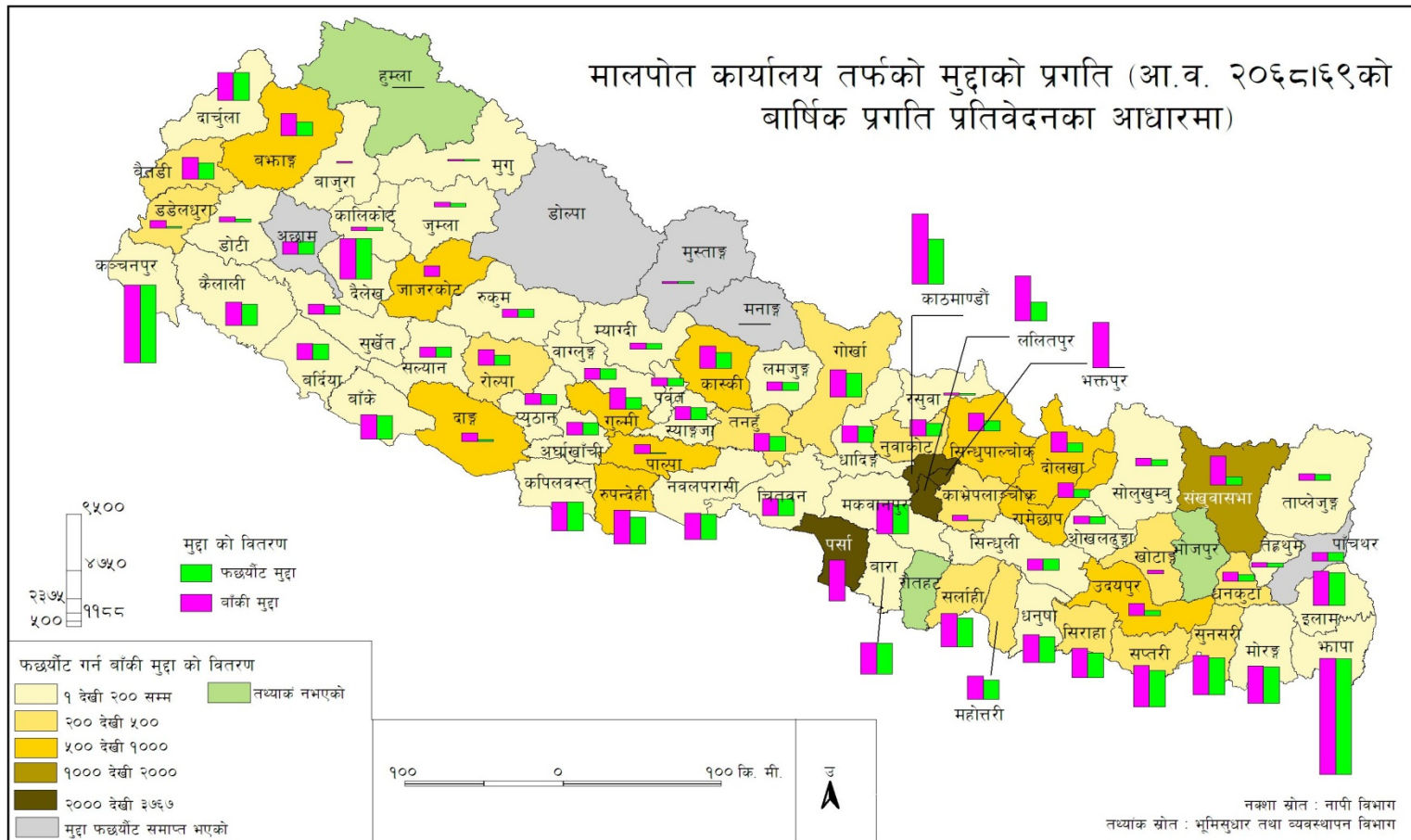

३.३ विभिन्न जिल्लास्थित जग्गाधनी संख्या सम्बन्धी विवरण

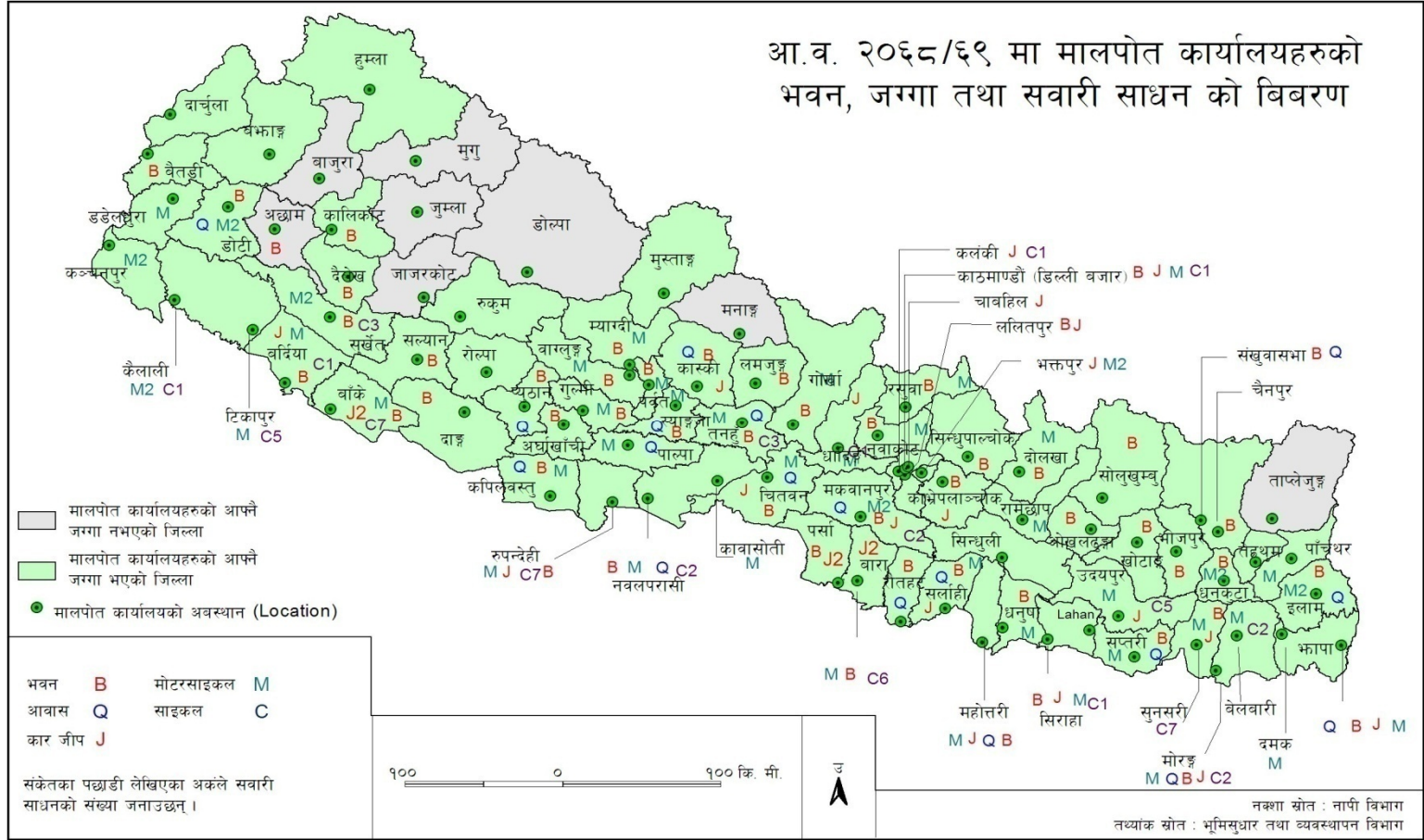

३.५ विभिन्न जिल्लास्थित मालपोत कार्यालयहरूमा परेका मुद्दा सम्बन्धी विवरण

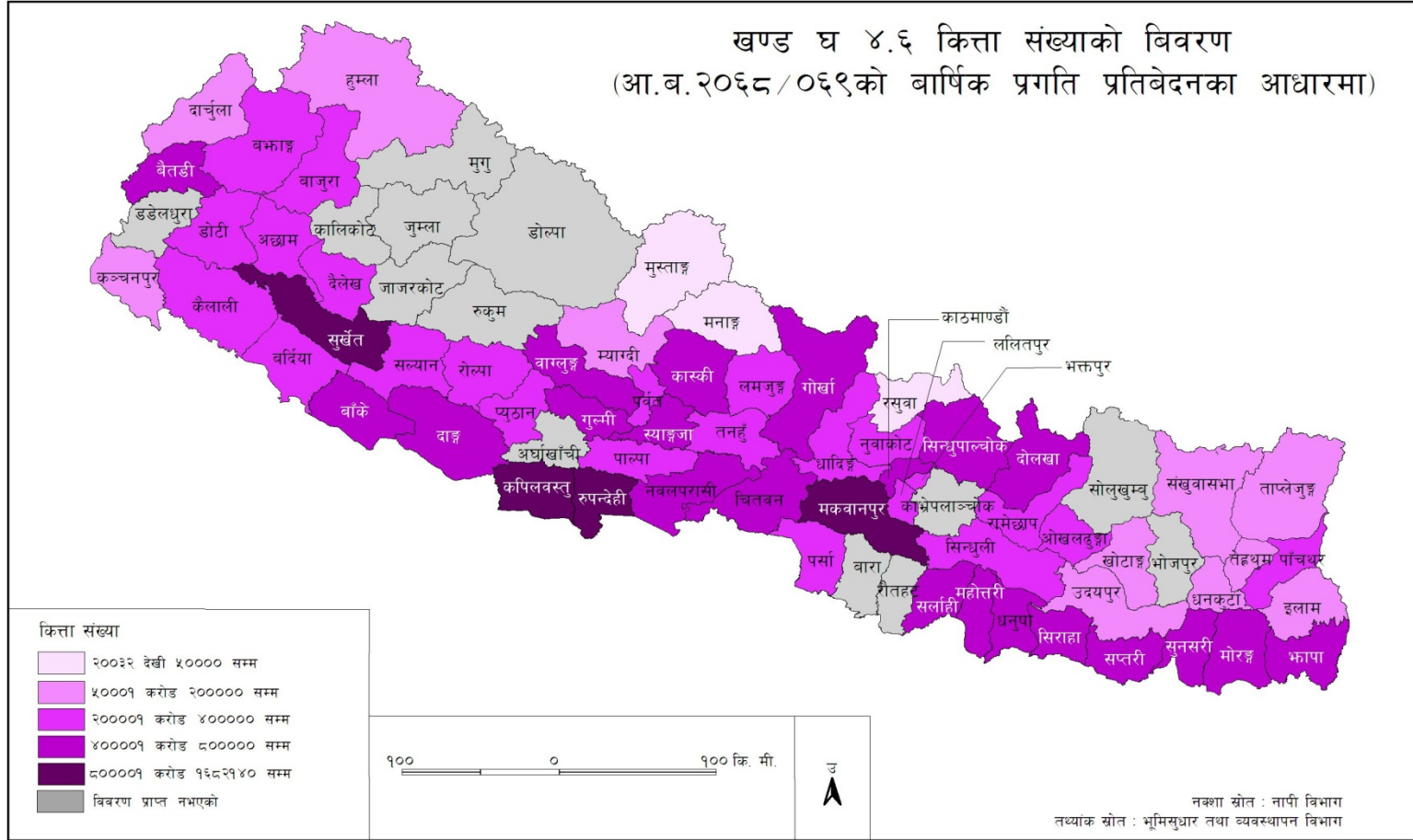
३.६ विभिन्न जिल्लास्थित मालपोत कार्यालयहरूको भौतिक अवस्था सम्बन्धी विवरण

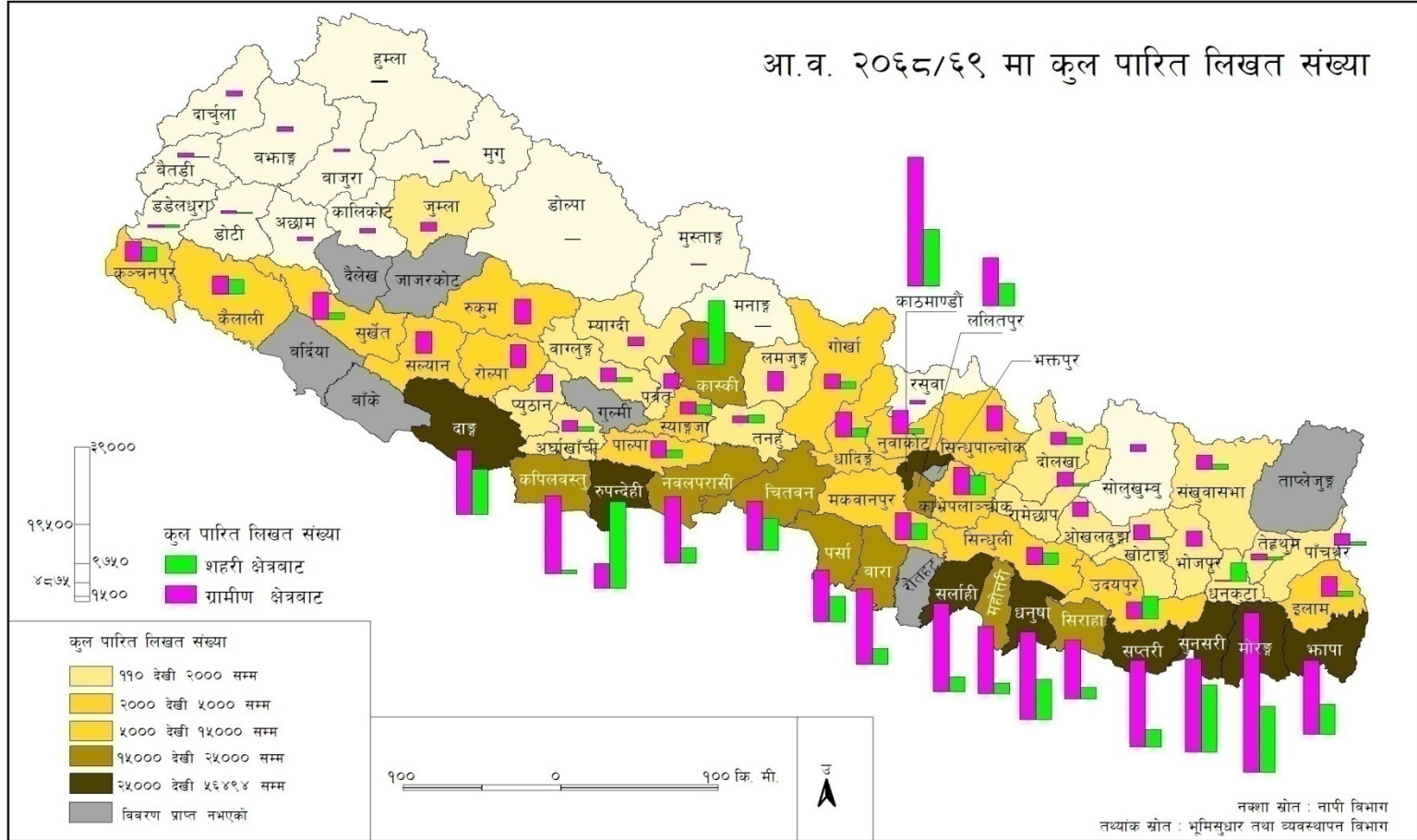

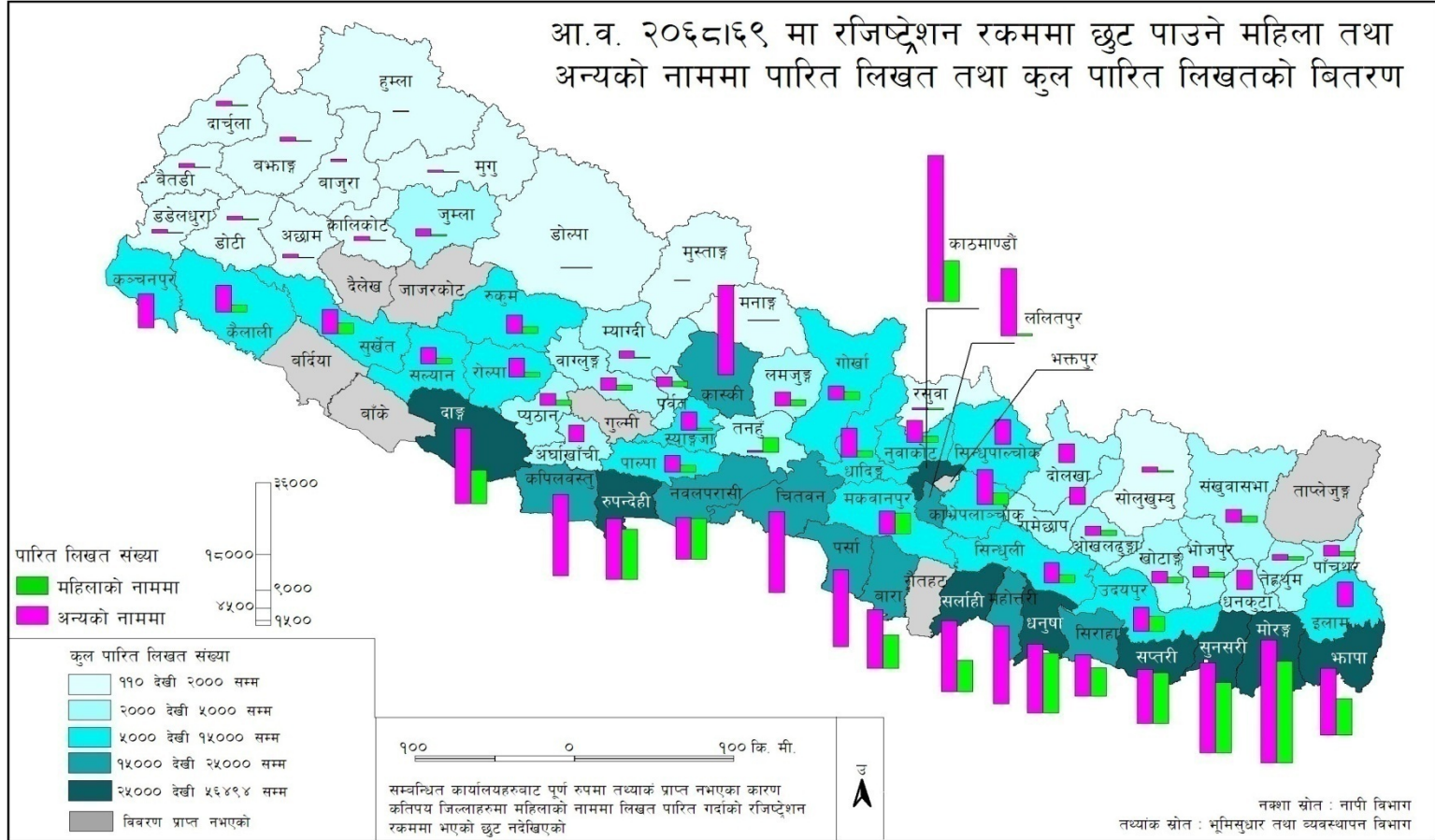
३.८ विभिन्न जिल्लास्थित कित्ता संख्या सम्बन्धी विवरण

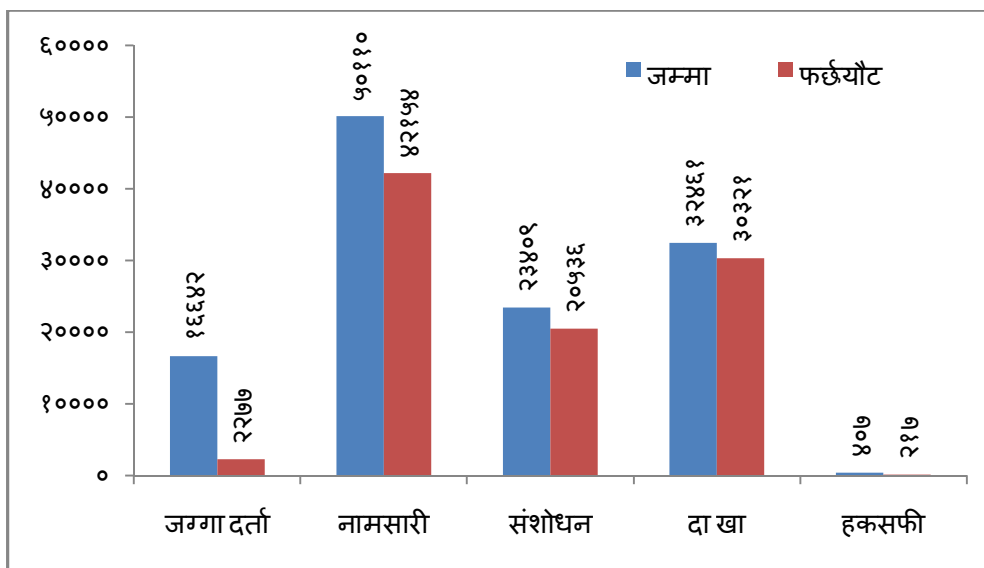
३.९ विभिन्न जिल्लास्थित मालपोत कार्यालयहरूबाट पारित लिखत सम्बन्धी विवरण

३.१० विभिन्न जिल्लास्थित मालपोत कार्यालयहरूबाट विभिन्न समूहको नाममा पारित लिखत सम्बन्धी विवरण

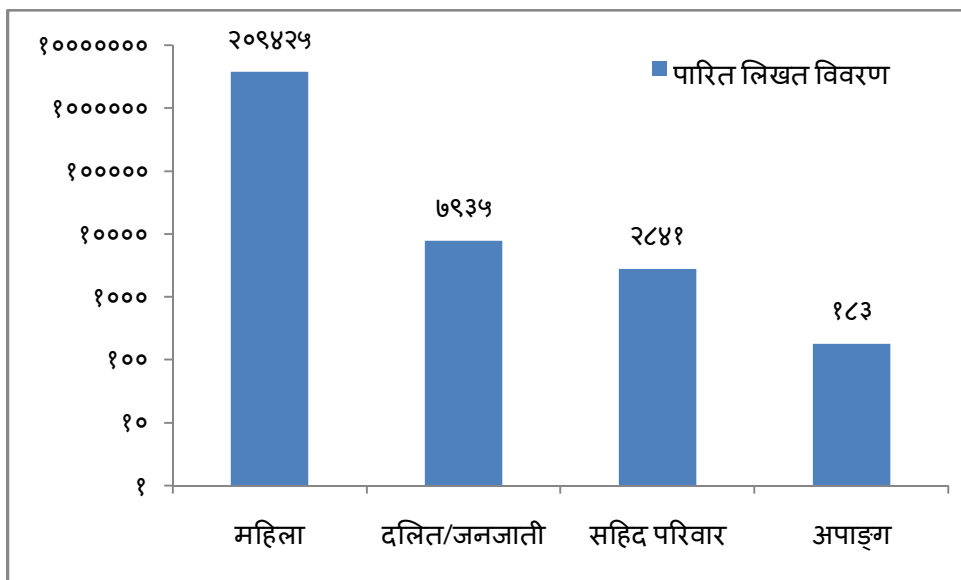

३.११ भूमिसुधार तथा व्यवस्थापन विभाग अन्तरगत कार्यालयहरूमा प्राप्त मुद्दा तथा फर्छ्यौटको स्थिति

स्रोत: भूमिसुधार तथा व्यवस्थापन विभाग

३.१२ भूमिसुधार तथा व्यवस्थापन विभाग अन्तरगत कार्यालयहरूबाट विभिन्न समूहको नाममा पारित लिखत सम्बन्धी विवरण

स्रोत: भूमिसुधार तथा व्यवस्थापन विभाग

४. नापी विभाग

४.१ कित्ता नापी कार्यक्रम

४.१.१ लक्ष्य अनुसार कार्यक्रमको वार्षिक प्रगति विवरण

क्र.स.	कार्यक्रम	इकाइ	लक्ष्य	प्रगति	प्रगति %
१	पुनः नापी	हे	४०००	३३६३	८४
२	गाउँब्लक	हे	१०००	५५७	५६
३	डिजिटल क्याडष्ट्रल	हे.	५००	५६१	१००
४	थप विन्दु स्थापना र सिट प्लटिङ्ग	सिट	५०	५०	१००
५	ट्रिग सिट उत्पादन	सिट	४००	३७०	९२
६	गोष्ठी	संख्या	३	३	१००
७	तालिम	संख्या	३	३	१००

कार्य सम्पादनका क्रममा देखा परेका प्रमुख समस्याहरु

- (क) समयमा नै बजेट उपलब्ध नहुनु
- (ख) नया प्रविधिको ज्ञान भएका कर्मचारीको अभाव रहेको
- (ग) ठीक कर्मचारी ठीक ठाउँमा परिचालन गर्न कठिनाई भएको
- (घ) बन्द हडतालले गरी लक्ष्य हासिल गर्न कठिनाई भएको

४.१.२ लक्ष्य अनुसार प्रगति नहुनुका मुख्य मुख्य कारणहरु

- नापी कार्यालयहरुमा कर्मचारीको अभाव रहेको ।
- समयमा वजेट निकास भएकाले ।

४.२ खगोल तथा भू-मापन कार्यक्रम

४.२.१ लक्ष्य अनुसार कार्यक्रमको वार्षिक प्रगति विवरण

क्र.स.	कार्यक्रम	इकाइ	वार्षिक प्रगति प्रतिशत		
			लक्ष्य	प्रगति	प्रगति %
१	जियोडेटिक नेटवर्क सुदृढिकरण				
	क) प्रथम दर्जा नियन्त्रण विन्दु पूरेक्षण, संभार, संरक्षण	विन्दु	८	७	८७.५
	ख) प्रथम दर्जा नियन्त्रण विन्दुमा जि.पि.एस. सर्भेक्षण	विन्दु	११	१०	९०.९

क्र.स.	कार्यक्रम	इकाइ	वार्षिक प्रगति प्रतिशत		
			लक्ष्य	प्रगति	प्रगति %
२	भू-आकर्षण नापी				
	भूआकर्षण बिन्दु मोनुमेन्टेसन (वाँके तथा वर्दिया)	विन्दु	६	६	१००
३	समतलन नापी				
	हिले - वसन्तपुर - चैनपुर - तुम्लिङ्टार - खाँदवारी सडक खण्ड मनुमेन्टेसन कार्य	कि.मि.	११८	११९	१००
४	नगरकोट बेधशालामा जि.पि.एस. सर्भेक्षण	दिन	२८५	२९८	१००
५	फर्निचर खरिद	प्रतिशत	१००	१००	१००
६	यन्त्र उपकरण र पार्टपुर्जा खरिद				
	क) जि.पि.एस १ सेट, रेडियो सहित,	सेट	१	१	१००
	ख) ब्रान्डेड कम्प्युटर १ थान तथा प्रिन्टर २ थान	गोटा	३	३	१००
७	भौतिक निर्माण तथा संरचना सुधार				
	नगरकोट वेधशाला भवनमा पार्टिसन कार्य	प्रतिशत	१००	१००	१००
८	राष्ट्रिय महत्वका संरचना लगायतका बिन्दुहरुमा नियमित आवधिक सर्भेक्षणको निरन्तरता (स्वयम्भू नारायणी पूल)	स्थान	२	२	१००
९	प्रणाली विकास				
	क) जियोडेटिक डाटा ईन्ट्री कार्य	संख्या	४०००	७०००	१००
	ख) Book Binding कार्य	गोटा	७५०	२५०	३३.३३

४.३ स्थलरूप नापी कार्यक्रम

४.३.१ :लक्ष्य अनुसार कार्यक्रमको वार्षिक प्रगति विवरण

क्र.सं	कार्यक्रम	इकाई	वार्षिक प्रगति प्रतिशत		
			लक्ष्य	प्रगति	प्रगति %
१	दुर संवेदन विधिबाट नक्सा अद्यावधिक गर्ने	सिट	१०	८	८०
२	यन्त्र उपकरण खरीद	संख्या	१५	१५	१००
३	फर्निचर खरीद	संख्या	१०	१०	१००
४	भवनको मर्मत सुधार र छाना राख्ने	संख्या	१	१	१००
५	छपाई				
	क. नक्सा पुनः छपाई	सिट	३०	३०	१००

	ख. जर्नल छपाई	संख्या	१	१	१००
६	अन्तराष्ट्रिय सम्मेलनमा सहभागी तथा FIG/ACRS सदस्यता नविकरण	संख्या	१	१	१००
७	१:५००० माननापको नक्सा कम्पाइलेसन	सिट	१०	४	\$)
८	स्थलरूप नक्सा Field Verification	सिट	१०	१०	१००
९	नापनक्सा Field work	संख्या	१	१	१००
१०	१:१०००००० मान नापमा नक्सा छपाई गर्ने	सिट	१	)	०
११	Image data खरिद	गोटा	१	-	०

४.३.२ लक्ष्य अनुसार प्रगति नहुनुका मुख्य मुख्य कारणहरु

- स्थलरूप नापीको दूर सम्वेदन विधिवाट नक्सा अर्द्यावधिक गर्ने सन्दर्भमा वार्षिक कार्यक्रम दिलाे स्वीकृत भएको र ईमेज डाटा खरिद गर्दा मापदण्ड अनुरुप ईमेज डाटा प्राप्त हुन नसकेको कारण लक्ष्य अनुसारको प्रगति हुन नसकेको ।
- विद्यत आपूर्ति सुचारु नभएकोले ।

४.४ राष्ट्रिय भौगोलिक सूचना पूर्वाधार आयोजना

४.४.१ लक्ष्य अनुसार कार्यक्रमको वार्षिक प्रगति विवरण

क्र. स.	कार्यक्रम	ईकाई	लक्ष्य	प्रगति	प्रतिशत
१	यन्त्र उपकरण खरिद	थान	३	३	१००
२	कार्यकक्ष संभार एवं संचालन	महिना	१२	१२	१००
३	गा. वि. स. स्तरको नक्सा पुनसंस्करण	सिट	६२३	६२३	१००
४	जिल्लागत नक्सा	सिट	५०	५०	१००
५	अञ्चल नक्सा	सिट	१४	१४	१००
६	१: ५००,००० माननापको डाटा परिमार्जन	सेट	१	१	१००
७	वृहत एटलसको लागि डाटा संकलन	प्रतिवेदन	१	१	१००
८	मेटाडाटा सेवा	महिना	१२	१२	१००
९	अञ्चलगत डाटा	सिट	१४	१४	१००
१०	जि एस डि आई सदस्यता नविकरण	पटक	१	१	१००
११	तालिम	जवान	५	५	१००

४.५ नापी कार्यालय सुदृढीकरण कार्यक्रम

४.५.१ लक्ष्य अनुसार कार्यक्रमको वार्षिक प्रगति विवरण

सि. नं.	कार्यक्रम	इकाई	लक्ष्य	प्रगति	प्रतिशत
१	भवन निर्माण	संख्या	११	८ निरन्तर, १ सम्पन्न र २ अन्तिम चरणमा *	१००
२	भवन जिर्णोद्धार तथा तला/कोठा थप	संख्या	१५	सम्पन्न	१००
३	नापी कार्यालयहरूमा जिर्ण अवस्थामा रहेका नक्सा तथा फिल्डबुकहरूको पुनस्थापना	संख्या	१०००	१०००	१००
४	यन्त्र उपकरण खरिद	सेट	१६	१६	१००
५	फर्निचर तथा फिक्चर्स	संख्या	५००	५००	१००
६	नापी कार्यालयहरूको भौतिक अवस्था सुधार	कार्यालय	१०	सम्पन्न	१००
७	नापी गुरुयोजना तयार गर्ने	पटक	१	नापी गुरुयोजना मस्यौदा तयार	
८	नक्सा ट्रेस,	संख्या	१०००	३००	

* नापी कार्यालय धादिङ सम्पन्न, भक्तपुर, धनुषा अन्तिम चरणमा, चितवन, मकवानपुर, कलंकी, रौतहट र बिराटनगरमा निरन्तर, बाराको टेन्डर स्वीकृत तथा नापी कार्यालय झापा र सुर्खेतको लगत ईस्टमेट तयारी ।

५. भूमिव्यवस्थापन प्रशिक्षण केन्द्र

५.१ .आ.व .०६७/६८ को वार्षिक प्रगति स्थिति:

क्र.सं.	कार्यक्रम	इकाई	वार्षिक लक्ष्य एवं प्रगति प्रतिशत		
			लक्ष्य	प्रगति	%
१	पूजिगत खर्च पूर्वाधार निर्माण				
१.१	सवारी साधन मिनिवस	गोटा	१	१	१००
१.२	सवारी साधन पिकअप	गोटा	१	१	१००
१.३	मेसिनरी औजार	गोटा	२३	२३	१००
१.४	सार्वजनिक निर्माण सुधार	गोटा	९	९	१००
२	चालु खर्च: आ.व. ०६७/६८ को शैक्षिक तथा तालीम कार्यक्रम				
२.१	सिनियर नापी तालीम	जना	१६	१६	१००
२.२	जुनियर नापी तालीम	जना	२९	२९	१००
	आधारभूत नापी तालीम	जना	३८	३८	१००
२.३	BE Geomatics Engineering सर्भे कोर्ष	जना	२४	२४	१००
२.४	BE Geomatics Engineering सर्भे कोर्ष	जना	२४	२४	१००
२.५	BE Geomatics Engineering सर्भे कोर्ष	जना	२४	२४	१००
३	आ.व. २०६८-६९ को शैक्षिक तथा तालिम कार्यक्रम				
३.१	सिनियर नापी तालीम	जना	१६	३१	१००
३.२	जुनियर नापी तालीम	जना	२४	२०	८०
३.३	BE Geomatics Engineering सर्भे कोर्ष	जना	२०	२०	१००
४	क्षमता अभिवृद्धि एवं पुर्नताजगी सम्बन्धी छोटी अवधिका विशेष तालीम				
४.१	GIS तालीम १५ कार्य दिन १ पटक	पटक	१	१	१००
४.२	Digital Cadastral विषयक तालीम १५ कार्य दिन १ पटक	पटक	१	१	१००
४.३	Advanced GIS तालीम १५ कार्य दिन १ पटक	पटक	१	१	१००
४.४	Digital Mapping with Total station सम्बन्धी तालीम १५ कार्य दिन १ पटक	पटक	१	१	१००
४.५	नापनकसा तथा भूमि व्यवस्थापन सम्बन्धी तालीम ७ कार्य दिन २ पटक	पटक	२	२	१००

क्र.सं.	कार्यक्रम	इकाई	बार्षिक लक्ष्य एवं प्रगति प्रतिशत		
			लक्ष्य	प्रगति	%
४.६	अभिमुखिकरण तालिम ७ कार्य दिन १ पटक	पटक	१	१	१००
४.७	सुशासन तथा नैतिक शिक्षा सम्बन्धी तालिम २ कार्य दिन १ पटक	पटक	१	१	१००
४.८	काभ्रे जिल्ला स्थित नगरपालिकाहरुका सचिवहरुलाई नाप नक्सा सम्बन्धी ३ कार्य दिने तालिम	पटक	१	१	१००
४.९	अभिमुखिकरण तालिम २१ कार्य दिन	पटक	१	१	१००
५	अध्ययन एवं अनुसन्धान				
५.१	प्रशिक्षक तथा प्रशिक्षण तालिम	जना	१०	११	१००
५.२	नाप नक्सा सम्बन्धी अन्तराष्ट्रिय ACRS सेमिनार मा सहभागी हुन जाने	जना	१	०	०
५.३	गोष्ठी र सेमिनार आयोजना गर्ने	पटक	२	२	१००
५.४	पाठ्यक्रम निर्माण गर्ने	पटक	३	३	१००
५.५	अतिरिक्त क्रियाकलाप	पटक	३	३	१००
५.६	तालिम Manual तयार गर्ने कार्य	पटक	१	१	१००
५.७	इन्टरनेटको अप्टिकल फाइबर पूर्वाधार विकास गर्ने कार्य	पटक	१	१	१००
५.८	अन्तराष्ट्रिय संस्थाको वाषिक शुल्क सदस्यता र नवीकरण शुल्क	पटक	१	१	१००
५.९	प्रवेश परीक्षा सञ्चालन	पटक	२	२	१००
५.१०	नर्स परीमार्जन गर्ने	पटक	१	१	१००
५.११	बार्षिक प्रगती तथा स्मारिकार प्रकाशन गर्ने	पटक	१	१	१००
५.१२	परीक्षा शाखाको रेकर्ड व्याण्डिड र रेकर्ड किपिड कार्य	पटक	१	१	१००

६. भू-सूचना तथा अभिलेख विभाग

६.१ हालसम्म भएको प्रगति विवरण

६.१.१ अभिलेख व्यवस्थापन तर्फः

क) भू-सूचना प्रणाली तर्फः

- मोठ, रोक्का, राजश्व दस्तुर तथा जग्गाधनीको फोटो र औंठा छाप सहितको विवरण कम्प्युटर प्रविष्ट गर्न District Land Information System – (DLIS) सञ्चालनमा ल्याइएको ।
- कित्तानापी नक्सा Digitize गरी Geo-data तयार गर्न र तयार भएको Geo-Database अदर्यावधिक गर्न Spatial Application Extension – (SAEx) सञ्चालनमा आएको ।
- प्लट रजिष्टरमा रहेको विवरण प्रविष्ट गर्न Plot Register Management System- (PRMS) सञ्चालनमा रहेको ।
- कित्तानापी नक्साको फिल्डबुक इमेजलाई व्यवस्थित गरी Reference Database तयार गर्न Image Reference Management System-(IRMS) सञ्चालित रहेको ।
- ८२ मालपोत कार्यालयहरूको २ करोड २९ लाख ३३ हजार कित्ता जग्गाधनी दर्ता (मोठ) श्रेस्ता कम्प्युटर प्रविष्ट गर्ने कार्य सम्पन्न।
- ८२ मालपोत कार्यालयहरूका २५ लाख ५५ हजार कित्ता रोक्का विवरण कम्प्युटर प्रविष्ट गरिएको।
- २९ नापी कार्यालयको ९२ लाख ६४ हजार कित्ताको Digitization गरी Geo-database तयार गरिएको।
- २५ नापी कार्यालयमा रहेको अनुमानित ९९ लाख कित्ताको Digitization गरी Geo-database तयार गर्ने कार्य चालु रहेको ।
- १६ नापी कार्यालयमा रहेका इमेज सहितको प्लट रजिष्टर विवरण कम्प्युटर प्रविष्ट गर्ने कार्य चालु रहेको ।

ख) अभिलेख व्यवस्थापन तर्फः

- विभिन्न समयमा विभागमा संकलन भएका ७४ जिल्लाको (अछाम बाहेक) कित्तानापी नक्साको एमोनिया प्रिन्ट नक्सा मध्ये ५८ जिल्लाको एमोनिया नक्सा स्क्यानइ गरी Digital अभिलेख तयार गरिएको ।
- ७५ नापी कार्यालयहरूमा रहेको ३४ लाख ६९ हजार पाना फिल्डबुक स्क्यान गरी विभागमा सुरक्षित गरिएको ।

ग) क्षमता अभिवृद्धि तर्फः

- कार्यालय प्रमुख तथा सहायक स्तरका १६४४ जना कर्मचारीहरूलाई कम्प्युटर प्रणाली र जग्गाप्रशासनमा प्रयोग हुने विभिन्न सफ्टवेयरहरूको तालिम दिइएको ।

६.२ विभागबाट उपलब्ध सेवा

- केन्द्रीय मालपोत अभिलेख डिल्लीबजारमा पहिचान भएका खड्क निशान, लालमोहर, रुक्का दस्खत लालमोहर, मेठबन्दी, पहाडी बन्दोवस्ती, पोता लगत, सर्भे नापी सम्बन्धी कागजातहरूको स्क्यान अभिलेख अवलोकन ।
- वि.सं. २००० सालमा तत्कालीन शाही नेपाली सेनाबाट तयार गरिएको काठमाण्डौ जिल्लाको नक्शाको अवलोकन तथा प्रतिलिपि उतार ।
- काठमाण्डौ, भक्तपुर, ललितपुर र काभ्रेपलाञ्चोक जिल्लाका ४,३८८ थान नक्शा र १३१ वटा रोलका फिल्डबुकहरूको माइक्रोफिल्म अवलोकन ।
- कित्ता नापीबाट तयार भएका ७४ जिल्लाका कित्ता नापी नक्शाहरूको अवलोकन तथा नापी कार्यालयलाई आवश्यक परेमा प्रतिलिपि प्रदान गर्ने ।
- कित्ता नापीबाट तयार भएका फिल्डबुकहरूको प्रतिलिपिको उतार ।

६.३ आ.व २०६८/०६९ को बार्षिक प्रगति स्थिति

क्र.सं.	कार्यक्रम र क्रियाकलाप	एकाई	वार्षिक लक्ष एवं प्रगति प्रतिशत		
			लक्ष्य	प्रगति	%
१	फर्निचर २५ नापी कार्यालयहरूलाई फर्निचर खरिद गर्ने ।	सेट	१७५	१७५	१००
२	भू-सूचना प्रणाली लागु हुने नापी कार्यालयहरू तथा मालपोत कार्यालयहरूको लागि यन्त्र उपकरणहरू खरिद गर्ने	गोटा	४५०	४५०	१००
३	कम्प्युटर प्रविष्ट विवरणमा मोठ तथा रोक्काको विवरण अर्द्यावधिक गर्ने	कार्यालय	५	५	१००
४	मालपोत तथा नापी कार्यालयहरूमा Database अर्द्यावधिक गर्ने	कार्यालय	२४	२४	१००
५	काठमाण्डौ उपत्यकाको ५ मालपोत कार्यालयहरूमा रहेको रजिष्ट्रेशन लगायत हक हस्तान्तरण सम्बन्धी फारमहरूको ईमेज तयार गरी indexing गर्ने	पाना	३० लाख	१३ लाख	४३.१
६	हक हस्तान्तरण सफ्टवेयर र PRMS Updrade गर्ने	गोटा	१	१	१००
७	३३ नापी कार्यालयहरूमा रहेको नक्सा सिटहरूको करिब ९६ लाख कित्ताहरूको Digitise गरी Geo-database तयार गर्न क्रमागत कार्यक्रम अनुसार शुरु गर्ने	कित्ता	५३ लाख	५३ लाख	१००
८	नापी कार्यालयहरूमा रहेको प्लट रजिष्टरहरूको ईमेज	कित्ता	५१.५	३६.५	७१

क्र.सं.	कार्यक्रम र क्रियाकलाप	एकाई	वार्षिक लक्ष एवं प्रगति प्रतिशत		
			लक्ष्य	प्रगति	%
	तयार गरी विवरण इन् गर्ने		लाख	लाख	
९	नापी कार्यालयहरूमा रहेको Field book को इमेज तयार गर्ने	पाना	१६ लाख	१४.५ लाख	९०
१०	२५ कार्यालयहरूको फिल्डबुकको डाटा I.R.M सफ्टवेयरमा रेफरेन्स इन्ट्री गर्ने	पाना	१५ लाख	१४.८ लाख	९९
११	Spatial Application -Maintenance/Upgrade गर्ने	प्रतिशत	१००	१००	१००
१२	कार्यक्रम अनुगमन मूल्याङ्कन	पटक	५०	५०	१००
१३	भू-सूचना प्रणाली लागु भएका र नमूना मालपोत तथा नापी कार्यालयहरूमा Networking लगायत प्रणाली संचालनार्थ लजेष्टिक सहयोग कार्यक्रम	प्रतिशत	१००	१००	१००
१४	भू-सूचना प्रणाली लागु भएका मालपोत कार्यालय तथा नापी कार्यालयहरूमा प्रणाली संचालनार्थ कम्प्युटर विज्ञ र कम्प्युटर अपरेटर जि.आइ.एस. अपरेटर का.स. आवश्यकता नियुक्त गर्ने	जना	९९	९९	१००
१५	भू-सूचना प्रणाली सम्बन्धी ऐन मस्यौदा तयार गर्ने	%	१००	५०	५०
१६	टि ओ आर तथा डकुमेन्ट परिमार्जन गर्ने ।	%	१००	१००	१००
१७	एकाउन्टीङ् सफ्टवेयर खरीद गर्ने ।	गोटा	१	१	१००
१८	भू-सूचना प्रणाली संचालनको Working Manual परिमार्जन गरी छपाई गर्ने ।	थान	१५०	१५०	१००
१९	भू-सूचना प्रणाली Orientation गोष्ठी	पटक	३	३	१००
२०	भू-सूचना प्रणाली लागु भएका मालपोत कार्यालयहरूमा कार्यरत जनशक्तिहरूलाई एक पटकमा २० जनालाई गरी जम्मा ८० जनालाई भू-सूचना प्रणाली संचालन तालिम दिने ।	पटक	४	४	१००
२१	नापी कार्यालयहरूमा कार्यरत जनशक्तिहरूलाई आधारभूत कम्प्युटर तालिम Saex Operation - Training, Data base Management Training, Advance Networking Training, Computer Hardware and Networking Training.	जना	२६२	२६२	१००

७. राष्ट्रिय भू-उपयोग आयोजना

७.१ आ.व.०६७/६८ को वार्षिक प्रगति स्थिति:

क्र.स.	कार्यक्रम	ईकाइ	वार्षिक लक्ष्य एवं प्रगति प्रतिशत		
			लक्ष्य	प्रगति	प्रगति %
१	फर्निचर खरीद	गोटा	१	१	१००
२	मेशिनरी औजार खरीद	गोटा	३	३	१००
३	गा.वि.स. स्तरीय भू-उपयोग नक्सा डाटा तयार गर्ने	गा.वि.स.	२४	२४	१००
४	भू-उपयोग नक्सा/डाटा तयार भएका गा.वि.स. हरुमा उपयोग कार्यक्रम कार्यान्वयनका लागि स्थानीय निकायलाई प्राविधिक सहायता एवं अन्य कार्यक्रम गर्ने ।	गा.वि.स.	२१	२१	१००
५	भू-उपयोग चित्र/डाटा खरीद गर्ने ।	गोटा	१	१	१००
६	क्षमता अभिवृद्धि तालिम	जना	४	४	१००
७	जिल्लास्तरीय तथा गा.वि.स. स्तरीय भू-उपयोग सम्बन्धी गोष्ठी प्रचार प्रसार गर्ने ।	गोटा	१०	१०	१००
८	भूमि सम्बन्धी नियमावलीमा संशोधन र भू-उपयोग निर्देशिका तयार गर्ने ।	गोटा	३	३	१००
९	भू-उपयोग सम्बन्धी जनचेतना जगाउने कार्यक्रम तयार गरी रेडियो, टिभी आदिबाट प्रसारण गर्ने ।	पटक	२	२	१००
१०	गा.वि.स. स्तरीय भू-उपयोग नक्सा तयार गर्ने कार्यको लागि स्पेशिफिकेसन तयार गर्ने ।	गोटा	२	२	१००

खण्ड गः

वित्तीय विवरण

१. भूमिसुधारतथा व्यवस्था मन्त्रालय

१.१ आ.व. ०६८/६९ को कुल बजेट र खर्चको स्थिति:

आ.ब. ०६८-६९ को वार्षिक एकीकृत केन्द्रीय आर्थिक विवरण रु. हजारमा

ब.उ. शि.नं.	आयोजना/कार्यालयको नाम	खुद बजेट			खर्च		
		चालु	पूँजीगत	जम्मा	चालु	पूँजीगत	जम्मा
३३६०११ ३/४	भूमिसुधार तथा व्यवस्था मन्त्रालय	२३९९५	३४८०	२७४७५	२६९०५	३४०५	३०३१०
३३६०१२ ३/४	भूमिसुधार तथा व्यवस्थापन विभाग	३८६०७	४१५०	४२७५७	३०८७५	२७९९	३३६७४
३३६०१३ ३/४	मालपोत कार्यालयहरु	४७०३४०	१३२५	४७१६६५	५३७१८३	१३१५	५३८४९८
३३६०१४ ३/४	भूमिसुधार कार्यालयहरु	८३८२९	१०००	८४८२९	७७१८९	९१८	७८१०७
३३६०१५ ३/४	नापी विभाग	१३३१८	७७५	१४०९३	१३२३३	७७५	१४००८
३३६०१६ ३/४	नापी कार्यालयहरु	३८१४२०	६००	३८२०२०	४२२९२५	६२०	४२३५४५
३३६०१७ ३/४	भू-सूचना तथा अभिलेख विभाग	११९८०१	२७८२५	१४७६२६	१०६२४७	२७८७३	१३४१२०
३३६०१३/४	मालपोत अभिलेख सुरक्षा तथा सुदढीकरण कार्यक्रम	१८११०	१८४९५९	२०३०४९	१६४०२	१५०१०३	१६६५०५
३३६०२ ३/४	राष्ट्रिय भू-उपयोग आयोजना	८१७०७	५५०	८२२५७	७७०८८	५४८	७७६३७
३३६०३ ३/४	भूमिसुधार कार्यक्रम तथा मुक्त कर्मैया तथा हलिया पुनस्थापन कार्यक्रम	४०१०८	१५०४००	१९०५०८	३८६९०	१००७८६	१४०८०५
३३६०५ ३/४	भूमि व्यवस्थापन प्रशिक्षण केन्द्र	४६३८०	६४५०	५२८३०	४५७३९	६४४९	५२१८८
३३६०६ ३/४	कित्ता नापी महाशाखा	८१५७२	११९०००	२००५७२	५७२८८	११४१२३	१७१४११
३३६०७ ३/४	स्थलरूप नापी महाशाखा	३९३३१	१८३००	५७६३१	४६८३०	१७९०९	६४७३९
३३६०८ ३/४	खगोल तथा भू-मापन महाशाखा	३०९८५	८५००	३९४८५	२८२९७	८४९५	३६७९२
जम्मा		१४६९५०३	५२७३१४	१९९६७९७	१५२४८८८	४३६११२	१९६१०००

१.२ धरौटीतर्फको केन्द्रीय आर्थिक विवरण (रु. हजारमा)

आम्दानी			खर्च			बाँकी		श्रेस्ता र वैकमा फरक	नगद बाँकी
गत आ.व.को	यस आ.व.को	जम्मा	सदर स्याहा	फिर्ता	जम्मा	सेस्ता अनुसार	बाँक अनुसार		
१२	१४८	१६०	४३	०	०	१२	१२	०	०

१.३ अर्थ बजेट तर्फको केन्द्रीय आर्थिक विवरण (रु. हजारमा)

प्रतिनिधि मण्डल भ्रमण खर्च		उपदान		संचित विदा		औषधि उपचार		पोशाक		कुल जम्मा	
निकास	खर्च	निकास	खर्च	निकास	खर्च	निकास	खर्च	निकास	खर्च	निकास	खर्च
				२२९	२२९	४७९	४७९			७०८	७०८

१.४ कार्यालयगत राजस्वको केन्द्रीय आर्थिक विवरण (रु. हजारमा)

कुल आम्दानी	दाखिला			नगद मौजदात
	गत आ.व.को	यस आ.व.को	जम्मा	
६५९५	६३९८९	६५९५	७०५८४	०

१.५ हालसम्मको वेरुजु र बेरुजु फर्छ्यौटको स्थिति (रु. हजारमा)

मन्त्रालय/विभाग	आ.व.०६८।६९ को सुरुमा बाँकी बेरुजु रकम	आ.व.०६८।६९ मा फर्छ्यौट बेरुजु रकम	आ.व.०६८।६९ मा थप बेरुजु रकम	आ.व.०६८।६९को अन्तमा बाँकी बेरुजु रकम
भूमिसुधार तथा व्यवस्था मन्त्रालय र अन्तर्गत विभाग/कार्यालयहरु समेतको	४७४०९२	२३८७१२	६३७३६८	८७२७४८

२. भूमिसुधारतथा व्यवस्थापन विभाग

२.१ धरौटीतर्फको केन्द्रीय आर्थिक विवरण (रु. हजारमा)

विभाग/ कार्यालय	आम्दानी			खर्च			बाँकी		श्रेस्ता र वैकमा फरक	नगद बाँकी
	गत आ.व.को	यस आ.व.को	जम्मा	सदर स्याहा	फिर्ता	जम्मा	सेस्ता अनुसार	बैंक अनुसार		
भू.सु.व्य.वि	४४५	५०४	९४९	--	५६९	५६९	३८१	३८१	०	०
मा.पो.का.	१३५१२१	६९५००	२०४६२१	१४१३	७२१८४	७३५९७	१३१०२४	१३१६२२	५९८	०
भू.सु.का.	१४९०३१	३४३३४	१८३३६५	२२४९	१९०१७	११२६७	१६२०९७	१६१६७५	४२२	०

२.२ अर्थ बजेट तर्फको केन्द्रीय आर्थिक विवरण (रु. हजारमा)

प्रतिनिधि मण्डल भ्रमण खर्च		उपदान		संचित विदा		औषधि उपचार		पोशाक		कुल जम्मा	
निकास	खर्च	निकास	खर्च	निकास	खर्च	निकास	खर्च	निकास	खर्च	निकास	खर्च
				१६०८५	१६०८५	२६४२५	२६४२५	२९२	२९२	४२८०२	४२८०२

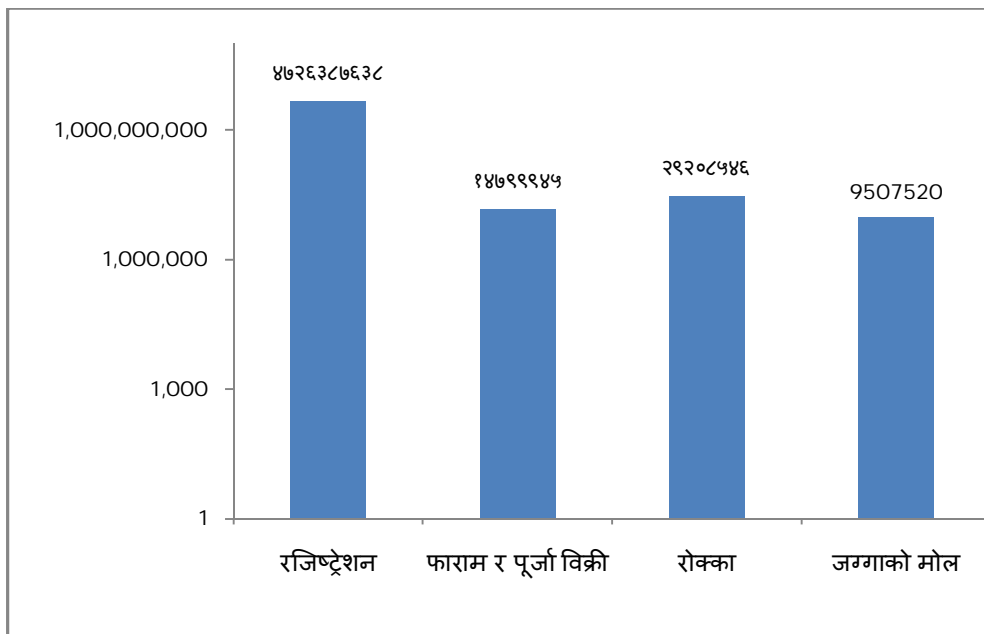
२.३ कार्यालयगत राजस्वको केन्द्रीय आर्थिक विवरण (रु. हजारमा)

विभाग/ कार्यालय	कुल आम्दानी	दाखिला			नगद मौजदात
		गत आ.व.को	यस आ.व.को	जम्मा	
भू.सु.व्य.वि	२९२	०	२९२	२९२	०
मा.पो.का.	५०८१६०५	४७१६४०२	५०८१६०५	५०८१६०५	०
भू.सु.का.	११८१		११८१	११८१	०

२.४ हालसम्मको वेरुजु र बेरुजु फर्छ्यौटको स्थिति (रु. हजारमा)

आ.व.०६८।६९ को सुरुमा बाँकी बेरुजु रकम	आ.व.०६८।६९ मा फर्छ्यौट बेरुजु रकम	आ.व.०६८।६९ मा थप बेरुजु रकम	आ.व.०६८।६९को अन्तमा बाँकी बेरुजु रकम
४००४५१	१८६३४४	४६६३४२	६८०४४९

२.५ भूमिसुधार तथा व्यवस्थापन विभाग अन्तरगत रजिष्ट्रेशन तथा अन्य राजस्व असुलीको विवरण -रु हजारमा

राजस्व सम्बन्धी विस्तृत विवरण खण्ड घ मा दिइएको छ । (श्रोत: भूमिसुधार तथा व्यवस्थापन विभाग)

३. नापी विभाग

३.१ धरौटीतर्फको केन्द्रीय आर्थिक विवरण

महाशाखा / कार्यक्रम	आम्दानी			खर्च			बाँकी		सेस्ता र वैकमा फरक	नगद बाँकी
	गत आ.व.को	यस आ.व.को	जम्मा	सदर स्याहा	फिर्ता	जम्मा	सेस्ता अनुसार	बाँक अनुसार		
कित्तानापी	१०२	०	१०२		२२	२२	८१	८१	०	८१
खगोल तथा भू-मापन	१९८	१३५	३३३	-	१५		३१८	-	-	-
स्थलरूप नापी	५२०	९८५	१५०५	-	२६६	२६६	१	-	-	-

३.२ अर्थ बजेट तर्फको केन्द्रीय आर्थिक विवरण

महाशाखा / कार्यक्रम	उपदान		संचित विदा		औषधि उपचार		पोशाक		दै.प्र.		कुल जम्मा	
	निकासा	खर्च	निकासा	खर्च	निकासा	खर्च	निकासा	खर्च	निकासा	खर्च	निकासा	खर्च
कित्तानापी			२१६४	२१६४	२२११	२२११					४३७५	
खगोल तथा भू-मापन			५९	५९	८४	८४	५६१	५६१			७०४	७०४
स्थलरूप नापी	४९९	४९९	७२२	७२२	२२४९	-					३४६९	१२२१
नापी विभाग	४९८	४९८	४०९३	४०९३	४९९५	४९९५					९५८६	९५८६

३.३ कार्यालयगत राजस्वको केन्द्रीय आर्थिक विवरण

कार्यालयको नाम	कुल आम्दानी	दाखिला			नगद मौजदात
		गत आ.व. को	यस आ.व.को	जम्मा	
कित्तानापी					
खगोल तथा भू-मापन	५१३	१५६७	५१३	२०७०	-
स्थलरूप नापी	११६६१	-	११६६१	११६६१	छैन
रा.भौ.सू.पु.आ.	७४९	९४६०	७४९	१०२०९	-
नापी विभाग	६२७८६	-	६२७८६	६२७८६	

३.४ हालसम्मको वेरुजु र बेरुजु फर्छ्यौटको स्थिति

विभाग / महाशाखा	आ.व.०६८।६९ को सुरुमा बाँकी बेरुजु रकम	आ.व.०६८।६९ मा फर्छ्यौट बेरुजु रकम	आ.व.०६८।६९ मा थप बेरुजु रकम	आ.व.०६८।६९को अन्तमा बाँकी बेरुजु रकम
कित्तानापी	१६००७	७७५०	०	८२५७
खगोल तथा भू-मापन	१३६८	५२३	०	८४६
स्थलरूप नापी	१२१९	१०२७	-	२४१
नापी विभाग	४६९८९	१५३७१	३०१	३१९१९

४. भूमिव्यवस्थापन प्रशिक्षण केन्द्र

४.१ धरौटीतर्फको केन्द्रीय आर्थिक विवरण

आम्दानी			खर्च			बाँकी		श्रेस्ता र वैकमा फरक	नगद बाँकी
गत आ.व. को	यस आ.व.को	जम्मा	सदर स्याहा	फिर्ता	जम्मा	सेस्ता अनुसार	बैंक अनुसार		
८७१	१२५०	२१२१	-	१५८२	१५८२	५३८	५३९	-	-

४.२ अर्थ बजेट तर्फको केन्द्रीय आर्थिक विवरण

प्रतिनिधि मण्डल भ्रमण खर्च		उपदान		संचित विदा		औषधि उपचार		पोशाक		कुल जम्मा	
निकासा	खर्च	निकासा	खर्च	निकासा	खर्च	निकासा	खर्च	निकासा	खर्च	निकासा	खर्च
-	-	-	-	४९२	४९२	१४३	१४३	२३३	२३३	८६८	८६७

४.३ कार्यालयगत राजस्वको केन्द्रीय आर्थिक विवरण

कुल आम्दानी	दाखिला			नगद मौजदात
	गत आ.व. को	यस आ.व.को	जम्मा	
११३	१०६	११३	२१९	-

४.४ हालसम्मको वेरुजु र बेरुजु फर्छ्यौटको स्थिति

आ.व.०६८।६९ को सुरुमा बाँकी बेरुजु रकम	आ.व.०६८।६९ मा फर्छ्यौट बेरुजु रकम	आ.व.०६८।६९ मा थप बेरुजु रकम	आ.व.०६८।६९को अन्तमा बाँकी बेरुजु रकम
७८२६	४९८५	-	२८४२

५. भू-सूचना तथा अभिलेख विभाग

५.१ धरौटीतर्फको केन्द्रीय आर्थिक विवरण

आम्दानी			खर्च			बाँकी		श्रेस्ता र बैंकमा फरक	नगद बाँकी
गत आ.व.को	यस आ.व.को	जम्मा	सदर स्याहा	फिर्ता	जम्मा	श्रेस्ता अनुसार	बैंक अनुसार		
६६३६.५७	३८९५.७०	१०३३२.२७	-	५३४९.८४	५३४९.८४	५१८२.४२	५१८२.४२		

५.२ अर्थ बजेट तर्फको केन्द्रीय आर्थिक विवरण

प्रतिनिधी मण्डल भ्रमण खर्च		उपदान		संचित बिदा		औषधी उपचार		पोशाक		दै.प्र.राहत		कुल जम्मा	
निकास	खर्च	निकास	खर्च	निकास	खर्च	निकास	खर्च	निकास	खर्च	निकास	खर्च	श्रेस्ता अनुसार	बैंक अनुसार
-	-	-	-	३३४.१३	३३४.१३	३४२.८६	३४२.८६	-	-	-	-	६७६.९९	६७६.९९

५.३ कार्यालयगत राजश्वको केन्द्रीय आर्थिक विवरण

कूल आम्दानी	दाखिला			नगद मौजाद
	गत आ.व.को	यस आ.व.को	जम्मा	
१८८	-	१८८	१८८	-

५.४ हालसम्मको बेरुजु र बेरुजु फछ्यौटको स्थिति

आ.व. ०६८/६९ मा शुरुमा बाँकी बेरुजु रकम	आ.व. ०६८/६९ मा फछ्यौट बेरुजु रकम	आ.व. ०६८/६९ मा थप बेरुजु रकम	आ.व. ०६८/६९ को अन्तमा बाँकी बेरुजु रकम
१३४९	११२४	-	२२५

६. राष्ट्रिय भू-उपयोग आयोजना

६.१ धरौटी तर्फको केन्द्रीय आर्थिक विवरणः

आम्दानी			खर्च			बाँकी		श्रेस्ता र वैकमा फरक	नगद बाँकी
गत आ.व.को	यस आ.व.को	जम्मा	सदर स्याहा	फिर्ता	जम्मा	श्रेस्ता अनुसार	वैक अनुसार		
३५५३	२७८३	६३३६	-	२९६३	२९६३	३३७२	३३७२	-	-

६.२ कार्यालयगत राजस्वको केन्द्रीय आर्थिक विवरणः

कार्यालयको नाम	कुल आम्दानी	दाखिला			नगद मौज्दात
		गतको	यस आ.व.को	जम्मा	
राष्ट्रिय भू-उपयोग आयोजना	१३९	-	१३९	१३९	-

६.३ हाल सम्मको वेरुजु र वेरुजु फर्छ्यौटको स्थितिः

आ.व.०६९/०७०को सुरुमा बाकी वेरुजु रकम	आ.व.०६९/०७० मा फर्छ्यौट वेरुजु रकम	आ.व.०६९/०७० मा थप वेरुजु रकम	आ.व.०६९/०७० को अन्तमा बाँकी वेरुजु रकम
२८४८६	२८४८१	११८८	११९२

खण्ड घ:

जिल्हागत विवरण

१. मालपोत कार्यालयहरु अन्तरगत मुद्दाको विवरण

l; = g*	sfofho	hluf btff			gfd; f/l			; + flwg			bf=vf=			xs; fkm		
		sh	km%off	afsl	sh	km%off	afsl	sh	km%off	afsl	sh	km%off	afsl	sh	km%off	afsl
1	tfknh ^a	५१	०	५१	३०७	३०३	४	१३१	१२८	३	६०	६०	०	७	४	३
2	kfr y/	25	25	0	409	409	0	193	193	0	41	41	0	3	3	0
3	Onfd	67	17	50	655	587	68	2074	2053	21	83	81	2	2	1	1
4	emkf	0		0	1774	1774	0	1801	1801	0	5915	5915	0	7	7	0
5	bds	0		0	123	111	12	40	37	3	61	61	0	2	2	0
6	txy'd	0		0	212	183	29	69	66	3	66	66	0	3	2	1
7	wgs [^] f	193	16	177	415	395	20	99	92	7	56	55	1	10		10
8	; g; /l	50	0	50	1302	1256	46	1393	1351	42	519	464	55	16	6	10
9	df/ ^a	57	50	7	874	855	19	321	311	10	404	388	16	3	3	0
10	j hj f/l	3		3	720	713	7	570	570	0	175	174	1	1	1	0
11	; vj f; ef	1353	8	1345	270	221	49	47	35	12	59	47	12	5	2	3
12	r gk/	233	3	230	368	340	28	32	17	15	53	38	15	1		1
13	efhk/*	0		0	0		0	0		0	0		0	0		0
14	; fhVdj '	100		100	465	445	20	30	30	0	30	30	0	5	3	2
15	cfjvn(uf	37	37	0	398	389	9	102	98	4	95	95	0	3	6	-3
16	vf [^] f ^a	112		112	138		138	32		32	4		4	0		0
17	pbok/	45	7	38	589	122	467	277	215	62	95	71	24	12	8	4
18	l; /xf	80	25	55	840	840	0	129	129	0	320	314	6	20	4	16

l; = g*	sfofno	hlluf btf{			gfd; f/l			; + flwg			bf=vf=			xs; fkm		
		sh	km%off^	afsl	sh	km%off^	afsl	sh	km%off^	afsl	sh	km%off^	afsl	sh	km%off^	afsl
19	nxfg	22	2	20	649	568	81	154	29	125	200	153	47	16	11	5
20	; kt/l	207	13	194	1489	1346	143	360	351	9	1413	1330	83	20	6	14
21	bfnvf	935	126	809	529	454	75	148	104	44	91	69	22	3	2	1
22	/fd%k	157	6	151	861	460	401	74	74	0	133	133	0	6	3	3
23	l; Gwhl	15	15	0	581	571	10	188	188	0	121	121	0	1	1	0
24	wgiff	137	55	82	1441	1376	65	129	129	0	583	583	0	14	2	12
25	dxfo/l	150	11	139	1161	1093	68	246	199	47	365	312	53	17	3	14
26	; nfxl	52	7	45	1585	1414	171	624	530	94	524	445	79	19	12	7
27	lr tj g	12	10	2	1055	1046	9	157	152	5	194	194	0	2	1	1
28	dsj fgk/	85	85	0	713	685	28	1573	1558	15	185	128	57	2		2
29	af/f	36	9	27	1272	1272	0	874	868	6	407	401	6	22	8	14
30	k; f	1416		1416	965		965	501		501	535		535	7		7
31	/ftx^*	0		0	0		0	0		0	0		0	0		0
32	/; j f	9	2	7	99	85	14	24	19	5	9	9	0	2	2	0
33	gj fsf^	242	242	0	780	629	151	266	187	79	120	76	44	2	1	1
34	l; GwkfNrfjs	542	30	512	759	686	73	160	134	26	92	78	14	5	4	1
35	sfekfNrfjs	337		337	89	69	20	21		21	28	12	16	5	2	3
36	wflb ^a	189	152	37	988	949	39	209	185	24	90	74	16	1	1	0
37	sf&df)*f	702	174	528	693	693	0	201	201	0	603	395	208	4	4	0
38	snsL	617	91	526	898	614	284	439	367	72	481	279	202	7	2	5

l; = g*	sfofno	hUuf btf{			gfd; f/l			; + flwg			bf=vf=			xS; fkm		
		sh	km%off^	afsl	sh	km%off^	afsl	sh	km%off^	afsl	sh	km%off^	afsl	sh	km%off^	afsl
39	rfj lxn	350	47	303	459	457	2	198	198	0	219	219	0	11	10	1
40	eQmk/	2513	17	2496	1239	54	1185	67	5	62	13		13	11		11
41	nlntk/	866	142	724	1401	675	726	1086	607	479	423	145	278	2	2	0
42	dgf ^a	0		0	35	35	0	18	18	0	0		0	0		0
43	uf/vf	101	66	35	1617	1383	234	446	419	27	140	120	20	13	10	3
44	ndh ^a	6	6	0	498	482	16	142	132	10	76	76	0	0		0
45	tgx'	149	13	136	872	818	54	259	238	21	173	158	15	5	4	1
46	sf:sl	558	68	490	985	939	46	173	161	12	139	138	1	10	8	2
47	:of ^a hf	24	18	6	697	672	25	321	278	43	64	59	5	4	4	0
48	uNdl	741	1	740	796	760	36	119	113	6	117	96	21	6	6	0
49	kfNkf	1	1	0	686	10	676	11	9	2	39	38	1	5	2	3
50	c#f/vfrl	0	0	0	1061	1055	6	34	34	0	38	38	0	3	3	0
51	slknj :t'	35	9	26	1019	1019	0	1006	1006	0	358	358	0	10	6	4
52	gj nk/f; l	82	2	80	656	645	11	141	141	0	228	219	9	2	2	0
53	sfj f; ftl	16	10	6	491	482	9	355	355	0	249	246	3	1	1	0
54	?kGbXL	113	75	38	1372	1372	0	1028	455	573	336	336	0	7	6	1
55	DofUbl	0		0	361	331	30	156	135	21	23	22	1	2	2	0
56	d':tf ^a	2	2	0	105	105	0	39	39	0	12	12	0	0		0
57	j flUn ^a	17	16	1	602	571	31	239	229	10	66	59	7	6	3	3
58	kj/t	71	68	3	405	394	11	119	119	0	38	36	2	7	4	3

l; = g*	sfofno	hUuf btf{			gfd; f/l			; + flwg			bf=vf=			xS; fkm		
		sh	km%off	afsl	sh	km%off	afsl	sh	km%off	afsl	sh	km%off	afsl	sh	km%off	afsl
59	?s'd	107	107	0	407	407	0	95	95	0	69	69	0	1		1
60	/fNkf	235		235	875	663	212	86	71	15	118	108	10	1	1	0
61	; Nofg	0		0	582	582	0	0	223	-223	63	63	0	1	0	1
62	Ko&fg	58		58	635	624	11	143	141	2	89	87	2	7	5	2
63	bf ^a	0	0	0	319	98	221	308	59	249	93	20	73	4	0	4
64	bhNv	0		0	260	260	0	180	180	0	2968	2968	0	4	2	2
65	hfh/sf [^]	425	0	425	401	0	401	55	0	55	2	1	1	0	0	0
66	albpf	2	2	0	695	659	36	367	367	0	295	295	0	0		0
67	j fs	5		5	646	609	37	1070	1068	2	384	366	18	9	5	4
68	; vjt	10		10	486	412	74	271	257	14	79	72	7	0		0
69	xDnf	0		0	16	16	0	9	9	0	0		0	0		0
70	* fNkf	0		0	11	11	0	1	1	0	0		0	0		0
71	d'u	35	22	13	43	41	2	25	25	0	9	9	0	0		0
72	hDnf	242	159	83	45	45	0	40	40	0	60	60	0	6	5	1
73	sflnsf [^]	78	56	22	160	139	21	14	14	0	41	41	0	2	1	1
74	aemf ^a	757	67	690	163	163	0	0		0	937	937	0	4	3	1
75	c%fd	0		0	186	186	0	0	0	0	876	876	0	0		0
76	afh/f	0	0	0	83	0	83	0		0	12	0	12	0	0	0
77	* f [^] L	126	18	108	181	141	40	74	60	14	11	10	1	3	3	0
78	shfnl	0		0	544	522	22	198	197	1	413	293	120	0		0

l; = g*	sfoffo	hUuf btf{			gfd; f/l			; + flwg			bf=vf=			xS; fkm		
		sh	km%off	afsl	sh	km%off	afsl	sh	km%off	afsl	sh	km%off	afsl	sh	km%off	afsl
79	l^sfk/	0	0	0	355	348	7	360	350	10	39	37	2	0		0
80	bfrhf	67	67	0	220	226	-6	57	46	11	1991	1991	0	0		0
81	ajt *L	361		361	235	178	57	43	23	20	1157	1157	0	2	2	0
82	** *hw/f	221		221	229	102	127	159	9	150	0		0	1		1
83	sGr gk/	0		0	510	510	0	209	209	0	5794	5794	0	2	0	2
sh hDdf		16642	2277	14365	50110	42154	7956	23409	20536	2873	32461	30321	2140	407	217	190

* विवरण प्राप्त नभएको

(श्रोत: भूमिसुधार तथा व्यवस्थापन विभाग)

२. मालपोत कार्यालयहरु अन्तरगत राजश्व असुलीको विवरण

l; = g*	sfoffo	/lhi6zg			c6o								sh hDdf
		nlo xhf/df	kult	kult klitzt	km/d / khf(lj qnt	6oflos b: t/, b08, hl/j fgf	/f\$sf	; jf zls, c6o kzf; lgs b: t/	hUufsf] dfh	lj lj w	hDdf		
1	tfknha	7381000	8108889	110	53825	2385	3175	205700			265085	8373974	
2	kfr y/	8177000	10830098	132	130500	21057	45650	6762	2901036	324900	3429905	14260003	
3	Onfd	20436000	22800258	112	234450	0	138010	1418818	380407	19000	2190685	24990943	
4	eifkf	70008000	83701247	120	504970	1508	386140	300882	21000	7380544	8595044	92296291	
5	bds	32401000	43133811	133	292500	49353	249484	4899173	46635		5537145	48670956	
6	tklyd	4534000	7051352	156	46300	2390	52348	802		359500	461340	7512692	
7	wgs^f	15093000	12445768	82	90000	3169	11735	425200		10209	540313	12986081	
8	; g; /l	140766000	149920700	107	498000	7428	877210	11489487	4500	95985	12972610	162893310	

l; = g+	sfofo	/lhi6zg			cfo								sh hddf
		nlo xhf/df	kult	kult kltzt	kni/d / khf(lj qnt	foflos b: t/, b08, hl/j fgf	/f\$sf	; jf zlls, cfo kzf; lgs b: t/	hluvsfj dfjh	lj lj w	hddf		
9	df/a	203077000	198782030	98	580600	1852368	555314	10179100		21250	13188632	211970662	
10	j hj f/l	75329000	76864055	102	457500	32174	498535	4833039	189498	700	6011446	82875501	
11	; vj f; ef	2589000	9902742	382	54375	2688	32925	2750			92738	9995480	
12	rgk/	4544000	5562896	122	52500	3165	5085				60750	5623646	
13	efhk/	7575000	10071124	133	67500	17624	19395	16249			120768	10191892	
14	; fhvdj '	5018000	7825353	156	192500	5071	13635	2830			214036	8039389	
15	cfvn(uf	6559000	9234992	141	45650	21467	7500	55590			130207	9365199	
16	vf^fa	5045000	9615891	191	90150	3077	37195	23050			153472	9769363	
17	pbok/	20037000	30409453	152	160875	27291	172189	1178010	104320	11340	1654025	32063478	
18	l; /xf	33549000	45713487	136	238250	16258		1093795		52697	1401000	47114487	
19	nxfg	43416000	52385774	121	215000		187460	40440			442900	52828674	
20	; kt/l	45164000	54299899	120	350000	42783	1364874	178437	62730	23095	2021919	56321818	
21	bfnvf	17051000	17899903	105	188145		220205	1013900			1422250	19322153	
22	/fd%fk	11949000	10316041	86	57100	19117	170270	521041		22485	790013	11106054	
23	l; Gwnl	14550000	14855120	102	25300	1925	195889	84886		1000	309000	15164120	
24	wgiff	109952000	117401897	107	522200	1888009	472155	5943927			8826291	126228188	
25	dxfo/L	35044000	49800786	142	323275		325690	2335166			2984131	52784917	
26	; nfxl	65096000	70244430	108	447800		401450	3290700		484831	4624781	74869211	
27	lr tj g	165597000	175086662	106	697550	4229046	1429334	17222100	715457	142953	24436440	199523102	
28	dsj fgk/	68075000	68158762	100	224460	2130	665084	5848433	203303		6943410	75102172	
29	af/f	59998000	61455074	102	388025	1098257	674395	4489650		1450025	8100352	69555426	

l; = g+	sfofo	/lhi6zg			cfo								sh hddf
		nlo xhf/df	kult	kult kltzt	kni/d / khf(lj qnt	Goflos b:t/, b08, hl/j fgf	/f\$sf	; jf zlls, cfo kzf; lgs b:t/	hluvsfj dfjh	lj lj w	hddf		
30	k; f	54109000	57485993	106	255000	104975	148995	8509356			9018326	66504319	
31	/fjt x^*	59506000		0							0	0	
32	/; j f	3503000	3858425	110	38915	580	14060	176	1630	30391	85752	3944177	
33	gj fsf^	18063000	18362852	102	200000	83580	277915			114103	675598	19038450	
34	l; Gwkfnrfs	19090000	17857076	94	140000			118672		14000	272672	18129748	
35	sfeknrfs	65083000	60016107	92	181155	144083	420350	4516391			5261979	65278086	
36	wflb ^a	29553000	29546505	100	263700	14250	208775	2486471		28750	3001946	32548451	
37	sf&df*f	704621000	647723135	92	224000	126131	1220240	37017086		8228454	46815911	694539046	
38	sn ^a sl	304577000	258801778	85	219500	0	680785	5968967		25366167	32235419	291037197	
39	rfj lxn	341002000	383050341	112	255000	0	130050	21117284	0	8551419	30053753	413104094	
40	eQnk/	171056000	183912927	108	211400	37075	797520	15659242		48475	16753712	200666639	
41	nIntk/	354803000	309122326	87	272400	3649466	932020	20388450	0	0	25242336	334364662	
42	dgf ^a	222000	374400	169	3865	1600	3925	478			9868	384268	
43	uf/vf	11576000	14186515	123	196750	6070		1385374		5000	1593194	15779709	
44	ndh ^a	16191000	22304014	138	159300	102847	1724835	173925			2160907	24464921	
45	tgx	37207000	39979808	107	219225	67453	389810	3703863	820098	30900	5231349	45211157	
46	sf:sl	187782000	211564337	113	381750	26659		17817268	0	20002	18245679	229810016	
47	:of ^a hf	16814000	22639552	135	112875	326640		18935			458450	23098002	
48	uNdl	11427000	16498126	144	93750	33319		1367290		7500	1501859	17999985	
49	kfnkf	18708000	19691257	105	115000	6730	221935	1312176			1655841	21347098	
50	c#fVfrL	7348000	10743580	146	173925	23769	65825	534600		11000	809119	11552699	

l; = g+	sfofo	/lhi6zg			cfo							sh hddf
		nlo xhf/df	kult	kult kltzt	krf/d / krf(lj qnt	Goflos b: t/, b08, hl/j fgf	/f\$sf	; jf zlls, cfo kzf; lgs b: t/	hluvsfj dfjh	lj lj w	hddf	
51	slknj :t'	50140000	48958602	98	305000	6091	385270	3568026	875145		5139532	54098134
52	gj nk/f; l	48681000	53234500	109	220300	94660	883105	70540	69693	8844436	10182734	63417234
53	sfj f; ftl	45059000	53683695	119	223000	50090	347355	87745		11500	719690	54403385
54	z kGbxl	149439000	192398496	129	605000		1409460	19381900		212720	21609080	214007576
55	DofUbl	7501000	9443192	126	61555	0	202900	983033			1247488	10690680
56	d: tf ^a	587000	2722523	464	7500	5955	5440	91050			109945	2832468
57	j fln ^a	15088000	18093434	120	197850	16500	180635	1006129	21907	135	1423156	19516590
58	kj ft	11007000	17512276	159	67550			1066300		258806	1392656	18904932
59	?sd	9508000	13651534	144	21300	3670		0		401363	426333	14077867
60	/fNkf	7501000	10219125	136	91675	18279	23150	26735			159839	10378964
61	; Nofg	8510000	13316976	156	81450	3240	78225	0	0		162915	13479891
62	ko&fg	9675000	12244989	127	135250		126255	77667		0	339172	12584161
63	bf ^a	80993000	112257818	139		21374	902200	7842006		378350	9143930	121401748
64	bhV	6644000	7281724	110	71500		106755	0		0	178255	7459979
65	hfh/sf [^]	2972000	3843807	129	25625		7840	6950		7860	48275	3892082
66	albbf	32008000	38237346	119	283750		187704	1501435	300	1035	1974224	40211570
67	j fs	85104000	103337375	121	538650	1460	525020	8247533			9312663	112650038
68	; Vlt	25039000	38815880	155	176375	34592	638160	3236657	27770	6000	4119554	42935434
69	xDnf	740000	965212	130	2500	1750	5430			1876	11556	976768
70	* fNkf	629000	862924	137	2975		900	22710			26585	889509
71	du*	1213000	2005714	165							0	2005714

l; = g+	sfoffo	/lhi6zg			cfo							sh hddf	
		nlo xhf/df	kult	kult kltzt	kni/d / kbf(lj qn	foflos b:t/, b08, hl/j fgf	/f\$sf	; jf zlls, cfo kzf; lgs b:t/	hluvsfj dfjh	lj lj w	hddf		
72	hDnf	5213000	9838259	189	33350	28535	19500				0	81385	9919644
73	sflnsfj^	1669000	1633467	98	26005	39392					447330	512727	2146194
74	aef ^a	2997000	4829950	161	35000	2969	10550	2050			25881	76450	4906400
75	c%fd	1067000	1599545	150	0	66260	2090	34525	10325	0	113200	1712745	
76	afh/f	722000	1079866	150	21100		8365					29465	1109331
77	* f^L	3214000	3072224	96	8695	43081					115333	167109	3239333
78	shfnl	61491000	67740153	110	119500	1900	5836148	425	2821849	53009	8832831	76572984	
79	^lsfk/	29998000	30351296	101	181875	0	283745	0	98340	2077925	2641885	32993181	
80	bfr hf	2874000	4404949	153	29875	2932	18055				206652	257514	4662463
81	ajt *L	2822000	2766877	98	40000	0	33005	6272	0	198950	278227	3045104	
82	* *hw/f	5424000	7091616	131	49930		50835	14400				115165	7206781
83	sfrgk/	60720000	77294746	127	189000		481078	4380940	131577	123577	5306172	82600918	
	sh hddf	4506500000	4726387638	105	14799945	14547697	29208546	270850950	9507520	66229413	405144070	5131531708	

* विवरण प्राप्त नभएको

(श्रोत: भूमिसुधार तथा व्यवस्थापन विभाग)

३. रजिष्ट्रेशन रकममा छुट पाउनेका नाममा पारित लिखतमा भएको छुट राजश्वको विवरण

l; = g+	5b kfpj sfoffo	dlxnf		blnt tyf hghflt		zlxk kl/jf/		ckfE		cfo		sh hddf			sjkmt
		ufdlOf	zx/L	ufdlOf	zx/L	ufdlOf	zx/L	ufdlOf	zx/L	ufdlOf	zx/L	ufdlOf	zx/L	sh	
1	tfknj ^a	199677	65323	2200	1600							201877	66923	268800	
2	kfr y/	1356977		39161								1396138	0	1396138	
3	Onfd*											0	0	0	
4	eifkf		9857681		97217						3384	9857681	9958282	19815963	

l; = g=	56 kfg] sfoho	dlxnf		blnt tyf hghflt		zlxk kl/jf/		ckfE		cGo		sh hDdf			s]knot
		ufdlOf	zx/L	ufdlOf	zx/L	ufdlOf	zx/L	ufdlOf	zx/L	ufdlOf	zx/L	ufdlOf	zx/L	sh	
5	bds	1590833	1408833	41280	53298				0			1632113	1462131	3094244	
6	tkyd	1066596		113159				900		567		1181222	0	1181222	
7	wgs^f	656769	1182808	78702	26174					0	0	735471	1208982	1944453	
8	; g; /l	7042766	6557517	60275	78903			29372	17614			7132413	6654034	13786447	
9	df/a	8715636	39467858									8715636	39467858	48183494	
10	j hj f/l	11888587	1966675	11961	1600			430		6900	22250	11907878	1990525	13898403	
11	; vj f; ef	411367	910253	32171	103933				500			443538	1014686	1458224	
12	rjk/	853795		146000								999795	0	999795	
13	efhk/	1484362	1484362									1484362	1484362	2968724	
14	; fnvDj'	10874445		139787						73644		11087876	0	11087876	
15	cfvn(tuf	1357404		195627				10495				1563526	0	1563526	
16	vf^fa	1829604	659563	129110	16409							1958714	675972	2634686	
17	pbok/	840646	3783525	88520	121179			3390	1400	5397	7280	937953	3913384	4851337	
18	l; /xf*											0	0	0	
19	nxfg*											0	0	0	
20	; kt/L	9053449		241329		4400		1375		31047		9331600	0	9331600	
21	bfnvf		2947357		162815				4737		1125	0	3116034	3116034	
22	/fd%fk*											0	0	0	
23	l; Gwnl	1217861	655772	13000	57000					10000	3046	1240861	715818	1956679	
24	wgiff	9226335	11786028									9226335	11786028	21012363	
25	dxfl/L*											0	0	0	
26	; nfxl	8880251	2760483									8880251	2760483	11640734	
27	lr tj g*											0	0	0	
28	dsj fgk/*											0	0	0	
29	af/f	6170634	2883024									6170634	2883024	9053658	
30	k; f*											0	0	0	

l; = g=	56 kpgj sfotno	dlxf		blnt tyf hghflt		zlx kl/jf/		ckfE		cGo		sh hDdf			sjknot
		ufdlof	zx/l	ufdlof	zx/l	ufdlof	zx/l	ufdlof	zx/l	ufdlof	zx/l	ufdlof	zx/l	sh	
31	/ft x ^*											0	0	0	
32	/; j f	223955	424136									223955	424136	648091	
33	gj fsfj^	42136										42136	0	42136	
34	l; GwkfNr fjs*											0	0	0	
35	sfekfNr fjs	2571452	3796706	34220	19250				3200	15352	9775	2621024	3828931	6449955	
36	wflb^a			2504571		20175		12305		269277		2806328	0	2806328	
37	sf&df*f*											0	0	0	
38	sn^sl	18472521	18184486									18472521	18184486	36657007	
39	rj lxn	80189354	16456752	229780	68421			11077	54200	13882	1235367	80444093	17814740	98258833	
40	eQmk/*											0	0	0	
41	nIntk/	24687976	19255638							0	0	24687976	19255638	43943614	
42	dga	10945										10945	0	10945	
43	uf/vf	948599	1452090	296153	494472					40900	4000	1285652	1950562	3236214	
44	ndh^a	4184866		227461						987328		5399655	0	5399655	
45	tgx^l	2347632	3093809	279655	294997							2627287	3388806	6016093	
46	sf:sl*											0	0	0	
47	:of^hf	347	276			11	12		1			358	289	647	
48	uNdl	1070325	1705925	299459	196996							1369784	1902921	3272705	
49	kfNkf	962856	1742057	117789	56615	900			250	19969	28970	1101514	1827892	2929406	
50	c#f vfrl*											0	0	0	
51	slknj :t*											0	0	0	
52	gj nk/f; l	5288415	2901965	6000	23415	0		120	0	195	5520	5294730	2930900	8225630	
53	sfj f; ftl	7139704		266172	0			400		11531		7417807	0	7417807	
54	ġ k6bjl	13176869	12284675	754665	642097			22140	28295	69160	50390	14022834	13005457	27028291	
55	Doflubl	1020691		501189								1521880	0	1521880	
56	d:tf^a	220084		15000						130000		365084	0	365084	

l; = g=	56 kfpq] sfoffo	dlxnf		blnt tyf hghflf		zlxk kl/jf/		ckfE		cGo		sh hDdf			s]knot
		ufdlOf	zx/L	ufdlOf	zx/L	ufdlOf	zx/L	ufdlOf	zx/L	ufdlOf	zx/L	ufdlOf	zx/L	sh	
57	j fln ^a	1157973.5	1739239	262616	42715			4500		13415	15500	1438504.5	1797454	3235958.5	
58	kj ft*											0	0	0	
59	?s'd	1064376		227412				1654		2500		1295942	0	1295942	
60	/flkf	868163										868163	0	868163	
61	; Nofg	1512193		27499								1539692	0	1539692	
62	ko&fg	1690186		263036						0		1953222	0	1953222	
63	bf ^a	5115743	9791771	785	41550			6874	850	3000		5126402	9834171	14960573	
64	bhiv*											0	0	0	
65	hfh/sff [^] *											0	0	0	
66	albf*											0	0	0	
67	j fsj *											0	0	0	
68	; Vlt		4760120		65810					16258	2400	0	4844588	4844588	Psdf [^]
69	xDnf											0	0	0	
70	*flkf	153495		7278								160773	0	160773	
71	du'	215657		125442								341099	0	341099	
72	hDnf	1362929		65113				1533		0		1429575	0	1429575	
73	sflnsf [^]	132144		55307				125				187576	0	187576	
74	aef ^a	341664		56821								398485	0	398485	
75	c%d	74583		44245				126				118954	0	118954	
76	afh/f											12744	0	12744	
77	*fl ^l	96238	144357	36245	33079							132483	177436	309919	
78	shfnl	2648294	5321539									2648294	5321539	7969833	
79	^lsfk/	4072302	0		0	0	2337			1550		4076189	0	4076189	
80	brhf	517407		23712				2175				543294	0	543294	
81	alt *l	126909	42909	59101	3835					4336		190346	46744	237090	
82	* *hw/f		623396									0	623396	623396	% [^] Psdf [^]

l; = g*	56 kfpq] sfoffo	dlxnf		blnt tyf hghftl		zlx kl/jf/		ckfE		cGo		sh hDdf			slknot
		uflldOf	zx/L	uflldOf	zx/L	uflldOf	zx/L	uflldOf	zx/L	uflldOf	zx/L	uflldOf	zx/L	sh	
83	s6rgk/											4999	3512	8511	
	sh hDdf	268426977.5	192098908	8119008	2703380	25486	12	111328	1E05	1709950	1389007	288268174	196322124	484590298	

* विवरण प्राप्त नभएको

(श्रोत: भूमिसुधार तथा व्यवस्थापन विभाग)

४. रजिष्ट्रेशन रकममा छुट पाउनेको नाममा पारित लिखत तथा कुल पारित लिखतको विवरण

l; = g*	sfoffo	dlxnf			blnt tyf hghftl			; lxb kl/jf/			ckfE			cGo			sh kfl/t lnvt ; Wof			slknot
		uflldOf	zx/L	sh	uflldOf	zx/L	sh	uflldOf	zx/L	sh	uflldOf	zx/L	sh	uflldOf	zx/L	sh	uflldOf	zx/L	sh	
1	tkn]h ^a *			0			0			0			0			0			0	
2	kfr y/	1062		1062	23		23			0			0			0	2851	874	3725	
3	Onfd			0			0			0			0			0	4950	1237	6187	
4	enkf		9170	9170		154	154			0			0	6	6	0	18492	7508	26000	
5	bds	3155	2337	5492	185	167	352			0	0	0	0	0	0	0	3340	2504	5844	
6	tkyd	531	300	831	36	30	66			0	1		1	1	1	0	1507	765	2272	
7	wgs ^{af}			0			0			0			0			0	278	4653	4931	
8	; g; /L	9840	7803	17643	49	40	89			0	17	23	40			0	23440	16830	40270	
9	dfl ^a	6098	7503	13601			0			0			0			0	16311	13603	29914	
10	j hj f/L	10657	1293	11950	11	30	41			0	2		2	10	1	11	23715	2865	26580	
11	; vj f; ef	417	460	877	51	56	107			0	0	1	1			0	1575	1291	2866	
12	rgk/	713		713	107		107			0			0			0	2010		2010	
13	enkh/	1217		1217	13		13			0			0	28		28	3817		3817	
14	; fnvDj'	479		479	117		117			0			0	2		2	1825		1825	
15	cfvn(tuf	1287		1287	216		216			0	6		6			0	3600		3600	
16	vfl ^{fa}	1186	248	1434	250	12	262			0			0			0	3788	532	4320	
17	pbok/	1332	2433	3765	201	106	307			0	1	1	2	7	3	10	4188	5682	9870	
18	l; /xf	6541	531	7072	1		1			0	1		1	10	1	11	14747	2744	17491	
19	nxfg*			0			0			0			0			0			0	

l; = g*	sfoffo	dlxf			blnt tyf hghftl			; lxb kl/j f/			ckfE			cfo			sh kfl/t lnt ; wof			slknot
		uflldof	zx/L	sh	uflldof	zx/L	sh	uflldof	zx/L	sh	uflldof	zx/L	sh	uflldof	zx/L	sh	uflldof	zx/L	sh	
20	; kt/L	10008	2650	12658	716		716	2		2	11		11	184		184	21785	4393	26178	
21	bfnvf			0			0			0			0			0	2995	1739	4734	
22	/fdl%fk			0			0			0			0			0	3475	748	4223	
23	l; Gwnl	793	1180	1973	4	12	16			0			0	3	1	4	4216	2812	7028	
24	wgiff	10762	4160	14922			0			0			0			0	22055	10102	32157	
25	dxflQ/L			0			0			0			0			0	16907	2624	19531	
26	; nfxl	5708	2238	7946			0			0			0			0	22025	3688	25713	
27	lr tjg			0			0			0			0			0	12254	8038	20292	
28	dsj fgk/	3371	1841	5212	1		1			0	1		1	2		3	6789	4169	10958	
29	af/f	6631	1718	8349			0			0			0			0	19015	4001	23016	
30	k; f			0			0			0			0			0	12920	6368	19288	
31	/fjt x^*			0			0			0			0			0			0	
32	/; j f	424136		424136			0			0			0			0	928		928	
33	gj fsfl^	1120	432	1552	37		37			0			0	41		41	6052	1238	7290	
34	l; GwkfNrfjs																6440		6440	
35	sfekfNrfjs	1655	1250	2905	12	2	14			0	0	2	2	9	4	13	6890	4850	11740	
36	wflb^a	1485		1485	13		13	18		18			0	21		21	6567	2159	8726	
37	sf&df*f	3213	2528	5741		1	1			0			0	1		1	7833	6943	14776	
38	sn^sl	2701	1633	4334			0			0			0			0	10299	4675	14974	
39	rj lxn			0			0			0			0			0	14272	2638	16910	
40	eQmk/*			0			0			0			0			0			0	
41	nlnk/	374	232	606			0			0			0	0	0	0	11983	5509	17492	
42	dgf^a	10		10	0		0			0			0			0	110		110	
43	uf/vf	1268	765	2033	201	126	327			0			0	7	46	53	3724	1833	5557	
44	ndh^a	828	634	1462	72	27	99			0	0		0	0		0	4791		4791	
45	tgx^l	1701	1933	3634	244	227	471			0			0			0	1945	2160	4105	
46	sf:sl			0			0			0			0			0	6454	16039	22493	

l; = g*	sfofho	dlxnf			blnt tyf hghftl			; lxb kl/jf/			ckfE			cfo			sh kfl/t lnyt ; wof			slknot
		uflldof	zx/L	sh	uflldof	zx/L	sh	uflldof	zx/L	sh	uflldof	zx/L	sh	uflldof	zx/L	sh	uflldof	zx/L	sh	
47	:of ^a hf	3E06	2E05	3E06			0	2820	2820			0			3E06	3134	2358	5492		
48	uNdl	1079	263	1342	439	53	492			0		0			0	1518	316	1834		
49	kfNkf	1148	657	1805	186	42	228	1		1	0	1	1	15	5	20	4200	1844	6044	
50	c#fVfL			0			0			0		0			0	2991	1223	4214		
51	slknj :t			0			0			0		0			0	19589	902	20491		
52	gj nk/f; l	3810	1354	5164	1	3	4			0	1		1	1	2	3	11752	3832	15584	
53	sfj f; ftL	4942	0	4942	333	0	333			0	51	0	51			0	4942		4942	
54	č k6bxl	8920	3735	12655	290	214	504			0	12	8	20	31	16	47	6202	21779	27981	
55	Dofubl	351		351	210		210			0			0			0	2128		2128	
56	d: tf ^a	55		55	1		1			0			0	1		1	249		249	
57	j fln ^a	972	352	1324	325	16	341			0	2		2	5	1	6	3441	964	4405	
58	kj ft	1276		1276	61		61			0			0			0	3633		3633	
59	?s'd	1620		1620	539		539			0	6		6	4		4	6184		6184	
60	/fNkf	1072		1072			0			0	0		0			0	5775		5775	
61	; Nofg	1417		1417	447		447			0			0			0	5500		5500	
62	ko&fg	1243		1243	424		424			0			0	0		0	4210		4210	
63	bf ^a	4844	3643	8487	1	8	9			0	7	1	8	0		0	16095	11302	27397	
64	bhV*			0			0			0			0			0			0	
65	hfh/sfj^ *			0			0			0			0			0			0	
66	alb6f*			0			0			0			0			0			0	
67	j fs^ *			0			0			0			0			0			0	
68	; Vjt	2003	555	2558	1	4	5			0	5	3	8	3		3	6910	1655	8565	
69	xDnf			0			0			0			0			0	259		259	
70	*fNkf	80		80	15		15			0	2		2	105		105	216		216	
71	d'u	124		124	70		70			0			0			0	531		531	
72	hDnf	371		371	205		205			0	10		10	5		5	2074		2074	
73	sflnsfj^	139		139	162		162			0	2		2	1		1	1147		1147	

l; = g*	sfoffo	dlxnf			blnt tyf hghftl			; lxb kl/jf/			ckfE			cfo			sh kfl/t Invt ; Wof			slknot
		uflldof	zx/L	sh	uflldof	zx/L	sh	uflldof	zx/L	sh	uflldof	zx/L	sh	uflldof	zx/L	sh	uflldof	zx/L	sh	
74	aeff ^a	153		153	71		71			0			0			0	1192		1192	
75	c%fd	63		63	54		54			0	3		3			0	915		915	
76	afh/f*			0			0			0			0			219	629		629	
77	*fl	93	68	161	60	18	78			0			0	542	192	734	695	278	973	
78	shfnl	2092	2127	4219			0			0			0			0	1688	1669	3357	
79	^lsfk/	1668	810	2478	3	4	7	0	0	0		1	1	1		1	3002	2017	5019	
80	bfrhf	220		220	15		15			0	1		1			0	1350		1350	
81	ajt *l	94	4	98	87	23	110			0			0			0	917	147	1064	
82	**hw/f	114	125	239			0			0			0			0	573	628	1201	
83	strgk/			0			0			0			0			0	4999	3512	8511	
	hldf	3540319	253958	3794277	6560	1375	7935	21	2820	2841	142	41	183	1039	280	3169428	486940	209420	696360	

* विवरण प्राप्त नभएको

(श्रोत: भूमिसुधार तथा व्यवस्थापन विभाग)

१. मालपोत कार्यालयहरूको भवन तथा जग्गा सम्बन्धी विवरण

l; = g+	sfoffo	hlufsf]lj j /of				ej g						sljmot
		ls-g+	lfgk m			sfoffo			cfj f;		koff(t÷ ckoff(t	
			/flkg l	lj uxf	j udl6/	sDkfp08	tlnf÷sf]f ; Wof	ag\$]f]; fn	tnf÷sf]f ; Wof	ag\$]f] ; fn		
1	emkf	848, 861		04=0=0 0=6=0=0			2 tnf 14 sf&f		4 sf&f 1 tn]		ckoff(t	lgdf)ffwlg
2	; g; /L	1127, 1122, 1125, 1119		0=6=11=0			3 tnf 17 sf&f	2052				gof+ ej g
3	df/a	432, 414, 225, 724		0=7=0, 0=2=10, 0=0=9			3 tnf 33 sf&f	2008 2066	2 tnf 8 sf&f	2008		gof+ ej g
4	l; /xf			0=4=3					3 tnf 18 sf&f			lgdf)ffwlg
5	nxf g			0=10=0								
6	; kt/L	434		0=6=3=0			18	2054	tfdhki f^ /xsf] ej g kbf] u/sf]	cbfntn]		gof+ ej g
7	bfnvf	2550, 2561, 2562			0,1345, 0,0385, 0,0528		2 tnf 13 sf&f					gof+ ej g
8	/fd%fk			16=11=2=1 ,5=12=0								ej g %g
9	l; Gwnl	251, 296,		0=5=15=1								lgdf)ffwlg
10	wgiff	117			1=6=2=0		3 tn] 14 sf&f	2061				gof+ ej g
11	dx fQ/L	139,269			0=3=18, 0=6=10		2 tn] 12 sf&f	1998	2 tn] 5 sf&f	1998		
12	; nfkL	169			0,2077 j =dl=		2 tn] 18 sf&f		4 sf&f			
13	lr tj g	198, 14			2Y2Y15Y1		2 tnf 12	2052	1 tnf 8sf&f	2017 /		gof+ ej g

l; = g+	sfofno	hlufsf]lj j /of				ej g						slknot
		ls=g+	lfqkm			sfofno			cfj f;		koff(t÷ ckoff(t	
			/fkgf	lj uxf	j udl6/	sDkfp08	tlnf=sf]f ; Wof	ag\$]f]; fn	tnf=sf]f ; Wof	ag\$]f] ; fn		
						s f&f				2060		
14	dsj fgk/	561,		0=12=12= 0=6=9		e0l ; dlt 3 tnf 17 s f&f	2058	4 s f&f	2019		gof+ ej g	
15	af/f	100, 107		0=6=7 0=0=11		2 tnf 2 .. 1 tnf 2 s f&f	060 ; fn				lgdf)ffwtg	
16	k; f	106		0=6=2		2 tnf 27 s f&f					gof+ ej g	
17	/fjtx^	813		0=11=10		3 s f&f 1 tnf	1994	8 s f&f 2 tnf	1994		k/fgf] lh)f	
18	/; j f	330	3=13=0=2			2 tnf 11 s f&f					k/fgf] lh)f	
19	gj fsf^	826,866,868, 744,747	3=7=2=3			2 tnf 12 s f&f	2067				gof+ ej g	
20	l; GwKfNrfjs	1428	5=13=3=1			3 tnf 13 s f&f					gof+ ej g	
21	sfeknfgr fjs	483	3=7=2=1			3 tnf 13 s f&f	2069				gof+ ej g	
22	wflb^	20, 48	8=0=0								k/fgf] lh)f	
23	sf&df* f	3016, 3018, 2020, 3274, 1184	2=4=1=2			6tnf 38 s f&f,	2067				gof+ ej g	
24	snsl				971=22						lgdf)ffwtg	
25	r fj lxn	334,336	2=5=0 ,1=2=0								lgdf)ffwtg	
26	eQmk/	379,380, 381382	2=4=0,7=3=1, 0=13=1, 1=0=2								lgdf)ffwtg	
27	nlntk/	554,557,575	1=7=3			3 tnf 20	2062				gof+ ej g	

l; = g+	sfoffo	hlufsf]lj j /of				ej g					slknot	
		ls-g+	lfq]km			sfoffo			cfj f;			koff(t ÷ ckoff(t
			/fkgl	lj uxf	j udl6/	sDkfp08	tNnf÷sf]f ; Wof	ag\$]f]; fn	tnf÷sf]f ; Wof	ag\$]f] ; fn		
						sff&f						
28	dgf ^a											hUuf gePsf]
29	uf/vf	1,567,156, 515,611,550	2=0=0=0					3				lgdf]fflwg
30	ndh ^a	320	3=6=3=0				10 sff&f	2028				k/fgf] lh)f]
31	tgx ^b	327 459	0=1=2=0 2=4=0				1 tnf 11 sff&f		e0(tnf 4 sff&f			gof+ ej g
32	sf:sl	26,29	2918.91				4 tnf 31 sff&f	2036 2055 2064	1 tnf 4 sff&f	36		gof+ ej g
33	:of ^a hf	2916 ; dlt 5	2=0=0=2				3÷18	2060	e0(tNnf 5sff&f			gof+ ej g
34	uNdl	85, 1021, 1023	2=15=1=3 0=7=0=0 0=14=0=0				1 tNnf 5 sff&f	2019 ; fn				lgdf]fflwg
35	kfNkf											k/fgf] b/af/df a]g nfu]sf]
36	c#fvfrl	5039, 5058, 5084			591		2 tNnf 15 sff&f	2060				gof+ ej g
37	slknj :t'	2324		0=17=0=8			17 sff&f	039.40	tNnf 2 sff&f 6	2040 / 068.69df		gof ej g+
38	gj nk/f; l	106, 499, 72,		0=5=16			2 tNnf 7 sff&f	2063	17 sff&f			ej g lh)f]
39	sfj f; ftL	214, 475,476		0=11=17								lgdf]fflwg
40	z kGb]xl	1936		0=3=1			3 tn]	060.61				gof+ ej g

l; = g+	sfofo	hlufsf]lj j /of				ej g					slknot	
		ls-g+	lfqkm			sfofo			cfjf;			koff(t ÷ ckoff(t
			/fkgl	lj uxf	j udl6/	sDkfp08	tlnf=sf]f ; Wof	ag\$]f]; fn	tnf=sf]f ; Wof	ag\$]f] ; fn		
41	DofUbl	597	3=2=1=1		1600		3 tNnf 16sf&f	2066				gof+ ej g
42	d:tf ^a	95, 213	6=3=2=0 2=0=1=2									ef*fdf
43	j fUn ^a	1391	2=12=0=0				3 tNnf 22 sf&f					gof+ ej g
44	kj (t	526, 513	9=9=1=3									lgdf)fflwg
45	?sd	3746			800							
46	/f]kf	698,766			1660							lgdf)fflwg
47	; Nofg	314	1=3=0=0				2 tn] Y2 1 tn] Y 1	12 sf&f				k/f]gl lh)f
48	Ko&fg	314	2=1=0=1				tnf 2 sf&f 6		tnf 1 sf&f 3	2058		k/f]gl lh)f
49	bf ^a	1		0=17=15			3 tnf 15 sf&f	2058				gof+ ej g
50	b]v	225, 174, 233 154, 258			2378=75		2 tnf 8 sf&f	1990 ; fn				k/f]gl lh)f
51	hfh/sf^											hUuf gePsf]
52	albbf	445		0=10=0			2 tnf 7 sf&f					lgdf)fflwg
53	j fs]	193, 194, 338, 339		0=8=8			2 tnf 15 sf&f					h)fi kfgl r l xgl
54	; V]t		2=13=1				2 tn] 2, sf&f	037.38	2 tn] 1 j ^f	1 tn]		ckoff(t

l; = g+	stoffo	hlufsf]lj j /of				ej g					slknot	
		ls-g+	lfqkm			stoffo			cfjf;			koff(t÷ ckoff(t
			/fkgl	lj uxf	j udl6/	sDkfp08	tlnf÷sf]f ; Vof	ag\$]f]; fn	tnf÷sf]f ; Vof	ag\$]f] ; fn		
						19			1 j ^f s]f]f ; Vof 11			
55	xDnf	311		301.25					2068		lgdf)flwg	
56	*f]Nkf										hUuf gePsf]	
57	du'										hUuf gePsf]	
58	hDnf										hUuf gePsf]	
59	sflnsf^	568		44461		3 tnf 12 s]f]f	066/067				lgdf)ffwtg	
60	aem ^a	229		815								
61	c%fd		2=0=0=0			2 tnf 10 s]f]f	2065				gof+ ej g	
62	afh/f										hUuf gePsf]	
63	*f^L	1/815	3=8=3=3			3 tln] 11 s]f]f	059÷60	t;] tln] 4 s]f]f	059÷60		gof+ ej g	
64	s]hfnl	48, 131		02=04=05			2067				gof+ ej g	
65	^lsfk/	627		1019								
66	bfr hf	1376	3=2=2=2									
67	ajt *L	138, 605	1=3=0=0			2 tNf 13 s]f]f	2052				kfgl rlxgl	
68	**]hw/f	70	1=13=2=1								lgdf)ffwtg	
69	s-r gk/	1862		0=2=0							ef*fdf	

(श्रोत: भूमिसुधार तथा व्यवस्थापन विभाग)

६. मालपोत कार्यालयहरूको भौतिक सम्पत्ति सम्बन्धी विवरण

l; =g#	sfoffo	; jf/l ; fwg			o6q pks/of						s knot
		df/	df/; f0sn	; f0sn	lk/6/	Nofk^k	sDko6/	^ofS;	knf6f\$kl dlzg	c6o	
१	ताप्लेजुङ				2		3	0	1		
२	पाचथर		1		2		5				
३	इलाम	0	2				6	1	1	2 ^f0k/f0^/	
४	झापा	1	1	2		१	१	1		^f0k/f0^/ 4	df/ rfn'xfntdf g/x\$[
५	दमक		1		4		5	1	1	1 hg/ '/	
६	तेह्रथुम				2		2				
७	धनकुटा		2		4		3	1	1		
८	सुनसरी	1	1	7	6	1	11	2	1	hg/ &/ 1, 0ge '/ 1	
९	मोरङ	1	1	2	3		11	1			
१०	बेलवारी		1	2	5		8	1	1	1 hg/ '/	2 ^f0k/f0^/
११	संखुवासभा				3		4	1			
१२	चैनपुर				2		3	1			1 d/dt ugkg
१३	भोजपुर				1		4	1	1		
१४	सोलुखुम्बु				5		6	1	2		
१५	ओखलढुङ्गा				1		4				
१६	खोटाङ				3		7	1	1		
१७	उदयपुर	1	1	5	5		5	1	1		
१८	सिरहा	1	1	1	3		6	1		1 r s/f0 '/	df '/ Innfd ugkg

l; =g#	sfoffo	; j f/l ; fwg			oG pks/Of						sJknot
		df/	df/; f0sn	; f0sn	lk/6/	Nofk^k	sDKob/	^ofS;	knf/ \$kl dlzg	cGo	
१९	लहान										
२०	सप्तरी		1		1		6		1		
२१	दोलखा		1		3		5				
२२	रामेछाप		1		3		8	1	2	3 ^f0k/f0^/	
२३	सिन्धुली		1		4		6	1			
२४	धनुषा	1			3		7	1	1		
२५	महोत्तरी		1				6				
२६	सर्लाही	1	1		2		7	1	1	3 sDKo^/ lj u sfl	
२७	चितवन	1	1		3		8	1	2	; j f/l ; fwg dd(t ul/g' kg	
२८	मकवानपुर	1	2	2	1		7	1		dlg^/ 8	
२९	बारा	2	1	6	4		6	1	1	; j f/l ; fwg dd(t ul/g' kg	
३०	पर्सा	2									1 Innfd ugkgf
३१	रौतहट						2				
३२	रसुवा		1		1		3	1	1	l^=el= /ulg 2 yfg	
३३	नुवाकोट			1	5		5				
३४	सिन्धुपाल्चोक		1				5		1	2 ^f0k/f0^/ sfd gnflgl	
३५	काभ्रेपाल्चोक	1					4				
३६	धादिङ	1	1	1			4				
३७	काठमाण्डौ	1	1	1	8		14	1	1	hJg^/ 1	Nofk^k 2

l; =g#	sfoffo	; j f/l ; fwg			oGq pks/of						sjknot
		df/	df/; f0sn	; f0sn	lk/6/	Nofk^k	sDKob/	^ofS;	knf/ \$kl dlzg	cGo	
३८	कलङ्की	1		1	8		14		1	2 ^fok/f0^/	hgj^/ 1
३९	चावहिल	1			7		13	1	1		
४०	भक्तपुर	1	2				9	1	4		; j f/l ; fwg ddt ugkgj
४१	ललितपुर	1			6		20	1	2	hgj^/ 2	5 sDKo^/ sfd gnflGj
४२	मनाङ		0		1		3	1	1		
४३	गोरखा		1		4		5	1	1		
४४	लमजुङ				2		5	1			
४५	तनहुँ		1	3			8	1	1	^fok/f0^/ 3	
४६	कास्की	1			17		23	3	1	^fok/f0^/ 3	ddt ugkgj
४७	स्याङ्जा		1		5		9	1	2		
४८	गुल्मी		1		3		8	1	1		
४९	पाल्पा		1				6	1	1	^fok/f0^/ 4	
५०	अर्घाखाँची						7				
५१	कपिलवस्तु		1		1		2		1	^fok/f0^/ 4	^fok/f0^/ 4 ddt ugkgj
५२	नवलपरासी		1	2	9		6	1		5 laupjij lkB^/	
५३	कावासोती										
५४	रूपन्देही	1	1	7	4		13	1			
५५	म्याग्दी	1			2		4		1		
५६	मुस्ताङ				1		2				

l; =g#	sfoffo	; j f/l ; fwg			oGq pks/Of						sjknot
		dfk/	dfk/; f0sn	; f0sn	lkq6/	Nofk^k	sDKob/	^ofs;	kmff\$kl dlzq	cGo	
५७	वाग्लुड		1		5		8				
५८	पर्वत		1		4		7	1	1	^fok/f0^/ 1	
५९	रुकुम				2		3	1	1	^fok/f0^/ 1	
६०	रोल्पा				2		4	1	1		
६१	सल्यान				2		6		1		
६२	प्युठान				4		5	1	1		
६३	दाङ						3	2	1		
६४	दैलेख						5	0		^fok/f0^/ 1	
६५	जाजरकोट										
६६	बर्दिया	1	1	1			6	1			lhk sfd gnflgj
६७	वाक्के	2	1	7			9	1		^fok/f0^/ 3	
६८	सुर्खेत		2	3	6	1	9	1			
६९	हुम्ला				1		1			^fok/f0^/ 1	sfd gnflgj
७०	डोल्पा										
७१	मुगु										
७२	जुम्ला						4				1 lauj\$fl
७३	कालिकोट				2		3	1	1		
७४	बझाङ				3		4	1		1 lauj\$fl lkβ^/	
७५	अछाम				1		2	1	1		

l; =g#	sfoffo	; j f/l ; fwg			oGq pks/of						sJknot
		df/	df/; f0sn	; f0sn	lk/6/	Nofk^k	sDKob/	^ofs;	kmf/; kl dlzg	cGo	
७६	बाजुरा						2		1		^f0k/f0^/ 1,
७७	डोटी		2		3		4	1			
७८	कैलाली		2	1	5	1	8	1			
७९	टीकापुर		1	5	7		9	1	1		
८०	दार्चुला				3		5				^f0k/f0^/ 1, lj u;fj
८१	बैतडी						4	1		1 sDKo^/, 2 ^f0k/f0^/ ddlt xg g; Sgl	
८२	डडेलधुरा		1		3		5		1		
८३	कञ्चनपुर		2				2	2		^f0k/f0^/ 1, 1 lj u;fj df^/; f0sn	

(श्रोत: भूमिसुधार तथा व्यवस्थापन विभाग)

७. सरकारी तथा सार्वजनिक जग्गाको बिवरण

l; = g#	sfoffo	; /sf/l / ; fj hlgS hUuf				; /sf/l lgsfosf gpdf /x;fj hUuf				efjufwSf/ lbPsfj hUuf				sJknot
		IsQf ; Vof	laufxf	/fkgl	au(ld^/	IsQf ; Vof	laufxf	/fkgl	au(ld^/	IsQf ; Vof	laufxf	/fkgl	au(ld^/	
1	tfknh ^a	8298		44025=14=2=3		70		241=8=3=2						
2	kfr y/	9516		85514=1=1=1		130		450=0=1=1						
3	Onfd	148846		575783=14=0		99		1455=0=2=1		2		3=2=2=2		
4	emkf	4884	16692=17=5											
5	bds	6319	16801=7=11			983	122=12=16			9	22=11=16			
6	txyd	13193		462993=10=0=2		4826		36735=6=1=2						
7	wgs^f	11487		827668=15=0=2		986		6923=2=2=1						
8	; g; /l	9156	15215=9=9			997	6147=9=12			3	0=13=14			

l; = g*	sfofno	; /sf/l / ; fj higs hluF				; /sf/l lgsfosf gfpdf /x sf hluF				efjufwsf/ lbPsf hluF				s k mot
		lsQf ; Vof	laufxf	/fkgl	au(ld^/	lsQf ; Vof	laufxf	/fkgl	au ld^/	lsQf ; Vof	laufxf	/fkgl	au(ld^/	
9	df/a	13701	27627=11=0			1801	268=0			2				
10	j hj f/l	9498	13130=18=12=5	12478=12=0=2		213	197							
11	; vj f; ef	511			429002026	18			29933					
12	r gk/					120			186275					
13	efhk/	53396		1285457		48								
14	; fhvDj'	2091			8657584	95			718577.3					
15	cfjvn(uf	15248		918369=2=1=3		191		576=12=1		2		3Y11Y3Y1		
16	vff^fa					269			1309802					
17	pbok/	3227	2818=0=9=25	522733=2=3=2		36	13=2=0			21	161=18=17			
18	l; /xf	9631	1657=0=7			135	25=6=19							
19	nxfg						0=10=0							
20	; Kt/L					49	29=1=9							
21	b fhvf	18957			57591.215	36			14.8067	5			0.59081	
22	/fd %fk					56		380=11=2=0		2		2Y8Y3Y1		
23	l; Gwnl	13315	29804=11=5=2	244990=1=0=0		36	16-14-19-3							
24	wg ff	10011	16157			257	1043=8=18							
25	dx Q/L	4719	9452=10=6			296	129=11=16							
26	; n k l	7076	10685=9=2			31	5=10=12=13			1	OY17YO			
27	lr t j g	7108	4841=15=5			55	393=9=11			17		58Y19Y2		
28	dsj fgk/	1	0=1=13			5	1=1=1							
29	af/f													k f t gePsf
30	k; fi	0				7	5=16=5,						13522=40	
31	/ft x^	5493	8859=9=19			462	29=13=5							
32	/; j f	3130		38612=11=2=3		51		4892=6=3=2						
33	gj fsf^	14267		454020=0=0=0		345		2174=7=0=2		4	375=13=2=1			
34	l; Gw f Nr f s	22557		141955=15=1=3										

l; = g*	sfofno	; /sf/l / ; fj hlgS hLuf				; /sf/l lgsfosf gpdf /xsfj hLuf				efuflwsf/ lbPsfj hLuf				sJknot
		lsQf ; Vof	laufxf	/fkgl	au(ld^/	lsQf ; Vof	laufxf	/fkgl	au ld^/	lsQf ; Vof	laufxf	/fkgl	au(ld^/df	
35	sfekflrfjs	30002		1045090=8=0=3	3427932.8	1200		1233=2=1=3		2		57=11=0=0		
36	wflb ^a	22387		499414=3=3=1		836		1653=6=2=2		5		574=10=3=3		
37	sf&df*fj	14102		5080=0		214		2280=		1		2227=22	j u(ld^/df	
38	snsL	10038		49462=3=3=1		970		135=1=2=0		14		572=8=0=0		
39	r fj lxn	13066		67459=1=3=2		6403		1090=4=2=2		61		202=13=0		
40	eQnk/	6315		67730=7=1=3		950		66=5=1=2		2		66=5=1=2		
41	nlntk/	23873		279952		2643		1335=9=3=2						
42	dgf ^a	93		17351=10=3=3		53		3828=3=0=3						
43	uf/vf	18708		1376906=12=3=1		117		666=11=1=0		2		9=11=3=3		
44	ndh ^a	16074		19011=2=2=1		12		84=7=3=2		9		20=0=0=0		
45	tgx'	16441		629398=2=1=3		138		255=3=0=2						
46	Sf:sl	6529		283765=411=0=1		2039		11369=7=1=1						
47	:of ^a hf	20031			283394439									
48	uNdl	11,522		5978056=9=2=3		24		96=1=1=2		3		26=10=3=0		
49	kfNkf	12890	1623725=15=1=2				389	1020=10=0=1		12	222=13=3=1			
50	c#fVr l	8864		587516=9=2=2		147							hn/ gi^	
51	slknj :t'	13621	11814=6=6			115	40=4=14			4	2=3=10			
52	gj nk/f; l	5680		9007=10=19						1	OYOY6			
53	Sfj ; ftl	4812	5713=11=15	5917=7=10		14		2=16=10		3		75=6=3=2		
54	z kGbxl	2966	281=6=42			314	171=3=3			23	3Y4YO			
55	DoflUbl	7710		199343=12=1=2		108		264=7=3=2						
56	d: tf ^a	1862		34890=3=0		133		1748=7=2=1						
57	j fUn'	12112		1131337=2=3=2		319		479=11=3=1		1		23=2=0=2		
58	kj/t	8847		346751=8=0=2		98		480=5=1=3		1		3=0=0=0		
59	?s'd	15987			89635670	79			307904					
60	/fNkf	18539		1198132897		235		1343666 j -ld						

l; = g*	sfofno	; /sf/l / ; fj hlgS hLuf				; /sf/l lgsfosf gfpdf /xsfj hLuf				efjufwsf/ lbPsfj hLuf				sJknot
		lsQf ; Vof	laufxf	/fkgl	au{ ld^/	lsQf ; Vof	laufxf	/fkgl	au ld^/	lsQf ; Vof	laufxf	/fkgl	au{ ld^/	
				xS^/df										
61	: Nofg	10285		1696556=13=2=3	228		1137=3=0=0							
62	ko&fg	16340		1494069=0=0										
63	bf ^a	12624			35600.71	310		169.61	5			96.13	xS^/	
64	bhjv	12227		9836=0=0		11	67=10							
65	hfh/sf^	9111		956013=8=3=3		109	469=3=3=3							
66	albpf	8460	12879=19=3			395	20=17=7							
67	j fsj	7250	6091=15=12			591	229=18=10							
68	: Vlt	20094	22547=5=13	342518=9=1=3		668	418=18=11	12=11=1	1	3Y5Y4	1Y9Y0			
69	xDnf	2357		117272.554		255	22785.3							
70	* flkf	96604			21668540	342	326585							
71	du'	4634			42257363	92		963086						
72	hDnf	9261			207496271	841		12836325						
73	sflnsfj^	2327			166994	659		850822						
74	aerf ^a	17498			102898810	1856		15509531	1		1865			
75	c%fd													hnj/ gi^
76	afh/f	2085			0	420		210000						j u{ ld^/df
77	* fl^l	3166			7111									xS^/
78	shfnt	4798	414=10=17			105	202=18=0			2		117275		
79	^lsk/	2562	116251714			13	0148							
80	bfr hf	6873		93710=0=2=0		227	8350601		1	6=11=0=0				
81	ajt *l	28512		1518154922		564	4442713							
82	* *jnw/f			*		225	560=7=3=2		8		169=5=2=1			* gfk gS; f xg afsl
83	s-rgk/	0			0	95		17467	0				0	

(श्रोत: भूमिसुधार तथा व्यवस्थापन विभाग)

८. निजी जग्गा सम्बन्धी बिबरण

l; = g#	sfoffo	vj -lfqkm_				kfvf]-lfqkm_				sjkmt
		clan	bfqd	;ld	rxf/	clan	bfqd	;ld	rxf/	
1	tfknh ^a	390=11=3=3	9421=13=3=2	8617=13=3=1	135756=6=0=1	46=6=0=2	3668=13=2=2	79046=15=1=1	910963=9=3=3	
2	kfr y/	4153=9=3=1	44969=11=1	115698=5=1=2	30807=14=2	9055=0=0=2	96122=6=0=3	2241010=4=1=0	798187=14=2=1	
3	0nfd	2746=0=1=2	45902=0=3=3	133=598=1=3	42624=4=2=1	98533=4=0=2	287951=3=1=0	548391=0=0=2	255726=10=3=2	
4	emkf	45417=2=0	42974=17=0	13589=17=9	62=3=2	28=13=17	126=12=2	1=12=0		
5	bds	13372=10=5	40720=12=16	5958=19=7	11=7=2					
6	tkyd	4394=11=3=2	45640=5=1=3	143287=7=0=2	18395=11=3=0	808=11=1=0	63813=10=2=2	223034=0=3=2	227639=8=0=1	
7	wgs ^{af}	206678=13=0=2	73128=12=1=0	70002=10=3	2079=15=3=3	31825=3=0	214998=15=4=1	301841=5=0=2	86224=4=0=2	
8	;g; /l	34792Y10Y13	33907=13=17	14144=7=19	4213=18=18	23834=3=9	2764=3=5	242=16=7		
9	df/ ^a	21019=16=2	48401=18=17	8754=0=12=2	129=11=13	34=4=17	85=14=16	2006=13=17	349=5=4	
10	j h j f/l	25713=3=14	27675=7=16	5486=0=3=5	79=8=0=25	16330=7=1=3	65412=12=0	376829.15	62=12=0=2	
11	; vj f; ef	1531165	22465166	55130293	34090545	177134	7881583	42670558	238144409	j uld^/
12	rgk/	98445	685015	3544667	2287509	13450	388744	3893956	7985785	j uld^/
13	efhk/	7219=7=2=1	46599=7=2=2	200312=2=0=2	88528=11=2=2	1656=0=3=3	59490=12=2=3	446=3=1=1	34125=4=2=0	
14	; fnvj '		19069045	19686605	7158015	779915	87839095	263898614	74439405	j uld^/
15	cfvn(tuf	3220=13=2=2	24033=1=3=2	77578=11=1=2	20708=15=0=1	243=13=3=3	27750=9=0=3	307659=11=2=0	658831=12=2=1	
16	vff ^a	148747=7=2=2	52935=1=1=1	154310=11=0=2	56129=1=1=1	1009=12=0=2	63825=5=3=0	455903=0=3	495663=9=1=1	
17	pboK/	11576=11=194	6567=19=9	2068=8=10=5	2=8=17	7880=2=1=21	210509=15=3	27510=12=00	384242=10=3	vjt lj #df kfvf] /fkgL
18	l; /xf	4362=17=7	32681=16=9	16686=9=19	602=2=13	11204=0=17	441=12=13	24=4=8		lj Uffxf
19	nxfg	15226=18=15=0	14211=4=6=0	15215=8=6=0	25=16=4=0					
20	; kt/L	40001=1=7	54595=19=16	17921=14=3	123=10=15					
21	bfhvf	253.096	1724.8035	4873.942	1545.375	108.391	103.1376	1309.8218	3769.9643	j uld^/
22	/fd%fk	2981=7=2=3	14405=3=2=3	66189=7=3=2	36660=1=1=2	8780=8=0=3	97749=9=2=3	543544=7=0=1	245875=10=1	
23	l; Gwht	6959=12=12	11649=14=9	11190=6=12=0	2021=10=3=1	3501=10=11=2	36821=6=1=2	170241=12=2	55833=5=2=2	
24	wglff	42177=15=17	31749=14=14	14231=261011	936=01=15					
25	dxfo/L	30558=12=12	40800=0=5	10864=15=15	370=0=13					

l; = g#	sfoffo	v] -lfqkm_				kfvf]-lfqkm_				s]kmt
		clan	bfpd	;ld	rxf/	clan	bfpd	;ld	rxf/	
26	; nfxl	50832=10=19	43881=7=6	746=19=10	745=6=10					
27	lr tj g	245=9=1=1	1607=8=3=3	6559=14=3=3		43965=16=17	23785=7=14	10031=9=17	523=6=14	
28	d sj fgk/	12987	20396	10351	7787	28357	45153	22685		
29	af/f	36377=18=07=12	26907=09=04=12	14864=11=0=03	72=01=12=0					
30	k; f	3163=18=14=7	28600=2=9	15317=13=8	159=12=10					
31	/ftx^	31732=8=4	30271=6=9	23731=8=7	141=6=3					1374=13=6
32	/; j f	4298=8=3=1	2737=14=1=0	12819=0=2=3	4361=0=3=2	1767=7=3=3	7500=11=0=1	142655=2=1=0	58421=14=0=1	
33	gj fsf^	29320=7=3=3	89153=9=1=2	158422=13=0=1	5625=14=1=0	15999=0=1=9	149879=1=2=2.5	297275=7=2=3	24191=10=3=3	
34	l; Gwkflr fjs	958=12=3=1	25251=15=1=2	57122=7=0=	90910=13=0=0	505=9=3=3	22599=9=1=3	270355=0=0=0	468750=1=0	1089=4=2=2 kfr f
35	sfeknfr fjs	22286=12=0=0	4079=13=2=2	113700=2=0=1	24192=3=1=3	20724=2=2=2	73521=13=2=3	515210=15=2=2	212192=13=0=1	
36	wlib^	4246=8=3=1	28418=5=2	11749=0=2	86603=6=1=3	13075=6=1=0	90654=14=1=3	47659=6=1	152125=8=3	
37	sf&df*fj	66496=3=0=1	51285=0=2=3	47179=11=1=1	6183=13=3=2	4659=6=3=1	4558=6=0=0	6264=5=3=1	12336=13=0=0	
38	sn^ sl	13087	20636	10911	8215	28536	45585	22921		j uld^/
39	r fj lxn					52775=4=0=1	50468=1=0=2	14121=5=1=0	11373=10=2=2	
40	eQmk/	22805=5=2=1	2353=7=3=1	29550=7=3=2	5480=8=0=1	13401=1=2=0	37304=1=2=0	147=2=1=0	21=1=0=1	
41	nln tk/	40598=2=1	32897=13=0=3	18593=9=0=2	1229=10=0=0	88054=9=0=1	97511=7=0=0	0427=0=2	6=6=1	
42	dgf^								12802=5=0=3	29351=10=1=3kfr f
43	uf/vf	1593=0=2=1	17055=15=0=0	67510=2=3=0	171402=7=1=2	1123=2=2=0	40885=14=1=3	277501=15=2=2	929957=14=1=0	
44	ndh^	1643=4=0=2	22301=3=2=3	94280=1=2=3	187091=2=1=3	584=5=0=3	17342=8=2=2	228402=12=0=3	134169=11=2=1	
45	tgx^	29930=11=0=1	78391=1=1=3	80926=10=0=0	17306=10=3=1	105577=3=2=3	339399=8=2=2	239195=0=2=3	38636=9=1=2	
46	sf:sl	17930=10=1=1	91728=12=3=0	16148=0=2=0	102422518=0=3	39396=8=3=0	114533=12=1=2	96322=3=1=1	6742511=3=1	
47	:of^ hf	4329=9=1=	41102=5=2=1	129894=6=1=1	564314=15=3=3	6704=2=2=1	73927=15=1=1	433389=1=2=2	427502=3=3=2	
48	uNdl	1252=2=4=1	12718=1=2=1	64160=15=1=2	101821=8=1=1	379=5=3=3	15607=2=3=3	202073=7=1=1	889279=14=3=2	
49	kfNkf	17440=9=3=3	58530=2=0=0	84522=5=1=3	8964=13=0	36445=0=0	s	27019=6=1=0	231795=0=1=2	
50	c#f/vfr l	10345=11=0=3	14252=13=2=2	45933=11=2=2	41691=3=0=0	118=3=1=1	28003=5=0=2	214334=8=0=2	644653=0=3=3	
51	slknj :t'	62714=13=17	51026=2=1	766=5=2=1	305=17=16					
52	gj nk/f; l	5921=0=12	5921=0=12	23124=5=11	57=16=0=11					

l; = g+	sfoffo	v] - lřřkm_				kfvf] - lřřkm_				s]kmt
		clan	bfřd	; ld	rxf/	clan	bfřd	; ld	rxf/	
53	sfj f; ftl	3283=3=1=3	13095=3=1=2	23058=0=1=3	27040=2=3=2	18646=1=2=0	32653=15=1=3	67921=8=0=3	25458=7=1=0	
54	z kGbxl	3206=15=07	64004=2=0	13371=0=10	17=4=6					
55	DofUbl	7011=2=2=3	2225=14=2=0	23299=6=0=3	2264=8=1=0	28951=0=1=2	98325=1=3=2	120222=11=2=1	23391=1=3=2	
56	d: tf ^a					27268=9=1=3				PsdI^
57	j fln ^a	1238=5=0=0	23112=1=2=1	64345=15=1=1	31309=0=2=3	1704=11=1=2	28239=6=1=0	214865=13=3=1	6000860=0=0=2	3845=9=2=3 křřf
58	kj ft	198=5=0=3	10200=3=0=3	40752=15=2=3	963342=1=3=3	732=1=1=1	1=0=0=	60486=3=3	327900=14=1=3	
59	?sd	1257965	6974362	15639496	3733350	545560	5068282	133653519	1886223338	j uld^/
60	/řnkf	109217=5	607537=5	120057=36	22763940	33131365	3162696.75	93376795=75	4287875=25	xř^/
61	; Nofg	987=13=1=2=68	22615=15=10=1	64234=0=2=1	24476=0=1=3	3128=2=1=0	27982=6=2=0	348331=13=2	230846=7=11	
62	kořfg	75=15=1=1	14219=0=0	31540=5=0	81976=8=2=2	17=4=0=1	17746=5=2=0	98797=6=1=2	619712=13=2	
63	bf ^a	5=01184	42=4247	470=8045	485=0011	33=7521	780=7414=	2339=3748	2110=5358	xř^/
64	b]hV	741=67	327514=9	112717=42	239510=81	139=82	142429=9	76024=78	684497=25	
65	hfh/sř ^a					13651=2=2=3	13653=2=2=3	40897=8=3=1	1263=4=9=1	
66	albpř	49440=3=17	6848=10=5	5165=3=7	442=13=0	9623=41	470=51	3311=81	160140	
67	j řs]	273318=7=17	16054=17=18	19135=16=15	82=13=6					
68	; V]t	12167=7=1 /ř / 14210=0=6 la=	32165=3=3 /ř/ 32165=3=3 la	20723=8=0 /ř/ 20723=8=0 la	537=10=2 /ř/ 537=12=2 la	544776=2=3 / 2248=16=3 la	118563=2=2 /ř / 1876=7=7 la	76260=10=1 /ř/1164=5=16	13100=15=3 /ř/ 137=1=3 la	
69	xDnf									křřt gePřf
70	*řnkf		16580	119290.36	32698.64		55740	8733	3152610	j uld^/
71	du'									hnřf
72	hDnf			100038	2792355			136234925	98698005	
73	sřnsřř ^a		3559=703	2082=593	151=705		1390=705	1390=705	11255=789	j uld^/
74	aeif ^a	2100455	8711225	22486490	21894624	1235	22012780	74326415	13516224	křřřř590295kfvř
75	c%fd	3221=10=2=2	15549=1=1=2	58056=8=1=3	580=20=4=0=1	352=0=0=1	33853=9=2=1	174026=14=13	393492=7=2=0	
76	afh/f	11460	560000	1300000	15420900		1000000	20700000	150350500	
77	*ř ^a L	167	860	2730	3912	159	1054	6939	16455	xř^/
78	s]řnl	160=9=3=1	5663=3=1=21	8207=5=1=2	3771=10=1=1	2521=15=1=2	27966=5=3=3	1030=8=3=1	4867=8=3=1	

l; = g#	sfoffho	v] -lfqkm_				kfvf]-lfqkm_				s]knot
		clan	bfpd	;ld	rxf/	clan	bfpd	;ld	rxf/	
79	^lsfk/	19947129	12092=17=2	4099=6=1	18=13=1	1305=0=2Y1	17360=0=3=3	1120=2=0=1	275=0=0=1	
80	bfrhf	830=13=2=2	4025=15=1=1	1102=0=0=0	13053=9=3	704=12=3=1	555=1=3=0	28170=5=3=3	3916=10=1=1	4369=4=1=1 krf
81	ajt *l	904=05=3=0	10357=0=3=1	58552=14=3=3	31973=5=3=0	204=2=0=2	12231=10=1=3	224597=9=2=2	680037=15=3=3	
82	**hw/f	2178=6=1=3	15241=4=0=2	31864=0=0=3	2733=8=0=3	6756=11=2=3	9117=8=2=0	192128=11=2=3	84802=2=1=3	
83	s-rgk/	293082182	271636536	61901427	6689309	73012066	586441080	22882189	573500	j uld^/

(श्रोत: भूमिसुधार तथा व्यवस्थापन विभाग)

९ गुठी जग्गा सम्बन्धी विवरण

l; -g#	sfoffho	/fh u7L			lghl u7L			cGo u7L			s]knot
		lsQf ; Wof	lfqkm -/fkgl_	lfqkm -lj uxf_	lsQf ; Wof	lfqkm -/fkgl_	lfqkm -lj uxf_	lsQf ; Wof	lfqkm -/fkgl_		
1	tfknh ^a									5	
2	kfr y/									5	
3	0nfd									5	
4	eifkf	12	12=9=5		124	114=14=16					
5	bds	6319	16801=7=11		983	122=12=16	9	22=11=16			
6	tklyd									5	
7	wgs ^{af}				3100	22226=3=2=3					
8	; g; /L				33071		9015=11=7	1	2=13=13		
9	df/ ^a	35832	7938=0=5							/]fgl gDj /L	
10	j hj f/L		6967	1514=14=2							
11	; vj f; ef									5	
12	rgk/							298	282465	j uld^/	
13	efhk/*										
14	; fnVdj *										
15	cfvn (uf									5	

l; =g#	sfoffo	/fh u7L			lghl u7L			cfo u7L		slkrot
		IsQf ; Wof	lfqkm -/fkgl_	lfqkm -lj uxf_	IsQf ; Wof	lfqkm -/fkgl_	lfqkm -lj uxf_	IsQf ; Wof	lfqkm -/fkgl_	
16	vff^a		892	4233=12=2=1						
17	pbok/									cfo u7L cftjt
18	l; /xf						7720	1409=19=9		u7L /fjgl gDj/L
19	nxfq*									lj j /of kkt gePsf]
20	; kt/L	1	0=7=19							
21	bfnvf	38283	87748=9682		18972	112=8373				/\$/df kl/oft ePsf]
22	/fd%fk				92	339=11=3=1				/\$/df kl/oft ePsf]
23	l; Gwhl	123	328=1=30							5g
24	wgiff*									
25	dxflQ/L		80=12=12							
26	; nfxl									5g
27	lr tj g*									
28	dsj fgk/*									
29	af/f									5g
30	k; f									5g
31	/ftx^*									
32	/; j f		1080	532=11=2=3						
33	gj fsf^	151	392=14=3=2							
34	l; GwkfNr fs									5g
35	sfekfNr fs*									
36	wflb^a		11464	30687=4=2	3343	20571=6=0=0				
37	sf&df*f	21550	7117=0=0=1							
38	sn^a sl		4695	3593=10=2=1	250	405=2=3				
39	r fj lxn		1381	1755=8=1=3	6	14=3=0=1				/\$/df kl/oft

l; =g#	sfoffno	/fh u7L			lghl u7L			cGo u7L		slknot
		IsQf ; Wof	lfqkm -/fkgl_	lfqkm -lj uxf_	IsQf ; Wof	lfqkm -/fkgl_	lfqkm -lj uxf_	IsQf ; Wof	lfqkm -/fkgl_	
40	eQmk/*									lj j /of kkt gePsfj
41	nIntk/		6358	3730	2116	3120				
42	dgf ^a									5g
43	uf/vf	34	450284-9-0=		15	45084-9-0-0				
44	ndh ^a	1108	1978-5-3=1							
45	tgx'		11365	23915=4=1						
46	sf:sl		1433	283765110=1				170=14=2=3		
47	:of ^a hf	2417	3975=0=0							
48	uNdl				929	4180=14=2=2				
49	kfNkf	5114	12330=7=3		1648	717=13=0				
50	c#f/vfr_l									k/fqfj hfnl g:^ ePsfh] xgl g; lsgl
51	slknj :t'	6040	898=11=11							5g
52	gj nk/f; l									5g
53	sfj f; ftl		12	32=0=0=0	11			17=0=0		
54	z kGbxl									5g
55	DofUbl	10033		28895=13=3=2						
56	d: tf ^a		35	500=10=0=2						
57	j fln ^a	3	200=13=1=3							
58	kj ft	1138	2372=0=0=3							
59	?sd									5g
60	/fNkf	526	1212305							lj j /of gvhd\$fl
61	; Nofg		5	22=14=1	774	1271=0=3=1				lj lelg u7L
62	ko&fg		37	4835=5	12	5580=48				j=d

l; =g#	sfoffno	/fh u7L			lghl u7L			cGo u7L		slknot
		IsQf ; Wof	Ifqkm -/fkgl_	Ifqkm -lj uxf_	IsQf ; Wof	Ifqkm -/fkgl_	Ifqkm -lj uxf_	IsQf ; Wof	Ifqkm -/fkgl_	
63	bf ^a	415	243=18=10		3088	100=12=5				
64	bhV								5७	
65	hfh/sf [^]								5७	
66	albpf	12	11=15=2=0							
67	j f								5७	
68	; V t								5७	
69	xDnf		4177							
70	* fNkf*									
71	du								j=d	
72	hDnf		8817	3756305=750					j=d	
73	sflnsf [^]								j=d	
74	aeif ^a								5७	
75	c%fd		43	130=6=0=0						
76	afh/f*									
77	* f [^] L	450							Ifqkm= gvhfPs]	
78	shfnL*									
79	^Lsfk/								5७	
80	bfr hf						2488	7895=7=1=3	/s/ u7L	
81	ajt *L				23366	38837=02=1=3				
82	* *hw/f								5७	
83	s~rgk/								5७	

* विवरण प्राप्त भएको

(श्रोत: भूमिसुधार तथा व्यवस्थापन विभाग)

१०. जग्गाधनी तथा कित्ता संख्याको विवरण

l; =g*	sfofno	hUffwgl ; Vof					IsQf ; Vof					s)kmot
		ut aiff Ddsf]	o; aiff yk	hDdf	o; aiff vf/h	sh hDdf	ut aiff Ddsf]	o; aiff yk	hDdf	o; aiff vf/h	sh hDdf	
1	tfknj ^a	53030	1791	54821	699	54122	154995	2215	157210	732	156478	
2	kfr y/	71459	3142	74601	503	74098	200478	3313	203791	1371	202420	
3	Onfd	97550	5046	102596	1988	100608	187286	4692	191978	2650	189328	
4	eifkf	262270	10650	272920	4659	268261	327454	11726	339180	5573	333607	
5	ods	97813	1527	99340	1218	98122	144313	4195	148508	1925	146583	
6	txyd	39398	1890	41288	600	40688	132492	1200	133692	500	133192	
7	wgs ^a f	59682	3691	63373	1302	62071	158711	3241	161952	1279	160673	
8	; g; /l	373310	13101	386411	6111	380300	653260	6115	659375	5423	653952	
9	df/ ^a	181260	11021	192281	3022	189259	302579	13122	315701	3230	312471	
10	j hj f/l	177948	18841	196789	6167	190622	299399	21854	321253	7954	313299	
11	; vj f; ef	30679	1468	32147	1420	30727	161559	303	161862	1420	160442	
12	r gk/	12026	985	13011	119	12892	25397	4215	29612	395	29217	
13	eifk/*			0		0			0		0	
14	; fhvDj *			0		0			0		0	
15	cfjvn(uf	66667	930	67597	330	67267	289854	1305	291159	485	290674	
16	vf ^a f ^a	27150	13787	40937	357	40580	97751	47028	144779	402	144377	
17	pbok/	91813	5892	97705	2347	95358	95358	180029	275387	188914	86473	
18	; /xf	178215	9811	188026	5890	182136	292476	15324	307800	6209	301591	
19	nxfjg	89773	2534	92307	1850	90457	281220	5508	286728	3904	282824	
20	; Kt/l	206805	3823	210628	1057	209571	549237	5265	554502	2035	552467	
21	bfjvf	77004	3264	80268	1481	78787	418727	5990	424717	2596	422121	
22	/fd%fk	109893	3716	113609	1610	111999	311783	3845	315628	1682	313946	

23	; Gwnl	96936	2462	99398	1297	98101	206955	2957	209912	1672	208240
24	wgiff	354738	26432	381170	20690	360480	661180	35120	696300	34500	661800
25	dxffQ/L	208205	1756	209961	1034	208927	507584	2092	509676		509676
26	; nfxl	523546	18600	542146	4500	537646	405656	29350	435006	8340	426666
27	lr tj g	259920	10984	270904	5071	265833	395147	11668	406815	4659	402156
28	dsj fgk/	111232	5917	117149	2610	114539	1678563	6117	1684680	2540	1682140
29	af/f*			0		0			0		0
30	k; fi	138613	9870	148483	3586	144897	333986	7053	341039	3284	337755
31	/ftx^*			0		0			0		0
32	/; j f	11714	516	12230	99	12131	25105	1100	26205	646	25559
33	gj fsf^	105000	4325	109325	2186	107139	315227	6086	321313	2659	318654
34	; Gwkfnr fs	137367	3638	141005	1585	139420	405697	3354	409051	1188	407863
35	sfeknfgr fs*			0		0			0		0
36	wflb ^a	372218	4579	376797	1601	375196	369368	5542	374910	4505	370405
37	sf&df*f	277032	2239	279271	2151	277120	344027	3088	347115	1790	345325
38	snsl	173350	7643	180993	5262	175731	238386	8350	246736	4315	242421
39	rfj lxn	200952	6098	207050	4431	202619	199948	7472	207420	4543	202877
40	eQnk/	199347	12103	211450	10300	201150	210566	7910	218476	8100	210376
41	nlnntk/	224185	3711	227896	2040	225856	347381	4061	351442	1914	349528
42	dgf ^a	1988	89	2077		2077	19984	87	20071	39	20032
43	uf/vf	118620	5500	124120	1175	122945	423625		423625	1230	422395
44	ndh ^a	91166	2120	93286	572	92714	315720	3120	318840	1117	317723
45	tgx'	126406	9602	136008	3172	132836	297312	16403	313715	4701	309014
46	Sf:sl	215531	39267	254798	1269	253529	657911	10869	668780	3868	664912
47	:of ^a hf	63080	3001	66081	698	65383	714029	4911	718940	1817	717123
48	uNdl	129151	3115	132266	1075	131191	454387	2703	457090	1415	455675

49	kfNkf	83580	3158	86738	1137	85601	302384	4962	307346	2123	305223
50	c#f vfr *			0		0			0		0
51	slknj :t	146918	8554	155472	2705	152767	799576	12945	812521	5949	806572
52	gj nk/f; l	102199	7622	109821	2923	106898	255800	8068	263868	2782	261086
53	sfj f; ftl	168512	6753	175265	3251	172014	164555	4147	168702	1052	167650
54	z kGbxl	283431	19291	302722	5623	297099	881798	18883	900681	7800	892881
55	DofUbl	31420	993	32413	399	32014	133653	1363	135016	530	134486
56	d: tf ^a	5490	140	5630	95	5535	37593	343	37936	156	37780
57	j flun ^a	87923	3193	91116	985	90131	433329	4650	437979	1825	436154
58	kj ft	74264	2070	76334	555	75779	368333	2851	371184	1003	370181
59	?sd*			0		0			0		0
60	/fNkf	59800	1200	61000	746	60254	380310	7135	387445	3437	384008
61	; Nofg	62309	3251	65560	1184	64376	283483	6591	290074	2927	287147
62	ko&fg	57693	2011	59704	1745	57959	312099	2538	314637	2144	312493
63	bf ^a	134750	13534	148284	264	148020	436490	9657	446147	623	445524
64	bh v	51224	1367	52591	521	52070	246693	1619	248312	521	247791
65	hfh/sf [^]		2528	2528	50	2478			0		0
66	albbf	107472	7908	115380	2358	113022	198623	10938	209561	3938	205623
67	j fs	326630		326630		326630	426455		426455		426455
68	; v t	76979	6362	83341	2020	81321	1410188	10857	1421045	3747	1417298
69	xDnf	19628	107	19735	3	19732	116550	17	116567		116567
70	*fNkf*			0		0			0		Okft gePsf
71	du'			0		0			0		hn sf
72	hDnf			0		0			0		hn sf
73	sflnsf [^]			0		0			0		0
74	aeif ^a	26737	86	26823	51	26772	291131	1014	292145	250	291895

75	c%fd	4425	915	5340	186	5154	312963	5209	318172		318172	hnjsf
76	afh/f	20400	600	21000	34	20966	299000	1000	300000	100	299900	hnjsf
77	*f%l	39474	836	40310	315	39995	385690	1223	386913	556	386357	
78	shfnl	87364	5410	92774	2424	90350	160145	5617	165762	2214	163548	
79	^lsfk/	56652	4885	61537	1908	59629	100100	5069	105169	2105	103064	
80	bfrhf	23292	1163	24455	509	23946	140121	3393	143514	1500	142014	
81	ajt *l	49623	770	50393	240	50153	426001	3040	429041	1165	427876	
82	**hw/f*			0		0			0		0	
83	srgk/	74911	5038	79949	1280	78669	167391	8158	175549	3150	172399	
	hDdf	8707142	410222	9117364	152645	8964719	24082527	661185	24743712	389118	24354594	

* विवरण प्रप्त नभएको

(श्रोत: भूमिसुधार तथा व्यवस्थापन विभाग)

११. जग्गाधनी श्रेस्ता सम्बन्धी विवरण

l; =g=	sfoffo	df 7hl ; Wof			j f0lG8E ePsf]df 7hl ; Wof			j f0lG8E ug{afEl	s]kmt
		ut jif{; Dd	o; jif{	hDdf	ut jif{; Dd	o; jif{	hDdf		
1	tfknha	336	61	397	336	11	347	50	40 ddt ugkgj
2	kfr y/	919	35	954		35	35	71	272 ddt ugkgj
3	Onfd	1127	39	1166		39	39	83	ddt ugkgj
4	eifkf	2599	155	2754			0	120	210 ddt ugkgj
5	bds	1523	107	1630			0	107	90 ddt ugkgj
6	tkyd	497		497	947		947		24 ddt ugkgj
7	wgs^f	668	43	711	668	0	668	43	243 ddt ugkgj
8	; g; /l	3962	174	4136	3135	174	3309	1001	
9	df/a	2264	150	2414	2137		2137	277	
10	j hj f/l	1859	85	1944	1859	85	1944	151	

l; =g+	sfoffo	df] 7hl ; Wof			j f0lG8E ePsf]df] 7hl ; Wof			j f0lG8E ug{afE	s]knot
		ut j if{; Dd	o; j if{	hDdf	ut j if{; Dd	o; j if{	hDdf		
11	; vj f; ef	281	22	303			0	34	100 ddt ugkgj
12	rbk/	132	18	150	29	29	58	18	50 ddt ugkgj
13	efhk/			0			0		
14	; fhvDj'	262	0	262	262	0	262	45	30 ddt ugkgj
15	cf]vn(tuf	712	56	768	533	179	712	206	290 ddt ugkgj
16	vff^a	158		158		90	90	52	
17	pbok/	1009	49	1058	1009		1009	41	
18	l; /xf	2357	139	2496		2496	2496	98	
19	nxfg*			0			0		
20	; Kt/L	3303	300	3603	576	300	876	297	230 ddt ugkgj
21	b]hvf	511	28	539	511		511		
22	/fd]fk	912	43	955			0	103	300 ddt ugkgj
23	l; Gwhl	1305	54	1359	1305		1305	54	
24	wg]ff	3804	210	4014	3804		3804	210	1500 ddt ugkgj
25	dx]Q/L	3000	265	3265			0	800	
26	; nf]l	3496	115	3611	3498	115	3613		
27	lr tj g	2436	86	2522	2436	86	2522		193 ddt ugkgj
28	dsj fgk/	1379	66	1445		66	66	90	170 ddt ugkgj
29	af/f	3753	123	3876	3633	120	3753	120	304 ddt ugkgj
30	k; f	3224	121	3345	3224		3224	121	
31	/f]tx^*			0			0		
32	/; j f	144	14	158	126		126	18	20 ddt ugkgj

l; =g+	sfoffo	df] 7hl ; Wof			j f0lG8E ePsf]df] 7hl ; Wof			j f0lG8E ug{afEsl	slknot
		ut jif{; Dd	o; jif{	hDdf	ut jif{; Dd	o; jif{	hDdf		
33	gj fsf^	1994	51	2045	1994	51	2045	48	
34	l; Gwkfnrfs	1401	142	1543			0	67	
35	sfekfnrfs*			0			0		
36	wflb ^a	1062	57	1119	990		990	129	115 ddt ugkgj
37	sf&df*f	2442	84	2526	2442		2442	84	53 ddt ugkgj
38	sn ^a sl	1712	170	1882	1682		1682	200	60 ddt ugkgj
39	rj lxn	2055	173	2228	2055	128	2183	45	95 ddt ugkgj
40	eQnk/	1943	97	2040	1943		1943	97	247 ddt ugkgj
41	nIntk/	3231	58	3289	3231		3231	58	158 ddt ugkgj
42	dgf ^a	20		20	10		10		
43	uf/vf	848	60	908	100	60	160		157 ddt ugkgj
44	ndh ^a	662	18	680	272	35	307	82	280 ddt ugkgj
45	tgx'	1455	134	1589	1429		1429	77	256 ddt ugkgj
46	sf:sl	2253	103	2356	2117		2117	249	
47	:of ^a hf	824	19	843	824		824		22 ddt ugkgj
48	uNdl	755	41	796	721	75	796	72	28 ddt ugkgj
49	kfnkf	332		332			0	55	
50	c#f/vfrL	333	117	450	333		333	117	
51	slknj :t'	1724	142	1866		349	349		265 ddt ugkgj
52	gj nk/f; l	1151	66	1217	1151		1151	66	149 ddt ugkgj
53	sfj f; ftl	900	60	960	810	120	930	220	415 ddt ugkgj
54	ċ kGbxl	2822	189	3011			0	120	

l; =g+	sfoffo	df] 7hl ; Wof			j f0lG8E ePsf]df] 7hl ; Wof			j f0lG8E ug{afE	s]knot
		ut j if{; Dd	o; j if{	hDdf	ut j if{; Dd	o; j if{	hDdf		
55	DofUbl	301	10	311		10	10	16	
56	d: tf ^a	54	10	64	28	26	54	18	
57	j fln ^a	620	54	674		54	54	30	45 dd]t ugkg]
58	kj]t	407	2	409	133	10	143	41	5 dd]t ugkg]
59	?sd	463	508	971	35	32	67	36	19 dd]t ugkg]
60	/f]Nkf	293	31	324	293	21	314	40	
61	; Nofg	533	21	554	533		533	21	
62	Ko&fg	539	49	588			0	35	
63	bf ^a	1568	121	1689			0	121	145 dd]t ugkg]
64	b]h]v	240	72	312	312		312	60	
65	hf]h/sf]h [^]	170	15	185	0		0	20	
66	albp]f	1308	135	1443			0	135	176 dd]t ugkg]
67	j f]s]	1950	300	2250			0	300	400 dd]t ugkg]
68	; v]t	1092	47	1139	1092	47	1139	60	
69	xDnf	52	1	53			0	4	
70	*f]Nkf			0			0		k]f]kt ePg
71	d]u			0			0		k]f]kt ePg
72	hDnf	140		140			0	30	
73	s]f]ns]f]h [^] *			0			0		
74	aeif ^a	217	10	227	217	10	227		20 dd]t ugkg]
75	c%fd	85		85			0		
76	af]h]/f	123	23	146			0	80	

l; =g#	sfofho	df] 7hl ; Wof			j f0lG8E ePsf]df] 7hl ; Wof			j f0lG8E ug{afEl	slknot
		ut jif{; Dd	o; jif{	hDdf	ut jif{; Dd	o; jif{	hDdf		
77	*f^L	272	10	282	232	26	258	60	45 dd/t ugkgj
78	shfnl	754	44	798	339	44	383		
79	^lsfk/	910	160	1070	800		800	126	200 dd/t ugkgj
80	bfrhf	176	20	196	145	10	155	41	
81	ajt *L	378	28	406	278		278	28	50 dd/t ugkgj
82	* *hw/f	250	100	350	140	100	240	250	200 dd/t ugkgj
83	s~rgk/*			0			0		
	hDdf	90746	6110	96856	56709	5033	61742	7465	

* विवरण प्राप्त नभएको

(श्रोत: भूमिसुधार तथा व्यवस्थापन विभाग)

१२. नापी कार्यालय तर्फको आ.व.०६८।६९ को जि.वि.स.को ५ प्रतिशत रकमबाट जिल्लास्थित कार्यालयले प्राप्त गरेको रकमको विवरण

l; =g#	sfofho	:yfglo sf]sf]			ljefulo sf]sf]			sh hDdf ?
		klhut	rfn'	hDdf	klhut	rfn'	hDdf	
1	tfknh ^a	33000	19000	52000	0	0	0	52000
2	kfy/	12500	80000	92500	0	0	0	92500
3	Onfd	131560	185440	317000	0	0	0	317000
4	enfkf*	0	0	0	0	0	0	0
5	bds*	0	0	0	0	0	0	0
6	tkyd*	0	0	0	0	0	0	0
7	wgs^f	85000	85000	170000	0	0	0	170000
8	; g; /l*	0	0	0	0	0	0	0
9	df/^{a**	0	0	0	0	0	0	0
10	j hj f/L	71190	54810	126000	0	0	0	126000
11	; vj f; ef	0	20000	20000	0	0	0	20000

l; =g*	sfofo	:yfglo sf[fsf]			ljefulo sf[fsf]			sh hddf ?
		klhut	rfn'	hddf	klhut	rfn'	hddf	
12	r gk/	30000	60000	90000	29900	35100	65000	155000
13	e f h k/	25000	17222	42222	0	0	0	42222
14	; f n v D j '	0	84091	84091	0	0	0	84091
15	c f m n (u f	0	30000	30000	0	0	0	30000
16	v f f a	10000	0	10000	0	0	0	10000
17	p b o k/	0	0	0	120000	160000	280000	280000
18	l; / x f	150000	12280	162280	0	0	0	162280
19	n x f g*	0	0	0	0	0	0	0
20	; k t / l*	0	0	0	0	0	0	0
21	b f h v f	0	200000	200000	0	0	0	200000
22	/ f d % f k	92690	18310	111000	0	0	0	111000
23	l; G w h l	150000	150000	300000	0	0	0	300000
24	w g l f f	105000	75000	180000	214000	80000	294000	474000
25	d x f D / l	44000	0	44000	0	0	0	44000
26	; n f x l	39500	150000	189500	0	0	0	189500
27	l r t j g	30000	150000	180000	0	0	0	180000
28	d s j f g k/	0	0	0	70000	140000	210000	210000
29	a f / f	172670	7330	180000	57000	30000	87000	267000
30	k; f*	0	0	0	0	0	0	0
31	/ f t x ^ *	0	0	0	0	0	0	0
32	/; j f	35000	49300	84300	0	0	0	84300
33	g j f s f f ^	50203	145797	196000	0	0	0	196000
34	l; G w k f n r f s	0	100000	100000	0	0	0	100000
35	s f e	220000	183000	403000	0	0	0	403000
36	w f l b a	163380	76618	239998	0	0	0	239998
37	s f & d f * f	60000	150000	210000	0		0	210000
38	s n s l	0	0	0	330000	0	330000	330000

l; =g*	sfofo	:yfglo sf[fsf]			ljefulo sf[fsf]			sh hDdf ?
		klhut	rfn'	hDdf	klhut	rfn'	hDdf	
39	r fj lxn	94000	86000	180000	0	0	0	180000
40	eQnk/	80000	100000	180000	0	0	0	180000
41	nlnrk/	25000	145000	170000	0	0	0	170000
42	dgf ^a *	0	0	0	0	0	0	0
43	uf/vf	39900	104900	144800	0		0	144800
44	ndh ^a	160000	40000	200000	0	0	0	200000
45	tgx'	0	0	0	140000	40000	180000	180000
46	sf:sl	70000	130000	200000	0	0	0	200000
47	:of ^a hf	31900	82100	114000	0	0	0	114000
48	uNdl	53000	41200	94200	0	0	0	94200
49	kfNkf	140000	40000	180000	0	0	0	180000
50	c#f/vfr L	90000	50000	140000	0	0	0	140000
51	slknj : t'	107000	40000	147000	50000	0	50000	197000
52	gj nk/f; L	85000	115000	200000	0	0	0	200000
53	sfj f; fjtL	160000	20000	180000	0	0	0	180000
54	č kGbxl	50000	100000	150000	66000	40000	106000	256000
55	DofUbl	85000	0	85000	0	0	0	85000
56	d': tf ^a	34000	0	34000	0	0	0	34000
57	j fln ^a	237000	0	237000	0	0	0	237000
58	kj ft	75000	65000	140000	0	0	0	140000
59	?sd	22200	45000	67200	0	0	0	67200
60	/fNkf	25000	88000	113000	0	0	0	113000
61	; Nofg	58500	41499	99999	0	0	0	99999
62	ko&fg	139000	26700	165700	0	0	0	165700
63	bf ^a *	0	0	0	0	0	0	0
64	bhjv	62500	2500	65000	0	0	0	65000
65	hfh/sf ^a *	0	0	0	0	0	0	0

l; =g*	sfoffo	:yfglo sfj[fsf]			ljefulo sfj[fsf]			sh hddf ?
		klhut	rfn'	hddf	klhut	rfn'	hddf	
66	albbf	35500	53503	89003	0	0	0	89003
67	j fs]	0	100000	100000	0	77000	77000	177000
68	; vjt	0	120000	120000	0	0	0	120000
69	xDnf*	0	0	0	0	0	0	0
70	*fnkf*	0	0	0	0	0	0	0
71	du*	0	0	0	0	0	0	0
72	hDnf	0	45000	45000	0	0	0	45000
73	sflnsfj^	120000	45000	165000	0	0	0	165000
74	aef ^a *	0	0	0	0	0	0	0
75	c%fd*	0	0	0	0	0	0	0
76	afh/f*	0	0	0	0	0	0	0
77	*f^l	0	0	0	50000	23600	73600	73600
78	shfnl	0	0	0	100000	90000	190000	190000
79	^lsfk/*	0	0	0	0	0	0	0
80	bfr hf	30250	15300	45550	0	0	0	45550
81	ajt *l	40000	0	40000	0	0	0	40000
82	* *hw/f*	0	0	0	0	0	0	0
83	s-r gk/*	0	0	0	0	0	0	0
	sh hddf	3860443	3844900	7705343	1226900	715700	1942600	9647943

* विवरण प्राप्त नभएको

(श्रोत: भूमिसुधार तथा व्यवस्थापन विभाग)

१३. मालपोत कार्यालय तर्फको आ.व.०६८।६९ को जि.वि.स.को ५ प्रतिशत रकमको प्रगति विवरण

l; =g*	sfoffo	:yfglo sfj[fsf]			ljefulo sfj[fsf]			sh hddf ?
		klhut	rfn'	hddf	klhut	rfn'	hddf	
1	tiknj ^a	0	82775	82775	0	0	0	82775
2	kfry/	119000	265000	384000	0	0	0	384000

l; -g*	sfofho	:yfglo sfj[fsf]			ljefulo sfj[fsf]			sh hddf ?
		klhut	rfn'	hddf	klhut	rfn'	hddf	
3	Onfd	309382	440401	749783	285000	0	285000	1034783
4	enfkf	252000	130050	382050	0	0	0	382050
5	bds	0	360000	360000	0	0	0	360000
6	tklyd	41360	24984	66344	0	0	0	66344
7	wgs^f	250000	350000	600000	0	0	0	600000
8	; g; /L	7100	422300	429400	485000	66354	551354	980754
9	df/a	194400	880790	1075190	0	0	0	1075190
10	j hj f/L	82400	331600	414000	0	0	0	414000
11	; vj f; ef	73230	80790	154020	50000	50000	100000	254020
12	r gk/	15000	135025	150025	40000	70000	110000	260025
13	efhk/	60000	393868	453868	0	0	0	453868
14	; fnVdj '	324915	98500	423415	0	0	0	423415
15	cfvn(uf	0	301675	301675	0	0	0	301675
16	vf^f^a	37050	427700	464750	0	0	0	464750
17	pbok/	0	0	0	180000	20000	200000	200000
18	l; /xf	0	383640	383640	0	0	0	383640
19	nxfg	200700	201330	402030	0	0	0	402030
20	; kt/L	0	359139	359139	338000	0	338000	697139
21	bfnvf	110300	291574	401874	0	0	0	401874
22	/fd%fk	0	272069	272069	99140	0	99140	371209
23	l; Gwhl	75000	705752	780752	0	0	0	780752
24	wgiff	69109	218470	287579	700369	0	700369	987948
25	dxpQ/L	44750	528873	573623	0	0	0	573623
26	; nfxl	30000	280000	310000	130000	289000	419000	729000
27	lr tj g	13000	570000	583000	534500	0	534500	1117500
28	dsj fgk/	0	0	0	70000	140000	210000	210000
29	af/f	185000	115000	300000	73000	100000	173000	473000

l; -g*	sfofho	:yfglo sfj[fsf]			ljefulo sfj[fsf]			sh hddf ?
		klhut	rfin'	hddf	klhut	rfin'	hddf	
30	k; f	140000	160000	300000	0	0	0	300000
31	/fjt x^	10000	290000	300000	340000	310000	650000	950000
32	/; j f	32100	134900	167000	0	0	0	167000
33	gj fsf^	95000	142380	237380	0	0	0	237380
34	l; Gwkfnr fjs	144075	327000	471075	0	100000	100000	571075
35	sfe	51000	591000	642000	657000	510750	1167750	1809750
36	wflb ^a	283031	76969	360000	0	0	0	360000
37	sf&df*fj	0	330000	330000	710000	95000	805000	1135000
38	sns	5100	354900	360000	343000	457000	800000	1160000
39	r fj lxn	0	614201	614201	145280	0	145280	759481
40	eQnk/	1107866	548926	1656792	0	395000	395000	2051792
41	nlntk/	0	425510	425510	234090	356106	590196	1015706
42	dga ^a	0	16187	16187	0	0	0	16187
43	uf/vf	0	313200	313200	215000	50000	265000	578200
44	ndh ^a	138585	132595	271180	0	0	0	271180
45	tgx'	0	0	0	60000	360000	420000	420000
46	sf:sl	0	400000	400000	700000	0	700000	1100000
47	:of ^a hf	115000	891490	1006490	0	0	0	1006490
48	uNdl	285000	368193	653193	0	0	0	653193
49	kfnkf	190000	270000	460000	0	0	0	460000
50	c#f vfrL	97946	162000	259946	0	0	0	259946
51	slknj :t'	3000	251753	254753	138425	117822	256247	511000
52	gj nk/f; L	90000	250000	340000	0	0	0	340000
53	sfj f; f tL	0	0	0	27000	340000	367000	367000
54	ك kGb xl	68000	382000	450000	480000	100000	580000	1030000
55	DofUbl	29656	189000	218656	100000	40000	140000	358656
56	d':tf ^a	0	88513	88513	0	0	0	88513

l; -g*	sfofho	:yfglo sfj[sf]			ljefulo sfj[sf]			sh hddf ?
		klhut	rfn'	hddf	klhut	rfn'	hddf	
57	j fln ^a	50000	103800	153800	0	0	0	153800
58	kj ft	64000	196000	260000	0	0	0	260000
59	?sd	252185	140390	392575	85000	0	85000	477575
60	/flkf	85000	115000	200000	25000	50000	75000	275000
61	; Nofg	200184	184049	384233	0	0	0	384233
62	ko&fg	0	65053	65053	0	0	0	65053
63	bf ^a	437000	180000	617000	0	0	0	617000
64	bhjv	98197	112250	210447	75000	65000	140000	350447
65	hfh/sfj ^a *	0	0	0	0	0	0	0
66	albbf	34640	149820	184460	0	0	0	184460
67	j fsj	24000	426000	450000	259746	130000	389746	839746
68	; Vjt	135133	221874	357007	0	0	0	357007
69	xDnf	30000	40000	70000	0	0	0	70000
70	*flkf	0	38831	38831	0	0	0	38831
71	du*	0	0	0	0	0	0	0
72	hDnf	15500	236500	252000	45000	30000	75000	327000
73	sflnsfj ^a	125000	75000	200000	0	0	0	200000
74	aef ^a *	0	0	0	0	0	0	0
75	c%fd*	0	0	0	0	0	0	0
76	afh/f	0	50000	50000	0	0	0	50000
77	*fl ^a	70000	51802	121802	0	0	0	121802
78	shfnl	0	0	0	413628	309925	723553	723553
79	^lsfk/*	0	0	0	0	0	0	0
80	bfr hf	30250	15300	45550	0	0	0	45550
81	ajt *l	67019	59750	126769	0	0	0	126769
82	* *hw/f	97500	58881	156381	0	0	0	156381
83	sGr gk/	162000	438000	600000	0	0	0	600000

l; -g#	sfoffo	:yfglo sfj[sf]			ljefulo sfj[sf]			sh hddf ?
		klhut	rfn'	hddf	klhut	rfn'	hddf	
sh hddf		7356663	19320322	26676985	8038178	4551957	12590135	39267120

* विवरण प्राप्त नभएको

(श्रोत: भूमिसुधार तथा व्यवस्थापन विभाग)

१४. भूमिसुधार कार्यालय तर्फको आ.व.०६८।६९ को जि.वि.स.को ५ प्रतिशत रकमको प्रगति विवरण

l; -g#	sfoffo	:yfglo sfj[sf]			ljefulo sfj[sf]			sh hddf ?
		klhut	rfn'	hddf	klhut	rfn'	hddf	
1	enfkf	0	180000	180000	40000	0	40000	220000
2	df ^a	42000	18000	60000	0	0	0	60000
3	; b; /l*	0	0	0	50000	150000	200000	200000
4	; kt/l*	0	0	0	0	0	0	0
5	l; /xf	25000	131780	156780	0	0	0	156780
6	wglff	39000	81000	120000	85000	15000	100000	220000
7	dxfo/l	46000	29000	75000	0	0	0	75000
8	; nfxl	16000	145350	161350	0	0	0	161350
9	/fj;x6	65000	55000	120000	0	0	0	120000
10	af/f	30000	90000	120000	60000	0	60000	180000
11	k; f{	78000	42000	120000	0	0	0	120000
12	eQmk/	80000	40000	120000	0	0	0	120000
13	sf7df8fj+	166000	0	166000	0	94000	94000	260000
14	nlntk/	70000	50000	120000	114000	110000	224000	344000
15	gjn/f; l	115000	170000	285000	0	0	0	285000
16	slkna:t'	48000	50000	98000	25000	0	25000	123000
17	bf ^a	0	80000	80000	0	0	0	80000.00
18	af[s]	0	50000	50000	0	70000	70000	120000
19	albof	169000	51000	220000	170000	0	170000	390000

l; -g*	sfofho	:yfglo sfj[fsf]			ljefulo sfj[fsf]			sh hDdf ?
		klhut	rfn'	hDdf	klhut	rfn'	hDdf	
20	sfnl	0	0	0	30000	120000	150000	150000
21	s-rqk'	30000	88000	118000	0	0	0	118000
sh hDdf		1019000	1351130	2370130	574000	559000	1133000	3503130

* विवरण प्राप्त नभएको

(श्रोत: भूमिसुधार तथा व्यवस्थापन विभाग)

ख. नापी विभाग

१५. आ. व. २०६८/६९ को जिल्ला अनुसार फिल्ड बुक उतार, नक्सा बिक्री, क्षेत्रफल चेक, रेखाकन र कित्ताकाटको संख्यात्मक विवरण

क्र. सं.	जिल्लाको नाम नापी कार्यालय	फिल्ड बुक उतार संख्या	क्षेत्रफल चेक जाँच संख्या	रेखाकनमा खटिएको संख्या	कित्ता काट संख्या
१	ईलाम	११०१	४८	१२१	३८५१
२	पाँचथर फिदिम	८१	१५	२०	१४५१
३	ताप्लेजुङ्ग	३४	१	१८	२३०९
४	चन्द्रगढी, झापा	११५३	१८७	३४४	१३२४३
५	दमक, झापा	१६५९	८४	२८४	८४७५
६	भोजपुर	२३०	२	१०	२८६८
७	धनकुटा	११०	१५	१८३	२५०७
८	तेह्रथुम	२०१	१	१७/३०	७८९/१८९८
९	विराटनगर, मोरङ	४३१०	२९१	१६९	१५११३
१०	वेलवारी मोरङ	४७२-७१७	१४०-१८१	३०-७४४	८६४१-१०३४८-२७१९४
११	सुनसरी	२५१२	२४४	४५३	१३२८४
१२	सोलुखुम्बु	१३९७	×	६	१५७२
१३	ओखलढुंगा	३१	१५	४	३८६९
१४	खोटाङ्ग	१५००	×	३	१३०९
१५	सप्तरी	१५७८	४१७	८१	२०८४९
१६	उदयपुर	२७९	५४	३१८	१५३३८
१७	सिरहा	नि.स-६५२/कि.स- १३२२	नि.स-२७२/ कि.स ३१६	नि.स-७०१/११२ कित्ता	राजिनामा स-५२५/ कि.स-१४७०/दाख-१५८/ कि.स-१६६५
१८	लहान	१९९०	१५३	७७	६७९२
१९	संखुवासभा	९८६	१३	२४	१४२०
२०	चैनपुर				
२१	डिल्लीबजार	४१८५	×	६९५	×
२२	कलंकी	१८०९	२२	३६	१७६८/३२३०
२३	चावहिल	११९०	३३६	३३५	३०५०
२४	ललितपुर	४९४३	१८	८०३	९६३८
२५	भक्तपुर	३१९३	१३२	४२	२८११
२६	नुवाकोट	१९५	७	५७	२२६१
२७	धादिङ	२९०	११५	१००	५२८२
२८	रसुवा	११५	६५	५	४५०
२९	काभ्रे	×	×	×	×

क्र. सं.	जिल्लाको नाम नापी कार्यालय	फिल्ड बुक उतार संख्या	क्षेत्रफल चेक जाँच संख्या	रेखांकनमा खटिएको संख्या	कित्ता काट संख्या
३०	सिन्धुपाल्चोक	२८	×	४	२६९६
३१	दोलखा	३३६	४८	४१	६७९०
३२	रामेछाप	१५४	२१०	६६	२०३७
३३	सिन्धुली	४१निबेदन=८४ /कित्ता	४० निबेदन = ४० कित्ता	३३५३ राजिनामा/ ८२८४ कित्ता	
३४	बारा	३३४८७	४८०	२२७५	४४१५४
३५	पर्सा	८४२०	६५	२५६	६६९१
३६	रौतहट	१४५८८	१३२१	५१	×
३७	सर्लाही				
३८	मकवानपुर	५३५	५८	६२१	८९२२
३९	महोत्तरी	३१४५	१९३	५३	१६०७०
४०	धनुषा	६४३५	१८८	११८	२२१६१
४१	चितवन	३९३	७७	५४५	७७१०/८६६७/२२८५
४२	अर्घाखाँची	×	×	×	×
४३	वाग्लुङ	११९	७	१४/२१	१५१६/५५५०
४४	गोरखा	४५=२२६	३०=३१	१	२५३८=३५०३
४५	गुल्मी	२९/७९	१९/२६	३४१६३	१८९०/२४७९
४६	कपिलवस्तु	२५९३	२७२	७५३	१२७७२
४७	कास्की	७२८	७२	१७१	६६०८
४८	नवलपरासी				
४९	कावासोती	८४८	८०	५१८	६४८७
५०	लमजुङ	४१३	३३	१४	१७४८
५१	मनाङ	१०	×	×	१८
५२	मुस्ताङ	×	४	२	१५
५३	म्याग्दी	३२८	३	६	२२९७
५४	पाल्पा	×	२०	८३	२४१८
५५	पर्वत	२५५	८	९	१७८१ कित्ता= कि-का-अ कैफियत संख्या ४४५७
	रुपन्देही	९४५	१८२	३८३	१०५१४
५७	स्याङ्जा	१२२२	११६	२७	५९३९
५८	तनहुँ	१४२	४४	५२२	३९५०
५९	वाँके	७१७३/१०२६०	६३	९०४	१०७१७
६०	वर्दिया	१८४१	१३९	१३९	६१७०
६१	दैलेख	३१/१८८	×	४	१२५५/४०३५

क्र. सं.	जिल्लाको नाम नापी कार्यालय	फिल्ड बुक उतार संख्या	क्षेत्रफल चेक जाँच संख्या	रेखांकनमा खटिएको संख्या	कित्ता काट संख्या
६२	दाङ	१३६९	१९२२	३३२	२५५१३
६३	डोल्पा	४	४१	८९	१९०
६४	हुम्ला	×	×	३	३४
६५	जुम्ला	आ.स. २२५÷ कि.स. = ५८४	२१	×	आ.स. ४०४ ÷ सा. ८१० / घ. १८४०
६६	कालिकोट	२०७	२१	१	७०३
६७	मुगु	२२००	२८२	३६४	९८७५
६८	प्यूठान	२१	२०	२०	१६२९
६९	रोल्पा	९२	×	१२	४६७४
७०	रुकुम	३४७	३३	२०	२९६१
७१	सल्यान	१००	१६	२६	९७०५
७२	सुर्खेत	६१/१२४	६१/६७	५१/५८	५३८१/९३६१
७३	जाजरकोट	२८	६	४	४५०००
७४	अछाम	×	×	×	×
७५	वैतडी	६७	५	११	११६५
७६	वझाङ	२३०	×	२	७६३
७७	वाजुरा	६०	७	८	१८४
७८	डडेलधुरा	१४	×	१९	८७३
७९	दाचुला	१६२	१२	१२	८१३
८०	डोटी	२६	४	४	३६७
८१	कञ्चनपुर	७८५१	९१	१५७	३३८५
८२	कैलाली धनगढी	१५५	४४	११३	५७६३
८३	टिकापुर	१८१	०	१०४	१४०४

(श्रोत: नापी विभाग)

१६. आ.व. २०६७/६८ को जिल्ला अनुसार नक्सा बिक्री र नक्सा ट्रेस सम्बन्धी विवरण

क्र. सं.	जिल्लाको नाम नापी कार्यालय	नक्सा बिक्री सम्बन्धी विवरण		नक्सा ट्रेस सम्बन्धी विवरण (संख्या)		ट्रेस भई प्रमाणित गर्न बाँकी
		संख्या	रकम	ट्रेस गर्नुपर्ने	ट्रेस गरिएको	
१	ईलाम	४२११	२५१८८४१।-	१५०	३४	४
२	पाँचथर फिदिम	१३०२	१०२९३८।-	२५	×	
३	ताप्लेजुङ	५८४	३६३२५	७	४	४
४	चन्द्रगढी, झापा	९५७	१२१६५३५।-	३६	५७	३
५	दमक, झापा	५८३१	४०७५००।-	×	५८३१	
६	भोजपुर	८३७	४१०८०	२०	१८७	०

क्र. सं.	जिल्लाको नाम नापी कार्यालय	४५३६	१६०७२०	१०	७	ट्रेस भई प्रमाणित गर्न वाँकी
		नक्सा बिक्री सम्बन्धी विवरण		नक्सा ट्रेस सम्बन्धी विवरण (संख्या)		
		संख्या	रकम	ट्रेस गर्नुपर्ने	ट्रेस गरिएको	
८	तेह्रथुम	२६७	४९४३५	५	१६४	१२
९	विराटनगर, मोरङ	१५३६५	७८५६९०	२००	३९	०
१०	वेलवारी मोरङ	३२९७	४३६१४०	३५७	६०	०
११	सुनसरी	२०१०२	९५१३९५	१४	१५५	०
१२	सोलुखुम्बु	१४९९	७४९५०	२	२	०
१३	ओखलढुंगा	१११७	८९२५४	४	×	३९
१४	खोटाङ्ग	५००	३८६००	४		०
१५	सप्तरी	६४००	३२२२३०	२३	५८५	०
१६	उदयपुर		७६७२४६	२९	७५	०
१७	सिरहा		५७७९८	३००	५५	०
१८	लहान	४०६६	२०३३००	२०	१०	०
१९	संखुवासभा	१०८२	६८३३९		५७३	३०
२०	चैनपुर					०
२१	डिल्लीबजार					३९
२२	कलंकी	१५७९२	७८९६००	४००	५८९०	१२१
२३	चावहिल	३३०७१	१६५३५६५	१२०	६०	८
२४	ललितपुर	३४९०३	१८८७४२०	५९	२३	३
२५	भक्तपुर	१११८०	८५८४००	१०५	५५	८
२६	नुवाकोट	९३४	२७९८५०	१०७		०
२७	धादिङ	४२२३	४११२२२	६०		१०
२८	रसुवा	४०२	२०१०४	३	५२६	०
२९	काभ्रे	१८६८५	१२१८००७	३५०	२५	१०
३०	सिन्धुपाल्चोक	४०००	१६४५००	२०		१
३१	दोलखा	५३१९	२६५९५०	७२२		०
३२	रामेछाप	२०७६	१२२०१३	१६	१	
३३	सिन्धुली	३७०७	२३६६७०	५०	५	
३४	बारा	३०५५६	२४८८४५	२३८		४
३५	पर्सा	१३५९५	८२९९१५	२००	४९	
३६	रौतहट	८५८०		६८	३७	०
३७	सर्लाही					०
३८	मकवानपुर	१५१३७	१०३६२५५	१८०		०
३९	महोत्तरी	५६९६	३०४०५२५	१५०	७	०

क्र. सं.	जिल्लाको नाम नापी कार्यालय	नकसा बिक्री सम्बन्धी विवरण		नकसा ट्रेस सम्बन्धी विवरण (संख्या)		ट्रेस भई प्रमाणित गर्न वाँकी
		संख्या	रकम	ट्रेस गर्नुपर्ने संख्या	ट्रेस गरिएको संख्या	
४०	धनुषा	८८७४	८२७३९५	३७५	१२	०
४१	चितवन	३१६६६	१६७२०००	९२	५	०
४२	अर्घाखाँची		५०००/-			९
४३	वाग्लुङ	२०१६	६९८७५	१२	९	०
४४	गोरखा	१६३६	८३०८०	१५		०
४५	गुल्मी	१२४७	६२३५०			०
४६	कपिलवस्तु	११०७३	१५१४६०८	७०	३०	
४७	कास्की	२३६७०	१८८८५००	४३०		०
४८	नवलपरासी					१४
४९	कावासोती	१९४१५	५४९३५०	२७	३४	०
५०	लमजुङ	३६७०	२१२११५५	२५	७	५
५१	मनाङ	१८०	९५००		८५	
५२	मुस्ताङ			५०	३५	४७३
५३	म्याग्दी	२३०७	११२०३०	५०		७
५४	पाल्पा	३७८३	१९२१७६	५८७		०
५५	पर्वत	२०९६	९९४८०	१५	२४४	
५६	रुपन्देही	२१११५	१०५८८०३	३१०	३०	०
५७	स्याङ्जा	४१०४	२०५२००			१००
५८	तनहुँ	५१७२	३०२०६५	१०००	१९	
५९	वाँके	८५२	७८७०९०	१७८	६६	०
६०	वर्दिया		८७०३३९	१५	६४३७	०
६१	दैलेख	५३३	७२०५१			०
६२	दाङ	९५७७	४७८८५०		२	
६३	डोल्पा	६६	३३००	४६	४६	०
६४	हुम्ला	९८	४९००		५०	०
६५	जुम्ला	११७३	३७९	४		
६६	कालिकोट	४२०	२००००	३५	१७	७
६७	मुगु		८३३९४०	२१५	२२	०
६८	प्यूठान	१३२४	१३७७००		७६५	
६९	रोल्पा	८०४	४०२२०	१०६६	४००	०
७०	रुकुम	१३९९२		१९४४		४
७१	सल्यान	२२३२	१११६४५	५०	४	
७२	सुर्खेत	४३७०/६८१७	२७५०००		१२	

क्र. सं.	जिल्लाको नाम नापी कार्यालय	नक्सा बिक्री सम्बन्धी विवरण		नक्सा ट्रेस सम्बन्धी विवरण (संख्या)		ट्रेस भई प्रमाणित गर्न बाँकी
		संख्या	रकम	ट्रेस गर्नुपर्ने	ट्रेस गरिएको	
७३	जाजरकोट	२३२		१५०		०
७४	अछाम					
७५	वैतडी	८७७	८०२६०	५		०
७६	वझाङ		२९५८५	२		
७७	वाजुरा		११०			
७८	डडेल्धुरा	१३१४	७३४२०	५	३	०
७९	दाचुला	१०५१	३३७७५	१२		०
८०	डोटी	५३७	५०२२८	२		०
८१	कञ्चनपुर	१०८५२	४८६९२०	१५	१५	०
८२	कैलाली धनगढी	९०८२	३७८९१०	३७९	३८६२	०
८३	टिकापुर	३०१६	१४९००	०	०	०

(श्रोत: नापी विभाग)

ग. मुक्त कर्मैया तथा हलिया पुनःस्थापन कार्यक्रम

१७. मुक्त कर्मैया पुनःस्थापन जिल्लागत प्रगति विवरण

जिल्ला	जग्गा विहिन परिवार संख्या	हाल सम्म पुनःस्थापन गरिएका परिवार	वितरित क्षेत्रफल	पुनःस्थापन गर्न बाँकी
दाङ	७०५	७०५	१२६-१-१२	०
बाँके	१९२१	१९२१	२२३-१०-६	०
बर्दिया	११५५१	८६७३	१८३९-७-१९	२८७८
कैलाली	८९७५	७९९५	१३७०-१२-११	९८०
कञ्चनपुर	४४१८	४३८६	१०४६-१२-२	३२
जम्मा	२७५७०	२३६८०	४६०६-१४-१०	३८९०

१८. शान्ति तथा पुनःनिर्माण मन्त्रालयबाट प्राप्त हलिया सम्बन्धी तथ्याङ्क

क्र सं	जिल्ला	जम्मा	क्र सं	जिल्ला	जम्मा
१	दाचुला	४५५	७	कञ्चनपुर	३७३२
२	बझाङ	१३९१	८	डोटी	१८२६
३	बाजुरा	१६३४	९	बैतडी	४४३६
४	डडेल्धुरा	२५७६	१०	जाजरकोट	४५५
५	अछाम	२४२	११	हुम्ला	१४२३
६	कैलाली	२२०	१२	सुर्खेत	६६९
		जम्मा	१९०५९		

खण्ड डः विविध

१ भूमिसुधार तथा व्यवस्था मन्त्रालयसँग सम्बन्धित फैसला कार्यान्वयनको स्थिति:

भूमिसुधार तथा व्यवस्था मन्त्रालय अन्तर्गत एक कानून तथा फैसला कार्यान्वयन शाखा रहेको छ । उक्त शाखाबाट मुलतः भूमिसम्बन्धी ऐन नियमहरूलाई समयानुकूल परिवर्तन गर्न आवश्यक पहल गर्ने, कानूनी राय सल्लाह प्रदान गर्ने तथा यस मन्त्रालयलाई विपक्षी वनाई दायर भएका मुद्दा मामिलाहरूको सम्बन्धमा प्रतिवाद गर्ने दायित्व समेत यस शाखामा रहेको छ । भूमिसुधार तथा व्यवस्था मन्त्रालय र अन्तर्गतका अर्धन्यायिक निकायबाट भए गरेका काम कारवाहीका सम्बन्धमा सम्मानित सर्वोच्च अदालतबाट भएका विभिन्न निर्णयहरू मध्ये कार्यान्वयनका लागि फैसला कार्यान्वयन निर्देशनालयबाट प्राप्त हुन आएका निर्देशनात्मक आदेशःपरमादेश मुद्दाको आ.व. ०६८-०६९ को कार्यान्वयन अवस्थाको विवरण यस प्रकार रहेको छः-

१. निवेदक मुकुन्दप्रसाद खनाल विपक्षी मा.पो.का. महोत्तरी समेत भएको सम्वत् २०५० सालको रिट नं. ३२१६ मा उत्प्रेषण लगायत आदेश जारी गरी पाउँ भन्ने निवेदनका सम्बन्धमा सम्मानित सर्वोच्च अदालतबाट मिति २०५२।८।२७ मा विवादित विषयमा निवेदकको नाम संयुक्त दर्तावालाको नामबाट कटाइ दिँदा निजको हक स्वामित्वमा असर पर्दैन भन्न सकिने अवस्था पनि देखिन आउदैन । तसर्थ मालपोत कार्यालयले निवेदकको नाम कट्टा गर्ने गरी गरेको मिति २०५०।६।१४।५ को निर्णय उल्लेखित कानूनको समेत प्रतिकूल देखिँदा निवेदन माग दावी बमोजिम उत्प्रेषणको आदेशद्वारा मालपोत कार्यालय महोत्तरीको उक्त मिति २०५०।६।१४।५ को निर्णय वदर हुन्छ भन्ने आदेशको कार्यान्वयनको अवस्था देहाय बमोजिम रहेको छ ।

- मालपोत कार्यालय महोत्तरीको च.नं. ६१८४ मिति २०६९।३।६ को पत्रबाट रिट निवेदक मुकुन्दप्रसाद खनालको नाम संयुक्त दर्तावाला मध्येबाट कट्टा गर्ने भनी मिति २०५०।६।१७ मा भएको मालपोत कार्यालय महोत्तरीको सक्कलै निर्णय मिसिल (मि.नं. ५०८-५२६) मिति २०५१।६।१७ मा सम्मानित सर्वोच्च अदालतमा पठाइएकोमा हालसम्म उक्त मिसिल फिर्ता नआएकाले फैसला कार्यान्वयन गर्न नसकिएको भन्ने व्यहोराको पत्र प्राप्त भएकोमा यस मन्त्रालयको च.नं. १२५ मिति २०६९।३।२९ को पत्रबाट सम्मानित सर्वोच्च अदालतमा पठाइएको फाईल हालसम्म फिर्ताका लागि किन अनुरोध नगरिएको हो ? अविलम्ब एकजना कर्मचारी खटाई उक्त मिसिल फिर्ता ल्याई फैसला कार्यान्वयनमा सक्रियता देखाई सो सम्बन्धी प्रगति विवरण अविलम्ब यस मन्त्रालयमा पठाउनु भनी निर्देशन भई गएको ।

२. निवेदक गंगाबहादुर कार्की विपक्षी गुठी संस्थान के.का. चारखाल डिल्लीवजार समेत भएको सम्वत् २०५७ सालको रिट नं. ३३६५ मा उत्प्रेषण परमादेशको आदेश जारी गरी पाउँ भन्ने निवेदनका सम्बन्धमा सम्मानित सर्वोच्च अदालतबाट मिति २०५८।८।२६ मा विवादित सितापाइला गा.वि.स. वडा नं. ४ कि.नं. २४० मध्येको जग्गा निवेदकले दिएको

निवेदनबाट कारवाही भै प्रमाण समेत बुझिसकेपछि ती प्रमाणहरूको मूल्यांकन गरी निजको माग वमोजिम तैनाथी गुठी जग्गा हो होइन, दर्ता गर्न मिल्ने नमिल्ने के हो ? गुठी संस्थानले निर्णय गर्नु पर्नेमा श्री ५ को सरकारमा दर्ता प्रमाणित भएकाले मिसिल तामेलीमा राख्न गरेको गुठी संस्थान गुठी तहसील कार्यालयको मिति २०७७।९।६ को निर्णय वदर हुने ठहरेछ । अव कानून वमोजिम गुठी हो होइन सवुद प्रमाण समेत बुझी गुठी संस्थान के.का. र गुठी तहसील शाखा कार्यालय कालमोचनका नाममा परमादेश जारी हुने ठहरेछ भन्ने आदेशको कार्यान्वयनको अवस्था देहाय वमोजिम रहेको छ ।

- गुठी संस्थान केन्द्रीय कार्यालय, डिल्लीवजारको च.नं. ९ मिति २०६९।४।२ को पत्रबाट का.जि.का.म.न.पा. वडा नं. ८ बस्ने गंगावहादुर कार्कीले काठमाडौं सितापाइला गा.वि.स. वडा नं. ४ को कि.नं. २४० मध्ये ०-११-२-० जग्गामा आफ्नो घरवास भई भोग चलन गरेको जग्गा दर्ता गरी पाउँ भन्ने कारवाहीको सिलसिलामा गुठी संस्थान शाखा कार्यालय काठमाडौंबाट मिति २०७७।९।६ को निर्णयउपर रिट निवेदक गंगावहादुर कार्की प्रत्यर्थी गुठी संस्थान केन्द्रीय कार्यालय समेत भएको उत्प्रेषणयुक्त परमादेश मुद्दामा सम्मानित सर्वोच्च अदालतबाट मिति २०७८।८।२६ मा भएको आदेशानुसार प्रमाणको मूल्यांकन गरी शाखा कार्यालय काठमाडौंबाट एकिन लगत प्रमाणको अभावमा गुठी कायम गर्न नसकिने भनि मिति २०६६।१२।२६ मा पुनः भएको निर्णय उपर गंगावहादुर कार्कीले गुठी संस्थान समेत उपर दर्ता गराउनु भएको सम्बत २०६६ सालको रिट नं. धय(जज्ञजछ को उत्प्रेषणयुक्त परमादेश मुद्दामा साविक लगत प्रमाणको अभावमा गुठी जग्गा नदेखिई निवेदन तामेलीमा राख्ने ठहराएको गुठी संस्थान शाखा कार्यालय काठमाडौंको निर्णय वदर गरी पाउँ भन्ने रिट निवेदन खारेज हुने ठहरेछ भनी सम्मानित सर्वोच्च अदालतबाट मिति २०६८।३।५ मा फैसला आदेश भई गंगावहादुर कार्कीसंगको मुद्दा अन्तिम भएको भनी लेखी एकाले फैसला कार्यान्वयन भैसकेको साथै कार्य सम्पन्न भएकोले च.नं. ५ मिति २०६९।४।४ को पत्रबाट श्री सर्वोच्च अदालत फैसला कार्यान्वयन निर्देशनालय बारकाउन्सील भवन कुपण्डोल ललितपुरलाई लगत कट्टाको लागि पत्राचार गरिएको र सोही पत्रद्वारा श्री प्र.म. तथा मं.प.को कार्यालय फैसला कार्यान्वयन शाखामा लगत कट्टाका लागि आवश्यक सहयोग र पहलका निम्ति अनुरोध गरिएको ।
- ३. निवेदक रामप्रसाद उपाध्याय समेत विपक्षी मालपोत कार्यालय, डिल्लीवजार समेत भएको सम्बत् २०६२ सालको रिट नं. २६३४ मा परमादेश लगायत आदेश जारी गरी पाउँ भन्ने निवेदनका सम्बन्धमा सम्मानित सर्वोच्च अदालतबाट मिति २०६३।३।१३ मा “भूमिसुधार तथा व्यवस्था मन्त्रालय र भूमिसुधार तथा व्यवस्थापन विभागको क्रमशः मिति २०७९।१।१० र २०७९।१।१२ को परिपत्रको आधारमा २०३४ साल देखि विर्ता उन्मुलन ऐन, २०१६ तथा ऐ नियमावली २०१७ बमोजिम कारवाही चलाई रहेको रै.प. परिणत गरी जग्गा दर्ता गरी पाउँ भन्ने विषयमा निवेदकहरूको निवेदन उपर निर्णय नगरी श्री ५ को

सरकारको नाममा दर्ता गरेको निवेदन दावीका कित्ता जग्गाको दर्ता र तत्सम्बन्धी विपक्षीहरूबाट भए गरेका सम्पूर्ण कार्यहरू उत्प्रेषणको आदेशद्वारा बदर गरी दिने ठहर्छ । अतः निवेदन जिकिर बमोजिम निवेदकहरूबाट विपक्षी मालपोत कार्यालयहरूमा दर्ता भएका निवेदनहरू र सो संग सम्बन्धी प्रमाणहरूको आधारमा विर्ता उन्मुलन ऐन, २०१६ को दफा ऐ. नियमावली २०१७ को नियम ३(ख) ३(ग) तथा मिति २०६१।९।२ को राजपत्रमा प्रकाशित सूचना अनुसार म्याद भित्र परेका निवेदनका सम्बन्धमा अविलम्ब कानून बमोजिम निर्णय गर्नु भनी विपक्षीहरूको नाममा परमादेशको आदेश जारी हुने ठहर्छ” भन्ने आदेशको कार्यान्वयनको अवस्था देहाय वमोजिम रहेको छ ।

- मालपोत कार्यालय, डिल्लीबजारबाट मिति २०६७।१२।२४ मा र मालपोत कार्यालय चावहिलबाट मिति २०६७।१२।१ मा निज रामप्रसाद भट्टराई समेतबाट पेश भएका प्रमाणहरूको मूल्यांकन गर्दा निजहरूको माग दावी भित्रको जग्गा नपर्ने ठहर गरी माग दावीको जग्गाहरू नेपाल सरकारका नाममा दर्ता हाल साविक गर्ने निर्णय भै कार्य सम्पन्न भएको साथै कार्य सम्पन्न भएकोले च.नं. ११६ मिति २०६९।३।१३ को पत्रबाट श्री सर्वोच्च अदालत फैसला कार्यान्वयन निर्देशनालय बारकाउन्सील भवन कुपण्डोल ललितपुरलाई लगत कट्टाको लागि पत्राचार गरिएको र सोही पत्रद्वारा श्री प्र.म. तथा मं.प.को कार्यालय फैसला कार्यान्वयन शाखामा लगत कट्टाका लागि आवश्यक सहयोग र पहलका निम्ति अनुरोध गरिएको ।
- ४. निवेदक विनोदराज भट्टराई समेत विपक्षी मालपोत कार्यालय, डिल्लीवजार समेत भएको सम्बत् २०६२ सालको रिट नं. २६३४ मा उत्प्रेषणयुक्त परमादेश लगायत आदेश जारी गरी पाउँ भन्ने निवेदनका सम्बन्धमा सम्मानित सर्वोच्च अदालतबाट मिति २०६३।३।१३ मा भूमिसुधार तथा व्यवस्था मन्त्रालय भूमिसुधार तथा व्यवस्थापन विभागको पत्रको आधारमा मात्र श्री ५ को सरकारका नाममा दर्ता गर्ने गरी मालपोत कार्यालय डिल्लीवजारले गरेको निर्णय बदर हुने ठहर्छ । निवेदन र सो संग सम्बन्धित प्रमाणहरूको आधारमा विर्ता उन्मुलन ऐन, २०१६ को दफा ७, ७क र ऐ. नियमावली २०१७ को नियम ३ख, ३ग तथा मिति २०६१।९।१२ को राजपत्रमा प्रकाशित सूचना अनुसार निवेदन माग दावीका जग्गा दर्ता गर्ने सम्बन्धमा अविलम्ब कानून वमोजिम निर्णय गर्नु भन्ने आदेशको कार्यान्वयनको अवस्था देहाय वमोजिम रहेको छ ।
- च.नं. ३४५३ मिति २०६९।३।१ को पत्रबाट मालपोत कार्यालय, डिल्लीवजारलाई निर्णय कार्यान्वयनको अवस्था वारे जानकारी माग गरिएकोमा सो कार्यालयबाट “विर्ता उन्मुलन ऐन २०१६ को दफा ७, ७क र ऐ. नियमावली २०१७ नियम ३(ख), ३(ग) तथा मिति २०६१।९।१२ खण्ड ५४ संख्या २६ को राजपत्रमा प्रकाशित सूचना अनुसार म्यादभित्र परेका निवेदन दावी जग्गा दर्ता गर्ने सम्बन्धमा कानून वमोजिम निर्णय गर्नु” भनी आदेश भएकोमा फैसला कार्यान्वयन गर्न जग्गा प्रशासन निर्देशिका २०५८ को नियम ८१ को ७(१) बमोजिमको प्रक्रिया पुरा नगरी दर्ता गर्न नसकिने र विर्ता

- जग्गा दर्ता गर्ने म्याद २०६७ चैत्र मसान्तसम्म मात्र रहेकोले सो म्याद पुनः थप नभई प्रक्रिया अगाडी वढाउन कानूनी समस्या रहेको भनी लेखी आएको ।
५. निवेदक कुलानन्द उपाध्याय समेत विपक्षी प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद् सचिवालय समेत भएको सम्वत् २०६१ सालको रिट नं. ३२२१ मा परमादेशको आदेश जारी गरी पाउँ भन्ने निवेदनका सम्वन्धमा सम्मानित सर्वोच्च अदादतबाट मिति २०६४।१।३ मा हलिया, कमैयाको उत्थानको लागि आवश्यक समिति गठन गर्नु भन्ने परमादेशको आदेश जारी भएकोमा सो को कार्यान्वयनको अवस्था देहाय वमोजिम रहेको छ ।
- वि.सं. २०५२ साल देखि नै नेपाल सरकारले कमैयाका हितमा विभिन्न कामहरु गरी आए तापनि वि.सं. २०५७ साल श्रावण २ गते कमैया मुक्तीको घोषणा गरे पश्चात २०५७ सालमा नेपालको मध्य तथा सुदूरपश्चिमका दाङ्ग, बाँके, बर्दिया, कैलाली र कञ्चनपुरमा रहेका मुक्त कमैयाहरुको लगत लिने कार्य भयो । जस अनुसार पुनःस्थापन गर्नुपर्ने १३४६१ परिवारको लगत प्राप्त भयो भने लगतमा नाम छुटेको भन्ने आवाज उठे पछि २०५९ सालमा पुनः लगत संकलन गर्दा पुनःस्थापन गर्नु पर्ने १४१०९ परिवारको लगत कायम भई पुनःस्थापन गर्नुपर्ने मुक्त कमैया परिवारको संख्या २७५७० कायम भएको । सो मध्ये हालसम्म २३४६५ परिवारको पुनःस्थापन, १३७४१ जनालाई विभिन्न २४ प्रकारका शीपमूलक तथा आयमूलक तालीम प्रदान गरि सकिएको छ ।
  - पुनःस्थापन गरिसकिएका मुक्त कमैयाहरु मध्ये केही संख्याको जग्गा जोखिममा परी सट्टाभर्ना दिनुपर्ने स्थिति रहेको, केही मुक्त कमैयाले जग्गाधनी प्रमाण पूर्जा पाए पनि जग्गा चिन्न-चिनाउन नसकिएको, कतिपयको जग्गा चिनेपनि अन्य व्यक्तिबाट अतिक्रमणमा परेको, वन क्षेत्रका वितरित जग्गामा सामुदायिक वन उपभोक्ता समितिका व्यक्तिहरुले दुःख दिने गरेको जस्ता समस्याहरु विद्यमान रहेकोले मुक्त कमैया पुनःस्थापन समस्या समाधान आयोग, सो अन्तर्गत रहेको मुक्त कमैया कार्यान्वयन समितिले विभिन्न मन्त्रालय र निकायसंग समन्वय गरी समस्या समाधान गर्ने प्रयास गरेको साथै अति जोखिममा परेका मुक्त कमैयालाई जग्गा सट्टाभर्ना दिई समस्या समाधान गर्दै रहेको ।
  - हैसियत विग्रेका आवादी योग्य जग्गा उपलब्ध हुन नसकेको कारण मुक्त कमैया पुनःस्थापन कार्य सम्पन्न भै नसकेको, मुक्त कमैयालाई नेपाल सरकारले उपलब्ध गराउने घर निर्माण खर्च रु. १०,०००।- प्रदान गर्ने कार्य सुचारु रहेको ।
  - घर निर्माणका लागि प्रति परिवार ३५ क्यू फिट काठको सिफारिस दिदै आएको ।
  - पुनःस्थापन गर्न बाँकी ४१०५ र सट्टाभर्ना गर्नु पर्ने समेत गरी करीव ५००० मुक्त कमैयाको पुनःस्थापनका लागि सरकारी, ऐलानी, पर्ति र हैसियत बिग्रेका आवाद योग्य जमीन उपलब्ध हुन नसकेको कारण गत आव. ०६८।०६९ देखि मुक्त कमैयालाई जग्गा खरिद गरेर पुनःस्थापन गर्न प्रति परिवार रु. १ लाख ५०

हजारसम्मको रकम अनुदान दिने सम्बन्धी कार्यविधि बनाई नेपाल सरकार (मं.प.) बाट स्वीकृत भई चालु आव.मा. ६१३ जनालाई जग्गा खरिद गरी पुनःस्थापन गरिएको ।

- कर्मैया (श्रम निषेध) ऐन २०५८ र कर्मैया (श्रम निषेध) नियमावली, २०६८ कार्यान्वयनमा ल्याइएको साथै कार्य सम्पन्न भएकोले च.नं. ११६ मिति २०६९।३।१३ को पत्रबाट श्री सर्वोच्च अदालत फैसला कार्यान्वयन निर्देशनालय बारकाउन्सील भवन कुपण्डोल ललितपुरलाई लगत कट्टाको लागि पत्राचार गरिएको र सोही पत्रद्वारा श्री प्र.म. तथा मं.प.को कार्यालय फैसला कार्यान्वयन शाखामा लगत कट्टाका लागि आवश्यक सहयोग र पहलका निम्ति अनुरोध गरिएको ।
६. निवेदक उत्तर टमाटा समेत विपक्षी प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद् सचिवालय समेत भएको सम्वत् २०६१ सालको रिट नं. ३२०९ मा परमादेशको आदेश जारी गरी पाउँ भन्ने निवेदनका सम्बन्धमा सम्मानित सर्वोच्च अदालतबाट मिति २०६४।१।३ मा “कर्मैया जाति लगायत कुनै पनि भेदभाव नहुने गरी सबै बर्ग र जातिको उत्थानका लागि संविधानले संरक्षण दिए वमोजिम आवश्यक कारवाही गर्नु” भन्ने परमादेशको आदेश जारी भएकोमा सो आदेशको कार्यान्वयनको अवस्था देहाय वमोजिम रहेको छ ।
- वि.स. २०६५ साल भाद्र २० गते नेपाल सरकार र राष्ट्रिय हलिया मुक्ति समाज महासंघ बीच ५ बुँदे सम्झौता भई २०६५ भाद्र २१ गते बसेको मन्त्रीपरिषद्को बैठकबाट अनुमोदन भई हलिया मुक्तिको घोषणा भएको ।
  - मुक्त हलियाहरुको तथ्याङ्क लिने कार्य शान्ति तथा पुनःनिर्माण मन्त्रालयबाट सम्पन्न भई मिति २०६७।१०।१२ गते यस मन्त्रालयमा तथ्याङ्क प्राप्त हुन आएको ।
  - मुक्त हलियाका क्षेत्रमा तत्कालै काम शुरु गर्न आवश्यक ठानी मिति २०६८।१।१९ गते नेपाल सरकार (माननीय उप प्रधानमन्त्री तथा भूमिसुधार तथा व्यवस्था मन्त्रीस्तर) को निर्णयानुसार केन्द्रमा पूर्व सभासद हरिराम श्रीपाईलीको संयोजकत्वमा केन्द्रमा ९ सदस्यीय र मुक्त हलिया रहेका १२ जिल्लाहरु दार्चुला, बैतडी, डडेल्धुरा, कञ्चनपुर, बझाङ्ग, बाजुरा, डोटी, अछाम, कैलाली, हुम्ला जाजरकोट र सुर्खेतमा प्रमुख जिल्ला अधिकारीको संयोजकत्वमा ७ सदस्यीय मुक्त हलिया पुनःस्थापन तथा अनुगमन कार्यदल गठन भई स्वीकृत कार्यविधि बमोजिम मुक्त हलियाको तथ्याङ्क प्रमाणिकरण, वर्गिकरण र सो अनुसार परिचयपत्र दिने काम भैरहेको ।
  - मुक्त हलियाको सम्मानजनक पुनःस्थापनका लागि उपयुक्त ढाँचा तय गर्न सो कार्यदल कार्यरत रहेको ।
  - चालु आव. मा परिचय पत्रको व्यवस्थापन र उपयुक्त ढाँचाको चयन गरी कार्ययोजना सहित कार्यक्रमलाई प्रभावकारी ढंगले अगाडि बढाउने कार्यक्रम रहेको छ । यसै सन्दर्भमा मुक्त हलिया पुनःस्थापनका लागि मोडालिटी तथा कार्ययोजना

- निर्माण गर्ने उद्देश्यले विभिन्न अन्तर्राष्ट्रिय संघसंस्थाको सहयोगमा मिति २०६८।५।२७ र २८ गते कैलाली जिल्लाको धनगढीमा, मिति २०६८।१२।१ मा होटल अन्नपूर्णमा र मिति २०६८।१२।२३ र २४ गते धुलिखेलमा मुक्त हलिया लगायतका सरोकारवाला सहितको गोष्ठी र विज्ञाबाट समेत सुझाव प्राप्त गरी तयार पारिएको मुक्त हलिया पुनःस्थापनको ढाँचा र ३ वर्षिय कार्ययोजना नेपाल सरकार (मं.प.) बाट स्वीकृतिका लागि पेश गर्न अर्थ मन्त्रालयको सहमतिका लागि पठाई सकिएको ।
- मुक्त हलिया पुनःस्थापन तथा वृत्ति विकासका लागि चालु आ.व. मा नेपाल सरकारबाट २ करोड ६५ लाख विनियोजन भएको छ । विनियोजित रकममध्येबाट यस आ.व.मा १४७ वटा विभिन्न सिपमुलक तथा आयमुलक तालिम संचालन भई १८३२ मुक्त हलियाहरुलाई तालिम दिई स्वरोजगार तुलाउने लक्ष्यका साथ कार्यक्रम संचालनमा रहेको ।
  - हलिया तथा वधुँवा मदजुर सम्बन्धी ऐनको मस्यौदा तर्जुमा गरिएको ।
  - मुक्त कर्मैया तथा हलियाको हकमा यस मन्त्रालयबाट कार्य सम्पादन गरिएको र सो वाहेक अन्य जाति तथा वर्गको उत्थानको लागि कानून तर्जुमा गर्न संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालयलाई अनुरोध गर्न च.नं. मिति २०६९।३।३१ को पत्रद्वारा प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद् कार्यालयलाई आवश्यक सहयोगको लागि लेखी पठाइएको साथै कार्य सम्पन्न भएकोले च.नं. ११६ मिति २०६९।३।१३ को पत्रबाट श्री सर्वोच्च अदालत फैसला कार्यान्वयन निर्देशनालय बारकाउन्सील भवन कुपण्डोल ललितपुरलाई लगत कट्टाको लागि पत्राचार गरिएको र सोही पत्रद्वारा श्री प्र.म. तथा मं.प.को कार्यालय फैसला कार्यान्वयन शाखामा लगत कट्टाका लागि आवश्यक सहयोग र पहलका निम्ति अनुरोध गरिएको ।
७. निवेदक द्वारिकामान महर्जन विपक्षी मालपोत कार्यालय डिल्लीवजार समेत भएको सम्बत् २०६४ सालको रिट नं. १६२ मा उत्प्रेषण परमादेशको आदेश जारी गरी पाउँ भन्ने निवेदनका सम्बन्धमा सम्मानित सर्वोच्च अदादतबाट मिति २०६४।११।३० मा विवादित जग्गा दर्ता सम्बन्धमा साधिकार निकायमा निवेदन परी आवश्यक कारवाही चलिरहेको अवस्थामा अधिकार क्षेत्र नै नभएको जग्गा सम्बन्धी विषयको उजूरी सुनी कारवाही चलिरहेका निवेदक समेतलाई कुनै थाहा जानकारी समेत नदिई प्राकृतिक न्यायको सिद्धान्त विपरीत चलिरहेको काम कारवाहीलाई निस्तेज पार्ने गरी अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगबाट भएको २०६४।२।२० को नेपाल सरकारका नाममा दर्ता गर्न दिइएको निर्देशनात्मक आदेश वदर हुने ठहरेछ । जग्गा दर्ता सम्बन्धमा गुठी संस्थानमा दिइएको निवेदनउपर जे जो कारवाही गर्नु पर्छ गर्नु भन्ने आदेशको कार्यान्वयनको अवस्था देहाय वमोजिम रहेको छ ।
- गुठी संस्थान केन्द्रीय कार्यालयले श्री ५ को सरकार समरजंग कम्पनीको नाम कट्टा गरी गुठीको लगत अनुसार पशुपति टिकिच्छा गुठीको नाममा हाल साविक भिडाई

दर्ता गर्न स्वीकृतिका लागि मिति २०६१।८।८ मा निर्णय भई सोही अनुसार भई आउन मिति २०६३।७।३० को निर्णय सहितको फाईल थान १९ यस मन्त्रालयमा आएकोमा उक्त फाईलहरु कार्यान्वयनको चरणमा रहेको ।

८. निवेदक देवनारायण महर्जन विपक्षी गुठी संस्थान हसिल शाखा कार्यालय समेत भएको सम्वत् २०६४ सालको रिट नं. १६१ मा उत्प्रेषण परमादेशको आदेश जारी गरी पाउँ भन्ने निवेदनका सम्वन्धमा सम्मानित सर्वोच्च अदादतबाट मिति २०६४।११।३० मा विवादित जग्गा दर्ता सम्वन्धमा साधिकार निकायमा निवेदन परी आवश्यक कारवाही चलिरहेको अवस्थामा अधिकार क्षेत्र नै नभएको जग्गा सम्वन्धी विषयको उजूरी सुनी कारवाही चलिरहेका निवेदक समेतलाई कुनै थाहा जानकारी समेत नदिई प्राकृतिक न्यायको सिद्धान्त विपरीत चलिरहेको काम कारवाहीलाई निस्तेज पार्ने गरी अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगबाट भएको २०६४।२।२० को नेपाल सरकारका नाममा दर्ता गर्न दिइएको निर्देशनात्मक आदेश वदर हुने ठहरेछ । जग्गा दर्ता सम्वन्धमा गुठी संस्थानमा दिइएको निवेदनउपर जे जो कारवाही गर्नु पर्छ गर्नु भन्ने आदेशको कार्यान्वयनको अवस्था देहाय वमोजिम रहेको छ ।

- गुठी संस्थान केन्द्रीय कार्यालयले श्री ५ को सरकार समरजंग कम्पनीको नाम कट्टा गरी गुठीको लगत अनुसार पशुपति टिकिच्छा गुठीको नाममा हाल साविक भिडाई दर्ता गर्न स्वीकृतिका लागि मिति २०६१।८।८ मा निर्णय भई सोही अनुसार भई आउन मिति २०६३।७।३० को निर्णय सहितको फाईल थान १९ यस मन्त्रालयमा आएकोमा उक्त फाईलहरु कार्यान्वयनको चरणमा रहेको ।

९. निवेदक भरतमणि गौतम समेत विपक्षी भूमिसुधार तथा व्यवस्था मन्त्रालय समेत भएको सम्वत् २०६२ सालको रिट नं. २९७३ मा उत्प्रेषण लगायत आदेश जारी गरी पाउँ भन्ने निवेदनका सम्वन्धमा सम्मानित सर्वोच्च अदादतबाट भूमि सम्बन्धी ऐन, २०२१ को दफा ७, ८, १३, १४, १५ र २१ कार्यान्वयन गर्नु र भए गरेको विषयमा अनिवार्यरूपले यस अदालतको अनुगमन शाखामा प्रतिवेदन गर्नु भन्ने आदेशको कार्यान्वयनको अवस्था देहाय वमोजिम रहेको छ ।

- भूमि सम्बन्धी ऐन, २०२१ को दफा ७(१) (२) (६) एवं दफा ८ मा भएको जग्गावाला मोहीको हैसियतले राख्न पाउने जग्गाको अधिकतम हद सम्बन्धी व्यवस्था अनुसार दफा १३ बमोजिम जग्गाको फाँटवारी दाखिल गराउने कार्यका लागि व्यवस्था भएको उल्लेखित दफाका सम्बन्धमा सम्मानित सर्वोच्च अदालतबाट मिति २०६६।०१।२६ मा यस मन्त्रालयका नाममा जारी भएको परमादेशको क्रममा यस मन्त्रालयबाट मिति २०६७।६।५ को गोरखापत्रमा जग्गाको फाँटवारी पेश गर्ने सम्बन्धी अत्यन्त जरुरी सूचना प्रकाशित गरी भूमि सम्बन्धी ऐन, २०२१ को दफा १३ कार्यान्वयनका लागि भूमिसुधार तथा व्यवस्थापन विभागलाई मिति २०६७।६।४ मा निर्देशन दिइएकोमा,

- भूमिसुधार तथा व्यवस्थापन विभागबाट तत्सम्बन्धी कार्यविधि समेत बनाई आदेश कार्यान्वयन गर्न परिपत्र गरिएकोमा जिल्लास्थित मालपोत-भूमिसुधार कार्यालयबाट उक्त दफा १३ कार्यान्वयन गर्ने क्रममा संचालन भएको अन्तरक्रिया कार्यक्रममा यो कार्यक्रम मधेश भएकोले कार्यान्वयन गरिनु हुँदैन भन्ने सुनसरी, धनुषा लगायतका तराईका केही जिल्लामा राजनैतिक असहयोगको स्थिति देखिएको, गा.वि.स. कार्यालयमा गा.वि.स. सचिवहरू नबस्ने गरेको तथा एकै गा.वि.स. सचिवहरूले ४-५ गा.वि.स. को कार्य संचालन गर्ने गरेको र त्यो पनि सदरमुकामबाटै गर्ने गरेबाट गा.वि.स. सचिवहरूले जगाको ७ नं. फाँटवारी संकलन गर्ने कार्यमा सहयोग पुर्याउन नसक्ने अवस्था रहेको । बाँके, धादिङ, मकवानपुर, चितवन, इलाम, पाँचथर, लमजुङ र रोल्पा जिल्लामा फाँटवारी सम्बन्धी सूचना प्रकाशित भएकोमा कूल जग्गाधनीको ५% बाट पनि फारम दाखेल नभएको, संविधान बन्ने क्रममा रहेको तथा राज्यको पुर्नसंरचना गर्ने कार्य बाँकी रहेको परिप्रेक्ष्यमा सबै जग्गावालाहरूबाट फाँटवारी लिने कार्य औचित्यहिन र उपलब्धि रहित हुने भन्ने विभिन्न स्थानहरूबाट आवाज उठेकोले सो अवस्थामा उक्त दफा १३ उपयुक्त तवरबाट कार्यान्वयनका लागि सुझाव दिन विज्ञ कर्मचारीहरूको कार्यदल गठन गरिएको ।
- गठित कार्यदलबाट उल्लेखित कार्यका लागि फाराम छपाई कर्मचारीको तलब, भत्ता तथा ढुवानी खर्च समेतका लागि करीब रु.६,६६,०२६,०००/- करोड भन्दा बढी रकमको व्यवस्था गर्नु पर्ने, भूमि सम्बन्धी ऐन, २०२१ लागू हुँदा राज्यसंग व्यक्तिको जग्गाको तथ्याँक नभएकोले सो प्रयोजन समेतलाई तत्कालिन समयमा समेट्नका लागि सबै जग्गावालाबाट दाखिला गराउने व्यवस्था भएको तर हालको अवस्थामा सबै जग्गावालाबाट फाँटवारी पेश गराउने कार्य औचित्यपूर्ण नहुने र कम जग्गा भएका जग्गाधनीको अभिलेख मालपोत कार्यालयमा रहेकै हुँदा जसको नेपाल भरीमा पाँचौं संशोधनले निर्धारण गरेको हदभन्दा बढी जग्गा छ त्यसको मात्र विवरण भूमिसुधार कार्यालयमा दाखेल गराउने व्यवस्था गर्दा उपयुक्त हुने भन्ने प्रतिवेदन पेश हुन आएको ।
- गठित कार्यदलको प्रतिवेदन समेतलाई ध्यानमा राखी भूमि सम्बन्धी ऐन, २०२१ को दफा १३ को उपदफा (१) मा रहेको सबै जग्गावालाहरूलाई सूचना जारी भएको मितिले ३५ दिन भित्र तोकिए बमोजिमको फाँटवारी दाखिला गर्न गराउन आदेश दिन सक्नेछ भन्ने व्यवस्थाको सट्टा दफा ७ बमोजिम राख्न पाउने अधिकतम हदबन्दी भन्दा बढी जग्गा हुने जग्गावालालाई सूचना जारी भएको मितिले ३५ दिन भित्र तोकिए बमोजिमको फाँटवारी दाखिला गराउने व्यवस्था गर्न उपयुक्त हुने देखिएकोले यसका लागि भूमि सम्बन्धी ऐन, २०२१ मा छैटौं संशोधनका लागि संशोधन विधयेक स्वीकृतिको लागि नेपाल सरकार, मन्त्रपरिषद् समक्ष प्रस्ताव

- पेश भै नेपाल सरकार(मं.प.)को मिति २०६८।४।११ को निर्णयानुसार विधेयक समितिमा छलफलको लागि पठाउने गरी निर्णय भै उक्त विधेयक समितिमा रहेको ।
- भूमि सम्बन्धी ऐन, २०२१ मा छैटौं संशोधनका लागि नेपाल सरकार (मं.प.) बाट स्वीकृत भै विधेयक समितिमा प्रस्ताव छलफलका लागि पेश भै रहेको अवस्थामा संविधान सभा विघटन भएको ।
  - भूमिसम्बन्धी ऐन, २०२१ (छैटौं संशोधन) मा ज्यादै महत्वपूर्ण विषयहरू समावेश गरिएको र उक्त विषयहरूलाई कार्यान्वयनको रूपमा ल्याउन जरूरी भएको महसुस गरी अध्यादेशको रूपमा ल्याउन कानून, न्याय, संविधानसभा तथा संसदीय मामिला मन्त्रालयको राय लिई अग्रिम कारवाही गर्न नेपाल सरकार (मा.मन्त्रीस्तर) बाट मिति २०६९।३।७ मा निर्णय भएकोले च.नं. ३६२४ मिति २०६९।३।२२ को पत्रबाट अध्यादेश तर्जुमाको सहमतिको लागि कानून, न्याय, संविधानसभा तथा संसदीय मामिला मन्त्रालयमा लेखी पठाइएको ।
१०. निवेदक भोजराज ऐर समेत विपक्षी भूमिसुधार तथा व्यवस्था मन्त्रालय समेत भएको सम्बत् २०६० सालको रिट नं. ३०९३ मा परमादेशको आदेश जारी गरी पाउँ भन्ने निवेदनका सम्बन्धमा सम्मानित सर्वोच्च अदादतबाट मिति २०६६।१।३० मा सावैजनिक सम्पत्तिको लगत अर्द्याबधिक र दुरुस्त राखी तिनको संरक्षण गर्न मालपोत कार्यालय, कास्की समेतको नाममा परमादेश जारी भएको” मा सो आदेशको कार्यान्वयनको अवस्था देहाय वमोजिम रहेको छ ।
- आदेश कार्यान्वयनको सिलसिलामा मालपोत कार्यालय, कास्कीका प्र.मा.अ. को संयोजकत्वमा कार्यदल गठन भै पोखरा उपत्यकाको सरकारी-सार्वजनिक सम्पत्तिको लगत लिने कार्य भैरहेको तथा च.नं. ३१३२ मिति २०६९।३।११ को मालपोत कार्यालय कास्कीको पत्रबाट देहायका थप कार्यहरू भएको विवरण प्राप्त भएको:-
  - कास्की जिल्ला अन्तर्गतका सरकारी एवं सार्वजनिक प्रकृतिका जग्गाको विवरण पुस्तिका प्रकाशित गरी सकिएको ।
  - जिल्ला प्रशासन कार्यालय, कास्कीमा मिति २०६७।७।१० गते प्रमुख जिल्ला अधिकारीको अध्यक्षतामा बैठक वसी पोखरा उममहानगरपालिका क्षेत्रभित्रको सरकारी-सार्वजनिक सम्पत्तिको लगत अध्यावधिक राख्ने प्रयोजनको लागि प्रमुख मालपोत अधिकृत वा निजले तोकेको अधिकृतको संयोजकत्वमा जिल्ला प्रशासन कार्यालय, कास्की, जिल्ला विकास समिति, कास्की, नापी कार्यालय, कास्की र पोखरा उपमहानगरपालिका कार्यालयका अधिकृत प्रतिनिधिहरू सदस्य रहने गरी एक कार्यदल गठन गर्ने निर्णय भएको ।

- सो कार्यदलको निर्णयानुसार पोखरा उपमहानगरपालिका क्षेत्रभित्र रहेका सरकारी सार्वजनिक सम्पत्तिको यथार्थ विवरण उपलब्ध गराउन निर्दिष्ट फाराम सहित अनुरोध भएकोमा हालसम्म वडा नं. ४ र १४ बाट विवरण प्राप्त भएको ।
  - क्षेत्रिय प्रशासन कार्यालय, प.वि.क्षेत्र पोखराको सक्रियतामा गठित छानविन समितिले सरकारी सार्वजनिक सम्पत्तिको प्रारम्भिक प्रतिवेदन बुझाई संरक्षण तर्फ अग्रसर रहेको साथै कार्य सम्पन्न भएकोले च.नं. ११६ मिति २०६९।३।१३ को पत्रबाट श्री सर्वोच्च अदालत फैसला कार्यान्वयन निर्देशनालय बार काउन्सील भवन कुपण्डोल ललितपुरलाई लगत कट्टाको लागि पत्राचार गरिएको र सोही पत्रद्वारा श्री प्र.म. तथा मं.प.को कार्यालय फैसला कार्यान्वयन शाखामा लगत कट्टाका लागि आवश्यक सहयोग र पहलका निम्ति अनुरोध गरिएको ।
११. निवेदक प्रकाशमणि शर्मा विपक्षी मालपोत कार्यालय डिल्लीवजार समेत भएको सम्बत् २०६० सालको रिट नं. ३१५२ मा परमादेशको आदेश जारी गरी पाउँ भन्ने निवेदनका सम्बन्धमा सम्मानित सर्वोच्च अदादतबाट मिति २०६७।२।१२ मा रावल आयोगको प्रतिवेदनलाई कार्यान्वयन गर्न गठित विशेषज्ञ समितिको प्रतिवेदन समेतका आधारमा रावल आयोगको प्रतिवेदन कार्यान्वयन हुन र देशका अन्य स्थानका सरकारी सार्वजनिक जग्गा अतिक्रमणको विषयमा छानवीन गरी कानून वमोजिम कारवाही गर्ने कार्यलाई उच्च प्राथमिकतामा राखी छिटो कार्यान्वयन गर्नु भन्ने आदेशको कार्यान्वयनको अवस्था देहाय वमोजिम रहेको छ ।
- नेपाल सरकार मन्त्रपरिषद्को मिति २०६६।११।१२ र मन्त्रपरिषद् सामाजिक समितिको मिति २०६६।११।१२ को निर्णयानुसार “सरकारी तथा सार्वजनिक जग्गा संरक्षण सम्बन्धी उच्चस्तरीय (रावल) आयोग, २०५२ को प्रतिवेदन कार्यान्वयन गर्ने सम्बन्धमा गठित समितिको प्रतिवेदन, २०६६ स्वीकृत भै सो प्रतिवेदन वमोजिम ६ महिनाका लागि समिति गठन भएकोमा तोकिएको कार्य सम्पन्न नहुदै समितिको कार्यअवधि मिति २०६८।१।८ मा समाप्त भएकाले पुनः म्याद ६ महिना थपको लागि नेपाल सरकार मन्त्रपरिषद् समक्ष प्रस्ताव पेश गर्न सहमतिको लागि अर्थ मन्त्रालयमा पत्राचार भएकोमा हालसम्म सो को जवाफ प्राप्त नभएकोले पुनः च.नं. ३५४८ मिति २०६९।३।११ को पत्रबाट ताकेता गरिएको ।
१२. निवेदक शंख नारायण महर्जन विपक्षी प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रपरिषद्को कार्यालय समेत भएको सम्बत् २०६२ सालको रिट नं. २६७५ मा उत्प्रेषण लगायत आदेश जारी गरी पाउँ भन्ने निवेदनका सम्बन्धमा सम्मानित सर्वोच्च अदादतबाट मिति २०६७।८।६ मा “भूमिसुधार तथा व्यवस्था मन्त्रालयको लिखित जवाफमा यस सम्बन्धमा मालपोत कार्यालय डिल्लीबजारबाट सत्य तथ्य व्यहोरा विस्तृत रूपमा उल्लेख भै लिखित जवाफ पेश हुने नै छ भन्ने उल्लेख भएको तर मालपोत कार्यालय डिल्लीबजारको नाममा मिति २०६२।५।२८ मा म्याद तामेल भएतापनि उक्त कार्यालयबाट लिखित रूपमा जवाफ

पेश भएको पाइएन । यसरी सम्पूर्ण जग्गाको दर्ता श्रेस्ता राख्ने तथा तत्सम्बन्धी कानून बमोजिम निर्णय गर्ने समेत सार्वजनिक (जिम्मा लिएको मालपोत कार्यालयले अदालतबाट) सूचना पाएपछि विवादित जग्गाको विषयमा भएको सत्य तथ्य जवाफ नदिई अप्रत्यक्ष किसिमबाट निवेदकलाई फाइदा पुऱ्याउने बदनियत राखि नेपाल सरकारको हित विपरीत कार्य गरेको देखिँदा तत्कालीन मालपोत कार्यालय डिल्लीबजारका प्रमुख मालपोत अधिकृतले पदको जिम्मेवारी अनुसारको आचरण र कर्तव्य पालन नगरेकोले निजलाई प्रचलित कानून बमोजिम ३ महिना भित्र विभागीय कारवाही गरी यस अदालतको अनुगमन तथा निरीक्षण महाशाखालाई जानकारी दिनु” भन्ने आदेशको कार्यान्वयनको अवस्था देहाय वमोजिम रहेको छ । यस सम्बन्धमा सत्य तथ्य बुझी प्रतिवेदन पेश गर्न मन्त्रालयका उपसचिव(कानून) लाई जिम्मेवारी दिएकोमा उपसचिव (कानून) बाट मिति २०६८।१।२५ मा प्रतिवेदन पेश भएको ।

- यस मन्त्रालयको मिति २०६८।२।१२ को निर्णयानुसार मालपोत कार्यालय, डिल्लीबजार काठमाण्डौका तत्कालीन प्रमुख मालपोत अधिकृतसंग दिन सातको म्याद दिई स्पष्टिकरण माग गरिएकोमा निजबाट स्पष्टिकरण मिति २०६८।२।२० पेश भएको ।
  - तत्पश्चात अव आयन्दा यस प्रकारको कार्यमा विशेष ध्यान दिन निजलाई मिति २०६८।२।२५ मा ध्यानाकर्षण गराउने निर्णय भई सोही व्यहोरा फैसला कार्यान्वयन निर्देशनालयमा पठाएको साथै कार्य सम्पन्न भएकोले च.नं. ११६ मिति २०६९।३।१३ को पत्रबाट श्री सर्वोच्च अदालत फैसला कार्यान्वयन निर्देशनालय बार काउन्सील भवन कुपण्डोल ललितपुरलाई लगत कट्टाको लागि पत्राचार गरिएको र सोही पत्रद्वारा श्री प्र.म. तथा मं.प.को कार्यालय फैसला कार्यान्वयन शाखामा लगत कट्टाका लागि आवश्यक सहयोग र पहलका निम्ति अनुरोध गरिएको ।
१३. निवेदक रामप्रसाद ढकाल विपक्षी मालपोत कार्यालय डिल्लीवजार समेत भएको सम्बन्ध २०६३ सालको रिट नं. ९६० मा उत्प्रेषणयुक्त परमादेशको आदेश जारी गरी पाउँ भन्ने निवेदनका सम्बन्धमा सम्मानित सर्वोच्च अदालतबाट मिति २०६७।११।१५ मा विवादित जग्गामा जग्गाको हक हस्तान्तरण हुने क्रममा मिति २०४६।६।१६ मा गोविन्दप्रसाद तिमिल्सीनाको नाममा जग्गाधनी श्रेस्तापूर्जा वन्ने समयमा मात्र मोहीको महलमा नाम लेख्न छुट हुन गएकाले मालपोत कार्यालयले निवेदकको नाम मोही महलमा जनाउनु र यी निवेदक मोहीका हक सम्मको जग्गा लिलाम नगर्नु, नगराउनु भन्ने आदेशको कार्यान्वयनको अवस्था देहाय वमोजिम रहेको छ ।
- च.नं. ३४५४ मिति २०६९।३।१ को पत्रबाट मालपोत कार्यालय, डिल्लीवजारलाई निर्णय कार्यान्वयनको अवस्था वारे जानकारी माग गरिएकोमा सो कार्यालयबाट उक्त आदेश कार्यान्वयनका सम्बन्धमा गोविन्दप्रसाद तिमिल्सिनाबाट हक हस्तान्तरण हुँदै हाल एकराज दाहालको नाममा कायम रहेको कोटेश्वर ५क कि.नं.

७२५ क्षेत्रफल ०-११-०-० को जग्गामा सम्मानित सर्वोच्च अदालतको रि.नं. ०९६०।२०६३ माथि भएको आदेशानुसार यस कार्यालयको मिति २०६८।३।३० को निर्णयले रामप्रसाद ढकाललाई मोही कायम गरिएको भनी लेखी आएकोले फैसला कार्यान्वयन भएको देखिदा बशलगत कट्टा हुनु पर्ने देखिएको साथै कार्य सम्पन्न भएकोले च.नं. ५ मिति २०६९।४।४ को पत्रबाट श्री सर्वोच्च अदालत फैसला कार्यान्वयन निर्देशनालय बारकाउन्सील भवन कुपण्डोल ललितपुरलाई लगत कट्टाको लागि पत्राचार गरिएको र सोही पत्रद्वारा श्री प्र.म. तथा मं.प.को कार्यालय फैसला कार्यान्वयन शाखामा लगत कट्टाका लागि आवश्यक सहयोग र पहलका निम्ति अनुरोध गरिएको ।

१४. निवेदक भक्तवहादुर राई विपक्षी इलाम जिल्ला चुलाचुली अव्यवस्थित वसोवास समस्या समाधान समिति समेत भएको सम्वत् २०६४ सालको रिट नं. ०५०८ मा उत्प्रेषणको आदेश जारी गरी पाउँ भन्ने निवेदनका सम्बन्धमा सम्मानित सर्वोच्च अदालतबाट मिति २०६७।११।१२ मा चुलाचुली क्षेत्रको अव्यवस्थित वसोवास समस्या समाधान समितिको गठन वदर गरी पाउँ भन्ने रिट निवेदन खारेज हुने ठहरेछ । साथै विवादित क्षेत्रमा व्यक्तिहरुको जग्गा लामो समय देखि रोक्का रहेको र त्यस्ता विवाद पुरानो भैसकेको देखिदा नाप नक्सा लगायतका कार्य चाँडो समाधान गर्नु भन्ने आदेशको कार्यान्वयनको अवस्था देहाय वमोजिम रहेको छ ।

- चुलाचुली क्षेत्रको अव्यवस्थित वसोवास समस्या समाधान समितिबाट, समितिको गठन आदेश अनुसार रैकर जग्गाको हकमा मात्र जग्गा वितरण गर्ने निर्णय भई विभिन्न कारणले समितिको निर्णयानुसारको जग्गाधनी दर्ता श्रेस्ता, प्रमाणपूर्जा तयार गर्नु तथा प्रमाणपूर्जा वितरण गर्ने वाँकी रहेको वा श्रेस्ता फेला नपरेकोमा तोकिए वमोजिमको मुल्य चुक्ता भएपछि जग्गाधनी दर्ता श्रेस्ता, प्रमाणपूर्जा तयार गरी जग्गाधनी दर्ता प्रमाणपूर्जा वितरण गर्ने कार्य मालपोत कार्यालय ईलामबाट गर्नु गराउनु र फिल्डवुकको व्यक्तिको नाम चढाउन वाँकी रहेको वा नक्शामा रेखाङ्कन गर्न वाँकी रहेको हकमा मालपोत कार्यालय ईलामको अनुरोधमा नापी कार्यालय ईलामबाट फिल्डवुकमा नाम चढाउने वा कित्ता नक्शामा रेखाङ्कन गर्ने कार्य गर्नु गराउनु भनी भूमिसुधार तथा व्यवस्थापन विभाग र नापी विभागलाई निर्देशन भई गएको साथै कार्य सम्पन्न भएकोले च.नं. ११६ मिति २०६९।३।१३ को पत्र तथा च.नं. ५ मिति २०६९।४।४ को पत्रबाट श्री सर्वोच्च अदालत फैसला कार्यान्वयन निर्देशनालय बारकाउन्सील भवन कुपण्डोल ललितपुरलाई लगत कट्टाको लागि पत्राचार गरिएको र सोही पत्रद्वारा श्री प्र.म. तथा मं.प.को कार्यालय फैसला कार्यान्वयन शाखामा लगत कट्टाका लागि आवश्यक सहयोग र पहलका निम्ति अनुरोध गरिएको ।

१५. निवेदक भवानीप्रसाद साम्वा लिम्बु विपक्षी इलाम जिल्ला चुलाचुली अव्यवस्थित वसोवास समस्या समाधान समिति समेत भएको सम्बन्धमा २०६४ सालको रिट नं. ०५९१ मा उत्प्रेषणको आदेश जारी गरी पाउँ भन्ने निवेदनका सम्बन्धमा सम्मानित सर्वोच्च अदालतबाट मिति २०६७।११।१२ मा चुलाचुली क्षेत्रको अव्यवस्थित वसोवास समस्या समाधान समितिको गठन वदर गरी पाउँ भन्ने रिट निवेदन खारेज हुने ठहरेको छ । साथै विवादित क्षेत्रमा व्यक्तिहरुको जग्गा लामो समय देखि रोक्का रहेको र त्यस्ता विवाद पुरानो भैसकेको देखिदा नाप नक्सा लगायतका कार्य चाँडो समाधान गर्नु भन्ने आदेशको कार्यान्वयनको अवस्था देहाय वमोजिम रहेको छ ।

- चुलाचुली क्षेत्रको अव्यवस्थित वसोवास समस्या समाधान समितिबाट, समितिको गठन आदेश अनुसार रैकर जग्गाको हकमा मात्र जग्गा वितरण गर्ने निर्णय भई विभिन्न कारणले समितिको निर्णयानुसारको जग्गाधनी दर्ता श्रेस्ता, प्रमाणपूर्जा तयार गर्नु तथा प्रमाणपूर्जा वितरण गर्न बाँकी रहेको वा श्रेस्ता फेला नपरेकोमा तोकिए वमोजिमको मुख्य चुक्ता भएपछि जग्गाधनी दर्ता श्रेस्ता प्रमाणपूर्जा तयार गरी जग्गाधनी दर्ता प्रमाणपूर्जा वितरण गर्ने कार्य मालपोत कार्यालय ईलामबाट गर्नु गराउनु र फिल्डवुकको व्यक्तिको नाम चढाउन बाँकी रहेको वा नक्शामा रेखाङ्कन गर्न बाँकी रहेको हकमा मालपोत कार्यालय ईलामको अनुरोधमा नापी कार्यालय ईलामबाट फिल्डवुकमा नाम चढाउने वा कित्ता नक्शामा रेखाङ्कन गर्ने कार्य गर्नु गराउनु भनी भूमिसुधार तथा व्यवस्थापन विभाग र नापी विभागलाई निर्देशन भई गएको साथै कार्य सम्पन्न भएकोले च.नं. ११६ मिति २०६९।३।१३ को पत्र तथा च.नं. ५ मिति २०६९।४।४ को पत्रबाट श्री सर्वोच्च अदालत फैसला कार्यान्वयन निर्देशनालय बारकाउन्सील भवन कुपण्डोल ललितपुरलाई लगत कट्टाको लागि पत्राचार गरिएको र सोही पत्रद्वारा श्री प्र.म. तथा मं.प.को कार्यालय फैसला कार्यान्वयन शाखामा लगत कट्टाका लागि आवश्यक सहयोग र पहलका निम्ति अनुरोध गरिएको ।

१६. निवेदक दधिराम लिम्बु विपक्षी इलाम जिल्ला चुलाचुली अव्यवस्थित वसोवास समस्या समाधान समिति समेत भएको सम्बन्धमा २०६४ सालको रिट नं. ०५७५ मा उत्प्रेषणको आदेश जारी गरी पाउँ भन्ने निवेदनका सम्बन्धमा सम्मानित सर्वोच्च अदालतबाट मिति २०६७।११।१२ मा चुलाचुली क्षेत्रको अव्यवस्थित वसोवास समस्या समाधान समितिको गठन वदर गरी पाउँ भन्ने रिट निवेदन खारेज हुने ठहरेको छ । साथै विवादित क्षेत्रमा व्यक्तिहरुको जग्गा लामो समय देखि रोक्का रहेको र त्यस्ता विवाद पुरानो भैसकेको देखिदा नाप नक्सा लगायतका कार्य चाँडो समाधान गर्नु भन्ने आदेशको कार्यान्वयनको अवस्था देहाय वमोजिम रहेको छ ।

- चुलाचुली क्षेत्रको अव्यवस्थित वसोवास समस्या समाधान समितिबाट, समितिको गठन आदेश अनुसार रैकर जग्गाको हकमा मात्र जग्गा वितरण गर्ने निर्णय भई विभिन्न कारणले समितिको निर्णयानुसारको जग्गाधनी दर्ता श्रेस्ता, प्रमाणपूर्जा तयार गर्नु तथा प्रमाणपूर्जा वितरण गर्न वाँकी रहेको वा श्रेस्ता फेला नपरेकोमा तोकिए वमोजिमको मुल्य चुक्ता भएपछि जग्गाधनी दर्ता श्रेस्ता, प्रमाणपूर्जा तयार गरी जग्गाधनी दर्ता प्रमाणपूर्जा वितरण गर्ने कार्य मालपोत कार्यालय ईलामबाट गर्नु गराउनु र फिल्डवुकको व्यक्तिको नाम चढाउन वाँकी रहेको वा नक्शामा रेखाङ्कन गर्न वाँकी रहेको हकमा मालपोत कार्यालय ईलामको अनुरोधमा नापी कार्यालय ईलामबाट फिल्डवुकमा नाम चढाउने वा कित्ता नक्सामा रेखाङ्कन गर्ने कार्य गर्नु गराउनु भनी भूमिसुधार तथा व्यवस्थापन विभाग र नापी विभागलाई निर्देशन भई गएको साथै कार्य सम्पन्न भएकोले च.नं. ११६ मिति २०६९।३।१३ को पत्र तथा च.नं. ५ मिति २०६९।४।४ को पत्रबाट श्री सर्वोच्च अदालत फैसला कार्यान्वयन निर्देशनालय बारकाउन्सील भवन कुपण्डोल ललितपुरलाई लगत कट्टाको लागि पत्राचार गरिएको र सोही पत्रद्वारा श्री प्र.म. तथा मं.प.को कार्यालय फैसला कार्यान्वयन शाखामा लगत कट्टाका लागि आवश्यक सहयोग र पहलका निम्ति अनुरोध गरिएको ।

१७. निवेदक कर्णवहादुर दोम राई विपक्षी इलाम जिल्ला चुलाचुली अव्यवस्थित वसोवास समस्या समाधान समिति समेत भएको सम्वत् २०६४ सालको रिट नं. ०५८८ मा उत्प्रेषणको आदेश जारी गरी पाउँ भन्ने निवेदनका सम्बन्धमा सम्मानित सर्वोच्च अदालतबाट मिति २०६७।११।१२ मा चुलाचुली क्षेत्रको अव्यवस्थित वसोवास समस्या समाधान समितिको गठन वदर गरी पाउँ भन्ने रिट निवेदन खारेज हुने ठहरेछ । साथै विवादित क्षेत्रमा व्यक्तिहरुको जग्गा लामो समय देखि रोक्का रहेको र त्यस्ता विवाद पुरानो भैसकेको देखिन्दा नाप नक्सा लगायतका कार्य चाँडो समाधान गर्नु भन्ने आदेशको कार्यान्वयनको अवस्था देहाय वमोजिम रहेको छ ।

- चुलाचुली क्षेत्रको अव्यवस्थित वसोवास समस्या समाधान समितिबाट, समितिको गठन आदेश अनुसार रैकर जग्गाको हकमा मात्र जग्गा वितरण गर्ने निर्णय भई विभिन्न कारणले समितिको निर्णयानुसारको जग्गाधनी दर्ता श्रेस्ता, प्रमाणपूर्जा तयार गर्नु तथा प्रमाणपूर्जा वितरण गर्न वाँकी रहेको वा श्रेस्ता फेला नपरेकोमा तोकिए वमोजिमको मुल्य चुक्ता भएपछि जग्गाधनी दर्ता श्रेस्ता, प्रमाणपूर्जा तयार गरी जग्गाधनी दर्ता प्रमाणपूर्जा वितरण गर्ने कार्य मालपोत कार्यालय ईलामबाट गर्नु गराउनु र फिल्डवुकको व्यक्तिको नाम चढाउन वाँकी रहेको वा नक्शामा रेखाङ्कन गर्न वाँकी रहेको हकमा मालपोत कार्यालय ईलामको अनुरोधमा नापी कार्यालय ईलामबाट फिल्डवुकमा नाम चढाउने वा कित्ता नक्सामा रेखाङ्कन गर्ने कार्य गर्नु गराउनु भनी भूमिसुधार तथा व्यवस्थापन विभाग र नापी विभागलाई

निर्देशन भई गएको साथै कार्य सम्पन्न भएकोले च.नं. ११६ मिति २०६९।३।१३ को पत्र तथा च.नं. ५ मिति २०६९।४।४ को पत्रबाट श्री सर्वोच्च अदालत फैसला कार्यान्वयन निर्देशनालय बारकाउन्सील भवन कुपण्डोल ललितपुरलाई लगत कट्टाको लागि पत्राचार गरिएको र सोही पत्रद्वारा श्री प्र.म. तथा मं.प.को कार्यालय फैसला कार्यान्वयन शाखामा लगत कट्टाका लागि आवश्यक सहयोग र पहलका निम्ति अनुरोध गरिएको ।

१८. निवेदक दिलबहादुर साँवा विपक्षी इलाम जिल्ला चुलाचुली अव्यवस्थित वसोवास समस्या समाधान समिति समेत भएको सम्वत् २०६४ सालको रिट नं. ०५८९ मा उत्प्रेषणको आदेश जारी गरी पाउँ भन्ने निवेदनका सम्बन्धमा सम्मानित सर्वोच्च अदादतबाट मिति २०६७।११।१२ मा चुलाचुली क्षेत्रको अव्यवस्थित वसोवास समस्या समाधान समितिको गठन वदर गरी पाउँ भन्ने रिट निवेदन खारेज हुने ठर्हछ । साथै विवादित क्षेत्रमा व्यक्तिहरूको जग्गा लामो समय देखि रोक्का रहेको र त्यस्ता विवाद पुरानो भैसकेको देखिन्दा नाप नक्सा लगायतका कार्य चाँडो समाधान गर्नु भन्ने आदेशको कार्यान्वयनको अवस्था देहाय वमोजिम रहेको छ ।

- चुलाचुली क्षेत्रको अव्यवस्थित वसोवास समस्या समाधान समितिबाट, समितिको गठन आदेश अनुसार रैकर जग्गाको हकमा मात्र जग्गा वितरण गर्ने निर्णय भई विभिन्न कारणले समितिको निर्णयानुसारको जग्गाधनी दर्ता श्रेस्ता, प्रमाणपूर्जा तयार गर्नु तथा प्रमाणपूर्जा वितरण गर्न बाँकी रहेको वा श्रेस्ता फेला नपरेकोमा तोकिए वमोजिमको मुल्य चुक्ता भएपछि जग्गाधनी दर्ता श्रेस्ता, प्रमाणपूर्जा तयार गरी जग्गाधनी दर्ता प्रमाणपूर्जा वितरण गर्ने कार्य मालपोत कार्यालय ईलामबाट गर्नु गराउनु र फिल्डवुकको व्यक्तिको नाम चढाउन बाँकी रहेको वा नक्शामा रेखाङ्कन गर्न बाँकी रहेको हकमा मालपोत कार्यालय ईलामको अनुरोधमा नापी कार्यालय ईलामबाट फिल्डवुकमा नाम चढाउने वा कित्ता नक्शामा रेखाङ्कन गर्ने कार्य गर्नु गराउनु भनी भूमिसुधार तथा व्यवस्थापन विभाग र नापी विभागलाई निर्देशन भई गएको साथै कार्य सम्पन्न भएकोले च.नं. ११६ मिति २०६९।३।१३ को पत्र तथा च.नं. ५ मिति २०६९।४।४ को पत्रबाट श्री सर्वोच्च अदालत फैसला कार्यान्वयन निर्देशनालय बारकाउन्सील भवन कुपण्डोल ललितपुरलाई लगत कट्टाको लागि पत्राचार गरिएको र सोही पत्रद्वारा श्री प्र.म. तथा मं.प.को कार्यालय फैसला कार्यान्वयन शाखामा लगत कट्टाका लागि आवश्यक सहयोग र पहलका निम्ति अनुरोध गरिएको ।

१९. निवेदक खड्गबहादुर लिम्बु विपक्षी इलाम जिल्ला चुलाचुली अव्यवस्थित वसोवास समस्या समाधान समिति समेत भएको सम्वत् २०६४ सालको रिट नं. ०५९० मा उत्प्रेषणको आदेश जारी गरी पाउँ भन्ने निवेदनका सम्बन्धमा सम्मानित सर्वोच्च अदादतबाट मिति २०६७।११।१२ मा चुलाचुली क्षेत्रको अव्यवस्थित वसोवास समस्या

समाधान समितिको गठन वदर गरी पाउँ भन्ने रिट निवेदन खारेज हुने ठहरेछ । साथै विवादित क्षेत्रमा व्यक्तिहरूको जग्गा लामो समय देखि रोक्का रहेको र त्यस्ता विवाद पुरानो भैसकेको देखिन्दा नाप नक्सा लगायतका कार्य चाँडो समाधान गर्नु भन्ने आदेशको कार्यान्वयनको अवस्था देहाय वमोजिम रहेको छ ।

- चुलाचुली क्षेत्रको अव्यवस्थित वसोवास समस्या समाधान समितिबाट, समितिको गठन आदेश अनुसार रैकर जग्गाको हकमा मात्र जग्गा वितरण गर्ने निर्णय भई विभिन्न कारणले समितिको निर्णयानुसारको जग्गाधनी दर्ता श्रेस्ता, प्रमाणपूर्जा तयार गर्नु तथा प्रमाणपूर्जा वितरण गर्न बाँकी रहेको वा श्रेस्ता फेला नपरेकोमा तोकिए वमोजिमको मुख्य चुक्ता भएपछि जग्गाधनी दर्ता श्रेस्ता, प्रमाणपूर्जा तयार गरी जग्गाधनी दर्ता प्रमाणपूर्जा वितरण गर्ने कार्य मालपोत कार्यालय ईलामबाट गर्नु गराउनु र फिल्डवुकको व्यक्तिको नाम चढाउन बाँकी रहेको वा नक्शामा रेखाङ्कन गर्न बाँकी रहेको हकमा मालपोत कार्यालय ईलामको अनुरोधमा नापी कार्यालय ईलामबाट फिल्डवुकमा नाम चढाउने वा कित्ता नक्शामा रेखाङ्कन गर्ने कार्य गर्नु गराउनु भनी भूमिसुधार तथा व्यवस्थापन विभाग र नापी विभागलाई निर्देशन भई गएको साथै कार्य सम्पन्न भएकोले च.नं. ११६ मिति २०६९।३।१३ को पत्र तथा च.नं. ५ मिति २०६९।४।४ को पत्रबाट श्री सर्वोच्च अदालत फैसला कार्यान्वयन निर्देशनालय बारकाउन्सील भवन कुपण्डोल ललितपुरलाई लगत कट्टाको लागि पत्राचार गरिएको र सोही पत्रद्वारा श्री प्र.म. तथा मं.प.को कार्यालय फैसला कार्यान्वयन शाखामा लगत कट्टाका लागि आवश्यक सहयोग र पहलका निम्ति अनुरोध गरिएको ।

२०. निवेदक मधुकर थापा विपक्षी भूमिसुधार कार्यालय भक्तपुर समेत भएको सम्बन्ध २०६३ सालको रिट नं. ०६८५ मा उत्प्रेषण परमादेशको आदेश जारी गरी पाउँ भन्ने निवेदनका सम्बन्धमा सम्मानित सर्वोच्च अदालतबाट मिति २०६७।१२।१३ मा विवादित जग्गा जि. भक्तपुर सिरुटार गा.वि.स. वडा नं. ९ कि.नं. ९६, ९९, ११० जग्गा जग्गाधनी र मोही विच तर्फ सम्बन्धमा फरक फरक रहेकोमा सो सम्बन्धमा छानवीन गरी दुवै पक्षलाई स्विकार हुने हिसावले नरम करम मिलाई वाँडफाँड गरिदिनु पर्नेमा सो अनुसार वाँडफाँड भएको नदेखिदा भूमिसुधार कार्यालय भक्तपुरको मिति २०६३।२।२८ को निर्णय कानून संगत नदेखिएको हुँदा उल्लिखित निर्णय उत्प्रेषणको आदेशद्वारा वदर हुने ठहरेछ । मोही नामसारी तर्फ समेत कानून वमोजिम कारवाही अगाडी वढाई कानून सम्मत तवरले नरम गरम मिलाई वाँडफाँड गर्नु भन्ने आदेशको कार्यान्वयनको अवस्था देहाय वमोजिम रहेको छ ।

- भूमिसुधार कार्यालय भक्तपुरको च.नं. ३५५१ मिति २०६९।३।१९ को पत्रबाट सर्वोच्च अदालतको आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा निम्न व्यहोरा उल्लिखित पत्र प्राप्त भएको:-

- प्रचलिन भूमि सम्बन्धी ऐन, २०२१ को दफा २६ग र दफा २६घ वमोजिम जग्गा वाँडफाँड भएतापनि सोही ऐनको दफा २६घ३ वमोजिम मोही लागेको जग्गा २ वर्ष भित्र वाँडफाँड गरिसक्नु पर्ने वाध्यात्मक व्यवस्था भएकोमा सो म्याद समाप्त भई नेपाल सरकारले भूमि सम्बन्धी ऐन, २०२१ को दफा २६घ३ वमोजिम मोही लागेको जग्गा जग्गावाला र मोही विच वाँडफाँड गरी कारवाही टुंगो लगाइसक्नु पर्ने अवधि मिति २०६४ चैत्र मसान्तसम्म तोकिएकोमा सो म्याद समेत समाप्त भएकाले मोही र जग्गाधनी बीच जग्गा वाँडफाँड गर्ने श्री सर्वोच्च अदालतको आदेश कार्यान्वयनको अवस्थामा रहेको ।
  - मोही नामसारी सम्बन्धी आदेश कार्यान्वयन गर्न परमादेश जारी गराउने निवेदक पक्ष श्री मधुकर थापाले फैसला कार्यान्वयनको लागि भूमिसुधार कार्यालय भक्तपुरमा निवेदन दर्ता गराउनु भएको नदेखिदा निजको निवेदन प्राप्त भएपछि अग्रमी कारवाही गरिने ।
२१. निवेदक ब्रजमोहन शर्मा विपक्षी मालपोत कार्यालय नवलपरासी कावासोती समेत भएको सम्बन्ध २०६३ सालको रिट नं. ३०३८ मा परमादेशको आदेश जारी गरी पाउँ भन्ने निवेदनका सम्बन्धमा सम्मानित सर्वोच्च अदालतबाट मिति २०६८।१।५ मा.पो.का. नवलपरासीले मिति २०६३।४।१७ को निर्णयबाट विवादित जग्गा व्यक्ति विशेषबाट नेपाल सरकारका नाममा लादा सरोकारवाला ब्रजमोहनलाई नवुझी मिति २०६४।४।४ को नेपाल सरकार मन्त्रिस्तरीय निर्णयलाई मात्र आधार बनाइएकोले सो निर्णय वदर हुने ठहरेको छ । अव सरोकारवाला वुझी जो जे निर्णय गर्नु पर्ने हो निर्णय गर्नु भन्ने आदेशको कार्यान्वयनको अवस्था देहाय वमोजिम रहेको छ ।
- मालपोत कार्यालय कावासोती, नवलपरासीको मिति २०६९।२।२२ को निर्णयले गैडाकोट गा.वि.स. वडा नं. २।क कि.नं. ३७३ को १३-०-०-० रोपनी जग्गा मालपोत ऐन, २०३४ को परिच्छेद-७ को उपदफा २४(२) वमोजिम उक्त जग्गा सार्वजनिक प्रकृतिको देखिएको भनी नेपाल सरकारका नाममा दर्ता श्रेस्ता कायम गरिएको साथै कार्य सम्पन्न भएकोले च.नं. ५ मिति २०६९।४।४ को पत्रबाट श्री सर्वोच्च अदालत फैसला कार्यान्वयन निर्देशनालय बारकाउन्सील भवन कुपण्डोल ललितपुरलाई लगत कट्टाको लागि पत्राचार गरिएको र सोही पत्रद्वारा श्री प्र.म. तथा मं.प.को कार्यालय फैसला कार्यान्वयन शाखामा लगत कट्टाका लागि आवश्यक सहयोग र पहलका निमित्त अनुरोध गरिएको ।

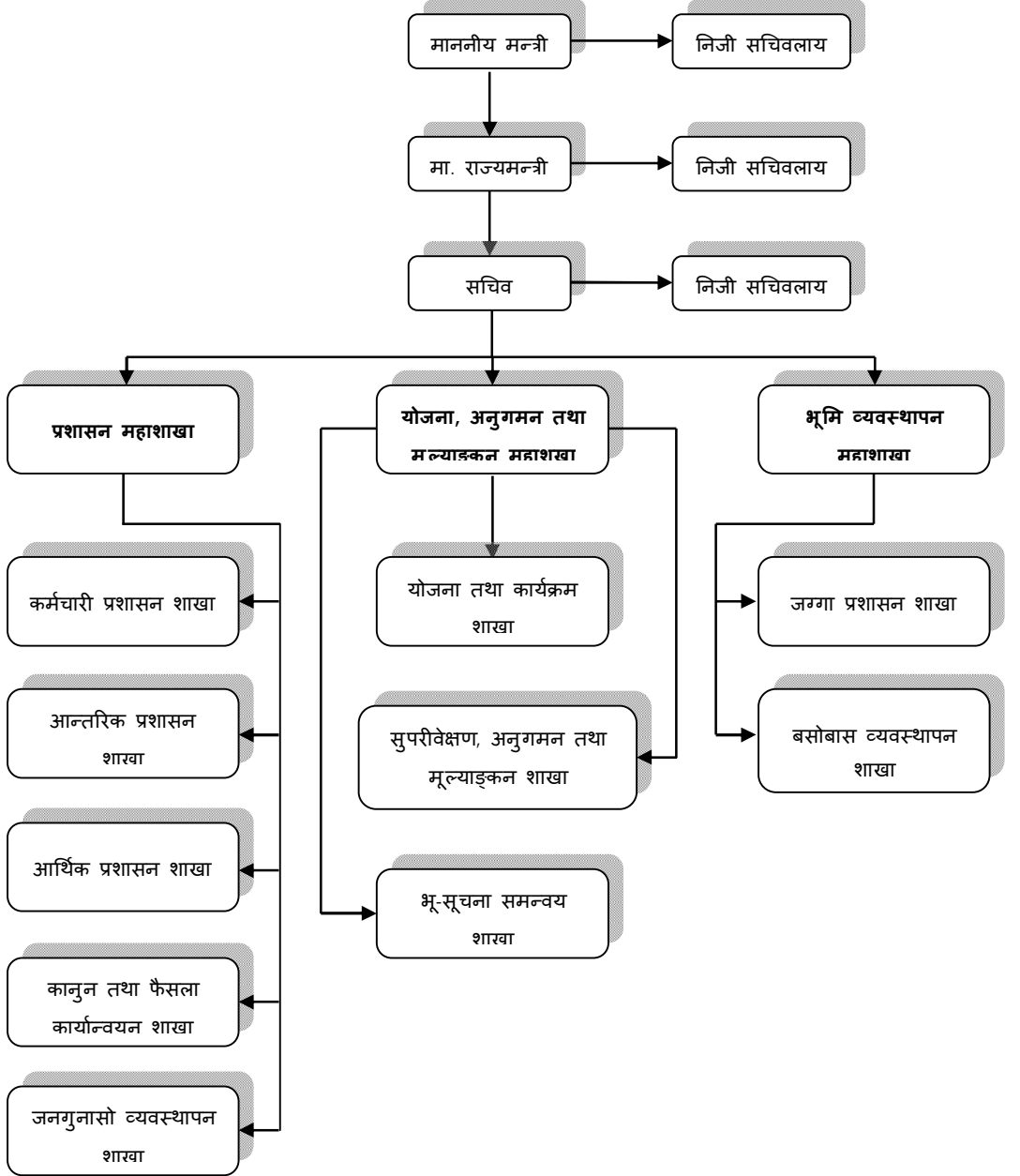
२. क्षेत्रफल परिवर्तन एकाई

क्र. सं.	एकाई	हेक्टर	बिघा - कठ्ठा - धुर	रोपनी - आना - पैसा - दाम	वर्ग मिटर	वर्ग फिट
१	१ हेक्टर	१	१-९-१०.६	१९-१०-२-०	१००००	१०७६३६.४८
२	१ बिघा	०.६७७२६३	०-२०-०	१३-५-०-०	६७७२.६३	७२९००
३	१ कठ्ठा		०-०-२०	०-१०-२-२	३३८.६३	३६४५
४	१ धुर			०-०-२-०.५	१६.९३	१८२.२५
५	१ रोपनी	०.०५०८७४	०-१-१०	०-१६-०-०	५०८.७४	५४७६
६	१ आना		०-०-१.८७	०-०-४-०	३१.७९	३४२.२५
७	१ पैसा			०-०-०-४	७.७९	८५.५६
८	१ दाम				१.९९	२१.२९

३. संगठनात्मक संरचना

१. भूमिसुधार तथा व्यवस्था मन्त्रालय

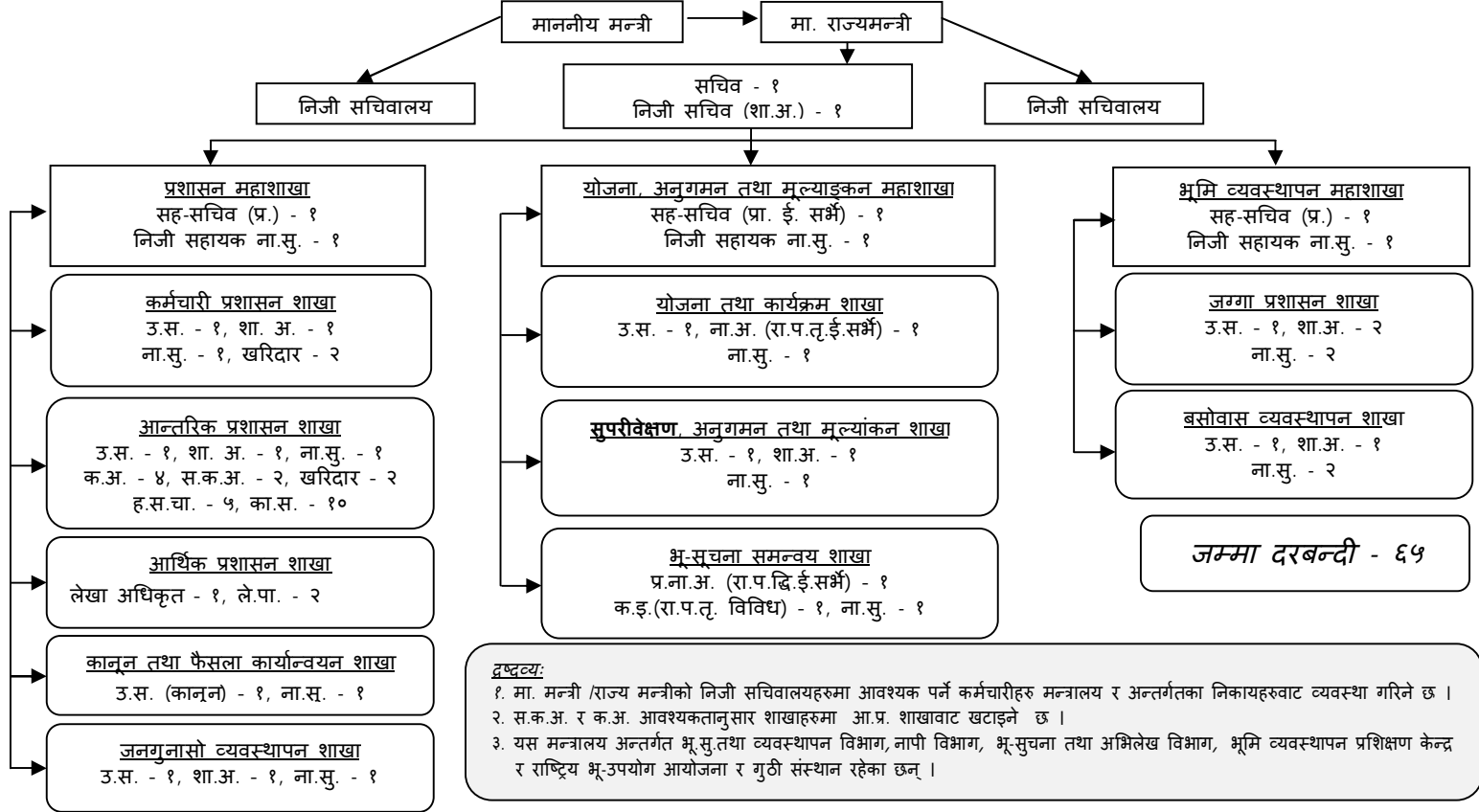
अनुसूची - १

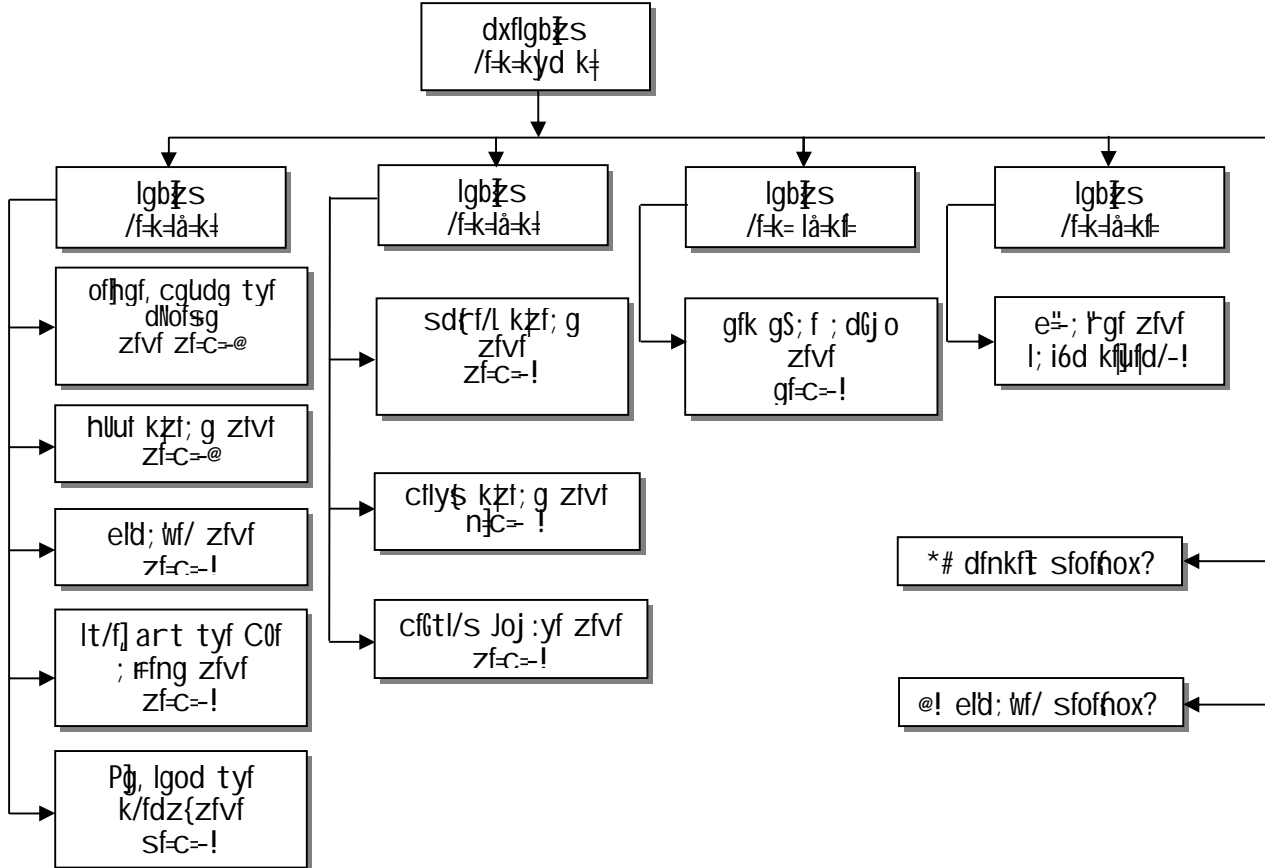

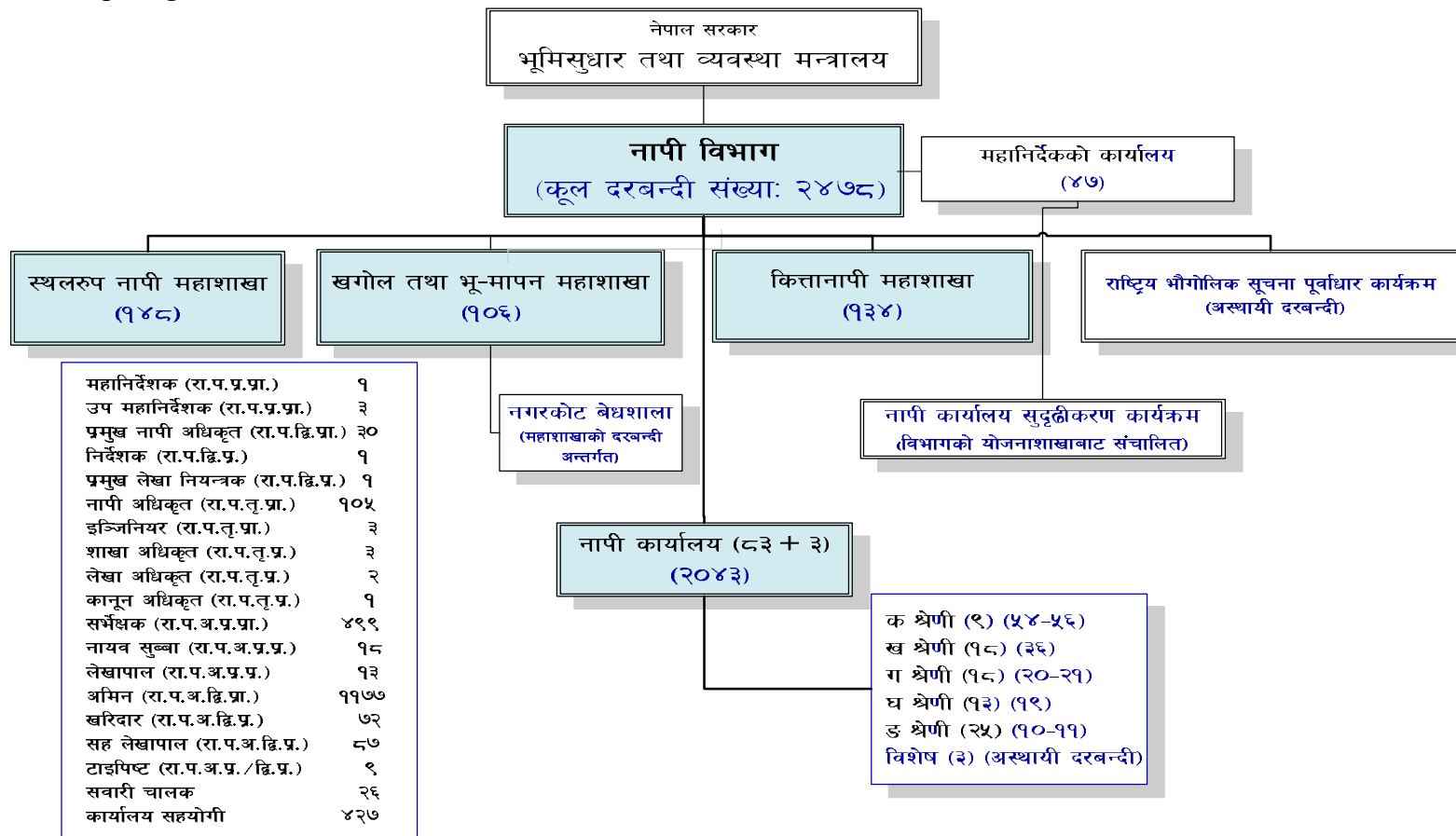
भूमिसुधार तथा व्यवस्था मन्त्रालयको स्वीकृत संगठन संरचना

अनुसूची - २

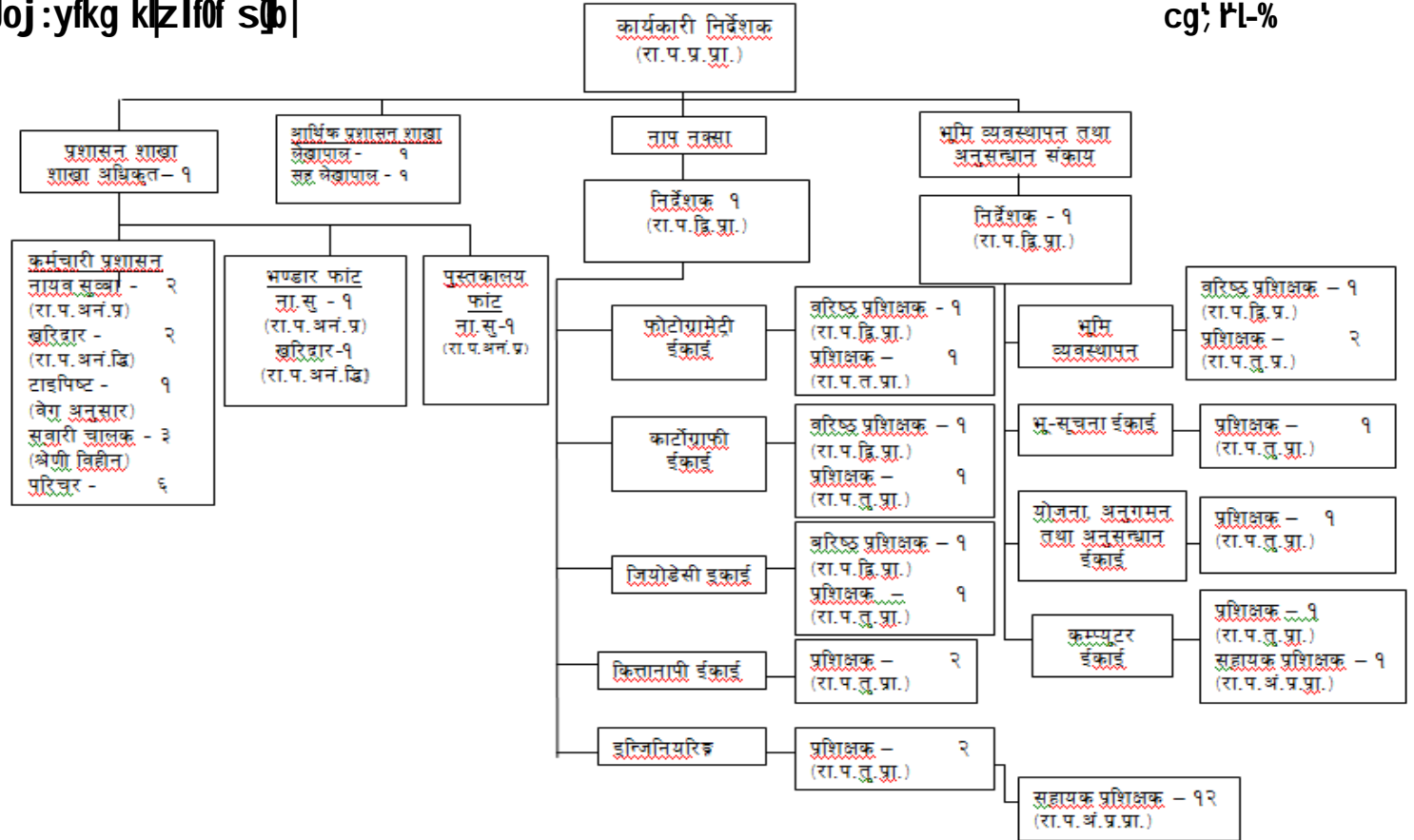
नोट: नेपाल सरकार (मं. प.) को मिति २०६९/०४/०२ को निर्णयानुसार स्वीकृत भएको ।

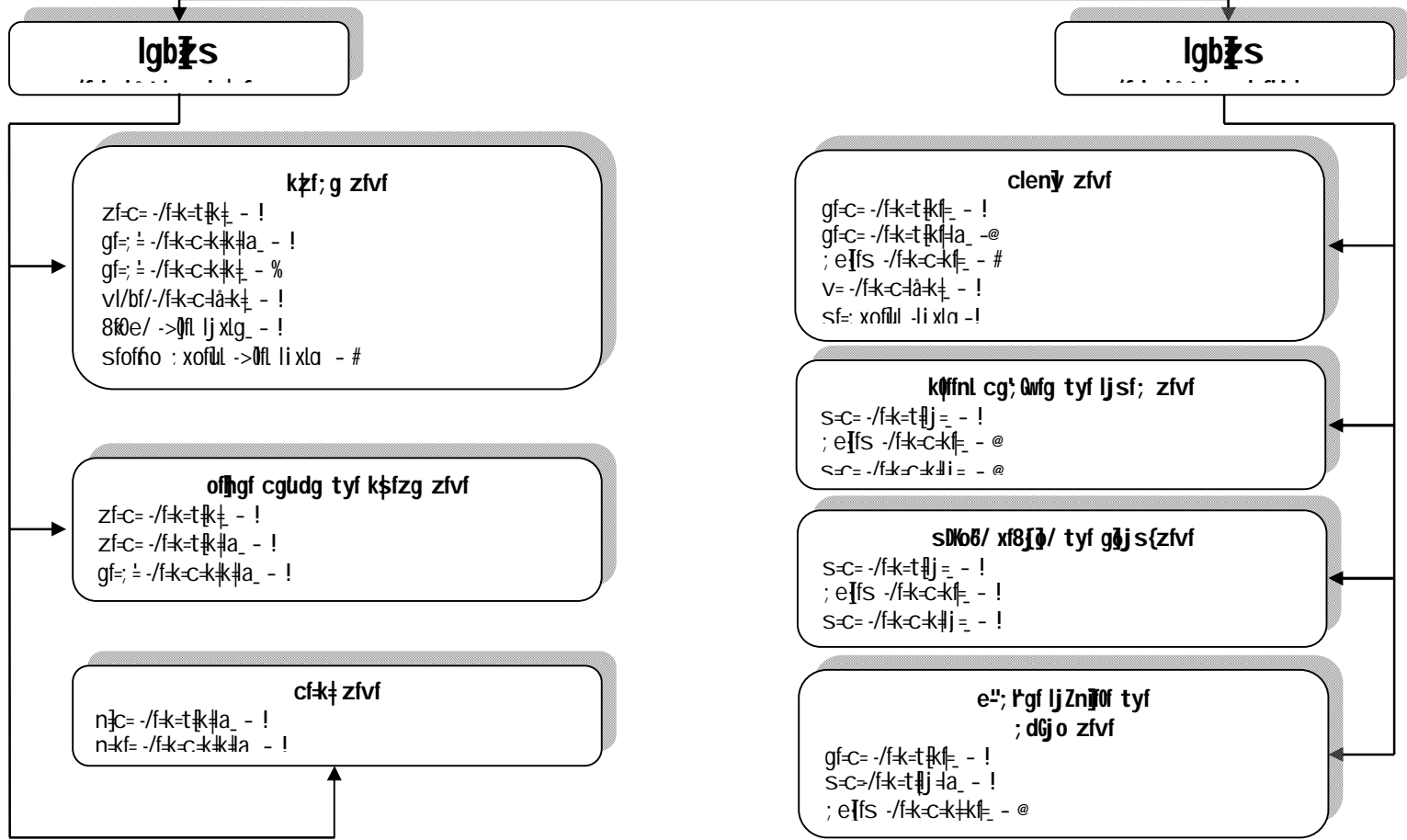
\$= eld Joj :yfkq klz lfof sϕ|

cg', PL-%

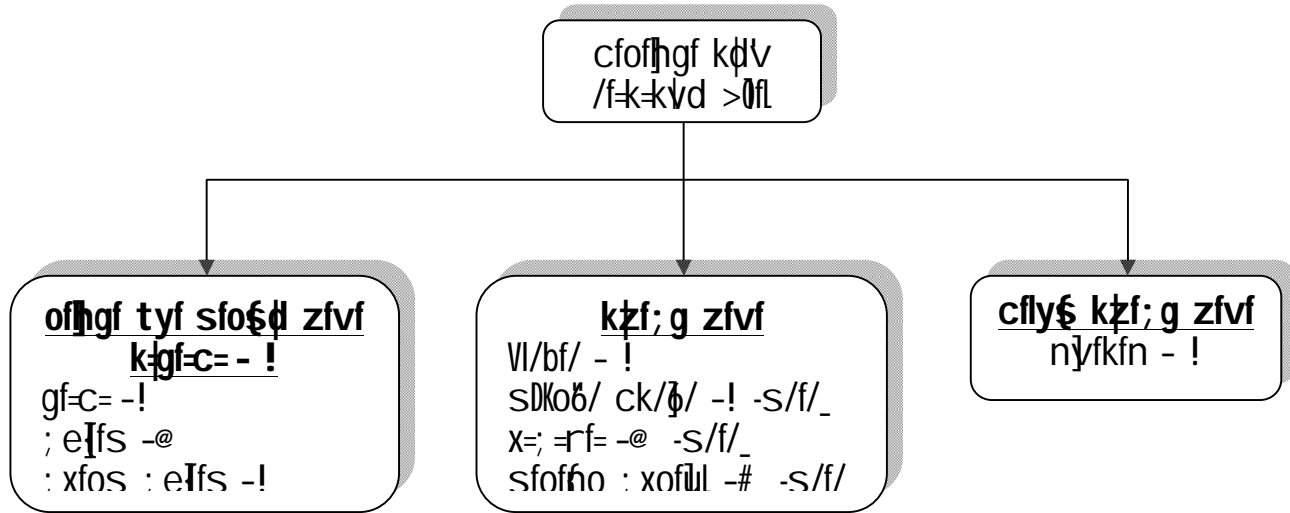
% e"; Rgf tyf clenY lje fu

cg; Rl-^

^= /fli6α e'pkofu cfofngf

cg' PL-&

४. भूमिसुधार तथा व्यवस्था मन्त्रालय अन्तर्गत कार्यरत पदाधिकारी एवं कर्मचारीहरूको सम्पर्क नम्बर

zfvf	l; =g# kb	gfd, y/	; Dks{ gDa/	
df= dGqHhōšf]sfo&lf	!=	df= dGqL	>l 6f]kaxfb'/ /fodfenl	\$@!!&^)
	@=	lghl ; lrj	>l k\$fbz kGt	\$@!!^\$%
; lrjHhōšf]sfo&lf	#=	; lrj	>l 1fgbzō pbf;	\$@!!^^^
	\$=	lghl ; lrj	>l afns [of dfgōw/	\$@!!^^^

zfvf	l; =g# kb	gfd, y/	; Dks{ gDa/	
kzf; g dxzfzfvf	!=	; x-; lrj -k#	>l s [ofaxfb'/ /fpt	\$@!!^#@
	@=	lghl ; lrj	>l gj /fh cofh	\$@!!^#@
sdf(f/l kzf; g zfvf	!=	pk-; lrj	>l 6lsf/fd l3ld/]	\$@))#(
	@=	pk-; lrj	>l ; dGb/fh /l dl	\$@!!*##
	#=	zfvf-clws#	>l d-h'ykfb	\$@))#(
	\$=	gfoa ; Aaf	>l l; tf/fd s#; l=	\$@))#(
	%=	sDKob/ ck/ō/	>l lj iof' >]7	
^=	; = s= c=	nldof v/h	\$@))#(	
cftl/s kzf; g zfvf	!=	pk-; lrj	>l 6s/fh lj i6	\$@))@#%
	@=	pk-; lrj	>l ; /zk fb gkfn	\$@))@#%
	#=	zfvf clws#	>l ; /:j tl kfōh	\$@!!&!#
cfly& kzf; g zfvf	!=	pk-; lrj	>l g/lb\$z/L kfōfn	\$@))@#%
	@=	n yf clws#	>l b]fg /fo{	\$@!!^*#
	#=	n yfkfn	>l uofz rGb ld>	\$@!!^*#
sfgō tyf km)nf sfōfō]og zfvf	!=	pk-; lrj	>l snflglw kfōh	\$@!!&!#
	@=	zfvf clws#	>l ; bK fb sfō/fnf	\$@!!&!#
hguōf; f]loj :yfkz zfvf	!=	pk-; lrj	>l slkn 8ufh	\$@!!&!#
	@=	pk-; lrj	>l thk fb bxfn	\$@!!&!#
	#=	zfvf clws#	czf\$ sdf/ e\$ /fo{	\$@!!^^\$
	\$=	gfoa ; Aaf	>l uofz 1jfnl	\$@!!^^\$
	%=	sDKob/ ck/ō/	>l /ltf cfrfo{	\$@!!^^\$

zfvf	l; =g+	kb	gfd, y/	; Dks{ gDa/
ofhgf, cgludg tyf dNbfhg dxzfzvf	!=	; x-; lrj -k₄	>l s[0f/fh la=; l=	\$@!!*\$#\$
	@=	lghl ; lrj	>l /fw]ofd >]7	\$@!!*\$#\$
ofhgf tyf sfoqnd zfvf	!=	pk-; lrj	>l uf]kn lu/l	\$@!!&(&
	@=	gfl clws₄	>l ; lzn 8ufh	\$@!!&(&
; k/lj]fof, cgludg tyf dNbfhg zfvf	!=	pk-; lrj	>l emsgf/fo0f >]7	\$@))@\$#
	@=	zfvf-clws₄	>l ; lgtf k/fhhl	\$@))@#%#
	#=	zfvf clws₄	>l /d₄ sf0/fnf	\$@))@#%#
e"; r'gf ; dgjo zfvf	!=	pk-; lrj	>l gj /fh ; j 0l	\$@))@\$#
	@=	zfvf clws₄	>l s₄j k fb k8f; 0l	\$@))@#%#

zfvf	l; =g+	kb	gfd, y/	; Dks{ gDa/
eld Joj:yfkg dxzfzvf	!=	; x-; lrj -k₄	>l hltaxfb/ yfkf	\$@!!*%#
	@=	lghl ; lrj	>l	\$@!!*%#
hluf k₄f; g zfvf	!=	pk-; lrj	xk]b0l0f s₄; l=	\$@))@\$#
	@=	pk-; lrj	n0ak fb l; j fsf0l	\$@))@\$#
	#=	zfvf clws₄	r8fdl0f rfkfuf0₄	\$@!!^^\$
	\$=	gfoa ; Aaf	j 0k fb vltj 8f	\$@!!^^\$
a; f₄f; Joj:yfkg zfvf	!=	pk-; lrj	>l nld0fsbf/ xdfn	\$@!!*!&
	@=	zfvf-clws₄	>l lj qmdk fb kf08]	\$@!!*!&
	#=	S=C=	>l s0f/ >]7	\$@!!*!&

१. समीक्षा कार्यतालिका

lj j /of	dlxgf											
	; fpg	ebf}	c; fh	sft\$	dfu{	kfj	df3	kfubg	rq	jzif	h7	c; /
; dlffsf]sl; d÷dlxgf												
s= jfiif\$; dlff -t] rrf]fl; s ; dt_												
! =hNnfaf6 lj efudf k]lt lj j /of cf0k]gkg]; do -xktf_	I											
@=j efuaf6 dgqfnodf k]lt lj j /of cf0k]gkg]; do -xktf	L											
#=dgqfnodf k]lt lj j /of sDkf0h ug] ; do -xktf		I										
\$=dgqfnodf dgq: t/lo aflif\$ Pj + t] rrf]fl; s ; dlff -xktf_		II										
v= kyd rrf]fl; s ; dlff												
! =hNnfaf6 lj efudf k]lt lj j /of cf0k]gkg]; do -xktf_					I							
@=j efuaf6 dgqfnodf k]lt lj j /of cf0k]gkg]; do					L							
#=dgqfnodf k]lt lj j /of sDkf0h ug] ; do -xktf_						I						
\$=dgqfnodf kyd rrf]fl; s ; dlff -xktf_						II						
u= bf] rrf]fl; s ; dlff												
! =hNnfaf6 lj efudf k]lt lj j /of cf0k]gkg]; do -xktf_									I			
@=j efuaf6 dgqfnodf k]lt lj j /of cf0k]gkg]; do									L			
#=dgqfnodf k]lt lj j /of sDkf0h ug] ; do -xktf_										I		
\$=dgqfnodf bf] rrf]fl; s ; dlff -xktf_										II		

dl; s k]lt k]tj]g sf]flnsf

lj j /of	dlxgf											
	; fpg	ebf}	c; fh	sft\$	dfu{	kfj	df3	kfubg	rq	jzif	h7	c; /
k]lt k]tj]g sf]fl; s; d÷dlxgf												
! = lj efuaf6 dgqfnodf k]lt lj j /of cf0k]gkg]; do -ut]	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7
@= dgqfnoaf6 k]lt lj j /of k]vfgdgq]sf]sf]fl; s; do -ut]	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10

; stfy

I : k]xnf]xktf, II : bf] r]xktf, IV : rfy]xktf, L : dlxgfsf]cl]td lbg

६. गत वर्षको प्रकाशनका केही प्रमुख विवरणहरू

eld; wf/ tyf Joj :yf dGqfno / cGtu{sf lgsfox?sf] ; Hfkt kl/ro
Pj +j flif\$ kplt kl|tj dg -cf=j = @)^&.^*_ kyd k\$zgsf]lj ljw v08df
; dfj z ePsf lj ifoj :tx? o; k\$f/ /x\$f 5gW

s= ef|flwsf/ ; DaGwl kOf{ljj /Of

v= /fj n cfof|sf]kl|tj dg

u= ; Sdj f; L ; d:of ; dfwfg ; Dj Gwdf ePsf kof; x?

3= lhNnfl:yt dfnkf], gfkL / eld; wf/ sfoffnosf 6|nkrf] gDa/x?